

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.) og forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin)

Indholdsfortegnelse

1. Høringen
  - 1.1. Høringsperiode
  - 1.2. Hørte myndigheder, organisationer m.v.
2. Høringsvarene
  - 2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget
  - 2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget
    - 2.2.1. Frisættelse af folkeskole og mere indflydelse til skolebestyrelserne
      - 2.2.1.1. Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner
      - 2.2.1.2. Frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning
      - 2.2.1.3. Afskaffelse af centralt krav om motion og bevægelse
      - 2.2.1.4. Afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse
      - 2.2.1.5. Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning i indskoling
      - 2.2.1.6. Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse
      - 2.2.1.7. Afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolen
      - 2.2.1.8. Principper for brug af digital kommunikation
      - 2.2.1.9. Repræsentation af det lokale erhvervsliv mv. i skolebestyrelsen
      - 2.2.1.10. Ret til at skolebestyrelsen deltager i skoleudviklingssamtalen
    - 2.2.2. Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever
      - 2.2.2.1. Juniormesterlære i udskoling

3. oktober 2024
Sagsnr.: 24/16822
Juridisk Kontor
RNH

Departementet
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: uvm@uvm.dk
www.uvm.dk

CVR-nr.: 20453044

- 2.2.2.1.1. Generelt
  - 2.2.2.1.2. Målgruppe, segregeringsrisiko, klassefællesskab og deltagelse
  - 2.2.2.1.3. Sammenhæng med eksisterende ordninger
  - 2.2.2.1.4. Elever, der er henvist til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand
  - 2.2.2.1.5. Indholdet af undervisningen i fagene
  - 2.2.2.1.6. Praktik i virksomheder
  - 2.2.2.1.7. Praktiske undervisningsforløb på erhvervsskoler, FGU og ungdomsskoler
  - 2.2.2.1.8. Folkeskolens afgangseksamen med junormesterlære
  - 2.2.2.1.9. Tilbagevenden til den almene undervisning
  - 2.2.2.1.10. Adgang til ungdomsuddannelser
  - 2.2.2.1.11. Tilrettelæggelse, administration og tilsyn
  - 2.2.2.1.12. Evaluering mv.
  - 2.2.2.2. Flere praktiske fag og større valgfrihed i uddannelsen
  - 2.2.2.3. Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen
  - 2.2.2.4. Ny timetalsfordeling
  - 2.2.2.5. Justering i antallet af prøver i folkeskolen
  - 2.2.2.6. Erhvervspraktik til alle
  - 2.2.3. Ro og rammer – nødvendigt for nogle, godt for alle
    - 2.2.3.1. Styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik
    - 2.2.3.2. Præcisering af regler med henblik på at støtte kan gives til hele klassen
    - 2.2.3.3. Afskaffelse af krav om intelligenstest
  - 2.2.4. Konsekvenser i anden lovgivning
  - 2.2.5. Øvrige ændringer i lovforslaget om ændringer om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.)
    - 2.2.5.1. Administrativ fastsættelse af prøvetermener
    - 2.2.5.2. Befordring til særlige dag- og klubtilbud
  - 2.2.6. Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassestrin)
  - 2.2.7. Ekspertgruppe vedrørende specialundervisning og specialpædagogisk støtte
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

To udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.) og forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin) har i perioden fra den 31. maj 2024 til den 28. juni 2024 (29 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastene til lovforslag blev den 31. maj 2024 endvidere sendt til Børne- og Undervisningsudvalget til orientering.

Herudover blev udkastene til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 31. maj 2024.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget hørings svar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastene til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastene til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med *. Derudover er der visse organisationer mv, der har afgivet fælles hørings svar og kan derfor ikke findes særskilt. Sådanne er markeret med **.

Høringspart	Hørings svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkninger
ADHD-Foreningen			
Advokatsamfundet			
*Angela Juhlin	X	X	
Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger	X		X
Ankestyrelsen			
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd			
Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag			
Astra – Center for Læring i Natur, Teknik og Sundhed			
Autismeforeningen	X	X	

Beskæftigelsesrådet			
*Billedkunsternes Forbund	X	X	
*Biologiforbundet	X	X	
Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)	X	X	
Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) – Lederforening	X	X	
Børnenes Bureau			
**Børnehaveklasseforeningen	X	X	
Børne- og kulturchefforeningen	X	X	
Børnerådet	X	X	
Børnesagens Fællesråd			
Børns Vilkår	X	X	
*Center for Digital Pædagogik	X	X	
CEPOS			
Cevea			
*Danmarks Billedkunstlærere	X	X	
Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation			
Danmarks Idrætsforbund	X	X	
**Danmarks IT- og Medievejlederforening	X	X	
Danmarks Lærerforening	X	X	
*Danmarks Matematiklærerforening	X	X	
*Danmarks Naturfagslærerforening	X	X	
Danmarks Private Skoler – grundskoler & gymnasier	X	X	
**Danmarks Specialpædagogiske Forening	X	X	
Danmarks Statistik			
Danmarks Vejlederforening	X	X	
Dansk Arbejdsgiverforening	X	X	
Dansk Blindesamfund			

Dansk Center for Under- visningsmiljø			
Dansk Erhverv			
Dansk Flygtningehjælp			
Dansk Folkeoplysnings Samråd	X	X	
Dansk Handicap For- bund			
Dansk Industri	X	X	
*Dansklærerforeningen	X	X	
Dansk Metal	X	X	
Dansk Psykolog For- ening	X	X	
Dansk Skoleforening for Sydslesvig			
Dansk Skoleidræt	X	X	
Dansk Socialrådgiverfor- ening			
Dansk Ungdoms Fælles- råd			
Danske Advokater			
Danske Dagbehand- lingstilbuds Netværk			
Danske Døves Landsfor- bund			
Danske Erhvervsakade- mier			
Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Besty- relserne			
Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne	X	X	
Danske Forlag			
Danske Gymnasieelevers Sammenslutning	X	X	
Danske Gymnasier	X	X	
DGI	X	X	
Danske Handicaporgani- sationer	X	X	
Danske HF & VUC			
Danske HF og VUC - Be- styrelserne			
Danske Landbrugsskoler			
Danske Musik- og Kul- turskoler			
Danske Professionshøj- skoler	X	X	
Danske Regioner			

Danske Revisorer			
Danske seniorer			
Danske Skoleelever	X	X	
Danske SOSU-skoler	X	X	
Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne	X	X	
Datatilsynet	X	X	
De Anbragtes Vilkår	X	X	
DEA			
*Den faglige forening Håndværk og Design	X	X	
Den uvildige konsulentordning på handicapområdet (DUKH)			
Det Centrale Handicapråd			
Det Kriminalpræventive Råd			
Det Nationale Integrationsråd			
**Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig	X	X	
Digitaliseringsstyrelsen	X	X	
Efterskoleforeningen	X	X	
Engineer the Future			
Erhvervsskolernes Elevorganisation			
Erhvervsskolelederne			
EVA – Danmarks Evalueringstinstitut			
Fagbevægelsens Hovedorganisation	X	X	
Fagligt Fælles Forbund (3F)	X		X
FGU Danmark	X	X	
Finans Danmark	X		X
Finansforbundet			
Finanstilsynet	X		X
Firmaidrætten			
Folkehøjskolernes Forening i Danmark			
Fora			
FOA	X	X	
Foreningen af Døgn og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD)			

Foreningen af katolske skoler i Danmark			
**Foreningen af Kristne Friskoler	X	X	
**Foreningen af lærere i historie og samfundsfag (FALIHOS)	X	X	
Foreningen af Private Udbydere			
Foreningen for Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler			
Foreningen af Frie Fagskoler	X	X	
Foreningen til gavn for børn og unge (fobu)			
Foreningsfællesskabet Ligeværd			
Forhandlingsfællesskabet			
**Fransklærerforeningen	X	X	
Frie Skolers Lærerforening	X	X	
**Friskolerne	X	X	
FSR – danske revisorer			
*Geografforbundet	X	X	
Gymnasiernes Bestyrelsesforening			
Gymnasieskolernes Lærerforening	X	X	
*Henrik Bjørnemose Andersen	X	X	
HK/Kommunal			
HK/Stat			
IFFD – Idræts- og Fritidsfaciliteter i Danmark			
Industriens Fond			
Institut for Menneskerettigheder			
Justitia			
KL	X	X	
Klagenævnet for Specialundervisning			
Kommunale Velfærdschefer			
Kraka			
*Københavns Tegnelærerforening	X	X	

LandboUngdom			
Landbrug & Fødevarer			
Landdistrikternes Fællesråd			
*Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder og Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst	X	X	
Landsforeningen af 10. Klasseskoler i Danmark			
**Landsforeningen af Læsepædagoger	X	X	
Landsforeningen af Ungdomsskoleledere	X	X	
Landsforeningen for Socialpædagoger			
Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS)	X	X	
Landssammenslutningen af Handelsskoleelever			
Landssamråd for PPR-chefer			
Ledersamrådet for STU og VSU i Danmark			
**Lilleskolerne	X	X	
*Line Frøslev	X	X	
LOF			
**Logopædisk Forum	X	X	
Lærernes Centralorganisation			
Lær for Livet			
*Lærerstuderendes Landskreds	X	X	
Læsekonsulenternes Landsforening	X	X	
Læse- og Matematikvejlederforeningen			
Manderådet			
*Maria Sandbjerg Mortensen	X	X	
Medierådet for Børn og Unge	X	X	
*Mette Eis-Hansen	X	X	
*Mie Buhl	X	X	
Modstrøm – Foreningen for FGU-elever og unge omkring FGU			
*Musiklærerforeningen	X	X	

Nationalt Center for kompetenceudvikling			
Nationalt Videncenter for Ordblindhed og andre Læsevanskeligheder			
Naturvidenskabernes Hus			
NOTA – Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder			
OpenDenmark			
Ordblindeforeningen			
**Pædagogisk Lærings-CenterForening	X	X	
Red Barnet	X	X	
Rektorkollegiet for de Martime Uddannelser			
**Religionslærerforeningen	X	X	
Rigsrevisionen	X	X	
ROAL – Samrådet for Ordblindhed og andre Læsevanskeligheder			
Rådet for Børns Læring			
Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU)	X	X	
Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser			
Rådet for Socialt Udsatte			
Rådet for Voksen og Efteruddannelse (VEU-rådet)			
Sammenslutningen af Steinerskoler i Danmark			
Sammenslutningen af Unge Med Handicap			
Samrådet af Specialskoleledere			
Sekretariatet for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser			
Selveje Danmark			
Sjældne Diagnoser			
Skole og Forældre	X	X	
Skolelederforeningen	X	X	

SMVdanmark	X	X	
Socialpædagogernes Landsforbund			
*Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk	X	X	
Studievalg Danmark			
TABUKA - Landsforeningen for nuværende og tidligere ansatte			
Tekniq			
*Team Danmark	X	X	
**Tysklærerforeningen for Grundskolen	X	X	
Uddannelsesforbundet			
Uddannelseslederne			
Uddannelsesrådet for de maritime uddannelser			
Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF)			
Ungdomsringen			
Ungdomsskoleforeningen	X	X	
Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening	X	X	
Unicef	X	X	
VUC Bestyrelsesforeningen			

2. Høringsvarene

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastene til lovforslag. De dele af høringssvar, som ikke angår lovforslaget, er ikke gengivet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv.

Under pkt. 3 er det opsummeret, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til de udkast, som har været i offentlig høring. Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i modtagne høringssvar, men er foretaget på Børne- og Undervisningsministeriets egen foranledning.

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslagene

Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger, Finanstilsynet, Finans Danmark og Fagligt Fælles Forbund (3F) har ingen bemærkninger.

Autismeforeningen anfører, at regeringens udspil tilsyneladende udelukkende omhandler almenskolen, og at der dermed ikke synes at være samme ambitioner om kvalitet for alle børnene i hele folkets skole, som også er specialklasser og specialskoler. Foreningen anfører videre, at det kan være en fejl, når denne begrebsforvirring har sneget sig ind i forslaget, men at foreningen kan frygte, det er et udtryk for, at forligskredsen ikke har de samme ambitioner om trivsel og læring for elever med særlige behov, som for alle andre elever.

Autismeforeningen anfører videre, at foreningen desværre ser, at alt for mange autistiske børn ikke kan gå i skole, fordi rammerne i folkeskolen fortsat ikke matcher deres behov, bl.a. fordi der er akut mangel på viden om autisme i skolen. Foreningen er dog glad for, at budskabet "Ro og rammer – nødvendigt for nogle, godt for alle" er en del af forslaget om folkeskolens kvalitetsprogram, da de rammer for læring, der matcher autistiske børn og unge, hvor der er fokus på forberedelse, struktur, ro og overskuelighed, kommer alle børn og unge til gode og vil øge trivslen hos alle børn.

Autismeforeningen opfordrer til, at man i langt højere grad har blik for den enkelte elev frem for at stræbe efter, at alle forlader folkeskolen med samme viden og kompetencer. Der skal ifølge Autismeforeningen skabes mulighed for at dygtiggøre sig inden for de områder, hvor man har interesse og dermed motivation. Foreningen mener også, det er fatalt, at man kan have en tro på, at folkeskolens udfordringer løses uden et reelt økonomisk løft, når foreningen i over et årti har kunnet konstatere, at de kommunale budgetter har udhulet skoleområdet.

Autismeforeningen bakker op om flere midler til undervisningsmaterialer generelt og opfordrer til mere opmærksomhed og kvalitativ brug af skærme og til, at der laves en undersøgelse af, hvornår og hvordan læring gennem skærme er en fordel.

BUPL anerkender, at en del af initiativerne i lovforslaget er rigtige skridt til at indfri ambitionen. Det drejer sig bl.a. om mere frihed til at kunne skabe en skole med mere varieret undervisning med afsæt i bl.a. børnenes og de unges interesser og motivation, slankere læreplaner, øget valgfrihed i udsko-lingen og et skridt på vejen mod færre prøver.

BUPL finder imidlertid også den politiske aftale og finansieringen heraf problematisk på en række punkter. Foreningen finder, at det vil blive svært at indfri de mange politiske ambitioner inden for de forudsatte økonomiske rammer. Det gælder især for ambitionerne inden for rammerne af timebanken, som trods sine mange formål, heraf flere nye om bl.a. kompetenceudvikling og undervisningsmidler, kun i begrænset omfang tilføres nye midler. Det vil medføre udfordringer ift. den konkrete finansiering af de samlede initiativer på den enkelte skole, herunder også i forhold til den nødvendige kompensation for længere åbningstid i SFO og brugen af to-voksenordninger med en lærer og en pædagog. BUPL finder således ikke, at aftalens ambitioner om

en inkluderende folkeskole underbygges tilstrækkeligt af den afsatte økonomi. I en situation med høj segregering af børn og unge til specialtilbud, som binder mange ressourcer og derved giver svære betingelser for at prioritere stærke almentilbud og forebyggelse i almenrådet, er det problematisk, at der endnu ikke er fundet flere nye midler.

Danmarks Lærerforening er enig i de overordnede ambitioner bag aftalen, som foreningen ønsker at være med til at gøre til virkelighed. Danmarks Lærerforening har imidlertid kritiseret finansieringen, som ligger til grund for aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram. Lovudkastets tekst giver ikke anledning til at dæmpe denne kritik.

Foreningen finder det urimeligt, at de nye ambitioner i aftalen i vidt omfang finansieres inden for de eksisterende rammer. Den primære finansieringskilde er midler, som hidrører fra afskaffelsen af den understøttende undervisning – og der tilføres kun i begrænset omfang nye penge. Midlerne fra den understøttende undervisning er i en presset lokal økonomi gennem de senere år allerede disponeret til undervisning med hjemmel i aftaler om øgede frihedsgrader m.v. Det medfører, at den enkelte skole i realiteten vil mangle finansiering til at realisere lovens nye krav.

Danmarks Lærerforening anfører, at med timebanken åbnes der for, at midler, der hidtil er anvendt til konvertering i undervisning, nu også kan anvendes til kompetenceudvikling, undervisningsmidler og SFO-tid. Danmarks Lærerforening finder, at timebanken er en god nyskabelse, men den skal bruges til at prioritere indsatser i undervisningen. Der skal afsættes særskilte midler til de øvrige områder. Mange skoler vil være nødsaget til at gennemføre besparelser på undervisningen for at indfri andre mål med aftalen. Det vil ikke mindst betyde, at eksisterende forebyggende indsatser, der er sat i værk for at fastholde udsatte elever i almenundervisningen, kommer under pres. Den manglende finansiering af aftalen vil således medføre, at nogle elever vil opleve, at konsekvensen af lovændringerne er en forringelse af deres undervisning.

Danmarks Lærerforening ser endvidere positivt på, at der bliver taget nogle skridt hen imod et styrket almenområde, men lovforslaget tager ikke grundlæggende livtag med inklusionsudfordringerne i folkeskolen.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at de store ændringer, som aftale om folkeskolens kvalitetsprogram lægger op til, vil komme til at omfatte og påvirke *hele* folkeskolen og *alle* skolens børn og unge, herunder også elever med særlige behov som følge af handicap. DH ser dog flere initiativer i aftalen, der forhåbentlig også vil gavne gruppen af elever med særlige behov som følge af handicap, men overordnet set havde DH ønsket et kvalitetsprogram med initiativer, der i højere grad adresserer folkeskolens meget store udfordringer med at inkludere elever med særlige behov i skolen.

DH bemærker også, at de fleste af initiativerne i kvalitetsprogrammet ikke specifikt er målrettet elever med særlige behov, men at denne gruppe elever alligevel vil blive omfattet af initiativerne. DH ønsker generelt at tænkes ind i den videre proces med at udmønte og følge op på initiativerne.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at lovforslaget ikke nævner behandlings- og specialundervisningstilbud eller specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, som begge er omfattet af folkeskoleloven. LOS finder det problematisk, at lovforslaget konsekvent henviser til den almene folkeskole, da dette skaber uklarhed om, at reglerne også gælder for de nævnte specialtilbud. LOS undrer sig over den manglende omtale af disse tilbud i lovforslaget, især når der er ny lovgivning, der henviser til folkeskoleloven for disse tilbud. LOS anbefaler, at lovforslaget tydeligt forholder sig til behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem for at sikre kvaliteten og klare rammer for disse skoler. Uden denne tydeliggørelse kan der opstå tvivl om, hvad der er gældende ret for tilbuddene.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for bemærkningerne for så vidt angår indsats for elever med særlige behov. Som bekendt er der i forbindelse med aftale om folkeskolens kvalitetsprogram nedsat en lovforberedende ekspertgruppe, der skal udarbejde konkrete forslag til justeringer af de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Formålet er at styrke inklusionen, så flere elever kan blive i almenundervisningen. Ekspertgruppen skal komme med sine anbefalinger i første kvartal 2025. Her vil der bl.a. ses nærmere på reglerne for henvisning til specialundervisning. Derfor handler lovforslagene ikke konkret om denne målgruppe, men rummer til gengæld initiativer som er til gavn til alle elever, herunder også elever med særlige behov. Det bemærkes endvidere, at børne- og undervisningsministeren har nedsat Vidensenhed for børn og unge med særlige behov (VIBUS), som i løbet af 2025 kommer med anbefalinger til, hvordan stat, kommuner og skoler bedre kan arbejde med, at elever med særlige behov får indsatser eller tilbud i regi af undervisningsområdet, der modsvarer deres behov. Samtidig er det nedsat Trivselskommissionen, hvis opgave er at komme med anbefalinger, der understøtter børn og unges trivsel.

For så vidt angår bemærkningerne vedrørende specialundervisning og anden specialundervisningsbistand i børne- og ungehjem samt i behandlings- og specialundervisningstilbud, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at regler om undervisning i folkeskoleloven som udgangspunkt også gælder for undervisning i disse institutioner. Det betyder, at de regler, der foreslås ændret ved lovforslagene, også gælder for specialundervisning i børne- og ungehjem eller i behandlings- og specialundervisningstilbud, medmindre andet følger af lovforslaget. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.4 og pkt. 2.2.6.

For så vidt angår den økonomiske ramme af aftalen/lovforslagene bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at der er afsat finansiering til at dække de kommunale og statslige merudgifter forbundet med lovforslaget om folkeskolens kvalitetsprogram m.v. Lovforslaget indføres i årene 2025-2030, og der er afsat ca. 535 mio. kr. årligt efter fuld indfasning. Der er herudover afsat 2.600 mio. kr. i perioden 2025-2027 til kommunale anlægsudgifter, herunder til etablering og fornyelse af faglokaler som følge af flere timer i praktiske/musiske valgfag. Lovforslagets økonomiske konsekvenser for kommunerne skal forhandles med KL.

Bemærkningerne har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Børns Vilkår støtter overordnet formålet om at frisætte folkeskolen, så skolerne fremover får frihed til at indrette sig og drive skole, så den passer til netop de elever, familier og omgivelser, der er til stede i nærområdet og skoledistriktet, men bemærker samtidig bl.a., at det også stiller krav til de enkelte skoler og kommuner om, at de enkelte skoler aktivt og systematisk arbejder med at drive god skole ud fra, det man ved, der virker, som bl.a. tydelig klasseledelse, meningsfuld og varieret undervisning, der understøtter elevernes faglige udvikling, et konstruktivt skole-hjem-samarbejde m.m. Børns Vilkår opfordrer til, at lovændringernes implementering og virkning monitoreres og evalueres løbende. Børns Vilkår skriver herudover bl.a., at det er vigtigt for organisationen, at der ved alle lovændringer, der vedrører folkeskolen, indgår indsatser, der har blik for udsatte børn og unge.

Børnerådet ser overordnet positivt på ambitionen om at give skolerne øget frihed til at lave god skole med mulighed for at tilgodese lokale forhold og elevgrupper samt ambitionen om at styrke praksisfagligheden i folkeskolen til gavn for elevernes trivsel og udvikling. Børnerådet anfører dog også, at rådet ud fra et elev- og børnerettighedsperspektiv er skeptiske over for en række elementer i lovforslagene. Rådet bemærker bl.a., at forudsætningerne for at holde skole er forskellige fra skole til skole, og at øget frihed giver dem, der er tættest på skolens hverdag, mulighed for at indrette og tilpasse skolelivet, så elevernes behov tilgodeses på den mest meningsfulde måde lokalt, hvilket ifølge rådet er positivt. Rådet peger samtidig på, at færre centrale krav og mål for skolen også kræver, at der både er kompetencer og ressourcer til at udfylde de øgede frihedsgrader på en måde, der imødekommer elevernes behov og ret til en god skole. Rådet anfører, at skolerne vil have forskellige forudsætninger for at udfylde de nye frihedsgrader, og at rådet derfor har en særlig opmærksomhed på, at de øgede frihedsgrader ikke resulterer i A- og B-skoler med store forskelle i elevernes trivsel og læring til følge.

Danske SOSU-skoler og **Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne** anerkender fuldt ud behovet for en markant styrkelse af folkeskolen og hilser derfor dette initiativ velkomment. Herunder især, at der med lovforslaget

skabes grundlag for øget lokal frihed til at fremme faglig udvikling, dannelse og trivsel. Foreningerne er positive over for ønskerne om slankere læreplaner, øget valgfrihed og styrket praksisfaglighed i udskolingen og mener, at mulighederne for udvidet lokal frihed til tilrettelæggelse af skoletiden også er hensigtsmæssig.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) finder det overordnet positivt, at lovforslaget bl.a. har til hensigt at fremme en mere motiverende skoledag gennem praksisfaglighed i folkeskolen. DA deler til fulde den betragtning, at aktiviteter, der kobler praktisk og teoretisk fordybelse, er nødvendige for nogen og gode for alle. DA mener, at fokus på praksisfaglig læring kan være med til at øge elevernes motivation for læring, fremme deres færdigheder og forberede dem bedre til fremtidens arbejdsmarked. DA ser gerne, at praksisfaglighed bliver udbredt mere som grundlæggende element i folkeskolen i stedet for primært at være henvist til udskolingens valgfag. DA bemærker desuden, at det er positivt, at der er fokus på at sikre bedre faglokaler til praktiske valgfag, og hvordan valgfagene kan udvikles i samarbejde med erhvervsskoler.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne udtrykker sin generelle opbakning til kvalitetsprogrammet og aftalen, som bidrager til en mere fri og praksisorienteret folkeskole. I den forbindelse håber DEG-L også, at fornyelsen og slankningen af læreplanerne giver den ønskede plads til at understøtte fordybelse – både i fagenes teoretiske grundlag og deres praktiske anvendelse.

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) ser mange gode takter i lovudkastet, herunder mere frihed til folkeskolerne, færre læreplaner, mere praktisk undervisning og valgfrihed i udskolingen, der skal understøtte eleveres motivation og lyst til at lære. De frihedsgrader, der tilfalder folkeskolen, bør også gælde for de frie og folkeoplysende skoleformer. Det gælder bl.a. i forhold til forslaget om afskaffelse af læseplaner i folkeskolen. Her bør frie grundskoler opnå samme frihed i forhold til friskolelovens krav om undervisningsplaner. I arbejdet med at skabe motivation for læring hos den gruppe af unge, som har interesse i en mere praktisk orienteret undervisning, er der gode perspektiver i juniormesterlæreordningen. DFS er glad for, at ungdomsskolerne indgår i muligheden, da ungdomsskolerne har stor erfaring med den gruppe af unge, der har brug for andre og mere målrettede tilbud.

Danmarks Idrætsforbund (DIF) mener, at idræt og bevægelse bør spille en stor rolle for alle elever, da folkeskolen derved sikrer, at også de mest udsatte og de, der er uvant med bevægelse og motion, får en reel berøring med motion og bevægelse. DIF bemærker bl.a. de sundhedsmæssige fordele ved idrætsundervisning, som fx at børn, der deltager i ekstra idrætsundervisning, har nedsat risiko for type II diabetes med 50 %, lavere risiko for hjertekarsygdomme, bedre kondition og balance samt stærkere fysik. DIF foreslår endvidere at investere i moderne idrætsfaciliteter samt

udvide idrætsvalgfag, der appellerer til elever, som ikke normalt dyrker idræt, for at øge deres engagement og deltagelse i fysisk aktivitet.

Dansklærerforeningen anfører, at der ikke er nogen tvivl om, at folkeskolen "trænger til at få luft under vingerne" og til mindre central styring og mere lokal styring, og at folkeskoleforliget er et fint første trin på vej mod det.

Dansk Metal tilkendegiver sin generelle opbakning til kvalitetsprogrammet, som prioriterer en mere praksisfaglig folkeskole, hvor eleverne gennem erhvervspraktik, skole-virksomhedssamarbejde og praksisnær undervisning i bl.a. naturfag, håndværk og design, teknologiforståelse i moderne værksteder gerne skulle blive begejstrede for fagenes praktiske anvendelse.

Dansk Industri (DI) mener, at lovforslaget har mange positive initiativer og hensigter, der lægger op til en mere motiverende, varieret og anvendelsesorienteret undervisning i folkeskolen samt en tættere kobling mellem folkeskoler og erhvervsliv. Dansk Industri er desuden positive over særligt praksisfaglighed og variation i undervisningen. Dansk Industri ser gerne, at praksisfagligheden bliver udbredt yderligere og indskrevet som formål i alle fag, således, at det ikke blot foregår primært i udskolingens valgfag, som forslaget lægger op til.

De Anbragtes Vilkår (DAV) giver udtryk for, at de generelt ønsker et skolesystem, som møder alle børn og unge, uanset deres baggrund, med positive forventninger, som kan sætte elevernes eventuelle udfordringer i relation til den kontekst og livssituation, de befinder sig i, og som hjælper alle elever med at blive en del af skolefællesskabet. DAV finder det bl.a. positivt, at lovændringerne lægger op til at styrke fællesskabet i klasserne og styrke inkluderende tiltag som fx tolærerordninger og øget holddannelse.

DGI bakker grundlæggende op om den politiske aftale og lovudkastets formål om en større frisættelse af folkeskolen, mere valgfrihed til de ældste elever, et reduceret prøvepres og en mere lokal skole tæt på det omkringliggende samfund. DGI mener dog også, at der er behov for en række præciseringer i lovudkastet.

Efterskoleforeningen bakker overordnet op om mange af elementerne i kvalitetsprogrammet, hvis formål er at sætte folkeskolen fri. Foreningen ser frem til, at de frihedsgrader, der tilfalder folkeskolen, også smitter af på den frie sektor. Foreningen anfører, at den ind imellem oplever en stram styring af de frie skoler, bl.a. i forbindelse med tilsyn, hvor STUK går meget tæt på skolernes pædagogiske praksis, planer og evalueringer i deres tilsyn. Der er også elementer i lovforslaget, hvor det er uklart, hvorvidt den øgede frihed overføres til de frie skoler. Foreningen bemærker,

at det er afgørende, at de frie skoleforeninger inddrages i det videre arbejde med frisættelsen, herunder ikke mindst arbejdet omkring erstatningen af Fælles Mål.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) bakker op om den politiske aftale, som ifølge FH indeholder mange gode intentioner som bl.a. hjælp til de svageste elever, juniormesterlære og obligatorisk erhvervspraktik. FH bemærker, at det er helt afgørende, at den samlede økonomi i aftalen passer, da kommunerne og folkeskolerne ellers ikke vil kunne løfte opgaven og indfri aftalens ambitioner. FH bemærker hertil, at dette gælder både i forhold til den opgave, folkeskolerne skal løfte, men også i forhold til fritidsordning og SFO, som skal løfte en større opgave i det omfang, skoledagen bliver kortere og behovet for fritidstilbud større.

Foreningen af Frie Fagskoler (FaFF) hilser overordnet folkeskoleaftalen velkommen og ser mange af de foreslåede tiltag som vigtige skridt i den rigtige retning.

FaFF finder det især glædeligt med det øgede fokus på praktiske fag og styrkelsen af faglokaler, flere frihedsgrader for skolerne, slankning af læreplaner, indførelsen af juniormesterlæreordningen og det nye fag teknologiforståelse. FaFF finder disse elementer essentielle for at skabe en mere mangfoldig og stærkere folkeskole, der balancerer teori og praksis og anerkender de unges praktiske potentialer.

FGU Danmark finder det positivt, at der er fokus på at skabe en bedre sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningen i folkeskolen, og at der gives større frihedsgrader til tilrettelæggelse af undervisningen efter lokale forhold. FGU Danmark finder det endvidere positivt, at der gives mulighed for tættere samarbejde mellem folkeskolen og Forberedende Grunduddannelse og anfører, at der er mange vigtige og oplagte samarbejdsmuligheder mellem folkeskolen og FGU, som med fordel kan udfoldes og udvides. FGU Danmark anfører, at det er afgørende med et tæt samarbejde for at sikre kædeansvaret om børn og unge, så de får de bedste forudsætninger for at klare sig godt i livet.

FGU Danmark bakker op om, at skolerne får større frihedsgrader til at tilrettelægge undervisningen efter lokale forhold, herunder i forhold til bevægelse, lektiehjælp, understøttende undervisning, støtte til den enkelte og klasse mv.

FGU Danmark bemærker, at det dog er elementer, som kan være med til at understøtte elevens personlige og sociale kompetencer, som også er helt afgørende for elevens overgang til uddannelse og job.

FGU Danmark bemærker endvidere, at der skal nedsættes en lovforberedende ekspertgruppe om justeringer af de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolens specialundervisning og specialpædagogisk bistand med

formålet om at styrke inklusionen, så flere elever kan blive i almenundervisningen, og at ekspertgruppen skal komme med sine anbefalinger i første kvartal 2025.

FGU Danmark opfordrer til, at støttemulighederne gennem hele uddannelsessystemet sammentænkes, så eleverne ikke oplever brudt støtte undervejs.

FGU Danmark bemærker, at FGU-loven ikke er indskrevet i de særlige bemærkninger i forhold til, at lovforslaget ikke gælder for Færøerne og Grønland.

KL vil gerne kvittere for den gode dialog og det konstruktive samarbejde, der har været undervejs i Sammen om skolen og i forbindelse med drøftelserne af initiativerne i lovforslaget. KL ser frem til fortsat godt samarbejde om at realisere elementerne i folkeskolens kvalitetsprogram og styrke folkeskolen, så endnu flere børn trives, lærer og udvikler sig. Aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram og lovforslaget afspejler, at kommuner og skoler får større frihed til at tilrettelægge den lokale folkeskole, som det giver bedst mening lokalt, og så flere børn og unge trives og lærer i folkeskolen. Den opgave tager KL og kommunerne alvorligt og ser frem til lokale dialoger om, hvordan vi styrker folkeskolen fremover. KL opfordrer til, at der generelt sikres fleksible rammer for de enkelte elementer i kvalitetsprogrammet, så kommuner og skoler har mulighed for at tilrettelægge indsatser bedst muligt efter lokale behov og forhold.

Landsforeningen af Ungdomsskoleledere bakker fuldt ud op omkring lovforslagets intentioner i forhold til såvel mere praktisk undervisning for de ældste elever som praktiske perspektiver på de boglige fag. Landsforeningen bemærker, at de kommunale ungdomsskoler har meget stor erfaring med unge, der af den ene eller anden årsag måske ikke lige passer ind i en traditionel skoledag. Landsforeningen finder det derfor positivt, at forslaget giver kommunerne mulighed for at lade folkeskolerne arbejde sammen med andre aktører, herunder de kommunale ungdomsskoler, og bemærker samtidig, at kommunens folkeskoler og den kommunale ungdomsskole i forvejen arbejder tæt sammen i mange kommuner inden for rammerne af ungdomsskolelovens og folkeskolelovens bestemmelser. Foreningen finder det bl.a. også positivt, at lovforslaget tilgodeser samspillet mellem skole og fritid og bemærker, at efter foreningens opfattelse er kvalitetsbårne fritidstilbud vigtige for kommunens unge, herunder ikke mindst både de praktiske og boglige tilbud i ungdomsskolernes almene fritidsundervisning.

Lederforeningen i BUPL tilslutter sig BUPL's høringsvar og gør opmærksom på, at den forventede øgede åbningstid i SFO og pædagogerens opgaver i den samlede skoledag forstærker behovet for pædagogfaglig ledelse.

Rigsrevisionen bemærker, at de har gennemgået lovforslaget og kan konstatere, at det ikke omhandler revisions- og regnskabsforhold i staten eller andre offentlige virksomheder, der revideres af Rigsrevisionen, og at Rigsrevisionen derfor ikke har behandlet høringen yderligere.

SMVDanmark bemærker, at de generelt er meget positive over for intentionerne om mere fokus på kerneopgaven i folkeskolen og et opgør med unødvendige mål.

Skolelederforeningen ser mange gode elementer i lovforslaget om folkeskolens kvalitetsprogram. Foreningen anfører bl.a., at der i kvalitetsprogrammet er lagt op til flere processpor, hvor der bl.a. skal ses på mulighederne for et mindre prøvetryk, et ændret tilsyn og en skole, der kan mere for flere børn og unge, at foreningen ser frem til at blive inddraget i disse drøftelser og håber, at der med de to lovforslag ikke spændes ben for de næste skridt i arbejdet med at sikre et styrket almenområde. Foreningen bemærker endvidere bl.a., at der med lovforslagene er lagt op til mange ændringer i folkeskoleloven, og at der venter mange opgaver for skolerne og særligt skolelederne ift. at realisere intentionerne i kvalitetsprogrammet. For Skolelederforeningen er det vigtigt, at afbureaukratisering og øget frihed for lederne og skolerne vægtes højt også i næste fase af arbejdet med Kvalitetsprogrammet.

Sproglærerforeningen udtrykker sin største misbilligelse mod lovforslaget, hvor man i en tid, hvor der bruges mere og mere engelsk i samfundet, vil nedgradere engelsk, som det gøres i udspil og lovforslag.

Team Danmark har med stor interesse læst den politiske aftale og har særligt fokuseret på at identificere mulige konsekvenser og potentialer i relation til de talentidrætsklasser, som er etableret på en lang række skoler i landet. Team Danmark finder, at det er afgørende for talentidrætsklassernes fremtidige eksistens, at der både i bekendtgørelser og i praksis fortsat er det nødvendige rum til dette særlige udskolingstilbud.

Ungdomsskoleforeningen bemærker, at foreningen overordnet set bakker op om forslagets intentioner om mulighed for mere praktisk undervisning for de ældste elever – både den erhvervsrettede (praktik/værksted), men også praktiske perspektiver på de boglige fag.

Ungdomsskoleforeningen bemærker, at ungdomsskolerne har stor erfaring med unge, som har brug for noget ekstra og andet for at nå i mål med uddannelse og job. Foreningen bemærker videre, at foreningen ved, at det ikke er en homogen målgruppe, da den dækker alt fra unge med mere praktisk orienterede læringsstile til unge med faktiske indlæringsvanskeligheder. Fra skoletrætte unge, der bare er klar til en anderledes hverdag, til unge med store sociale og/eller personlige udfordringer, fx mobbeofre eller ligefrem unge i alvorlig mistrivsel og med diagnoser.

Ungdomsskoleforeningen er glad for lovforslagets åbninger for, at kommunerne kan vælge at lade folkeskolerne arbejde sammen med andre aktører, herunder ungdomsskoler, men vil opfordre til at gå skridtet videre og i lige så høj grad frisætte kommuner og ikke alene deres folkeskoler.

Foreningen bemærker, at i mange kommuner vil der allerede være tilbud i andet regi – fx ungdomsskoler – der bygger på nogle af de principper, forslaget ønsker at fremme, som det ses fx fra nogle af de eksempler, Reformkommissionen fremhævede i sine rapporter.

Foreningen bemærker, at det vil være kontraproduktivt ikke at lade kommunerne trække på disse erfaringer, hvorfor de foreslår, at det gøres til en kommunal forpligtelse, men at ministeriet samtidig lader det være op til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, hvordan organiseringen og opgaveløsningen lokalt bedst kan lade sig gøre inden for skolevæsenets rammer.

Ungdomsskoleforeningen bemærker videre, at især gruppen af unge med massive udfordringer har behov for erfarne brobyggere, som kan oversætte og forstå både den unges og virksomhedens situation.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening støtter overordnet formålet med kvalitetsprogrammet. Programmet giver større lokal indflydelse på folkeskolens undervisning og folkeskolens sideløbende rolle som ramme for elevernes vigtigste sociale fællesskab.

UNICEF Danmark bemærker, at der er flere positive elementer i aftalen og lovforslagene, bl.a. nye fagplaner med færre mål, lettelsen af prøvetrykket og mulighed for en kortere skoledag. UNICEF Danmark finder, at det er af stor vigtighed, at børn får de bedst mulige rammer for både undervisning, fritid og leg, hvilket stemmer godt overens med rettighederne som beskrevet og beskyttet i FN's Børnekonventions artikel 28 (ret til uddannelse), 29 (hensigt med uddannelse) og 31 (ret til fritid og leg). Derudover finder UNICEF Danmark det positivt, at det med lovudkastet muliggøres, at støtte til den enkelte elev også kan ske gennem fællesskabsrettede aktiviteter i klassen, og at der skabes mulighed for at adressere mistrivsel også i et mere bredt perspektiv med fokus på trivsel i klassefællesskabet.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for bemærkningerne.

Børne- og Undervisningsministeriet oplyser endvidere, at bemærkninger, som ikke direkte angår lovforslagene eller aftale om folkeskolelovens kvalitetsprogram, ikke er medtaget i høringsnotatet. Dette gælder fx FGU Danmarks bemærkning om afskaffelse af uddannelsesparathedsvurderingen samt bemærkning fra Børnerådet om elevrådets inddragelse i skolebestyrelsen. Alle hørings svar bliver dog oversendt til Folketinget i deres fulde omfang.

Børne- og Undervisningsministeriet takker for FGU Danmarks bemærkning om, at FGU-loven ikke er indskrevet i de særlige bemærkninger i forhold til, at lovforslaget ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dette er tilføjet i lovforslaget.

Bemærkningerne har herudover ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Datatilsynet anfører, at det følger af databeskyttelseslovens § 28, at der skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet ved udarbejdelse af lovforslag, mv, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger. Det er således alene i de tilfælde, hvor der er forhold, der kan være af betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger, at Datatilsynet skal høres. Hvis ministeriet ønsker, at Datatilsynet skal forholde sig til den fremsendte høring, bedes ministeriet i en ny henvendelse til Datatilsynet angive, hvilke dele af forslaget m.v. det er relevant for Datatilsynet at forholde sig til.

Hertil bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det er vurderet, at der ikke er specifikke dele af lovforslagene, der er relevant i denne henseende.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker, at Børne- og Undervisningsministeriet ikke har angivet en vurdering af, om forslaget har implementeringskonsekvenser for det offentlige. Dele af initiativerne indebærer positive implementeringskonsekvenser for borgerne. Sekretariatet finder det positivt, at initiativet om en ny juniormesterlæreordning og ordningens registrering af kvalifikationer lægger sig inden for rammerne af den eksisterende infrastruktur for kvalifikationer erhvervet i folkeskolen, bl.a. ved at tilpasse karakterdatabasen, så der kan modtages en ny bevistype. I forlængelse heraf anbefales, at ministeriet beskriver lovforslagets implementeringskonsekvenser i relation til it-styring og risiko. Herunder kan ministeriet overveje at beskrive det tidsmæssige og økonomiske omfang af tilpasningen i de berørte systemer, herunder ifm. tilpasning af karakterdatabasen og på optagelse.dk. Digitaliseringsstyrelsen finder desuden, at ministeriet bør beskrive, hvordan en række af initiativerne forventes at have implementeringskonsekvenser i relation til organisatoriske forhold, navnlig mht. ændrede arbejdsgange på skolerne og evt. brug for kompetenceudvikling hos skoleledere og undervisende personale. Det drejer sig bl.a. om initiativerne, som relaterer sig til at udbyde flere praktiske fag på skolerne, at skulle udbyde teknologiforståelse som ny faglighed, juniormesterlæreordningen og at sikre erhvervspraktik til alle.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker endvidere, at flere af initiativerne rummer mange elementer af regelforenklinger i overensstemmelse med princip #1 om enkle og klare regler, f.eks. frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning, afskaffelse af centralt krav om

motion og bevægelse og afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse.

Hertil bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at lovforslaget, som udmønter aftale om folkeskolens kvalitetsprogram, efterlever de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning. I lovarbejdet har der været fokus på behov for digitalisering af den politiske aftale. Samtidig bemærkes det, at der har været stort fokus på at mindske administrative byrder for kommuner og skoler omfattet af lovforslaget, fx ved ikke at forøge registreringskrav i forbindelse med krav om indberetninger af oplysninger og data.

Princip 1 om enkle og klare regler er understøttet på flere områder. Lovforslaget indeholder forslag om at reducere centralt fastsatte regler og give mere frihed til, at regler i højere grad fastsættes lokalt. Dette gælder fx frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning, afskaffelse af centralt krav om motion og bevægelse, afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse, indførelse af lokale valgfag samt afskaffelse af krav om intelligenstag. Desuden er ændring af reglerne for reduktion af prøvetryk og forenkling af reglerne om udtræksprøver meget præcist angivet med henblik på at understøtte implementeringen. Endelig reduceres administrative processer hos Styrelsen for Undervisning og Kvalitet ved at lægge oplysninger om prøveterminer og prøveplaner på ministeriets hjemmeside frem for årligt at udstede bekendtgørelser herom.

Efterlevelse af princip 2 om digital kommunikation er med lovforslaget uændret. Dog lægger forslaget op til lokalt fastsatte principper for digital kommunikation mellem skole og hjem, så den digitale kommunikation i højere grad understøtter et godt skole-hjem-samarbejde.

Princip 3, der vedrører automatisk sagsbehandling, understøttes og efterleveres med lovforslaget. Lovforslaget lægger op til indberetning af de nye beviser for folkeskolernes afgangseksamen med juniormesterlære. Derved kan disse beviser understøtte en digital sagsgang ved ansøgning til ungdomsuddannelser på samme vis som øvrige prøveresultater fra folkeskolens afgangseksamen.

I forhold til princip 4 om sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data – vurderer Børne- og Undervisningsministeriet, at princippet efterleveres. Oplysninger om fx beviser indberettes i dag til Børne- og Undervisningsministeriets karakterdatabase, hvorfra data genbruges til bl.a. digital sagsgang ved ansøgning til ungdomsuddannelser, statistiske opgørelser og udstilling af opgørelser på uddannelsesstatistik.dk. Med lovforslaget ændres ikke på den allerede digitalt understøttede proces vedrørende minimumstimetal. Som hidtil vil disse oplysninger om timetal blive overført fra de elevadministrative systemer til Børne- og Undervisningsministeriets datavarehus. Oplysninger om timetal valideres i den forbindelse og vil herfra tilgå Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der fører tilsyn med området, og statistiske opgørelser vil blive udstillet på uddannelsesstatistik.dk.

Princip 5 om tryk og sikker datahåndtering er med lovforslaget uændret. De områder, hvor der skal indberettes nye oplysninger fra skolerne som følge af de ændrede regler, fx beviser med nye fag eller oplysninger om skolernes planlagte timetal, vil ske via eksisterende lokale systemer (fx elev-administrative systemer) til centrale systemer (fx Børne- og Undervisningsministeriets karakterdatabase). Dette sker i dag i overensstemmelse med princippet. Børne- og Undervisningsministeriet foretager i dag allerede validering og kontrol af digitale beviser fra skolernes studieadministrative systemer til fx Karakterdatabasen, så gældende lovgivning understøttes og sikres.

Princip 7 om forebyggelse af snyd og fejl kan understøttes ved, at der på bekendtgørelsesniveau fastsættes krav om fx indberetning af beviser for folkeskolens afgangseksamen (både med og uden juniormesterlære), hvilket muliggør, at Styrelsen for It og Læring i samarbejde med institutionerne kan reducere manglende indberetninger. Et digitalt bevis i en central bevisdatabase reducerer risikoen for snyd med manuelt indsendte beviser i forbindelse med ansøgning til ungdomsuddannelser.

Bemærkningerne har således givet anledning til ændringer i lovforslaget, hvor ovenstående om principper om digitaliseringsklar lovgivning er tilføjet.

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at lovændringer ikke må begrænse de frie skolers frihed. Lovforslagets ændringer vedrørende lettelse af prøvetryk og præciseringen af, at støtte kan gives til hele klassen, vedrører også de frie skoler, og der vil være konsekvensændringer i lov-bekendtgørelserne vedrørende såvel efterskoler som friskoler og private grundskoler mv. Frie Skolers Lærerforening er dog usikre på, i hvilket omfang de ændringer, der alene angår folkeskoleloven, alligevel vil få afledt betydning for de frie skoler som en konsekvens af stå mål med-kravet og STUK's tilsynspraksis.

Samtidig er det Frie Skolers Lærerforenings ønske, at de frie skoler ikke afskæres fra de muligheder, som lovforslaget giver folkeskolen. Et konkret eksempel herpå er muligheden for at tilbyde juniormesterlære og erhvervspraktik i udskolingen. Foreningen bifalder dog, at flere elementer, herunder projektopgaven, med aftalen går fra at være obligatorisk til frivillig.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at foreningerne er optimistiske over for folkeskolens reform med fokus på frihed, men beklager, at samme frihed ikke er blevet prioriteret for de frie grundskoler. Foreningerne anfører, at de frie grundskoler oplever øget regulering, som begrænser friheden og forskelligheden fra det offentlige skolesystem. Det er

nødvendigt at sikre, at lovændringer for folkeskolerne ikke yderligere reducerer de frie grundskolers evne til at operere frit og bevare deres pædagogiske unikke tilbud.

Hertil bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at lovforslagene implementerer en politisk aftale af 19. marts 2024 om folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse. Aftalen vedrører således som udgangspunkt alene folkeskolen. Ændringer medtaget på det frie område er således alene afledte konsekvensrettelser. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i høringsnotatets pkt. 2.2.4.

2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslagene

2.2.1. Frisættelse af folkeskolen og mere indflydelse til skolebestyrelserne

Autismeforeningen peger på, at med frihed kommer øget ansvar til den enkelte skolebestyrelse, og at det kræver viden om behov hos en mangfoldig elevgruppe, samt at forældre til børn med handicap sjældent har overskud til at deltage i skolebestyrelsesarbejdet og derfor sjældent vil være repræsenteret.

Danske Skoleelever (DSE) bemærker, at eleverne bør indgå i drøftelserne, der har til formål at slanke og forny folkeskolens læreplaner for at sikre den bedst mulige implementering i praksis. DSE ser således positivt på den fremlagte model og mener, at der løbende bør foretages evalueringer blandt skolerne lokalt, så en slankning af læreplaner ikke bevirker en mindsket faglighed blandt elever og større demografiske forskelle blandt skolerne.

Dansklærerforeningen mener, det er vigtigt at understrege, at de frigjorte ressourcer, som kommer med afskaffelsen af den understøttende undervisning, kravet om bevægelse og kravet om lektiehjælp og faglig fordybelse, skal være sikret til en bedring af elevernes undervisning, fx to-lærertimer, da man ellers ikke kan undgå at få den tanke, at der er tale om en spareøvelse pakket ind i frisættelse og en måde at skaffe ressourcer til andre initiativer i forliget, så de mange tiltag bliver selvfinansierende.

Efterskoleforeningen bakker op om, at færdigheds- og vidensområder gøres vejledende i folkeskolen og dermed også for de efterskoler, der underviser elever i den undervisningspligtige alder. Efterskoler har mulighed for som alternativ til at følge folkeskolens Fælles Mål at opstille egne slut- og delmål. Det bør fremgå klart af lovbemærkningerne, at de frihedsgrader, der naturligt gives til efterskoler, der følger folkeskolens Fælles Mål, også kommer til at gælde for efterskoler, der opstiller egne slut- og delmål.

SMVdanmark bifalder muligheden for at inkludere en repræsentant for det lokale erhvervsliv i de lokale skolebestyrelser. SMVdanmark bemærker, at det bør være op til den enkelte skole, hvordan og i hvilket omfang

muligheden udnyttes. SMVDanmark bemærker hertil, at det ligeledes bør være op til den enkelte skole at afgøre, hvilken repræsentant der vil være relevant i den specifikke lokale kontekst.

SMVDanmark opfordrer til, at skolerne overvejer at rette henvendelse til de lokale håndværks- og industriforeninger eller lignende foreninger for det lokale erhvervsliv med henblik på udpeging af en repræsentant.

SMVDanmark opfordrer desuden til, at muligheden formuleres således, at den enkelte skole har mulighed for at udpege 0-1 repræsentant for det lokale erhvervsliv og ikke som i udkastet, hvor to pladser skal deles med lokale uddannelsesinstitutioner og foreningsliv.

FGU Danmark finder det positivt, at der med lovforslaget sikres repræsentation af det lokale erhvervsliv, ungdomsuddannelser eller foreningsliv i skolebestyrelserne. Det kan være med til at forbedre samarbejdet på tværs af uddannelses- og beskæftigelsesområdet lokalt og dermed de unges overgang.

FGU Danmark opfordrer til, at FGU indskrives som mulig repræsentant på linje med erhvervsliv, ungdomsuddannelser og foreningsliv i loven, så kommunalbestyrelsen også har mulighed for at udpege en FGU-repræsentant til skolebestyrelserne.

FGU Danmark bemærker, at det kan være med til at understøtte samarbejde mellem folkeskolen og FGU, fx i forhold til, at FGU kan dele erfaringer med det inkluderende og praksisrettede undervisningsmiljø samt elevgruppen med særlige behov samt understøtte, at kendskabet til FGU udbredes i folkeskolen og blandt forældre og elever.

Frie Fagskolars Lærerforening anfører, at ændringer i folkeskolens læreplaner har direkte betydning for de frie skoler, der vælger at følge disse. Her betyder lempelsen, hvor færdigheds- og vidensområderne gøres vejledende i stedet for bindende, at lærerne får et øget fagligt råderum. Og det er positivt. For de frie skoler, der bruger deres grundlovssikrede ret til at være et reelt alternativ til folkeskolen, og som formulerer egne mål, er der beklageligvis ikke udsigt til øgede frihedsgrader. Hvor kravet om udarbejdelse af læseplaner erstattes af en ministeriel vejledning på folkeskoleområdet, skal de frie skoler fortsat bruge enorme ressourcer på at udarbejde undervisningsplaner. Med lempelsen favoriserer lovgivningen de frie skoler, som vælger at følge folkeskolens mål og læreplaner, og det bliver mere besværligt for de frie skoler, der ønsker at gøre brug af friheden til at vælge alternative fag og planer. Frisættelsen af folkeskolen og de frie skoler, som følger folkeskolens Fælles Mål, bør følges af en tilsvarende lempelse for de frie skolars arbejde med egne mål og læreplaner.

De Anbragtes Vilkår anfører, at de finder det positivt, at skolebestyrelsen får mere indflydelse, men er bekymrede for, at elevernes stemme i denne

sammenhæng risikerer at blive overset, hvilket vil være meget problematisk for elevdemokratiet på skolerne.

De Anbragtes Vilkår anfører, at børn og unge i medfør af børnekonventionen har ret til at have medbestemmelse og få indflydelse på ting, der omhandler dem.

De Anbragtes Vilkår mener, at elevernes stemme i skolebestyrelserne derfor bør prioriteres og understøttes aktivt, og at skolen er til for eleverne. Indflydelse på eget skoleliv er tæt forbundet med god trivsel.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig disse bemærkninger og henviser til de særskilte punkter nedenfor.

2.2.1.1. Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner

Børnehaveklasseforeningen bemærker, at fagplanen for børnehaveklassen er afgørende, da den ikke kun omhandler de specifikke områder for børnehaveklassen, men også er en introduktion til skolekulturen generelt. Børnehaveklassefagplanen beskriver ikke kun de obligatoriske områder, men også børnehaveklasselederens opgaver og ansvar. Foreningen nævner i forlængelse heraf en række væsentlige punkter, herunder skolestart, forældresamarbejde, overgange, leg, engagement og fællesskab, skolestart, dialog i fagteamet mv. Foreningen bemærker, at den opfatter Fælles Mål for børnehaveklassen som meget brugbare og som et godt udgangspunkt til at snakke om fagfornyelse.

Børnerådet mener, at de nye fagplaner bør inkludere et stærkt fokus på inddragelsesdidaktik, så eleverne opnår større indflydelse på undervisning i fagene, og så lærerne får tid og rammer til at følge elevernes iboende nysgerrighed og interesser og dermed kan leve op til folkeskolelovens § 18, stk. 4.

Danmarks Lærerforening bemærker, at selvom lovforslaget lægger op til at gøre færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål vejledende, vil de i praksis fortsat være bindende, da færdigheds- og vidensområder og -mål er udgangspunkt for prøverne. Det er derfor prøvekravene, der skal lempes.

Foreningen er optaget af, at arbejdet med at udvikle nye fagplaner for folkeskolen skal have en tæt kobling til drøftelser om prøver. Eventuelle prøver skal være i overensstemmelse med fagets formål og indhold, og vejledning om prøven skal integreres i fagplanen. Det er afgørende, at de kommende fagplaner udvikles i tæt dialog med det størst mulige antal lærere og skoler med henblik på at fremme opbakning og bredt ejerskab. Danmarks Lærerforening finder således, at udviklingsprogrammet for fagfornyelsen derfor skal have en volumen, så alle kommuner kan deltage, og der skal være en gennemgående opmærksomhed på koblinger også til de skoler, som ikke direkte er en del af udviklingsprogrammet. Udviklingsprogrammet må ikke få karakter af, at det blot er en afprøvning af

udkast til nye fagplaner. Der er behov for et program, hvor skolerne også kan udfordre faggrupperne i deres arbejde. Foreningen bemærker, at det er stærkt bekymrende, at hensigten er, at de nye fagplaner for folkeskolen skal være gældende fra skoleåret 2027/2028, da det giver meget begrænset tid til udviklingsarbejdet.

Dansk Arbejdsgiverforening anfører, at det er centralt, at arbejdet med fagfornyelsen sker med et reelt blik for øget praksisfaglighed i de enkelte fag.

Dansklærerforeningen er begejstret for, at der laves nye fagplaner for alle fag. Foreningen bemærker bl.a., at der med de nye fagplaner skal være et mulighedsrum for undervisning i folkeskolen, som fordrer et langsommere tempo, ro og fordybelse, så der bliver plads til undervisning, der er bl.a. er dannende, fællesskabende, kreativ og improviserende. Foreningen mener desuden, at det giver god mening, indtil de nye fagplaner er klar, at gøre fagenes bindende færdigheds- og vidensområder vejledende, så kun fagenes formål og kompetencemål er bindende. Foreningen ser det også som positivt, at det centrale krav om læseplaner afskaffes, men bemærker dog, at der ville have været en reel mulighed for faktisk at have en didaktisk og pædagogisk samtale ude på skolerne, som man havde i tidligere tider i lokale læreplansudvalg, som arbejdede med læseplanerne helt lokalt.

Dansklærerforeningen tilkendegiver endvidere, at det er vigtigt, at der bliver set på de obligatoriske emner i forbindelse med fagfornyelsen, og at de obligatoriske emner enten "får et hjemsted" eller bliver afskaffet, når man har haft en grundig dialog om, hvad der egentlig er skolens opgave i dag. Foreningen mener dog, at beslutningen om, at "job og uddannelse" skal integreres i danskfaget er hovedrystende, og at begrundelsen om, at dansklæreren kender sine elever godt, ikke er en saglig begrundelse for, at dansklæreren nu skal lave uddannelsesvejledning, da det ikke er dansklæreren eller fagets opgave.

Danske Professionshøjskoler finder det positivt, at folkeskolens nuværende fælles mål erstattes af slankere og mere enkle læreplaner for folkeskolens fag. Danske Professionshøjskoler gør opmærksom på, at en reduktion af læringsmål vil betyde, at læreruddannelsen ser et øget behov for at styrke de lærerstudendes kompetencer til at lede på den professionelle dømmekraft, idet de nye fagbeskrivelser må forventes at blive væsentligt mindre stilladsede.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne støtter fuldt ud forslaget om lade Fælles Mål erstatte af mere enkle læreplaner for folkeskolens fag – indeholdende få præcise mål, der kan understøtte fokus på kernestof og facilitere en tydelig progression i læringen. Herunder at de eksisterende viden- og færdighedsmål gøres vejledende, så det fremover alene er fagenes formål og kompetencemål, der er bindende.

Den Faglige forening Håndværk og Design bifalder, at folkeskolens læreplaner i de enkelte fag gøres præcise og overskuelige, så der både sikres en øget frihed til undervisningens organisering og gennemførelse samt faglig progression.

FGU Danmark finder det positivt, at der er fokus på at skabe enklere læreplaner i folkeskolens fag, og at der er nedsat en ekspertgruppe, som skal udarbejde et beslutningsgrundlag med anbefalinger til den konkrete tilrettelæggelse af fagfornyelsen og et enkelt format for folkeskolens fagplaner.

FGU Danmark bemærker, at der parallelt med nedsættelsen af ekspertgruppen til fagfornyelse i folkeskolen er nedsat en arbejdsgruppe, som er kommet med anbefalinger til en revision af læreplaner og fagbilag i FGU. FGU Danmark bemærker, at arbejdsgruppen har haft tre måneder frem til maj 2024 til at udarbejde sine anbefalinger til børne- og undervisningsministeren.

FGU Danmark opfordrer kraftigt til, at en beslutning om revision af FGU's læreplaner og fagbilag og formuleringen af de faglige mål afventer anbefalingerne fra ekspertgruppen på folkeskoleområdet for at sikre den helt afgørende sammenhæng i tilgangen til mål og læringssyn på tværs af uddannelsesområderne, så områderne taler bedst muligt sammen i arbejdet om at gøre de unge så dygtige som muligt.

Geografforbundet hilser forslaget om fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner velkommen og har vedlagt et detaljeret forslag til et udspil – "Om geografi i folkeskoleudspillet". Forslaget indeholder overvejelser om fornyelser af fagets formål, fagets identitet, geografiske kompetenceområder, prøveformer mv.

KL tager forbehold for politisk behandling af høringssvaret. Mere specifikt, men grundlæggende, bemærker KL, at det på side 3 under afsnit 19 i lovforslaget fremgår, at det er "Børne- og undervisningsministeren, der fastsætter regler om formålet med undervisningen i folkeskolen. KL bemærker, at det ifølge § 10 i folkeskoleloven altid har været sådan, at børne- og undervisningsministeren kan fastsætte regler om formålet i folkeskolens fag, men ikke formålet med undervisningen i folkeskolen. KL forudsætter, at der er tale om en teknisk fejl i lovforslaget.

KL vil gerne kvittere for, at børne- og undervisningsministeren og forligskredsen har lyttet til skolens parter om behovet for udvikling af nye læreplaner. Det er positivt, at der nu er sat gang i en proces, hvor der skal udvikles nye fagplaner, der skal bidrage til en mere formåls- og indholdsorienteret undervisning i et samarbejde med skolens parter, eksperter og fagpersoner. KL mener, det er helt afgørende, at der i arbejdet med at få udviklet nye læreplaner afsættes god tid til en åben, inddragende og grundig proces, bl.a. i form af et udviklingsprogram, hvor skoler får mulighed for at kvalificere fagplanerne i en undersøgende og eksplorativ

proces. Det fremgår af lovforslaget, at de nye fagplaner skal være klar fra skoleåret 2027/2028. KL opfordrer til, at rammerne for ikrafttrædelse i skoleåret 2027/2028 blødes op, så det er en foreløbig ramme, der træder i kraft i skoleåret 2027/2028, og der herefter bliver en længere indfasningsperiode, hvor skolerne får mulighed for at afprøve rammen for fagplanerne, som så efterfølgende evt. kan tilpasses og justeres. KL mener, at det er afgørende, at det udviklingsprogram, som er planlagt som en del af fagfornyelsen, både får en bredde og en dybde, så alle kommuner og flest mulige skoler får mulighed for at deltage, så der på den måde kan skabes et bredt kendskab og ejerskab.

Lærerstuderendes Landskreds finder det rigtigt med en fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner og bemærker, at nye og slankede fagplaner stiller større krav til lærerstuderendes og nyuddannedes kompetencer ift. at foretage professionelle skøn. Nyuddannede lærere skal have den rette støtte til at planlægge og gennemføre undervisning samt lede på det professionelle skøn, og dette vil ifølge Lærerstuderendes Landskreds kræve en god læsevejledning el lign. til fagplanerne og en styrkelse af rammerne for pædagogiske og didaktiske debatter på de enkelte skoler og i fagteams.

Lærerstuderendes Landskreds understreger samtidig, at nye fagplaner og færre mål ikke kan stå alene, hvis ønskerne for undervisningen i den politiske aftale skal indfries, og anfører, at undervisningen særligt i udskolingen er enormt styret af prøverne, og at der derfor er brug for nye prøver, som hænger sammen med fagplanerne og understøtter det fokus, der ønskes i undervisningen.

Red Barnet ser positivt på intentionerne om at forny og slanke folkeskolens læreplaner med henblik på at give underviserne større fleksibilitet og bedre mulighed for at tilrettelægge undervisning, der understøtter elevernes motivation, skoleglæde og trivsel. Red Barnet anfører, at i deres trivselsindsatser på landets skoler er det deres generelle oplevelse, at lærerne er pressede ift. at skulle løfte de mange bundne mål. Opgaven løftes til tider på bekostning af tid, der kunne bruges på at understøtte elevernes sociale og emotionelle behov i klasserne. Red Barnet anbefaler, at ekspertgruppen for fagfornyelse har skærpet fokus på at sikre, at de mål, der understøtter elevernes sociale færdigheder, rettighedskendskab og digitale kompetencer, består. Derudover anbefaler de, at Sundheds- og Seksualundervisning og Familiekundskab (SSF) bevares, når ekspertgruppen skal vurdere, om og hvordan de obligatoriske emner og tværgående temaer skal indgå i fagplanerne.

Skole og Forældre bakker op om arbejdet med fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner, og at fagenes bindende færdigheds- og vidensområder gøres vejledende, så det alene er fagenes formål og kompetencemål, der er bindende, mens arbejdet med udvikling af de nye lærepla-

ner står på. I forhold til dette arbejde er det i øvrigt vigtigt løbende at formidle formålet med arbejdet med læreplanerne til blandt andre forældre og skolebestyrelser, som ellers risikerer at blive glemt i denne proces.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at lovforslaget følger beslutningen om at erstatte "Fælles Mål" med "Folkeskolens Fagplaner". Foreningerne anfører, at de frie grundskoler historisk set aldrig har været så bundet til folkeskolens mål som nu, hvilket begrænser skolernes pædagogiske frihed. Foreningerne påpeger, at fokus bør være på elevernes udbytte af undervisningen, ikke på at gøre de frie grundskolers undervisning identisk med folkeskolens. Foreningerne finder derfor ikke, at de nye fagplaner bør binde de frie grundskoler til folkeskolens formålsparagraf, undervisningsprogression eller evaluering, hvilket der er risiko for på baggrund af de politiske pejlemærker for de nye fagplaner. I forbindelse med overgangen fra "Fælles Mål" til "Folkeskolens fagplaner" ønsker foreningerne således en regelforenkling – en oplødning af de strukturelle forpligtelser, som de frie grundskoler pt. er underlagt.

Skolelederforeningen bakker op om, at de nuværende Fælles Mål skal erstattes af slankere og mere enkle læreplaner for folkeskolens fag, og foreningen synes, det er positivt, at der gives øget frihed til skolerne frem mod ikrafttrædelsen af de nye fagplaner. Ifølge foreningen er det helt afgørende at lempe prøvekravene, da færdigheds- og vidensområderne fortsat er bindende, og arbejdet med de nye læreplaner skal ifølge foreningen have en tæt kobling til drøftelser om prøver og andre evalueringsformer, da disse skal afspejle læreplanerne. Det er endvidere ifølge foreningen af afgørende betydning, at udviklingsprogrammet får en volumen, så alle kommuner kan deltage med lokalt besluttede indsatser på forskellige niveauer, og at der kan opbygges et bredt ejerskab til de kommende fagplaner. Foreningen er dog kritisk ift. tidsplanen og mener, at tre år er en alt for kort periode ift. at få skabt en bred og inddragende proces. Skolelederforeningen anfører herudover, at foreningen antager, at der må være tale om en teknisk fejl, når det af høringsmaterialet pkt. 19 s. 3 fremgår, at børne- og undervisningsministeren kan fastsætte regler om "formålet med undervisningen i folkeskolen".

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at det er vigtigt at der fortsat vil være centralt udviklede læreplaner fra ministeriet, som derefter kan danne baggrund og inspiration for lokalt udviklede læreplaner.

UNICEF Danmark ser positivt på forligspartiernes ambition om at forny folkeskolens læreplaner (nu Folkeskolens Fagplaner) med henblik på at give underviserne bedre mulighed for at tilrettelægge undervisning, der understøtter elevernes motivation, skoleglæde og trivsel. UNICEF Dan-

mark vil i den anledning henlede opmærksomheden på, at mål for rettighedsundervisning stort set er fraværende i de obligatoriske fag i dag. UNICEF anbefaler, at ekspertgruppen for fagfornyelse har skærpet fokus på rettighedsperspektivet og elevernes kendskab til rettigheder, og at dette i langt højere grad forankres med konkrete faglige mål i relevante obligatoriske fag, fx historie og samfundsfag. Dette vil være i overensstemmelse med det politiske besluttede pejlemærke om, at Folkeskolens Fagplaner skal formuleres ud fra folkeskolens formål, da folkeskolens formålsparagraf 1, stk. 3, understreger, at "Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. I tilfælde af, at mål for kendskab til rettigheder ikke integreres i relevante obligatoriske fag i de nye lærerplaner, anbefaler UNICEF Danmark, at Sundheds- og Seksualundervisning og Familiekundskab (SSF) bevares, når ekspertgruppen skal vurdere, om og hvordan de obligatoriske emner og tværgående temaer skal indgå i fagplanerne.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for de mange gode input og forslag i forhold til arbejdet med folkeskolens læreplaner – herunder konkrete udspil i forhold til enkelte fag.

Som bekendt er der nedsat en ekspertgruppe (Ekspertgruppen for Fagfornyelsen), som med afsæt i de politisk besluttede pejlemærker, der i overskriftsform er gengivet i lovforslagets bemærkninger, skal udarbejde et beslutningsgrundlag til ministeren og folkeskoleforligskredsen med anbefalinger til den konkrete tilrettelæggelse af fagfornyelsen, herunder et udviklingsprogram, der igangsættes som en del af fagfornyelsen.

For at kvalificere ekspertgruppens arbejde vil alle landets folkeskoler blive inviteret til at give deres input til udviklingen af folkeskolens fagplaner. Ekspertgruppen kan i øvrigt invitere relevante aktører, fx interesseorganisationer og øvrige eksperter mv., til at kvalificere arbejdet. Ministeriet vil sørge for, at alle indkomne høringssvar, som adresserer spørgsmålet om fornyelsen af folkeskolens fagplaner, oversendes til ekspertgruppen for Fagfornyelsen til baggrund for ekspertgruppens videre arbejde.

For så vidt angår spørgsmålet om sammenhængen til prøveområdet bemærkes, at ekspertgruppen skal aflevere et beslutningsgrundlag, i hvilket ekspertgruppen bl.a. skal give anbefalinger til sammenhængen mellem indholdet i folkeskolens fagplaner og folkeskolens test og prøver med henblik på videre drøftelser af prøvetryk og prøveformer i Sammen om Skolen.

For så vidt angår bemærkningen om, at selvom lovforslaget lægger op til at gøre færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål vejledende, vil de i praksis fortsat være bindende, da færdigheds- og vidensområder og -mål er udgangspunkt for prøverne, hvorfor det derfor er prøvekravene, der skal lempes, bemærkes, at dette forhold falder uden for aftalens rammer. Det skal dog samtidig bemærkes, at antallet af prøver reduceres med aftalen, hvorfor der samlet set bliver tale om et mindre pres for elever og lærere. Det be-

mærkes yderligere, at det følger af aftalen om Folkeskolens Kvalitetsprogram, at der nedsættes en ekspertgruppe for folkeskolens prøver. Ekspertgruppen skal bl.a. komme med anbefalinger til, hvordan prøverne kan videreudvikles, og hvordan prøvetrykket kan justeres yderligere på lang sigt.

For så vidt angår bemærkningen fra enkelte høringsparter om fejl i lovforslaget bemærkes det, at der i folkeskolelovens § 10 står, at ministeren fastsætter regler om "formålet med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner efter §§ 5-7 og § 9." – dvs. det, som høringsparterne også angiver er retstilstanden. Der er således enighed om, at ministeren fastsætter formålet med undervisningen i fagene, men ikke formålet med undervisningen i folkeskolen.

For så vidt angår opfordringen til, at rammerne for ikrafttrædelse i skoleåret 2027/28 blødes op, fastholdes det, at de nye læreplaner forventes at træde i kraft i skoleåret 2027/28. Det bemærkes, at der forventeligt vil blive udarbejdet en model for varig udvikling af læreplanerne, som vil give mulighed for justeringer som følge af erfaringer fra implementeringen af læreplanerne fra skoleåret 2027/28.

Spørgsmål om den videre håndtering af anbefalingerne fra arbejdsgruppen, som er kommet med anbefalinger til en revision af læreplaner og fagbilag i FGU, falder uden for rammerne af aftalen, som kun vedr. folkeskolen, og dermed dette lovforslag. Drøftelser om spørgsmålet må derfor foregå i et andet regi.

Bemærkningerne har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.2. Frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning

Autismeforeningen hilser afskaffelsen af den understøttende undervisning velkommen, men finder det bekymrende, at de frigjorte ressourcer, der bindes til den såkaldte timebank, kan anvendes til så forskellige ting som kvalitetsløft i undervisningen og/eller fritidstilbud, trivselsrettede aktiviteter, kompetenceudvikling eller indkøb af materialer. Autismeforeningen anfører bl.a., at mange skoler vil have brug for flere ressourcer end dem, der frigøres fra afskaffelsen af den understøttende undervisning, og at der endnu engang er tale om en underfinansiering af folkeskolen, der italesættes som lokale muligheder. Autismeforeningen frygter, at den enkelte skoleleder, som skal prioritere midlerne, underlægges flertallets pres på bekostning af børn med særlige behov. Autismeforeningen bemærker bl.a., at tovoksenordninger er gode muligheder, hvis begge voksne kan tilbyde de nødvendige kompetencer. Derudover bemærker foreningen, at der er brug for viden om autisme og kompetencer inden for relationsarbejde på folkeskolerne.

BUPL ser positivt på, at det med etableringen af skolens timebank sikres, at de formål og opgaver, der hidtil har ligget i den understøttende undervisning, fortsat prioriteres. Det gælder bl.a. den fortsatte mulighed for at styrke kvaliteten i undervisningen gennem tovoksenordninger med fx en lærer og en pædagog og den fortsatte mulighed for at bruge ressourcer på indsatser og aktiviteter i skolen, som ligger ud over undervisningen i fagene, fx klassens tid og andre trivselsrettede og pædagogiske aktiviteter. Det er vigtige fokusområder, ikke mindst i en tid, hvor trivslen og fællesskaberne er udfordret. I samme forbindelse ser BUPL positivt på, at pædagogerne med lovforslaget fortsat vil kunne varetage en række afgrænsede opgaver i undervisningen, og at dette underbygges af opretholdelsen af de økonomiske forudsætninger fra understøttende undervisning om en 50/50-fordeling mellem lærere og pædagoger.

BUPL havde gerne set, at man lokalt var forpligtet til at kompensere fritidsinstitutionerne for øget åbningstid ved forkortelse af skoledagen. BUPL finder endvidere, at det bør fremgå tydeligere af lovforslaget, at ressourcerne i skolens timebank kan bruges til styrkede pædagogiske indsatser i SFO, og at timerne til klassens tid bør indgå i det lovmæssige minimumstimetale. Ellers bør det fremgå tydeligt, om det også vil være muligt for kommunalbestyrelsen (eller den enkelte skoleleder) at erstatte nogle af fagtimerne i henhold til §16, stk. 1, inden for rammen af minimumstimetallet med timer til klassens tid.

BUPL finder desuden, at lovforslaget af administrative grunde bør give kommunalbestyrelserne mulighed for at sikre en fælles og ensartet linje for balancen mellem undervisningstid og fritid for børnene i kommunen. Samtidig kan forskelle mellem skolerne føre til forskelle i forældrebetalingen, men det er uklart, om der er lovmæssig hjemmel til en sådan fastsættelse af forældretakst for SFO på forskelligt niveau, der i princippet vil kunne være forskellig helt ned på klasseniveau. BUPL vurderer derfor, at der er behov for en tydeliggørelse af, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at fastsætte politiske retningslinjer for ansøgninger fra skolerne.

Børne- og Kulturchefforeningen stiller spørgsmål til, hvilke indsigelsesmuligheder eller hvilket handlerum der er i forbindelse med beslutning om afkortning af skoledagens længde, hvis der ikke stilles krav om en pædagogisk begrundelse. Foreningen finder det bemærkelsesværdigt, at en folkeskoleleder uden inddragelse kan ansøge kommunalbestyrelsen om muligheden for at allokere ressourcer til indsatser i et andet fritidstilbud ud over skolefritidsordningen og spørger til, om ressourcer i denne henseende også kan forstås som personaler fra skolen, eller om der er tale om de frigivne økonomiske ressourcer.

Børnerådet er ærgerlig over, at man fra politisk hold ikke har taget et politisk og lovgivningsmæssigt ansvar for at løfte kvaliteten af børnenes fritidstilbud generelt, men derimod kun har taget højde for "et øget pasningsbehov", som det fremgår af et faktaark om økonomien bag den politiske aftale. Rådet henviser bl.a. til, at de fysiske rammer, åbningstider og

ikke mindst personaleressourcer er helt afgørende for at kunne levere fritidstilbud af god kvalitet.

Danmarks Lærereforening ser positivt på, at kommunalbestyrelsen med lovforslaget kan beslutte at forkorte skoledagen. Foreningen finder det ligeledes godt, at det er skolens leder, som kan beslutte, hvordan de frivillige ressourcer anvendes på den enkelte skole.

Danmarks Lærereforening understreger, at det er vigtigt, at man fra centralt hold følger, hvor ressourcerne bliver brugt på den enkelte skole. Ressourcerne skal forblive i undervisningen. Ressourcerne i timebanken bør ikke kunne anvendes til SFO, undervisningsmaterialer og kompetenceudvikling, da dette vil betyde langt færre muligheder for skolen til at styrke almenundervisningen med to-lærere, co-teaching, tidlige specialpædagogiske indsatser mv.

Endelig bemærker Danmarks Lærereforening, at det fremgår af lovforslaget, at i § 30 og § 30 b ændres understøttende undervisning til "undervisningsopgaver efter § 16 a". Foreningen understreger, at loven bør formuleres, så den understøttende undervisning de facto bliver afskaffet – og at undervisning ikke defineres som andet end undervisning.

Danske Skoleelever anfører, at understøttende undervisning er centralt for, at alle elever møder en varieret og anvendelsesorienteret undervisning. Derfor mener Danske Skoleelever, at en afskaffelse af understøttende undervisning er problematisk, idet mange elever oplever understøttende undervisning som et pusterum, der giver mulighed for fokus på den individuelle elevs trivsel og motivation gennem variation i skoledagen. De mener derfor, at de øgede frihedsgrader til skolerne, bør benyttes lokalt til at inddrage civilsamfundet samt styrke elevernes livsduelighedskompetencer. Derudover mener foreningen, at der kommunalt bør være en generel opmærksomhed på og tages højde for, at de øgede frihedsgrader ikke bidrager til sociale og geografiske skel blandt elever.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at skolerne fremover får frihed til at tilrettelægge denne del af skoledagen. DH ønsker, at skolerne bl.a. vil bruge denne frihed til at iværksætte initiativer, der kan være med til at skabe et mere inkluderende læringsmiljø i skolen. DH er dog bekymrede over, at der ikke stilles krav om, at det er lærere, der skal forestå den styrkede indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik. DH så gerne, at opgaven løses af lærere med specialpædagogiske kompetencer.

De Anbragtes Vilkår finder det positivt, at der bl.a. lægges op til, at skolerne skal binde de ressourcer, som frigøres ved afskaffelsen af den understøttende undervisning, til en timebank, som bl.a. kan bruges til at etablere tolærerordninger, holddannelse, co-teaching mv. samt til indsatser, der styrker kvaliteten i fritidstilbud. De Anbragtes Vilkår finder det bekymrende, at der lægges op til, at en del af de frigjorte ressourcer også vil

kunne bruges til indkøb af materialer. De Anbragtes Vilkår bemærker, at de ressourcer, der frigøres ved afskaffelsen af den understøttende undervisning, skal bruges til at styrke kvaliteten i undervisningen samt til trivselsrettede og pædagogiske aktiviteter. De Anbragtes Vilkår mener, at det er bekymrende, hvis ressourcerne fra den understøttende undervisning ender med at blive brugt til at få skolernes budget til at hænge sammen.

Den Faglige forening Håndværk og Design bemærker for så vidt angår de frigivne midler ved afkortning af skoledagen, at det ikke må være muligt at anvende en del af ressourcerne til kompetenceudvikling eller indkøb af materialer mv. Midlerne skal blive helt tæt på eleverne i form af personale (lærere/pædagoger).

FOA bakker op om forslaget om at gøre de udvidede frihedsgrader til afkortning af skoledagens længde permanente. Og FOA hilser det velkommen, at ressourcer, der frigives ved kortere skoledag, nu også kan allokeres til øget åbningstid og aktiviteter i SFO via skolens timebank. FOA kan dog være bekymret for, at det i praksis vil betyde langt færre muligheder for skolen til at styrke almenundervisningen med to-lærere, co-teaching mm.

FOA er bekymret for, hvorvidt der med lovændringen reelt set frigives økonomi til skolens timebank, eller om ressourcerne allerede er allokeret til andre formål. For FOA er det centralt, at der sikres tilstrækkelig finansiering af øget åbningstid i SFO, når skoledagen afkortes, så den øgede åbningstid ikke finansieres af en stigning i forældrebetalingen eller kvalitetsforringelser. FOA foreslår, at de hidtidige bestemmelser fastholdes, så afkortning af skoledagen ikke fører til stigning i forældrebetaling i fritidstilbud, der i mange kommuner i forvejen er høj.

For FOA er det helt centralt, at intentionerne i understøttende undervisning videreføres. FOA kan dog være bekymret for, i hvilket omfang skolerne vil vælge at prioritere ressourcer fra skolens timebank til tværfagligt samarbejde i undervisningen og til pædagogiske indsatser og aktiviteter, der ligger uden for fagene, set i lyset af de mange andre formål, timebankens ressourcer kan anvendes til.

FOA bemærker, at både pædagoger, pædagogiske assistenter og pædagogmedhjælpere varetager understøttende undervisningsopgaver i dag. For FOA er det helt afgørende, at der forsat er hjemmel til, at alle tre pædagogiske faggrupper kan varetage trivsels- og pædagogiske opgaver i skolen selvstændigt og i samarbejde med lærere efter omlægningen af understøttende undervisning til skolens timebank.

KL bakker op om, at den understøttende undervisning afskaffes, og at timebanken indføres. KL mener, at timebanken vil give skoler og kommuner frihed til at tilrettelægge skoledagen bedst muligt ud fra lokale forhold og hensyn. Det giver skolerne mulighed for at prioritere, om frigivne ressourcer ved eventuel reducere af undervisningstiden skal bruges til

at styrke undervisningen i de enkelte fag, fx ved tovoksenordninger, holddannelse og co-teaching eller andre trivselsrettede eller pædagogiske aktiviteter, herunder klassens tid. I den forbindelse mener KL, det er vigtigt, at der ikke indføres krav til dokumentation/indberetning af, hvad timebanken bruges til. I stedet kan dialogen om timebanken fx indgå i skoleudviklingssamtalen lokalt. KL er enig i, at prioriteringen af skolens timebank skal foretages af skolelederen ud fra en pædagogisk vurdering af, hvad der vil bidrage til at understøtte folkeskolens formål. KL bakker op om, at ressourcerne fra timebanken også skal kunne bruges til kompetenceudvikling og indkøb af materialer, finder det positivt, at ressourcer fra timebanken kan bruges til at styrke kvaliteten i fritidstilbuddene og bakker generelt op om den fleksibilitet, der lægges op til i forhold til, hvordan man lokalt ønsker at prioritere fritidsområdet. KL er enig i, at det fortsat skal være kommunalbestyrelsen, der, efter ansøgning fra skolens leder, kan beslutte at reducere undervisningstiden, og at skolens leder skal indhente udtalelse fra skolebestyrelsen forud for ansøgningen, og kvitterer for, at der lægges op til, at kommunalbestyrelsen ikke skal forholde sig til spørgsmålet årligt, men kan opretholde sin beslutning på baggrund af den oprindelige ansøgning. KL noterer sig, at kommunalbestyrelsen ikke kan forlænge en beslutning om reduktion i undervisningstiden, hvis skolelederen trækker sin ansøgning tilbage inden for den frist, som kommunalbestyrelsen har fastsat.

KL støtter desuden, at skolebestyrelsens principper for skolens virksomhed fremover omfatter undervisningstiden i timebanken.

KL bakker op om, at midlerne til en styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik bliver en del af skolens timebank. KL er enig i, at det skal være skolens leder, der vurderer, hvilke elever der har størst behov for indsatsen, og at undervisningen tilrettelægges ud fra skolelederens vurdering af lokale behov. KL forstår det sådan, at uddannelseskravet i medfør af paragraf 28 fortsat er gældende i det omfang, timebanken anvendes til regulær undervisning i folkeskolens fag. KL bemærker, at det er vigtigt at være opmærksom på, at der i offentligheden kan være en forventning om, at folkeskolens kvalitetsprogram – herunder særligt timebanken og midlerne til styrket indsats i dansk og matematik til de mest udfordrede elever – vil betyde markant flere lærere og pædagoger i undervisningen, end det er tilfældet i dag. Det mener KL ikke er tilfældet, da mange skoler allerede har afkortet skoledagen, og mange af medarbejderressourcerne derfor er i brug i undervisningen i dag. Desuden vil en del af ressourcerne fra timebanken formentlig blive brugt til at finansiere kompetenceudvikling, materialer og fritidstilbud. Derfor mener KL, at det er vigtigt at kommunikere den forventningsafstemning bredt ud fra både staten og folkeskolens parter side.

Red Barnet bifalder den øgede mulighed for at afkorte skoledagen. Det er afgørende for børns alsidige udvikling og trivsel, at der er plads i hverdagen til fritid med mulighed for leg, bevægelse, fordybelse og selvbestemmelse. Red Barnet kan desuden bakke op om, at skolerne får øget

frihed lokalt til at beslutte, om timerne i timebanken skal bruges til initiativer såsom tovoksenordninger, holddannelse, aktiviteter og kompetenceudvikling af skolens personale. Red Barnet er dog bekymret for, om de mange initiativer kan dækkes af skolernes timebank. Herudover er Red Barnet bekymret for, at afskaffelsen af understøttende undervisning betyder, at der bliver mindre tid og mulighed for at sætte fokus på klassens trivsel. Endelig er Red Barnet bekymret for, om der lokalt tildeles de fornødne ressourcer til at styrke skolernes fritidstilbud.

Skole og Forældre støtter intentionen om at give mere frihed til skoler til at afkorte og tilrettelægge skoledagen ud fra lokale forhold og hensyn. Og det er godt, at skolens leder skal indhente en udtalelse fra skolebestyrelsen, inden ansøgning om at reducere undervisningstiden sendes til kommunalbestyrelsen. Men det er modsætningsfyldt på den ene side at sige, at frigivne ressourcer kan anvendes til indsatser, der styrker kvaliteten i undervisningen i fagene, når der på den anden side samtidig åbnes op for, at de samme ressourcer kan bruges til at finansiere øget åbningstid i skolens skolefritidsordning eller endda også fritidstilbud uden for skolen. Det er derfor vigtigt, at kommunalbestyrelsen sikrer rammer og ressourcer til tilstrækkelig bemanning til bl.a. tovoksenordninger. Skole og Forældre bifalder i øvrigt, at skolebestyrelsen skal fastsætte principper for skolens anvendelse af den tid og de ressourcer, der indgår i skolens timebank

Skolelederforeningen bakker op om at afskaffe den understøttende undervisning, forudsat at ressourcerne derfra fastholdes i skolen. Ifølge foreningen er det vigtigt, at den enkelte skole har mulighed for lokalt at prioritere ressourcerne, og foreningen ser derfor positivt på timebanken som en model, der skal bidrage til, at ressourcer fastholdes i skolen. Foreningen foreslår, at ressourcerne til det sænkede klasseloft i børnehaveklassen og på 1. og 2. klassetrin også bindes til timebanken. Foreningen bemærker, at ressourcerne i timebanken for de fleste skolers vedkommende allerede vil være brugt i lokale meningsgivende indsatser, der styrker kvaliteten i undervisningen og i fritidstilbud såvel som indsatser og aktiviteter, som ligger ud over undervisningen i fagene. Efter foreningens opfattelse giver det ikke mening også at omtale timebanken som indeholdende kompetenceudvikling og indkøb af undervisningsmaterialer, da det sjældent kan lade sig gøre i praksis. Foreningen opfordrer til, at der fastsættes et tidspunkt for evaluering af, hvordan midler i timebanken anvendes.

Ungdomsskoleforeningen er glad for, at forslaget har øje for samspillet mellem skole og fritid og åbner for, at frigivne ressourcer ved den nedsatte undervisningstid vil kunne anvendes til at medfinansiere kommunens fritidstilbud. Ungdomsskoleforeningen vil dog opfordre til, at det sker på samlet kommunalt plan, så også andre lokale fritidsaktørers tilbud kan komme i spil, ikke mindst for gruppen af ældre unge, der efterspørger fritid med andet indhold. Ungdomsskoleforeningen bemærker hertil,

at ungdomsskolernes almene fritidsundervisning, hvor mange aktiviteter har praktisk rettet indhold, kunne bidrage.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker til forslaget om at afskaffe den understøttende undervisning, at foreningen er bekymret for denne udvikling, der konflikter med hele inklusionstankegangen og med, at eleverne uanset baggrund evner og potentiale kan støttes efter behov og inden for klassens skematid og fysiske rammer.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig den generelle opbakning til afskaffelsen af den understøttende undervisning.

Ministeriet har noteret sig, at bl.a. Danske Skoleelever finder afskaffelsen problematisk, fordi mange elever oplever understøttende undervisning som et pusterum, der giver mulighed for fokus på den individuelle elevs trivsel og motivation gennem variation i skoledagen. Ministeriet bemærker hertil, at skolens timebank som udgangspunkt skal anvendes til undervisningsforløb og -aktiviteter m.v., der understøtter folkeskolens formål, jf. § 1, og supplerer undervisningen i folkeskolens fag, jf. §§ 5, 9 og 11, og obligatoriske emner, jf. § 7, samt til klassens tid. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 42, vil skolens timebank dermed som udgangspunkt skulle anvendes til de formål, som tidligere lå i den understøttende undervisning. Der vil således også fremover være mulighed for lokalt at prioritere ressourcerne i skolens timebank til aktiviteter, som understøtter elevernes trivsel og motivation gennem variation i skoledagen.

Ministeriet er opmærksom på, at ressourcerne i skolens timebank vil kunne få en bredere anvendelse, hvis det besluttes at reducere den samlede årlige undervisningstid, end det tidligere har været muligt efter reglerne om afkøring af skoleugens længde.

Det bemærkes hertil, at der til skolens timebank først og fremmest er afsat ressourcer svarende til de opgaver, der skal løses inden for timebankens rammer. Det inkluderer fx ressourcer til en styrket indsats i dansk og matematik. Med oprettelsen af skolens timebank vil der være 2.730 mio. kr. årligt til lokal prioritering, mens der i dag er bundet ressourcer til understøttende undervisning svarende til 2.495 mio. kr. årligt. Skolens timebank indeholder således flere ressourcer end minimumstimetallet pr. klassetrin uden reduktion.

Den anvendelsesmulighed, som ikke er finansieret på forhånd, er således udelukkende øget åbningstid og aktiviteter i elevernes fritidstilbud. Det skyldes for det første, at den ændrede åbningstid forudsætter, at den enkelte kommunalbestyrelse træffer beslutning om reduktion af undervisningstiden. Derudover vil kommunalbestyrelsen for det andet få mulighed for at øge forældrebetalingen for de elever, der i forvejen er indskrevet i et fritidstilbud, så kommunerne ikke skal administrere forskellige takster alt efter elevernes indskrivningstidspunkt. Omfanget af kommunalbestyrelsernes beslutning herom er ikke kendt på forhånd. Det vil derfor fortsat være

kommunalbestyrelsens ansvar at sikre den fornødne finansiering af både folkeskolen og fritidstilbuddene.

Spørgsmålet om, hvilke personalegrupper der skal kunne varetage den styrkede indsats i dansk og matematik, er behandlet i høringsnotatets pkt.

2.2.3.1.

De afgivne høringssvar har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.3. Afskaffelse af centralt krav om motion og bevægelse

Børns Vilkår er som udgangspunkt positivt stemt over for forslaget om at afskaffe kravet om motion og bevægelse, da dette ifølge organisationen vil kunne bidrage til at skabe bedre mulighed for, at skoledagen kan tilrettelægges lokalt i overensstemmelse med lokale prioriteringer, ønsker og behov.

Børns Vilkår er dog bekymrede for, at afskaffelse af det centrale krav om bevægelse kan betyde, at eleverne får mindre bevægelse i løbet af skoledagen, særligt i udskoling, hvor der også er lagt op til at reducere idræt med 90 timer. Organisationen bemærker, at der med lovforslaget foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse om, at "skolebestyrelsen kan fastsætte principper for motion og bevægelse i undervisningen". Med henblik på at sikre, at motion og bevægelse fortsat er en integreret og central del af alle børn og unges skolegang, anbefaler Børns Vilkår, at skolebestyrelsen i medfør af den forslåede bestemmelse skal fastsætte principper for motion og bevægelse i undervisningen.

Børnerådet anfører, at afskaffelse af kravet om 45 minutters bevægelse i løbet af en skoledag sammen med forslaget om at nedsætte timetallet for idrætsfaget i udskoling samlet vil betyde, at eleverne risikerer at møde ind til en mindre aktiv skoledag, hvilket ifølge rådet er den forkerte vej at gå, når alle de positive effekter af bevægelse er velkendte. Det er derfor Børnerådets anbefaling, at det i stedet gøres obligatorisk for skolebestyrelsen at fastlægge principper for motion og bevægelse, så eleverne sikres, at man i regi af skolebestyrelsen skal forholde sig til, hvordan bevægelse bliver en del af skolelivet. Derudover støtter Børnerådet ministeriets hensigt om at udarbejde en strategi for bevægelse i skolen i samarbejde med professionshøjskolerne og andre relevante aktører, så bevægelsesdidaktik bliver en fast del af lærerens værktøjskasse og dermed en integreret del af elevernes skoleliv. Det bør desuden ifølge rådet også tænkes med i udviklingen af de nye fagplaner, hvordan bevægelse bidrager positivt til opfyldelsen af folkeskolens formål.

Danmarks Lærerforening bakker op om, at lovkravet om 45 minutters bevægelse og motion bortfalder.

Dansk Skoleidræt ærgrer sig over afskaffelsen af kravet om motion og bevægelse og bemærker, at lovkravet har været med til at skabe en forpligtelse ved skolebestyrelser og ledelser for at bringe emnet på dagsordenen og skabe strukturelle understøttende indsatser. Foreningen anerkender dog, at de 45 minutters bevægelse ikke har virket efter hensigten på alle skoler – men det har det dog mange steder. Loven har således efter foreningens opfattelse skabt et grundlag for strukturer, kulturer, nye didaktiker og nye indsatser inden for bevægelse i skolen.

Dansk Skoleidræt finder det derfor vigtigt, at regeringen lægger op til nye initiativer, som skal sikre, at bevægelse i skolen fortsat er på både skolerne og den politiske dagsorden. Foreningen konstaterer i udkastet til lovforslaget, at det i fremtiden skal være en lokal beslutning på den enkelte skole at bestemme, hvordan og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen. Dansk Skoleidræt bakker op herom og vurderer i den sammenhæng, at bevægelse bl.a. på grund af lovkravet er kommet så meget ind i skolernes bevidsthed, at der er et udgangspunkt at arbejde videre fra. Derudover er det vigtigt, at der er nationale ambitioner og strukturelle tiltag.

Foreningen bifalder, når forligskredsen er enig om, at bevægelse skal integreres som et særskilt tema i udviklingsprogrammet som led i fagfornyelsen. Ligeledes finder foreningen det positivt, at skolebestyrelsen kan vælge at fastsætte principper for motion og bevægelse inden for de mål og rammer, der er fastlagt af kommunalbestyrelserne. Foreningen bifalder også, at der skal udarbejdes en strategi for bevægelse i skolen i samarbejde med professionshøjskolerne og andre relevante aktører på området. Dansk Skoleidræt vil som en central aktør på området tilbyde sin viden, erfaringer og praksis på alle tre ovenstående elementer.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne ser positivt på afskaffelsen det centrale krav om 45 minutters motion og bevægelse til fordel for øget frivillighed og større lokal selvbestemmelse.

Danmarks Idrætsforbund (DIF) finder det dybt bekymrende, at det nu skal være op til den enkelte skolebestyrelse at beslutte, om og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen. At fjerne det centrale krav øger risikoen for A- og B-skoler afhængig af den lokale bestyrelse. Ifølge lovforslaget kan skolebestyrelsen vælge at fastsætte principper for, om motion og bevægelse skal indgå i undervisningen, men dette er langt fra tilstrækkeligt til at sikre, at alle elever får den nødvendige daglige motion.

Lovforslaget nævner, at bevægelse i skoledagen fortsat er vigtigt og skal understøttes fra centralt hold, men på frivillig basis. Dette er en klar modsætning, da noget, der er frivilligt, sjældent bliver prioriteret tilstrækkeligt. Derudover er det svært at sikre, at alle skoler implementerer en frivillig strategi for bevægelse, når der ikke afsættes timer til det.

DIF foreslår dermed, at for at sikre, at alle elever får tilstrækkelig motion og bevægelse, bør kravet om 45 minutters daglig bevægelse bevares.

Danske Skoleelever anfører, at integreret bevægelse i folkeskolen er en central faktor for folkesundheden, fagligheden og trivslen blandt skoleelever. Dét fastslår både forskning og elevernes erfaringer. Derfor er de også bekymrede for, hvordan man vil sikre en stærk bevægelseskultur ude på skolerne, hvis man afskaffer lovkravet uden at erstatte det med andre rammer. Derfor bør afskaffelsen erstattes af tiltag, der bidrager til en generel bevægelseskultur og sikrer, at bevægelse ikke kan fravælges i undervisningen, fordi det er tidskrævende eller upraktisk.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at skolerne fremover får frihed til at tilrettelægge denne del af skoledagen. DH ønsker, at skolerne bl.a. vil bruge denne frihed til at iværksætte initiativer, der kan være med til at skabe et mere inkluderende læringsmiljø i skolen.

FOA deler Danske Skoleelevers synspunkter om, at bevægelse i folkeskolen har flere formål og gevinster: Bevægelse er et vigtigt element i folkeskolen i en tid, hvor mange elever keder sig i skolen, og flere elever mistrives. Og ifølge artiklen 'Idræt og bevægelse i skolen', der findes på EMU'en, siger forskningen med stor sikkerhed fra tværsnitstudier, at der er en sammenhæng mellem det at være i god form og læring. FOA deler ambitionen om, at skolerne får mere frihed til at indrette og tilrettelægge skoledagen efter de lokale behov. Men FOA er betænkelig ved forslaget om at afskaffe krav om bevægelse i skolen. Når bevægelse går fra at være en skal-opgave til en kan opgave, kan vi ikke sikre, at alle elever tilbydes bevægelse i skolen. Forslaget indeholder potentielt ulighedsskabende effekter, hvis det er skoler i bestemte områder eller med bestemte elevsammensætninger, der vælger at prioritere tid og ressourcer til bevægelse i skolen.

KL bakker op om, at lovkravet om, at undervisningstiden skal tilrettelægges, så eleverne får motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen, ophæves, så det fremover er op til lokal beslutning, hvordan motion og bevægelse skal indgå i undervisningen. KL bakker også op om, at det tilføjes til § 44, at skolebestyrelsen kan fastsætte principper for motion og bevægelse i undervisningen. KL opfordrer til, at parterne omkring folkeskolen involveres i arbejdet med at formulere og realisere bevægelsesstrategien sammen med professionshøjskolerne, så skoler og kommuner får inspiration og støtte til det videre arbejde med at inddrage bevægelse i undervisningen, der understøtter varieret og motiverende undervisning.

Skole og Forældre bemærker, at tilføjelsen i folkeskolelovens § 44 om "Skolebestyrelsen kan endvidere fastsætte principper for motion og bevægelse i undervisningen" er uheldig, fordi den risikerer at skabe usikkerhed om skolebestyrelsens generelle adgang til at formulere principper for

skolens virksomhed. Skole og Forældre foreslår derfor, at man enten sletter bestemmelsen, eller at man flytter bestemmelsen til § 44, stk. 2, og gør principområdet obligatorisk, hvilket vil styrke hensigten om at få bestyrelserne til at fastsætte princippet. Og hvis ingen af de forslag kan imødekommes, opfordrer de til, at det skrives ind i lovens bemærkninger, at bestemmelsen gør skolebestyrelsen opmærksom på, at man kan fastsætte et princip for motion og bevægelse, ligesom skolebestyrelsen i øvrigt har mulighed for at fastsætte principper for ethvert område af skolens virksomhed, når skolebestyrelsen finder det påkrævet.

DGI hilser overordnet den politiske aftale og lovudkastets understregning af vigtigheden af bevægelse i dagligdagen velkommen og er enig i, at omfanget og tilrettelæggelsen af motion og bevægelse i undervisningen ikke skal reguleres gennem minuttal fra centralt hold. DGI hilser det endvidere velkommen, at der lægges op til, at motion og bevægelse forsat er vigtigt og forsat skal understøttes. Det kan ifølge DGI ske i mange sammenhænge gennem en mere åben og lokal skole, herunder ved bevægelse særligt integreret i undervisningen (bl.a. i uderum og naturen), gennem temauger og aktiviteter i frikvarterer, ligesom det er vigtigt, at eleverne introduceres til aktive fritidsaktiviteter gennem skole/foreningssamarbejder. Konkret hilser DGI derfor de forskellige initiativer for bevægelse og motion velkommen, herunder at der udarbejdes en strategi for bevægelse i skolen, som i samspil med centrale aktører og foreninger også skal understøtte lokale samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger i skoledagen, fx i de lokale valgfag.

DGI anfører bl.a. også, at det er positivt, at aftaleteksten lægger op til at inddrage frivillige foreninger i skolen som et potentiale til at understøtte motion og bevægelse. DGI ser dog gerne, at dette skrives tydeligere ind i lovteksten. DGI er tilfreds med, at den politiske aftale rummer et markant løft på 2.6 mia. kroner af faglokaler, der også kan ansprende til leg og bevægelse.

Skolelederforeningen bakker op om afskaffelsen af centralt krav om motion og bevægelse.

SMVdanmark anfører, at det generelt er deres opfattelse, at der er væsentlig forskel på, i hvilken grad skolerne har implementeret det centrale krav om, at eleverne skal have motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen. SMVdanmark bemærker hertil, at det derfor kan være fornuftigt med en anden tilgang på området, men at det dog er afgørende, at det samlede fokus på motion og bevægelse i skolen ikke mindskes. SMVdanmark bemærker, at de har en bekymring for, hvad der skal træde i stedet for det hidtidige, og at denne bekymring skal ses på baggrund af, at 3 ud af 4 skolebørn i dag ikke får den mængde motion, som sundhedsmyndighederne anbefaler.

SMVdanmark finder, at det umiddelbart er svært at identificere håndgribelige tiltag i lovforslaget, der for alvor vil bidrage til at løse denne problemstilling. SMVdanmark foreslår konkret, at de hidtidige mål ophæves, og at det fremover bliver en lokal beslutning "om og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen og i løbet af skoledagen".

SMVdanmark finder, at i lyset af de store udfordringer Danmark står overfor med stigende andel inaktive, overvægtige og svært overvægtige, ville det være ønskværdigt med et stærkere fokus på at grundlægge gode motionsvaner i løbet af skoletiden.

SMVdanmark foreslår, at de hidtidige centrale mål for bevægelse bliver erstattet af en række tiltag, der bl.a. inkluderer en strategi for bevægelse samt indførelsen af et lokalt valgfag i 7-9. klasse. SMVdanmark bemærker hertil, at sidstnævnte bl.a. skal give skolen mulighed for at tilbyde valgfag, der understøtter motion og bevægelse i udskoling.

SMVdanmark giver udtryk for at have en umiddelbar bekymring om, at disse initiativer ikke giver en garanti for, at eleverne i alle dele af landet vil kunne vælge et valgfag med fokus på motion, da det er afhængigt af, hvad man beslutter at oprette lokalt, ligesom lokale mål om motion også er frivillige for skolerne.

SMVdanmark anbefaler på den baggrund, at alle elever som udgangspunkt skal have mulighed for at vælge et valgfag med fokus på motion og bevægelse, og at dette bør sikres fra centralt hold.

SMVdanmark finder det desuden positivt, at der er lagt op til samarbejde med eksterne samarbejdspartnere omkring bevægelse og motion. SMVdanmark mener, at det dog er afgørende, at der bliver mulighed for i alle kommuner at samarbejde med private virksomheder og ikke kun foreninger. SMVdanmark bemærker, at relevante private virksomheder eksempelvis kan være motionscentre, danseskoler, personlige trænere, fysioterapeuter mv.

SMVdanmark giver udtryk for, at det også er vigtigt, at de økonomiske rammer for eksterne samarbejder er på plads. SMVdanmark foreslår dels, at der etableres en øremærket pulje, der kan gå til folkeskolers eksterne samarbejde med aktører ift. motionstilbud. SMVdanmark bemærker, at private virksomheder, eksempelvis danseskoler, konkret og formelt bør kunne stå for udbud af valgfag på linje med den mulighed, kommunale ungdomsskoler i dag har. På denne måde styrkes den lokale frihed til at vælge de samarbejdspartnere, der er mest relevante i det enkelte lokalsamfund. SMVdanmark anbefaler desuden af hensyn til den lokale fleksibilitet, at der lokalt bliver mulighed for at udbyde 3-årige valgfag i både 7., 8. og 9. klasse og således ikke kun på to af klassetrinnene.

Team Danmark finder, at det er vigtigt, at der fremadrettet fortsat er rum for idrætstræning i skoletiden, uden at skoledagene bliver længere. Team Danmark anbefaler, at rammer for brug af skolens timebank til bl.a. idrætstræning bliver en mulighed i den endelige lovgivning og bekendtgørelse. Team Danmark anbefaler også, at bekendtgørelsen danner rum for, at timebanken kan bruges til aktiviteter i samarbejde med lokale foreninger. Dette vil ifølge Team Danmark kunne understøtte både idrætstøtten og andre børns deltagelse i idræt samt styrke det lokale samarbejde mellem skoler og foreninger.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at de unge i forvejen får for lidt motion og bevægelse uden for skoletiden, og foreningen finder ikke, at begrundelsen for at afskaffe kravet harmonerer med den overordnede sundhedspolitik. At det er kravet og ikke muligheden der bortfalder giver dog mulighed for lokale løsninger, fx i samarbejde med lokale idrætsforeninger.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at et af de overordnede formål med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er at give øget frihed lokalt, således at der bl.a. skrues ned for den centrale styring af folkeskolen.

Forslaget om afskaffelse af det centrale krav om motion og bevægelse skal ses i denne sammenhæng. Kravet om 45 minutters bevægelse er blevet opfattet som et unødvendigt krav på det lokale niveau.

På denne baggrund er det vurderingen, at omfanget og tilrettelæggelsen af motion og bevægelse i undervisningen ikke skal reguleres på minuttet fra centralt hold. Det skal i stedet være op til lokal beslutning på den enkelte skole at bestemme, hvordan og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen.

Det ændrer dog ikke ved, at forligskredsen i forbindelse med aftaleindgåelsen er enige om, at bevægelse i løbet af skoledagen fortsat er vigtig og derfor skal understøttes på anden vis.

Det er således i forbindelse med aftaleindgåelsen bl.a. besluttet, at der skal udarbejdes en strategi for bevægelse i skolen i samarbejde med professionsskolerne og andre relevante aktører på området. Strategien skal sikre understøttelse af bevægelse i undervisning og pauser samt fremme bevægelsesglæde gennem hele elevens skoleforløb. Strategien skal i samspil med centrale aktører og foreninger også understøtte lokale samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger i skoledagen, fx i de lokale valgfag. Det kan være med til at styrke elevernes deltagelse i et aktivt fritidsliv og dermed bidrage til at få flere med i fællesskaber.

Som led i Fagfornyelsen igangsættes et udviklingsprogram, der skal understøtte en fornyelse af folkeskolens fag og undervisning. Forligskredsen er enig om, at bevægelse skal integreres som et særskilt tema i udviklingsprogrammet.

Skolebestyrelsen kan i henhold til lovforslaget vælge at fastsætte principper for motion og bevægelse inden for de mål og rammer, der er fastlagt af kommunalbestyrelserne.

Samlet set er det derfor ministeriets opfattelse, at en ophævelse af det centrale krav om motion og bevægelse ikke vil medføre en svækkelse i forhold til målet om mere bevægelse i løbet af skoledagen. Det vil derimod give mere ejerskab i forhold til tilrettelæggelse mv. lokalt.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.4. Afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse

BUPL finder, at afskaffelsen af kravet om lektiehjælp er et eksempel på et u hensigtsmæssigt skridt, når vi ønsker en inkluderende folkeskole, der bidrager til at skabe gode muligheder for alle børn og unge uanset baggrund m.v.

Børns Vilkår er positivt stemt over for forslaget om at afskaffe kravet om lektiehjælp og faglig fordybelse i undervisningstiden, da dette i nogle tilfælde har været en hindring for fx etablering lektiefrie skoler, hvor det faglige arbejde tilrettelægges på en måde, så det ikke rækker ud over fagtimerne, og det kan være en hindring for at tilrettelægge en mere varieret skoledag. Børns Vilkår mener dog ikke, at lektiehjælpen kan afskaffes uden at sætte noget andet i stedet, da det i så fald vil få negative konsekvenser fx for de børn, der af forskellige årsager ikke kan få hjælp hjemme. Det kan fx være børn af forældre, der ikke selv har ressourcer og faglig viden til at støtte deres børns faglige udvikling, og anbragte børn og unge og andre børn og unge i udsatte positioner, der ofte mangler hjælp til netop lektier. Organisationen bemærker i den forbindelse, at disse børn og unge vil blive overladt til sig selv, hvis der ikke længere er lektiehjælp i skolen, og det vil få konsekvenser for deres oplevelse af at kunne mestre de faglige krav, samt det kan få fatale konsekvenser for børnenes trivsel og faglige udvikling og vil bidrage til øget social ulighed. Organisationen finder det derfor helt afgørende, at det også med den nye aftale omkring skolen bliver en garanti for, at alle elever får mulighed for at få støtte til det faglige arbejde, der rækker ud over fagtimerne. Børns Vilkår anfører bl.a., at det er deres og andre organisationer på områdets erfaring, at kravet om, at skolerne har skullet etablere lektiehjælp og faglig fordybelsestid, har været en stor støtte for mange elever i udsatte positioner, der ikke har haft mulighed for at få hjælp hjemmefra eller gennem frivillige lektiehjælpsorganisationer.

Det er på den baggrund Børns Vilkårs bekymring, at afskaffelse af krav om lektiehjælp og faglig fordybelse vil kunne medføre, at nogle elever vil kunne få mindre hjælp og støtte end efter de gældende regler. Børns Vilkår anbefaler på den baggrund, at det fastsættes som et krav, at skolens leder i samarbejde med skolebestyrelsen skal fastsætte principper for, i

hvilket omfang der skal tilbydes lektiehjælp og faglig fordybelse i undervisningstiden ud fra en lokal vurdering af, hvordan man bedst tilrettelægger skoledagen, så alle elever får den nødvendige faglig hjælp og støtte. Organisationen anfører videre, at elevernes perspektiver løbende skal inddrages for at sikre, at eleverne oplever at få den faglige støtte, som de har brug for til at lykkes og mestre de opgaver, skolen kræver.

Børnerådet mener, at støtte til lektier fortsat bør være en del af skoledagen og anbefaler, at det fortsat fremstår tydeligt, at skolerne har ansvaret for at give eleverne den støtte, de har brug for, herunder støtte til eventuelle lektier. Rådet henviser bl.a. til, at lektier ikke er lig med mere læring og samtidig har en social slagside.

Danmarks Lærerforening tilslutter sig, at lovkravet om lektiehjælp og faglig fordybelse bortfalder.

Danske Skoleelever anfører, at lektiehjælp er et af de stærkeste værktøjer, når der skal opbygges en lighedsskabende skole, der sikrer alle elever forudsætninger for at lykkes. Når det kommer til faglig udvikling, bør alle elever have lige gode forudsætninger. Derfor bør man ikke afskaffe det centrale krav om lektiehjælp uden at erstatte det med et alternativ, som kan understøtte de elever, der ikke har mulighed for at få hjælp til lektier. Danske Skoleelever mener ydermere, at dette er en vigtig opmærksomhed i regi af de seneste PISA-målinger.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne er tilfreds med at forslaget søger at styrke mulighederne for lokal tilrettelæggelse af tilbud om både lektiehjælp og faglig fordybelse. Det kan bidrage til at frisætte både elever, lærere og ledelser.

FOA kan ikke bakke op om forslaget om afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp. FOA mener, at alle børn i den danske folkeskole skal have adgang til lektiehjælp, og at dette skal være en lovbestemt rettighed. Tilbud om lektiehjælp i folkeskolen må ikke være op til den enkelte kommune eller skoles prioritering eller økonomi. FOA bemærker, at familier har forskellige forudsætninger for at kunne hjælpe deres børn med lektier, og det er ikke alle familier, der har råd til at tilkøbe lektiehjælp på det private marked. FOA frygter, at der med afskaffelsen af centralt krav om lektiehjælp vil blive skabt et A og B-hold.

KL bakker op om, at lovkravet om, at der skal etableres lektiehjælp og faglig fordybelse inden for undervisningstiden, ophæves, så det fremover vil være op til lokal beslutning, om der skal etableres lektiehjælp og faglig fordybelse i undervisningstiden på den enkelte skole.

Skole og Forældre bakker op om forslaget.

De Anbragtes Vilkår anfører, at de ser med stor bekymring på afskaffelsen af et centralt krav om lektiehjælp. De Anbragtes Vilkår mener, at lektiehjælp er et af de vigtigste værktøjer, vi har til at sikre elever lige muligheder for at kunne lykkes i skolen.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at mange anbragte børn og unge mangler voksne i deres nærhed, som kan hjælpe med lektier. De Anbragtes Vilkår bemærker hertil, at hvis det centrale krav om lektiehjælp afskaffes, risikerer man, at mens nogle elever kan få hjælp af mor og far, er andre elever i udsatte positioner overladt til sig selv.

De Anbragtes Vilkår mener, at alle elever skal have mulighed for at få den hjælp, de har brug for.

De Anbragtes Vilkår anfører, at det centrale krav om lektiehjælp derfor ikke bør afskaffes uden at erstatte det med et alternativ, som kan understøtte de elever, der ikke har mulighed for at få hjælp til lektier derhjemme.

Skolelederforeningen bakker op om afskaffelsen af det centrale krav om lektiehjælp og faglig fordybelse.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at ved at erstatte det centrale krav med mulighed for skoleledelsens/kommunalbestyrelsens mulighed for at tilbyde lektiehjælp og tid til faglig fordybelse, er man på vej ind i en postnummer-styret folkeskole, hvor elevens mulighed for at modtage disse tilbud kan blive begrænset af skolens/kommunens økonomi.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at et af de overordnede formål med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er at give øget frihed lokalt, således at der bl.a. skrues ned for den centrale styring af folkeskolen.

Forslaget om afskaffelse af det centrale krav om lektiehjælp og faglig fordybelse skal ses i denne sammenhæng. Hensigten med forslaget er således at give skolerne en større grad af frihed til at tilrettelægge skoledagen lokalt i overensstemmelse med lokale prioriteringer, ønsker og behov.

Det vil således fremover være op til en lokal beslutning, hvordan og i hvilket omfang der evt. skal etableres lektiehjælp og faglig fordybelse i undervisningstiden. Hvorvidt dette vil være relevant, vil bl.a. bero på en vurdering af den enkelte skoles elevgrundlag, hvor det på skoler med flere bogligt svage elever fx kan være relevant fortsat at tilbyde lektiehjælp, mens skoler med en anden elevprofil kan have større nytte af at prioritere ressourcerne på en anden måde.

Forslaget skal derfor ikke opfattes som udtryk for manglende opmærksomhed på fx udsatte elever, men som en erkendelse af, at folkeskolen ikke

nødvendigvis er tjent med centralt fastsatte rammer, som betyder, at forskellige elever med forskellige behov på forskellige skoler altid skal behandles ens.

Det skal i øvrigt afslutningsvis bemærkes, at skolebestyrelsen lokalt kan beslutte at fastsætte principper for lektiehjælp mv., hvis det konkret findes relevant.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.5. Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning i indskoling

Danmarks Lærerforening er enig i at tilgodese få-lærerprincippet i de yngste klasser. Det bør imidlertid præciseres, at uddannelseskra­vet til at forestå undervisning fastholdes på alle klassetrin.

Danmarks Billedkunstlærere mener ikke, at man må gå på kompromis med kompetencekravene for at kunne praktisere få-lærer-princippet i indskoling. Foreningen bemærker i den forbindelse bl.a., at børn i indskoling også har krav på kvalificeret undervisning af lærere, som brænder for deres fag, og at de godt kan rumme flere voksne. Det er sundt for børn at møde forskellige fagligt kompetente voksne, som har forskellige måder at tilgå undervisning på.

Danmarks Matematiklærerforening er bekymrede over at fjerne kravet om fuld kompetencedækning i indskoling. Foreningen anerkender, at det er en god idé med færre voksne omkring klasserne, men det må ikke blive på bekostning af det faglige niveau.

Danske Skoleelever anerkender, at der er et behov for, at skolerne får mere fleksible rammer til at prioritere ressourcer lokalt. Alligevel mener de, at fokus i højere grad bør være at sikre nok lærere i lokalområderne, fremfor at gå på kompromis med læreres undervisningskompetence i indskoling. Indskoling er dér, de fleste elever oplever reel faglig succes og får mod på det faglige i resten af deres skoletid.

Dansklærerforeningen anfører, at afskaffelsen af kravet om fuld kompetencedækning er en god idé, hvis det medfører, at indskolingseleverne møder færre forskellige voksne, men at det vil være katastrofalt, hvis det betyder, at der i indskoling bliver undervist i dansk uden kompetencedækning. Foreningen mener, at indskoling burde være omfattet af et princip om "to-lærer" og "få-lærer-dækning".

Danske Professionshøjskoler udtrykker bekymring for forslag om afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning i indskoling. Danske Professionshøjskoler forventer, at afskaffelsen vil gøre det vanskeligt at oprette fag på læreruddannelsen rettet mod indskoling, idet der forudses en dalende interesse for disse fag. Afskaffelse af kompetencedækning

i indskolingen vil betyde, at nyuddannede lærere skal kunne undervise bredere, og der ses i den sammenhæng en modsætning mellem frisættelse for kompetencedækning og krav om fagfaglig kvalitet

FOA ser et stort potentiale i at øge den lokale frihed og fleksibilitet i tilrettelæggelsen af personaleressourcerne, så det fx er muligt at etablere faste voksenteams i indskolingen med gennemgående personale, som det anbefales i formandskabet for Rådet for Børns Lærings beretning 2023. FOA bakker derfor op om forslaget om at afskaffe fuld kompetencedækning i indskolingen. Det må dog ikke betyde et fald i andelen af uddannede lærere.

Den faglige forening Håndværk og Design bemærker, at undervisning i et fag af en ikke-linjefagsuddannet lærer kan på såvel kort som på lang sigt give udfordringer på senere klassetrin, da underviseren måske ikke har fagets progression for øje.

Geografforbundet finder det betænkeligt, at lærerkræfterne i de år, der lægger grunden til elevernes fremtidige uddannelse, fremover ikke behøver at være undervisningskompetente i de fag, de underviser i. Det er nødvendigt, at lærerne er uddannet i at undervise indskolingselever. Foreningen finder, at få-lærer-princippet, som er en del af forligskredsens argumentation for at lempe vilkårene, kan opfyldes ved efteruddannelse i de fag, lærerne sættes til at undervise i, så de på kvalificeret vis kan varetage undervisningen i flere fag. Særligt i naturfag, der er todelt i n/t 1.-6. klasse efterfulgt af udskolingsfagene biologi, fysik/kemi og geografi, hvor man kæmper med en mangelfuld overgang fra mellemtrin til udskoling tillige med en i forvejen lav kompetencedækning i n/t, er det af stor betydning, at ikke hvem som helst varetager undervisningen i indskolingen.

Lærerstuderendes Landskreds anerkender fordelene ved et få-lærer-princip i indskolingen og mener, det er positivt ud fra et elevperspektiv. Lærerstuderendes Landskreds er dog bekymret for, hvordan det vil påvirke søgningen mod indskolingens fagrække på læreruddannelsen, og for om nyuddannede vil opleve, at de har rammerne til at lykkes, når mange nyuddannede ikke vil have undervisningskompetence i de fag, de skal undervise i. Lærerstuderendes Landskreds anfører, at fjernelsen af kompetencekravet i indskolingen gør det endnu mere nødvendigt at skabe gode lærerstartsordninger i hele Danmark, der bl.a. skal give øget forberedelsestid til nyuddannede lærere. Der bør ifølge Lærerstuderendes Landskreds være en opmærksomhed på, hvilke nye krav dette stiller til bredden i undervisningen på læreruddannelsen.

KL støtter, at målsætningen om fuld kompetencedækning ophæves i indskolingen, idet det øger skolernes mulighed for at prioritere kompetencer og ressourcer lokalt. KL mener, at der også er behov for at opbløde kravene til kompetencedækning på mellemtrinnet og udskolingen. Det har KL tidligere gjort opmærksom på både alene og sammen med de øvrige parter på folkeskoleområdet. Mere fleksible rammer vil give skoleledelsen

mulighed for at prioritere kompetencer og ressourcer lokalt med målet om at lave den bedst mulige undervisning.

Musiklærerforeningen er bekymrede over afskaffelsen af det centrale krav om fuld kompetencedækning i indskolingen. Det er foreningens opfattelse, at dette set i sammenhæng med, at der med flere timer med mulighed for musikvalgfag i udskolingen samt mangel på musiklærere generelt, vil kunne medføre flere uuddannede musiklærere i de vigtige indskolingsår.

Skolelederforeningen bakker op om afskaffelsen af det centrale krav om fuld kompetencedækning i indskolingen og mener, at det også bør gælde fra 4.-9. klasse.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at et af de overordnede formål med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er at give øget frihed lokalt, således at der bl.a. skrues ned for den centrale styring af folkeskolen.

Forslaget om afskaffelse af det centrale krav om fuld kompetencedækning i indskolingen skal ses i denne sammenhæng. Forslaget skal ikke ses som udtryk for, at det ikke fortsat er vigtigt, at elever i indskolingen undervises af lærere med undervisningskompetence i de fag, de underviser i. Hensigten med forslaget er således alene at give skolerne lokalt en større grad af frihed til at prioritere mellem de forskellige pædagogiske hensyn, som særligt gør sig gældende for elever i indskolingen. Forslaget vil således give skolerne mere fleksible rammer til at prioritere kompetencer og ressourcer lokalt, herunder fx mulighed for at prioritere "få-lærere princippet", så klasserne i indskolingen i højere grad kan have de samme lærere i løbet af skoledagen. Det vil således fremover bero på en lokal vurdering på den enkelte skole, om der i nogle tilfælde kan være behov for at prioritere andre hensynet end hensynet til lærernes undervisningskompetence i de fag, de underviser i, fx hensynet til at indskolingsbørnene møder få voksne i løbet af skoledagen, som kan være med til at skabe et trygt læringsmiljø og gode rammer for relationsdannelsen mellem lærer og elev.

Det skal samtidig understreges, at forslaget ikke ændrer på de generelle kvalifikationskrav til det undervisende personale. Det vil således fortsat være et krav, at underviseren som udgangspunkt skal have gennemført læreruddannelsen for at varetage undervisningen i folkeskolens 1.-9. klasse.

Forslaget ændrer heller ikke på, at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat vil følge udviklingen i kompetencedækningsgraden i folkeskolen, og at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat mener, at det er vigtigt, at eleverne i videst muligt omfang bliver undervist af lærere med undervisningskompetence i de fag, de underviser, også i indskolingen.

2.2.1.6. Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Biologiforbundet, Børnehaveklasseforeningen, Danmarks billedkunstlærer, Danmarks IT- og Medievejlederforening, Dansk Matematiklærerforening, Danmarks Naturfagslærerforening, Danmarks Specialpædagogiske Forening, Daneklærerforeningen, Dansk Skoleidræts idrætsfaglige udvalg, Den Faglige forening for Håndværk og Design, FALIHOS – Foreningen af lærer i historie og samfundsfag, Fransklærerforeningen, Landsforeningen af læsepædagoger, Logopædisk Forum, Læsekonsulenternes Landsforening, Musiklærerforeningen, Pædagogisk LæringsCenterForening, Religionslærerforening, Sproglærerforeningen og Tysklærerforening for Grundskolen

udtrykker kritik af, at projektopgaven i 9. klasse afskaffes som obligatorisk element i den danske folkeskole, da de mener, at forslaget modarbejder centrale hensigter med den nye folkeskoleaftale, herunder øget frihed og en mere praksisorienteret undervisning. Foreningerne er bekymrede for, om projektarbejdet vil blive nedprioriteret i den enkelte skole. Samtidig tilkendegiver foreningerne bl.a., at projektopgaven måske er den del af udskoling, hvor den praktisk orienterede undervisning står stærkest på tværs af fagene, og hvor eleverne kan kombinere deres viden og færdigheder fra forskellige fag til at skabe kreative og relevante produkter. Foreningerne vil gerne være med til at gentænke projektopgaven og anerkender, at projektopgaven nogle steder er blevet for teoretisk. Foreningerne foreslår derfor, at fokus flyttes tilbage til arbejdsprocessen, fordybelsen og produktet. Foreningen ønsker en projektopgave, hvor eleverne formidler deres emner kreativt og nuanceret.

Børne- og Kulturchefforeningen har som sådan ingen bemærkninger til forslaget, men anfører dog, at der er en bemærkelsesværdig sammenhæng mellem ønsket om en mere praksisfaglig udskoling og afskaffelsen af projektopgaven.

Børnerådet skriver bl.a., at rådet havde håbet, at man med aftalen om kvalitetsprogram for folkeskolen havde styrket elevernes inddragelse i undervisningen, men at lovforslaget desværre i stedet lægger op til at afskaffe den obligatoriske projektopgave i 9. klasse, som ellers for mange elever er det eneste tidspunkt, hvor de selv vælger, hvad de vil fordybe sig i. Af den grund anbefaler rådet, at elevinddragelsen prioriteres og styrkes generelt, dels ved at prioritere et løft af lærere og pædagogers kompetencer inden for elevinddragelse og dels ved at vægte elevinddragelsen højt i udviklingen af de nye fagplaner, som er næste skridt i ud-møntningen af aftalen om kvalitetsprogram for folkeskolen.

Danmarks Lærerforening finder principielt set, at det er rigtig at afskaffe det centrale krav om en projektopgave i 9. klasse, da det bør være et lokalt anliggende at beslutte, hvordan og hvornår der skal arbejdes projektorienteret i undervisningen. Foreningen vil dog opfordre til, at skolerne lokalt beslutter, hvordan der skal arbejdes projektorienteret i undervisningen.

Danmarks Billedkunstlærere bemærker, at de står som medunderskriver på hørings svar om projektopgaven, som "Falihos" har indsendt.

Danmarks Matematiklærerforening bemærker, at afgangsprøverne er meget styrende for skolens praksis, hvorfor det er vigtigt at sikre stor variation i prøveformerne. I denne forbindelse bemærker foreningerne, at variationerne i arbejdsformerne vil blive reduceret, hvis projektopgaven forsvinder.

Danske Skoleelever bemærker, at Danmark har et stort prøvetryk. Det er styrende for vores skolegang på en ukonstruktiv måde. Derfor er tanken om færre prøver positiv. Alligevel opfatter Danske Skoleelever det som meget problematisk, at den mest praksisfaglige prøve skal være den første, som afskaffes. Projektopgaven er nemlig et pragteksempel på, hvordan praksisfaglighed, innovation og åben skole kan integreres i prøveformer.

Dansklærerforeningen bifalder i det store hele idéen med mere frihed til den enkelte skole, men ærgrer sig over afskaffelsen af projektopgavens status som obligatorisk i 9. klasse og udtrykker bekymring for, om projektarbejdet, når det ikke længere er obligatorisk, vil blive nedprioritet på den enkelte skole både på mellemtrinet og i udskolingen. Foreningen mener, at projektopgaven er et afgørende element i at skabe et varieret og praktisk orienteret skoleforløb, og det er ikke foreningens indtryk, at den opleves som en unødvendig og ubelejlig binding i folkeskolen.

KL deler opfattelsen af, at det er vigtigt at reducere i den samlede mængde af krav til folkeskolen, herunder krav der begrænser de lokale muligheder for at tilrettelægge undervisningen efter elevernes behov. KL gør opmærksom på, at det ved en afskaffelse af krav om projektopgaven er vigtigt, at intentionerne i folkeskolelovens § 5, stk. 1, om, at eleverne skal have mulighed for at anvende og udbygge tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger – samt fokus på elevernes projektfaglige kompetencer, som fastsat i bekendtgørelse om projektopgaven – afspejles i de nye kommende fagplaner.

Red Barnet finder det problematisk at fjerne kravet om projektopgaven. Den obligatoriske projektopgave i 9. klasse giver eleverne mulighed for fordybelse i en problemstilling, som de selv er med til at vælge. Eleverne har endvidere mulighed for at arbejde sammen i grupper. Det, at eleverne selv er med til at vælge deres problemstilling i projektopgaven, er en central del af læringsprocessen og hjælper til at øge motivation. Den nationale trivselsmåling viser, at elevens trivsel inden for området "støtte og motivation" er markant lavere, end det ses inden for de øvrige trivselsindikatorer. Den fordybelse, som det projektorienterede arbejde lægger op til, styrker både elevernes læring og relationerne i klassen. Red Barnet anbefaler derfor, at man bibeholder kravet om en obligatorisk projektopgave i 9. klasse.

Skole og Forældre beklager forslaget om, at projektopgaven i 9. klasse ikke længere skal være obligatorisk. Projektopgaven er et de meget få steder, hvor skolen viser eleverne, at virkeligheden uden for skolen ikke er opdelt i fag, og hvor eleverne i øvrigt skal arbejde praksisfagligt. Det forekommer derfor paradoksalt, at forslaget om at projektopgaven ikke længere skal være obligatorisk, kommer i et lovforslag, som ellers har til hensigt at styrke praksisfagligheden.

Den faglige forening Håndværk og Design bemærker, at der fortsat bør være et krav om at arbejde projektorienteret og tværfagligt i skolen. Ved at bibeholde projektopgaven på 9. klassetrin er der en afsmittende effekt på de yngre klassetrin, således at den tværfaglige arbejdsform trænes også på disse klassetrin. Projektopgaven er en arbejdsform, der bidrager til elevernes dannelse.

Geografforbundet bemærker, at det er positivt, at det fortsat er en mulighed for den enkelte skole, at eleverne kan gennemføre projektopgaver. Samtidig understreger foreningen, at det fortsat bør være et krav, at undervisningen tilrettelægges, så eleverne har mulighed for at anvende og udbygge deres erhvervede kundskaber og færdigheder gennem arbejdet med tværgående emner og problemstillinger.

Skolelederforeningen bakker op om afskaffelsen af kravet om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse.

Sproglærerforeningen bemærker, at foreningen er imod afskaffelsen af den obligatoriske projektopgave, da opgaven sammenkobler de forskellige fag og giver en mulighed for at kombinere innovation, kreativitet og faglig fordybelse.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at projektopgaven har været kendt som "den obligatoriske forældreopgave". Men den indeholder mange didaktiske elementer, som også vil være nødvendige på den efterfølgende ungdomsuddannelse. Imidlertid vil udvikling inden for AI og chatbot gøre selve produktet tvivlsomt som evalueringsværktøj.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at et af de overordnede formål med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er at give øget frihed lokalt, således at der bl.a. skrues ned for den centrale styring af folkeskolen. Forslaget om at afskaffe det centrale krav om en obligatorisk projektopgave på 9. klassetrin skal ses i denne sammenhæng og ikke som et udtryk for en nedprioritering af projektorienteret undervisning.

Formålet med forslaget om at afskaffe kravet om en obligatorisk projektopgave på 9. klassetrin er således at mindske mængden af krav til undervisningen og dermed øge det lokale råderum, så skolerne får mere frihed til at tilrettelægge undervisningen ud fra elevernes behov.

Forslaget ændrer ikke på, at det fortsat vil være muligt for eleverne på 9. klassetrin at udarbejde en fri, selvvalgt opgave, jf. folkeskolelovens § 9, stk. 6, ligesom man lokalt på den enkelte skole fremadrettet kan beslutte, at eleverne på 9. klassetrin fortsat skal udarbejde en projektopgave.

Bemærkningerne har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.7. Afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolen

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at det er glædeligt, at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed, som skolerne kan vælge at anvende lokalt til arbejdet med at fastlægge rammer for undervisningen.

Danmarks Matematiklærerforening er bekymrede for afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolen. Foreningen bemærker, at læseplanerne er et af de vigtigste styringsredskaber i folkeskolen, som er med til at sikre progressionen, og at undervisninger er relevant mv. Uden læseplanerne frygter foreningen, at vi vil få en fragmenteret folkeskole og ikke en folkets skole.

Den faglige forening Håndværk og Design bemærker, at en læseplan, der udfolder en læreplan til et brugbart og anvendeligt hjælpemiddel, fortsat vil være en god støtte til såvel lærer som skoleleder. Det vil samtidig understøtte en ensartethed i fagets forståelse. Dette bl.a. set i lyset af, at kompetencedækningen fortsat er en udfordring i mange af skolens fag. Foreningen finder det derfor positivt, at BUVM fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed. Foreningen vil foretrække, at kravet om læseplaner fastholdes.

Efterskoleforeningen anfører, at efterskoler i modsætning til frie grundskoler er undtaget fra at udarbejde undervisningsplaner. Foreningen bakker dog de øvrige frie skoleforeninger op i, man som konsekvens af, at læseplanerne afskaffes i folkeskolen, også bør afskaffe de frie grundskolers undervisningsplaner.

KL bakker op om lempelserne af kravet til læseplanerne og deler antagelsen om, at langt størstedelen af skolerne og kommunerne anvender Børne- og Undervisningsministeriets vejledende læseplaner. Derfor er KL også positiv over for, at ministeriet stadig vil udsende vejledende læseplaner, som skolerne kan vælge at benytte. KL noterer sig desuden, at ekspertgruppen for fagfornyelsen skal drøfte forholdet mellem læreplaner og læseplaner som en del af deres opgave.

Geografforbundet bemærker, at foreningen er enig i at afskaffe kravet om læseplaner, men udtrykker samtidig tilfredshed med, at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed, som skolerne kan vælge at anvende lokalt til arbejdet med at fastlægge rammer for undervisningen.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at lovforslaget fjerner kravet om læseplaner for folkeskolerne, men at det ikke adresserer konsekvenserne for de frie grundskoler, som fortsat vil være bundet af de nuværende lovkrav om de tilsvarende 'undervisningsplaner'. Foreningerne anfører, at hvis de frie grundskoler ikke fritages for kravet om undervisningsplaner, vil de fortsat være nødt til at bruge tid og ressourcer på en opgave, som, jf. lovbemærkningerne, anses for mindre væsentlig og begrænsende for folkeskolerne. Dette vil hindre de frie grundskoler i at kunne træffe lokale beslutninger og prioritere ud fra deres konkrete behov, hvilket folkeskolerne får mulighed for. Det vil efter foreningernes opfattelse også skabe en ulighed i friheden mellem de to skolesystemer, hvor de frie grundskoler fortsat vil opleve en unødvendig administrativ byrde og mindre lokalt råderum sammenlignet med folkeskolerne, der får større fleksibilitet til at fokusere på det, de anser som væsentligt.

Skolelederforeningen bakker op om afskaffelsen af læseplaner.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at hensigten med at afskaffe kravet om læseplaner i folkeskolen er et ønske om at understøtte skolernes oplevelse af at træffe lokale beslutninger tæt på eleverne og med udgangspunkt i et konkret vurderet behov. Lempelsen af kravet om læseplanerne skal give skolerne mulighed for selv at vurdere og prioritere tiden på det, der lokalt vurderes væsentligt.

Dette ændrer dog ikke ved, at ministeriet har forståelse for, at læseplanerne kan opfattes som et relevant styringsredskab lokalt, og det fastholdes derfor også, at ministeriet fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed, som skolerne kan vælge at anvende lokalt til arbejdet med at fastlægge rammer for undervisningen. Det bemærkes, at ekspertgruppen for Fagfornyelsen skal vurdere og give anbefalinger til sammenhængen mellem folkeskolens fagplaner, der forventes at træde i kraft fra skoleåret 2027/2028, og vejledende materiale.

For så vidt angår det frie område bemærkes, at spørgsmål om det frie områdes rammevilkår mv. falder uden for rammerne af aftalen, som kun vedr. folkeskolen, og dermed dette lovforslag. Drøftelser om spørgsmålet må derfor foregå i et andet regi.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.8. Principper for brug af digital kommunikation

Børne- og Kulturchefforeningen stiller spørgsmålstejn ved, om denne del af aftalen harmonerer med frisættelselementet i aftalen.

Danmarks Lærerforening ser positivt på, at skolebestyrelsen skal fastsætte principper for den digitale kommunikation mellem skole og hjem.

Dansklærerforeningen anfører, at det er en reel frisættelse, at skolebestyrelsen kan fastsætte principper for organisering af skolens hverdag, herunder digital kommunikation, og bemærker, at det giver elever, lærere, skoleledere og skolebestyrelser mulighed for at forme skolen i langt højere grad lokalt og ikke på kommunalt plan.

KL ser tilføjelsen af "den digitale kommunikation" som en naturlig modernisering af gældende rammer for skolebestyrelsens arbejde med skole-hjem-samarbejdet. KL bemærker, at skolebestyrelserne inden for gældende lov allerede har mulighed for at formulere principper om kommunikationen mellem skolen og hjemmet og anvendelsen af forskellige digitale kommunikationsplatforme.

Red Barnet ser særdeles positivt på forslaget om at udvide bestemmelsen i § 44, stk. 2, nr. 4, om, at skolebestyrelsen skal fastsætte principper for samarbejdet mellem skole og hjem og digital kommunikation i den forbindelse. Red Barnet anfører, at de oplever i stigende grad, at skoler efterspørger vejledning til samarbejdet med forældre – herunder også den digitale kommunikation. Skolebestyrelsernes mulighed for at fastsætte retningslinjer herfor bør derfor tydeliggøres. Red Barnet anbefaler samtidig, at der udvikles vejledende retningslinjer for den digitale kommunikation mellem skole og hjem, som skolebestyrelserne kan læne sig op ad.

Skole og Forældre bemærker, at forslaget er godt og opfordrer generelt skolebestyrelserne til også at forholde sig til kommunikation i skolens princip for samarbejdet mellem skole og hjem.

Skolelederforeningen bakker op om, at skolebestyrelsen inddrager digital kommunikation i princippet vedr. samarbejdet mellem skole og hjem, da det kan være med til at sikre en god digital adfærd og god praksis for kommunikation mellem forældrene og skolen.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at der har været masser af forsøg med regulering af digital kommunikation, nogle mere vellykkede end andre, og at der må læres af de bedste.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det med lovforslaget skrives ind i folkeskoleloven, at skolebestyrelserne som led i det eksisterende krav til fastsættelse af principper for samarbejdet mellem skole og hjem kan fastsætte principper om lokal praksis for digital kommunikation, fx via Aula, så den digitale kommunikation i højere grad understøtter et godt skole-hjem-samarbejde.

Der er således ikke tale om et nyt krav eller indskrænkning i skolebestyrelsens nuværende ret til at vælge at fastsætte principper herom. Lovforslaget

vil blive præciseret, så det tydeligt fremgår, at der ikke er tale om et nyt krav.

Derimod er der tale om et forslag, som har til hensigt generelt at henlede skolebestyrelserne opmærksomhed på, at det kan være hensigtsmæssigt at forholde sig til kommunikation i skolens princip for samarbejdet mellem skole og hjem.

Ministeriet bemærker hertil, at det følger af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at folkeskoleforligskredsen vil nedsætte en arbejdsgruppe i regi af Sammen om Skolen, som skal komme med anbefalinger til det gode digitale skole-hjem-samarbejde. Arbejdsgruppen kan med deres anbefalinger fx fungere som inspiration til skolebestyrelsens videre arbejde på den enkelte skole.

Ud over det ovenstående har bemærkningerne ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.9. Repræsentation af det lokale erhvervsliv mv. i skolebestyrelsen

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at det er positivt, at ordningen er valgfri.

Dansklærerforeningen er af den overbevisning, at skolebestyrelsen skal være repræsenteret af de mennesker, som har direkte kontakt til skolen, og mener, at der sagtens kan etableres samarbejder til lokale virksomheder, uden at der sidder repræsentanter i skolebestyrelsen.

DGI anser forslaget om at sikre ekstern repræsentation fra det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelser eller lokale foreninger som meget positivt, da det understøtter ambitionen om en mere lokal skole, herunder muligheden for også her at inddrage det lokale foreningsliv.

DGI ønsker, at *alle* de foreslåede grupper af eksterne repræsentanter, som er fremhævet i den politiske aftale, tilsvarende fremhæves i lovudkastets overskrifter og endelige vedtagelse (lovudkastets indledning og afsnit 2.1.9.1). DGI opfordrer udvalgets børne- og undervisningsordførere til at bemærke dette i udvalgets endelige betænkning. DGI peger på, at det gerne må tydeliggøres endnu mere, at der både i den politiske aftale fra marts 2024 samt i lovudkastet lægges op til, at en lang række forskellige aktører kan have sæde i en skolebestyrelse, herunder *også* idrætsforeninger.

DGI foreslår derudover, at Børne- og Undervisningsministeriet sammen med skolens organisationer, erhvervsorganisationer og bl.a. DGI som repræsentanter for det lokale foreningsliv udarbejder inspirationsmateriale med viden om handlerummet for en forældrebestyrelse og gode eksempler på, hvordan en ekstern repræsentation har bidraget til en mere varie-

ret og praksisnær undervisning, herunder samspil med det lokale erhvervsliv, og bemærker, at dette evt. kan ske i samarbejde med de afsatte midler for kompetenceudvikling af skolebestyrelserne.

KL bakker op om, at kommunalbestyrelsen fremover skal sikre, at indtil to pladser i skolebestyrelsen kan tildeles repræsentanter for det lokale erhvervsliv, lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger. Et godt samarbejde mellem den lokale folkeskole og erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner kan være med til at understøtte bl.a. åben skole og juniormesterlæreordningen.

Skole og Forældre bemærker, at det er godt, at ordningen med repræsentanter for det lokale erhvervsliv, lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger i skolebestyrelsen med forslaget fastslås som en mulighed for alle skolebestyrelser, og at det med forslaget bliver op til skolebestyrelserne at beslutte, om man vil rekruttere og udpege sådanne repræsentanter til skolebestyrelsen.

Skolelederforeningen bakker op om, at skolebestyrelsen har mulighed for at rekruttere og udpege 1-2 repræsentanter for det lokale erhvervsliv, lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger. Foreningen har dog fra praksis erfaret, at skolebestyrelserne har haft svært ved at rekruttere til skolebestyrelsen, og dette gælder både forældrerepræsentanter, erhvervsliv, foreninger mv.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at denne repræsentation må være en selvfølge, ikke mindst i forhold til etableringen af juniormesterlære.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår direkte af lovforslaget, at kommunalbestyrelsen fremover skal sikre, at skolebestyrelsen får ret til at rekruttere og udpege 1-2 repræsentanter for det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger til at deltage i skolebestyrelsen.

"Lokale foreninger" dækker bredt og omfatter således også fx idrætsforeninger. Ministeriet udvider gerne, som ønsket i et høringssvar, overskriften fra "Repræsentation af det lokale erhvervsliv mv. i skolebestyrelsen" til: "Repræsentation af det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger i skolebestyrelsen".

Der er tale om et tilbud til skolebestyrelsen, som får en ret til at udpege 1-2 repræsentanter for det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger, men ikke en pligt. Om retten udnyttes, og hvem den enkelte skolebestyrelse i givet fald ønsker at udpege, er således op til lokale ønsker og behov i den enkelte skolebestyrelse. Det er på den baggrund ikke umiddelbart ministeriets vurdering, at det er hensigtsmæssigt at udarbejde vejledningsmateriale mv., som kan virke normerende for

de enkelte skolebestyrelses adfærd, da meget forskellige lokale behov kan gøre sig gældende.

Ud over det ovenstående har bemærkningerne ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.1.10. Ret til at skolebestyrelsen deltager i skoleudviklingssamtalen

Børne- og Kulturchefforeningen finder, at det er positivt, at skolebestyrelsen nu får krav på deltagelse i skoleudviklingssamtalen.

Børns Vilkår er positivt stemt overfor, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde en forældrevalgt repræsentant for skolebestyrelsen at deltage i de årlige skoleudviklingssamtaler. Organisationen er imidlertid bekymret for, at den foreslåede tilføjelse til § 40, stk. 1, kan medføre, at en elevrepræsentation i skolebestyrelsen i mindre omfang end i dag vil deltage i skoleudviklingssamtalerne. Organisationen bemærker, at børn og unges inddragelse i forhold, der vedrører dem, herunder forhold på deres skole, er sikret i Børnekonventionens artikel 12, og organisationen foreslår på den baggrund, at elevrepræsentanter på lige fod med forældre skal have ret til at give deres perspektiver på skolens udvikling for at sikre, at elevernes perspektiv er med til at sætte retning for skolens udvikling.

Danmarks Lærerforening bemærker, at det er vigtigt at skabe ejerskab til skolens udvikling. Foreningen støtter derfor, at en forældrerepræsentant fra skolebestyrelsen deltager i skoleudviklingssamtalen. Foreningen finder imidlertid, at dette krav også skal omfatte lærernes repræsentant. Det styrker ikke tilliden til lærerne, hvis deres fagprofessionelle perspektiv bliver tilsidesat til fordel for øget forældreindflydelse. Foreningen tilslutter sig, at forældre ikke skal deltage i drøftelser af personale- og elevsager. Foreningen finder det således vigtigt, at der skelnes mellem, hvad der er skoleledelsens opgave og ansvar, og hvad som ligger hos skolebestyrelsen.

Dansklærerforeningen synes, det er meget positivt, at skolebestyrelsen får ret til at deltage i skoleudviklingssamtalen, som foreningen håber vil betyde en større indflydelse for den enkelte skole, hvis skolebestyrelsens input også imødekommes af kommunen.

Red Barnet ser positivt på forslaget om at styrke skolebestyrelsens indflydelse, men finder det problematisk, at retten til at deltage i skoleudviklingssamtalen alene gives til forældrerepræsentanten i skolebestyrelsen, frem for at udvide retten til også at gælde elevrepræsentanten og dermed sikre elevinddragelse og elevernes perspektiver på, hvordan skolen kan udvikles og forberedes. Red Barnet anbefaler, at retten til at deltage i skoleudviklingssamtalen udvides til også at gælde elevrepræsentanten.

Skole og Forældre bifalder forslaget, men bemærker, at formuleringerne i lovforslaget er u hensigtsmæssigt stramme, når der konsekvent tales om

skolebestyrelsens repræsentant i ental. Med de formuleringer vil bestemmelsen i nogle kommuner indskrænke skolebestyrelsens deltagelse, da man allerede har etableret en praksis for skoleudviklingssamtalerne, hvor flere repræsentanter fra skolebestyrelsen deltager i samtalen. Skole og Forældre foreslår derfor, at forslaget ændres, så der kommer til at stå "mindst en" i stedet for "en", eller subsidiært at bemærkningerne ændres, så der kommer til at stå, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde mindst en forældrevalgt repræsentant for skolebestyrelsen at deltage i de årlige skoleudviklingssamtaler, og at skolebestyrelsen selv vælger, hvilket eller hvilke af de forældrevalgte medlemmer den vil lade sig repræsentere af.

Skolelederforeningen bakker op om, at ét forældrevalgt bestyrelsesmedlem deltager i skoleudviklingssamtalen for at supplere samtalen med de forældrevalgtes perspektiver. Dog er det ifølge foreningen vigtigt, at der skelnes mellem skolebestyrelsens kompetence og skoleledelsens kompetence ift. skolens virksomhed, og at parternes rolle i skoleudviklingssamtalen forlods er forventningsafstemt.

UNICEF Danmark støtter forslaget om at give skolebestyrelsen mere indflydelse ved bl.a. at tilbyde en repræsentant fra bestyrelsen at deltage i skoleudviklingssamtalen (s. 40 ff.). Men samtidig er UNICEF Danmark uforstående over for, at det blot er en forældrerepræsentant og ikke også en elevrepræsentant, der tilbydes at deltage i skoleudviklingssamtalen. Skoleudviklingssamtalen handler om skolens udviklings- og indsatsområder og påvirker derfor i høj grad også elevernes dagligdag og deres motivation for undervisning og skolegang. Eleverne har unikke perspektiver på deres skolegang, som ofte bliver overset i beslutningerne om, hvordan skolen kan udvikles og forbedres. Derfor vil det være helt oplagt, at en af skolebestyrelsens elevrepræsentanter tilbydes at deltage i skoleudviklingssamtalen på lige fod med en forældrerepræsentant.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at baggrunden for forslaget om skolebestyrelsernes ret til at deltage i skoleudviklingssamtalen er, at skolebestyrelsen i henhold til folkeskoleloven bl.a. har til opgave at sætte retning for skolen og føre tilsyn med skolens virksomhed, dog undtagen personale- og elevsager. Skolebestyrelsen vurderes derfor som en relevant deltager i en årlig drøftelse af skolens udvikling. Både det undervisende personale og eleverne er repræsenteret i skolebestyrelsen.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger til bestemmelsen, at repræsentanten for skolebestyrelsen skal repræsentere hele skolebestyrelsen, og at skolebestyrelsen kan give repræsentanten et mandat, som repræsentanten vil være forpligtet til at arbejde for opfyldelsen af. Ministeriet vurderer derfor ikke, at det er nødvendigt at udvide deltagerkredsen ved skoleudviklingssamtalerne yderligere.

For så vidt angår antallet af deltagere fra skolebestyrelsen er der foreslået én repræsentant fra skolebestyrelsen for at sikre, at det fortsat vil være et

forum, som egner sig til en mere uformel samtale med skolelederen, men der kan lokalt aftales yderligere deltagelse.

2.2.2. Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever

Den faglige forening Håndværk og Design bifalder mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever.

Dansklærerforeningen anfører, at det er dejligt, at der er en ambition om flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen, men at det er kedeligt, at det sker på bekostning af billedkunst og engelsk i indskolingen. Foreningen bemærker endvidere, at de ældste elever har brug for færre afgangsprøver og mere reel indflydelse på den daglige undervisning, og at dette ikke løses med indførelsen af juniormesterlære, erhvervspraktik til alle og et ekstra valgfag.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU)

bakker op om lovforslagets hensigt ift. at fremme en mere motiverende skoledag gennem praksisfaglighed i folkeskolen og det anførte om, at "Aktiviteter, der kobler praktisk og teoretisk fordybelse, er nødvendige for nogen og gode for alle". REU mener derfor også, at praksisfaglighed bør udbredes som et mere grundlæggende element i folkeskolen i stedet for primært at være henvist til udskolingens valgfag. Praksisfaglighed bør ifølge REU integreres som et aspekt i fagenes kerne, og det bør betones, at det har en værdi i sig selv, som ikke står i modsætning til boglige færdigheder. REU ser formålet med praktiske fag og praksisfaglighed i folkeskolen som værende bredere end at få flere unge til at søge ind på en erhvervsuddannelse, og anfører, at praksisfaglighed også knytter sig til alle elevers almene dannelse, og at det kan være medvirkende til at sikre, at skolens undervisning passer til flere elever.

REU finder dog, at det er positivt, at der i den politiske aftale er fokus på at sikre bedre faglokaler til praktiske valgfag, og hvordan valgfagene kan udvikles i samarbejde med erhvervsskoler. REU skriver endvidere, at det er centralt, at arbejdet med fagfornyelsen sker med et reelt blik for øget praksisfaglighed i de enkelte fag, ligesom det er vigtigt for en succesfuld implementering af obligatorisk erhvervspraktik og juniormesterlære, at arbejdsmarkedets behov inddrages.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig disse bemærkninger og henviser til de særskilte punkter nedenfor.

2.2.2.1. Juniormesterlære i udskolingen

2.2.2.1.1. Generelt

Autismeforeningen er positiv over for varierede skoleforløb med forskellige valgmuligheder, men mener, at den foreslåede ordning med juniormesterlære giver anledning til to bekymringer.

BUPL deler den politiske intention bag lovforslagets del om juniormesterlære: Folkeskolen skal udvikles og gøres mere rummelig, så den giver

gode deltagelses- og udviklingsmuligheder for langt de fleste børn og unge uanset disses interesser og forudsætninger.

Børns Vilkår anerkender formålet med at koble folkeskolens undervisning tættere på praksis, herunder også at give udskolingselever større valgfrihed, men ser med bekymring på forslaget om at indføre juniormesterlære i udskoling, idet det kan bidrage til en yderligere opdeling af børnene i de "boglige" og de "mindre boglige", og derved modvirke den almene, demokratiske dannelse, som fortsat skal være folkeskolens kerneopgave. Børns Vilkår vurderer, at man i skolen skal opspore evt. mistrivsel mere systematisk, end det sker i dag, og langt tidligere. Børns Vilkår bemærker hertil, at man således ikke først i 7. klasse skal finde ud af, om en elev har brug for at lære på en anden måde eller for at have et ekstra eller tidligere praktikophold. Derfor anbefaler Børns Vilkår, at muligheden for juniormesterlære bortfalder.

Børnerådet støtter ambitionen om en folkeskole med større fokus på praksisfaglighed og øget valgfrihed til de ældste elever, og det er rådets opfattelse, at folkeskolen grundlæggende bør være et lige så naturligt springbræt til erhvervsuddannelserne som til de gymnasiale uddannelser.

Dansklærerforeningen mener, at juniormesterlære er en rigtig god måde at imødekomme behovet hos nogle af de elever, der efter 8-9 års undervisning er "gået kold i oplevelsen" og har brug for et andet og bedre tilbud.

Dansk Metal anfører, at de ser positivt på den foreslåede juniormesterlæreordning, og at den skal være et tiltag for at sikre mere varierede undervisningsforløb, hvor elever får mulighed for at afslutte folkeskolen med et mere praktisk sigte.

Dansk Industri (DI) støtter op om muligheden for, at elever fremover kan komme i juniormesterlære. DI mener overordnet set, at juniormesterlæreordningen er et oplagt værktøj til at gøre nogle unge opmærksomme på de faglærte muligheder, der findes, og at nogle elever har behov for et alternativ til folkeskolens primært boglige undervisning, og her er juniormesterlæren en god mulighed. DI bemærker, at flere virksomheder allerede i dag træder til og byder disse elever velkomne, og det skal disse virksomheder blive ved med.

Danske Skoleelever er ikke klar til at opgive en skole, hvor elever mødes og er sammen på tværs, og Danske Skoleelever opfatter derfor ikke juniormesterlæren som et positivt tiltag for eleverne.

Danske Handicaporganisationer (DH) er positiv over for ordningen og forudser, at det bl.a. vil kunne gavne elever, der af forskellige årsager ikke trives i skolen.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne bemærker, at indførelse af juniormesterlære med en reduceret fagrække, som en mulighed for elever, der har behov for en anden tilrettelæggelse af undervisningen, findes positivt, og bakker op om, at ordningen også kan afvikles som særligt tilrettelagte forløb på en erhvervsuddannelse eller i FGU-regi.

Efterskoleforeningen bakker op om intentionen med juniormesterlærerordningen og bemærker, at lovforslaget ikke forpligter efterskoler til at tilbyde ordningen.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) bakker op om ambitionerne med juniormesterlæreordningen.

FOA bakker op om oprettelse af juniormesterlæreordning i 8. og 9. klasse, og at det sker samtidig med, at de eksisterende muligheder for, at skolelederen kan give en elev i 8. og 9. klasse et anderledes undervisningsforløb, jf. folkeskolelovens § 9, stk. 4, og § 33, stk. 4, opretholdes uændret.

KL er enig i intentionen om at imødekomme flere elevers behov for en mere praksisrettet skole og i at øge mulighederne for at tilbyde særligt tilrettelagte forløb for elever med behov herfor.

Skole og Forældre bakker op om den nye ordning med juniormesterlære.

FGU Danmark finder det generelt positivt, at der indføres juniormesterlære i folkeskolens 8. og 9. klasse.

Landsforeningen af Ungdomsskoleledere henleder opmærksomheden på ungdomsskolernes lange tradition for praktisk boglige forløb for unge, der ifølge foreningen falder fint i tråd med lovforslagets gode tanker bag juniormesterlæren.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) er positive over for lovforslagets hensigt om at styrke borgernes rettigheder ved at give elever mulighed for at vælge retning i deres skolegang samt vælge flere praktiske fag og større valgfrihed i undervisningen og dermed større mulighed for at påvirke deres eget skoleskema.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at hensigten med forslaget om juniormesterlæreordning er sympatisk, men at foreningerne overordnet er bekymrede for, at ordningen vil medføre, at der tillægges skoleledere i folkeskolerne og kommuner regler og kompleksitet, der ikke svarer til udbyttet.

Skolelederforeningen anbefaler, at den eksisterende § 33 i folkeskoleloven udvides i stedet for at oprette juniormesterlæreordning som en selvstændig paragraf og dermed øge antallet af paragraffer i loven.

SMVDanmark finder det meget positivt, at kommunerne fremover skal tilbyde juniormesterlære i 8. og 9. klasse. SMVDanmark opfordrer til, at det på sigt lokalt bliver muligt for den enkelte kommune eller skole at udbyde juniormesterlære fra 7. klasse.

Ungdomsskoleforeningen bemærker, at de hilser tankerne bag juniormesterlæren velkommen og vil fremhæve ungdomsskolernes erfaringer med lignende kombi-tiltag med praktisk og bogligt indhold, fx heltidsundervisninger for 8.-9. årgange, som kan noget af det samme. Ungdomsskoleforeningen anfører, at de – i lyset af de kommende års små unge-årgange, der vil lægge yderligere pres på en i forvejen voldsom stram kommunal økonomi – opfordrer regeringen til at sikre optimale rammer for udbygget samarbejde mellem eksisterende aktører lokalt – og ikke udelukkende fokusere på oprettelse af nye tiltag, der risikere at øge den interne "konkurrence" om elever og dermed suboptimering af institutioner fremfor at have fokus på den enkelte unge og dennes behov.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for de positive tilkendegivelser vedrørende lovforslagets del om juniormesterlæreordningen og noterer sig samtidig de konstruktive bemærkninger og forslag til ændringer og præciseringer.

2.2.2.1.2. Målgruppe, segregeringsrisiko, klassefællesskab og deltagelse

Autismeforeningen anfører, at ordningen aldrig må blive et påtvunget valg til de elever og deres forældre, som af mange forskellige grunde ikke trives i de almene rammer. Et miljøsifte er ifølge foreningen sjældent løsningen på ufrivilligt skolefravær, da det ofte er forhold i forbindelse med de skolemæssige rammer og dermed ikke nødvendigvis indholdet i undervisningen, der er årsagen til fraværet.

BUPL er bekymret for, at der med etableringen af juniormesterlære i stedet skabes et parallelspor til den øvrige undervisning, der vil svække den enkelte unge i juniormesterlæres tilknytning til skolens fællesskaber. Det er derfor afgørende, at nogle af de ressourcer, der følger med juniormesterlæreordningen, går til at støtte elevernes tilknytning til bl.a. klassefællesskabet.

Børne- og Kulturchefforeningen finder, at bestemmelserne lægger op til en relativ fri optagelse af elever efter ønske fra eleven selv samt forældre. Foreningen påpeger i den forbindelse, at det er svært at læse sig til, om skolen forpligtes på at afsøge øvrige muligheder for motivationsfremme eller andre støttemuligheder, inden juniormesterlære iværksættes. Foreningen er bekymret for, at de lempelige optagelseskriterier kan betyde, at en skoles incitament til at fremme motivationen hos ikke-moti-

verede elever mindskes og desuden skaber en mulighed for juniormesterlære som en segregeringsmulighed for umotiverede elever. I forbindelse med valg og vurdering af praktiksted påpeger foreningen, at det er positivt, at skolens ansvar er betonet tydeligere i forhold til aftaleteksten, da der ellers kan være bekymring for social skævvridning, hvis ansvaret for praktikpladsen påhviler elev og forældre.

Børnerådet anser det som problematisk, at juniormesterlærerordningen etableres som et svar på "skoletræthed", som det fremgår af lovforslagets bemærkninger. Rådet mener, at "præmissen bør vendes om", og at ambitionen bør være at forebygge "skoletræthed" med mere praksisfaglighed, fordi det er en vigtig del af en motiverende og varieret undervisning.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) bemærker, at lovforslaget rummer en ny ordning kaldet juniormesterlære i udskolingen, som kan vælges af alle elever. Det er for DA vigtigt, at rammerne for ordningen ikke bevirker, at der kommer uheldige incitamentter til, at nogle elever vil blive ekskluderet af klassefællesskabet for i stedet at være i juniormesterlære. Det kan have den konsekvens, at udskolingen kommer til at bestå af ordinære klasser og juniormesterlærklasser, som kan blive oplevet som "specialklasser". DA mener, at praksisfaglighed er til gavn for alle elever, og derfor vil det være den forkerte vej at gå. Det bør desuden præciseres i implementeringen, hvordan en elev, der fortryder valget af juniormesterlære, vil kunne vende tilbage til ordinær skolegang mhp. at tage en fuld afgangseksamen.

DA mener, at det er en meget uhensigtsmæssig italesættelse af erhvervsuddannelserne, som ministeriet formulerer i sin tilgang til juniormesterlære, ved at se ordningen som et tilbud til elever, som "overvejer at påbegynde en erhvervsuddannelse, og som oveni oplever at være skoletrætte". DA bemærker, at sigtet for en skoletræt elev ikke nødvendigvis skal være en ungdomsuddannelse umiddelbart efter folkeskolen, og at EUD er en krævende uddannelse, der ikke alene bør kobles med skoletrætte elever.

Danmarks Lærerforening er bekymret for, at juniormesterlære vil bidrage til yderligere segregering af eleverne og modvirke den almene dannelse, som undervisningen i folkeskolen sigter imod. Lovforslaget bryder således med et bærende princip i folkeskolen om, at der ligger en vurdering fra både skole, forældre og elev til grund for særlige undervisningstilbud.

Danmarks Lærerforening finder, at en væsentlig del af de nye ressourcer, der følger med juniormesterlæreordningen, derfor skal gå til at støtte elevernes tilknytning til klassefællesskabet.

Danmarks Lærerforening understreger, at juniormesterlære skal være en styrkelse af den fælles folkeskole og ikke en ramme for udlicitering af op-

gaver til ungdomsskolen eller erhvervsskolen. Foreningen finder, at det risikerer at blive endnu et tiltag, der svækker folkeskolen som samfundsbærende institution. Muligheden for at tilrettelægge praktikforløb som halve skoledage bør tydeliggøres med henblik på at fremme fleksibilitet i ordningen og elevens tilknytning til klassefællesskabet.

Dansklærerforeningen peger på, at der vil blive skabt et A- og et B-hold og således en kløft mellem de elever, som tager juniormesterlære, og de som ikke gør, hvilket ikke er meningen med folkeskolen.

Dansk Industri (DI) mener, at juniormesterlæren kan være et yderst brugbart tilbud til den rette gruppe af elever. DI understreger, at det er vigtigt, at der fastholdes et overordnet mål om, at flest mulige elever gennemfører folkeskolen med den fulde fagpakke.

DI har derfor en bekymring for, at der med lovforslaget lægges op til, at beslutningen om, hvorvidt en elev skal i juniormesterlære eller ej, er elevens og forældrenes beslutning alene.

DI mener, at der bør være en fagprofessionel vurdering ind over beslutningen, hvor en lærer med kendskab til elevens faglighed er med til at træffe beslutning om, hvorvidt dette vil være den mest gunstige vej for eleven.

DI mener, at den manglende visitation kan føre til, at den forkerte gruppe elever tilvælger juniormesterlæren og utilsigtet fravælger folkeskolens fulde fagpakke, som er den basiskompetence, som samfundet finder vigtig for alle børns muligheder.

De Anbragtes Vilkår anfører, at juniormesterlære måske kan være en løsning for nogle elever, som ikke trives i skolen, men de ser en risiko for, at der med juniormesterlæreordningen kan skabes et B-hold.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at der med lovforslaget lægges op til, at elever i et juniormesterlæreforløb skal få en anden afgangseksamen end de øvrige elever, og at elever i juniormesterlære således kun vil aflægge de obligatoriske bundne 9.-klasseprøver i dansk og matematik.

De Anbragtes Vilkår anfører, at de er bekymrede for, at man med forslaget om juniormesterlære medvirker til, at nogle elevgrupper skubbes ud af deres klassefællesskab, idet de vil være fraværende flere dage om ugen. De Anbragtes Vilkår bemærker, at folkeskolen i stedet bør arbejde for at kunne rumme flere elever i fællesskabet. De Anbragtes Vilkår mener, at fællesskabet styrkes, når elever på tværs af baggrund og kompetencer mødes og har en skolehverdag sammen. De Anbragtes Vilkår mener, at der skal arbejdes med at styrke folkeskolens evne til at øge den sociale mobilitet.

De Anbragtes Vilkår giver udtryk for, at mange børn og unge har et liv, hvor deres hjem og hverdag uden for skolen kræver ekstra energi og kan fylde så meget, at det i perioder udfordrer deres mulighed for at følge undervisningen, og at deres vilkår for trivsel og læring dermed ofte er ekstra svære,

De Anbragtes Vilkår anfører, at de er bekymrede for, at disse elever i stedet for at få den ekstra støtte i klassen, som de har brug for til at trives, udvikle sig fagligt og få deres eksamen, vurderes egnede til at komme i juniormesterlære. De Anbragtes Vilkår anfører, at der skal gøres en indsats for, at alle elever kan tage folkeskolens obligatoriske afgangsprøver.

De Anbragtes Vilkår giver udtryk for, at hvis udfordringer i skolen handler om manglende opbakning og lave positive forventninger, da løses det ikke af et juniormesterlæreforløb, og at mange anbragte børn og unge samt børn og unge i udsatte positioner kæmper med, at voksne har lave forventninger til dem.

De Anbragtes Vilkår mener, at valget om at komme i juniormesterlære skal være et reelt eget valg og ikke en konsekvens af lave forventninger og dårlig vejledning, som anbragte børn og unge ofte oplever og udsættes for.

De Anbragtes Vilkår anfører, at de er fortalere for, at der generelt kommer mere praksislæring for alle elever i folkeskolen, idet det giver mulighed for at skabe en mere varieret og virkelighedsnær undervisning for alle, men at en stærk praksisfaglighed ikke må ende med kun at blive et tilbud for skoletrætte elever.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) problematiserer, at det bl.a. i ministeriets overvejelser om juniormesterlærerordningen fremstår som om, at det kun er skoletrætte elever, som måtte ønske sig en mere praktisk afslutning på grundskolen. DEG-L mener at det er gældende for alle elever i folkeskolen, at det praksisfaglige kan bidrage med en anden vinkel og skabe meningsfuldhed ift. det, der undervises i. Derudover er det en ekstra styrke, at undervisningsformen også kan bruges til at genfinde skoleglæden hos ellers skoletrætte unge. Det mener DEG-L også, at aftaleteksten og loven generelt anerkender, i og med at alle elever i folkeskolen med forældrenes samtykke vil kunne deltage i ordningen, men det betyder også, at bemærkningen giver et uheldigt indtryk af ordningen og praksisfaglighed generelt.

Danske Skoleelever anfører, at juniormesterlærerens intention om at skabe en hverdag fyldt med motivation og gå-på-mod er vigtig, men tiltaget er aktuelt forbeholdt et mindretal af elever, der risikerer at være fraværende i klassefællesskabet flere dage om ugen. Danske Skoleelever er ikke klar til at opgive en skole, hvor elever mødes og er sammen på tværs, og Danske Skoleelever opfatter derfor ikke juniormesterlæren som et positivt tiltag for eleverne.

Danske Handicaporganisationer (DH) anfører, at juniormesterlæren ikke må træde i stedet for skolens arbejde med inkluderende undervisning og de enkelte elevers trivsel. DH er tilfredse med, at alle elever, herunder også elever, der modtager specialundervisning, vil kunne vælge ordningen med samtykke fra forældrene, og at der ikke er tale om en visitationsordning.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) er bekymret for, at ordningen kan have den konsekvens, at udskolingen af logistiske grunde bliver opdelt og kommer til at bestå af ordinære klasser og juniormesterlæreklasser, hvor dem, der vælger juniormesterlæreordningen, risikerer at blive ekskluderet fra deres klassefællesskab. Ifølge FH er det derfor vigtigt, at skolerne ved den konkrete tilrettelæggelse af juniormesterlæreordningen også har fokus på at støtte elevernes tilknytning til klassefællesskabet, eksempelvis ved at tilrettelægge praktikforløb som halve skoledage.

FOA anfører, at juniormesterlæreordning ikke må blive folkeskolens løsning på elever, der kan være sværere at rumme i klassen socialt eller fagligt, eller som er skoletrætte. Folkeskolen skal være for alle børn og kontinuerligt arbejde på, at alle børn trives og lærer i folkeskolen.

KL vurderer, at det er uhensigtsmæssigt, at elever får retskrav på juniormesterlæreordningen. I stedet bør juniormesterlæreordningen tilbydes på samme vilkår som i bestemmelserne i § 9, stk. 4, og § 33, stk. 4-7, hvor det er skolelederen i dialog med eleven og elevens forældre, som træffer afgørelsen. KL er af den opfattelse, at tilbud uden for folkeskolens almindelige rammer bør tildeles på grundlag af en pædagogisk vurdering af, hvad der er elevens tarv. KL anerkender, at den vurdering skal ske i samarbejde med eleven og dens forældre.

Skole og Forældre bifalder, at ordningen bliver en ret for elev og forældre og altså ikke noget, eleven skal visiteres til.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) er positive over for lovforslagets hensigt om at styrke borgernes rettigheder ved at give elever mulighed for at vælge retning i deres skolegang samt vælge flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen og dermed større mulighed for at påvirke deres eget skoleskema. LOS bemærker, at lovforslaget anfører, at alle elever i 8.-9. klasse, herunder elever, der modtager specialundervisning, vil kunne vælge ordningen med samtykke fra forældre, hvorefter det vil være eleven i samråd med forældrene, der træffer beslutning om deltagelse, og at det foreslåede vil betyde, at juniormesterlæreordningen skal være et tilbud til alle elever i 8. og 9. klasse og dermed ikke en visitationsordning.

LOS bemærker, at hensigten med ordningen er, at den skal være relevant for de elever, "der er kørt trætte i folkeskolen, og har brug for en ny

start", og dem, "der allerede tidligt ved, at de vil gå en mere erhvervsfaglig vej efter folkeskolen". LOS er bekymret for, at elever i folkeskolens 8.-9. klasse, som har svært ved at være i rammen af folkeskolen, bliver oplyst om juniormesterlærerordningen fremfor at blive henvist til et skoletilbud, som rummer eleven, og som kunne være det rette for eleven. Eleven kan hermed potentielt blive frarøvet muligheden for en gymnasial uddannelse.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) mener, at juniormesterlæreordningen ikke må blive folkeskolens løsning for elever, der kan være sværere at rumme i klassen socialt eller fagligt, eller som er skoletrætte. REU bemærker, at det er vigtigt, at rammerne for ordningen ikke bevirker, at der kommer uheldige incitamenter til, at nogle elever vil blive ekskluderet af klassefællesskabet for i stedet at være i juniormesterlære. Dette kan ifølge REU have den konsekvens, at udskoling kommer til at bestå af ordinære klasser og juniormesterlæreklasser, som kan blive oplevet som "specialklasser", hvilket ikke vil tale erhvervsuddannelserne op, som det ellers ønskes.

REU mener desuden, at det er en uhensigtsmæssig italesættelse af erhvervsuddannelserne, som ministeriet formulerer i sin tilgang til juniormesterlære ved at se ordningen som et tilbud til elever, som "overvejer at påbegynde en erhvervsuddannelse, og som oveni oplever at være skoletrætte". REU anfører, at sigtet for en skoletræt elev ikke nødvendigvis skal være en ungdomsuddannelse umiddelbart efter folkeskolen, og at i det tilfælde kan FGU være et relevant tilbud, mens EUD er en krævende uddannelse, der ikke alene bør kobles med skoletrætte elever.

Skolelederforeningen anfører, at praktisk orienterede forløb uden for almen skolen altid beror på en faglig vurdering i skolens dialog med hjemmet og med inddragelse af andre faggrupper af relevans for elevens udvikling og læring, fx PPR-psykolog, UU-vejledning, støtte- og kontaktperson m.fl. Foreningen tager derfor afstand fra, at der med lovforslaget nu ses bort fra denne faglige vurdering ved at give alle elever i folkeskolen ret til at tilvælge ordningen med samtykke fra forældrene.

SMVdanmark mener, at det er afgørende, at deltagelse i juniormesterlæreordningen er frivillig og ikke pålægges eleven. SMVdanmark giver udtryk for, at det ikke må blive stigmatiserende at indgå i juniormesterlæreordningen. Det er derfor afgørende at fastholde formuleringen om, at "alle elever i folkeskolen kan tilvælge ordningen med samtykke fra forældre".

SMVdanmark opfordrer til, at Børne- og Undervisningsministeriet afholder sig fra at bruge betegnelsen "skoletrætte" om målgruppen for juniormesterlære. SMVdanmark giver udtryk for, at det muligvis er betegnende for en del af eleverne, men ikke for alle, og at en del af målgruppen også bare vil være elever, der har et ønske om eller behov for et mere praktisk sigte i folkeskolens udskoling.

Ungdomsskoleforeningen bemærker, at der er mange forskellige målgrupper, som har behov for forskellige tilbud – den enkelte unges behov skal i centrum, ikke kassetænkning.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig en bekymring om, at beslutning om deltagelse hviler på forældrene og eleven alene, og at der for skoler kan være et incitament til at tilbyde bestemte elevgrupper ordningen. Ministeriet noterer sig også en bekymring om, at ordningen bliver et segregerende tilbud. Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig endvidere et ønske om, at ordningen bliver en visitationsordning.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at alle elever i folkeskolen kan tilvælge ordningen med samtykke fra forældre.

Det fremgår også af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at juniormesterlæreordningen skal være et tilbud til alle elever i 8. og 9. klasse og dermed ikke en visitationsordning. Endvidere fremgår det, at det er eleven, der med forældrenes samtykke træffer beslutning om deltagelse i ordningen. Kommunalbestyrelsen vil således ikke kunne afvise at lade en elev deltage i ordningen, hvis eleven har truffet beslutningen med forældrenes samtykke. Der vil således ikke kunne stilles krav om fx, at eleven skal have et særligt behov for at deltage i juniormesterlære.

Børne- og Undervisningsministeriet skal hertil bemærke, at der ikke vil være noget til hinder for efter aftale med eleven og forældrene at inddrage elevens lærere eller den kommunale ungeindsats, men det vil ikke kunne opstilles som en forudsætning, at eleven træffer sin beslutning efter inddragelse af den kommunale ungeindsats i medfør af lov om kommunal indsats for unge under 25 år. Der vil heller ikke kunne stilles krav om, at eleven f.eks. ikke må være henvist til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand eller have behov for personlig assistance.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at ordningen ikke er et segregeret tilbud for elever, der af forskellige årsager ikke trives i den almene folkeskole. Ministeriet har af samme årsag valgt at følge opfordringen fra nogle af høringsparterne om at undlade at angive målgruppen som skoletrætte elever og har derfor slettet sætningen.

Efter Børne- og Undervisningsministeriets opfattelse er det særlig essentielt, at undervisning og vejledning i folkeskolen tilsammen danner afsæt for, at eleverne kan træffe valg om uddannelsesveje, heriblandt juniormesterlære. Undervisningen i det obligatoriske emne uddannelse og job skal sammen med vejledningsindsatsen på 7. klassetrin give eleverne kendskab til ordningen, dem selv og deres styrker i relation hertil. Det skal sikre eleverne et oplyst og kvalificeret grundlag for at tilvælge ordningen og de muligheder, som ordningen giver.

Vedrørende tilknytningen til klassefællesskabet bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at det vil være op til en lokal beslutning, hvorvidt elever, som har valgt juniormesterlære, skal samles i én klasse, herunder på tværs af skoler, eller fortsat skal gå i deres oprindelige klasse. Dermed vil kommunalbestyrelsen kunne fravige udgangspunktet om, at eleverne i juniormesterlære bliver undervist sammen med deres klasse på den folkeskole, de er indskrevet på, således at kun klassen med juniormesterlæreelevs undervisning skal tilrettelægges rundt om ordningen.

Dette kan i praksis betyde, at de tre-fire dage om ugen, hvor eleven er i skole i dennes oprindelige klasse, skal hele klassen have ugens samlede matematik- og dansktimer og evt. andre fag, som eleven i juniormesterlæreforløb undervises i.

For Børne- og Undervisningsministeriet er det afgørende, at tilrettelæggelsen af undervisningen sker rundt om ordningen af hensyn til elevernes tilknytning til det klassefællesskab, de er en del af.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig en grundlæggende bekymring om at indføre juniormesterlære i udskolingen, hvis det mod intentionerne bidrager til en opdeling af elever i de "boglige" og de "mindre boglige" eller sågar A- og B-hold.

Børne- og Undervisningsministeriet anerkender bekymringen, men påpeger, at det fremgår af aftalen, at kommunerne forpligtes til at oprette juniormesterlære i 8. og 9. klasse. Det fremgår også af aftalen, at det er afgørende at sikre mere varierede undervisningsforløb, hvor elever har mulighed for at vælge en alternativ afslutning på folkeskolen med et mere praktisk sigte.

Målet med indførelse af juniormesterlære er at sikre mere varierede undervisningsforløb, hvor elever har mulighed for at vælge en alternativ afslutning på folkeskolen med et mere praktisk sigte.

Det er ikke i aftalen forudsat, at ordningen skal være et incitament for skolerne til at dæmme op for skolefravær hos den enkelte elev. Det er ej heller forudsat i aftalen, at ordningen er et alternativ til at give elever den fornødne undervisning og støtte samt andre foranstaltninger, som vil kunne give eleven de fornødne muligheder for at deltage i skolens faglige og sociale fællesskab, højne elevens trivsel eller motivationsfremme. Tværtimod vil kommuner og skoler fortsat være forpligtede til at tilbyde eleverne fyldestgørende undervisning, som elever og forældre kan tage afsæt i ved deres beslutning om valg af juniormesterlære.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.3. Sammenhæng med eksisterende ordninger

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) mener, at man skal være påpasselig med anvendelse af erfaringerne fra "eud 8/9", da det er en visitationsordning, og elevgrundlaget er meget lille (over en treårig periode har 101 elever deltaget i ordningen ifølge evaluering foretaget i 2023 af EVA).

Dansk Industri (DI) bemærker, at folkeskoleloven allerede indeholder ordninger, der ligner juniormesterlære, hvorfor man med fordel kunne revidere de eksisterende, så de stemmer overens med den politiske aftale frem for at tilføje nye ordninger til en allerede omfattende lovgivning. DI henviser til regeringens ønske om generel afbureaukratisering og forsimpning af folkeskoleloven.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at i folkeskolelovens § 9, stk. 4, findes der allerede mulighed for at kunne tilbyde undervisningsforløb i 8. og 9. klasse, hvor praktisk og teoretisk indhold kombineres i en undervisning, der kan finde sted uden for skolen, og mener derfor ikke, at der er behov for at udvide ordningen.

FOA bakker op om oprettelse af juniormesterlæreordning i 8. og 9. klasse, og at det sker samtidig med, at de eksisterende muligheder for, at skolelederen kan give en elev i 8. og 9. klasse et anderledes udskolingsforløb, jf. folkeskolelovens § 9, stk. 4, og § 33, stk. 4, opretholdes uændret.

Det er **KL's** opfattelse, at der allerede i dag er gode muligheder i eksisterende lov for at tilrettelægge fleksible forløb for elever med helt eller delvist behov for anden skolegang end folkeskolens almene tilbud.

FGU Danmark bemærker, at erfaringerne fra FGU-institutionerne er, ligesom erfaringerne fra rammeforsøget om eud 8/9, at en mere virksomhedsorienteret undervisningstilgang kan give ny motivation for læring for mange elever. FGU Danmark bemærker, at der via folkeskolelovens § 33, stk. 4, allerede i dag er mulighed for, at en elev efter afslutning af 7. klasse kan opfylde undervisningspligten ved at deltage i særligt tilrettelagte forløb eller i erhvervsrettet uddannelse eller beskæftigelse. FGU Danmark har en opmærksomhed på, at juniormesterlæreordningen skal kunne noget andet end de eksisterende muligheder og i højere grad blive brugt, så der ikke indføres flere regler og administrative procedurer for det samme.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker med hensyn til erfaringerne fra rammeforsøget eud 8/9, at lovforslagets bemærkninger er skrevet med øje for, at erfaringsopsamlingens resultater skal ses i lyset af, at rammeforsøgene kun er afprøvet i tre kommuner (fire skoler), og at der inden for de deltagende kommuner og skoler er variationer ift. lokale forhold, organisering og tilrettelæggelse af udskolingslinjen. Ministeriet er således opmærksom på, at erfaringerne fra disse kommuner derfor ikke nødvendigvis kan overføres en-til-en til andre kommuner og skoler.

Efter Børne- og Undervisningsministeriets opfattelse er det særlig essentielt, at erfaringsopsamlingen viser, at eud 8/9 kan medvirke til, at elever, som før har haft svært ved at fastholde motivationen i et almindeligt skoletilbud, gennemfører folkeskolen med et resultat, som giver dem adgang til at begynde på en erhvervsuddannelse.

Børne- og Undervisningsministeriets noterer sig udfordringer med at adskille eksisterende muligheder for anderledes udskolingsforløb fra lovforslagets juniormesterlæreordning samt ønske om ikke at udvide disse eksisterende muligheder med en sammenlignelig juniormesterlæreordning.

Det fremgår af aftalen, at de eksisterende muligheder for, at skolelederen kan give en elev i 8. og 9. klasse et anderledes udskolingsforløb, jf. folkeskolelovens § 9, stk. 4, og § 33, stk. 4, opretholdes uændret.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at juniormesterlæreordningen er tænkt som en mellemvej mellem særligt tilrettelagte forløb, hvor eleven bevarer sin tilknytning til sin eksisterende klasse, men kan få reduceret fagrækken til dansk, matematik, engelsk og fysik/kemi (folkeskolelovens § 9, stk. 4) og hel eller delvis opfyldelse af undervisningspligten i erhvervsmæssig uddannelse eller erhvervsmæssig beskæftigelse, hvor eleven som regel ikke længere vil være indskrevet i folkeskolen og oftest kun vil modtage undervisning i dansk og matematik (folkeskolelovens § 33, stk. 4).

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker slutteligt, at juniormesterlære således er en integreret del af folkeskolens udskoling, som i modsætning til de øvrige ordninger resulterer i et særligt afgangsbrev – med de muligheder for videre uddannelse dette fører med sig.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.4. Elever, der er henvist til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

Autismeforeningen anfører, at foreningen har en bekymring vedrørende de specialpædagogiske kompetencer og ansvaret herfor ifm. et forløb i juniormesterlære på en arbejdsplads. Foreningen anfører, at autister generelt er sent mentalt modnede, og at et tidligt møde med voksenlivet på en arbejdsplads derfor kan få alvorlige konsekvenser og medvirke til nederlag og følelsen af utilstrækkelighed, idet barnet ikke er lykkedes i skolerammen og møder endnu et nederlag på arbejdspladsen. Dette kræver ifølge foreningen håndholdte forløb for den enkelte for, at juniormesterlæren bliver en succesoplevelse.

Autismeforeningen gør herudover opmærksom på, at autister ikke trives med mange skift, og at en uge, der deles mellem skolen og en arbejdsplads, i en tidlig alder for de fleste vil være et uoverstigeligt krav. Foreningen opfordrer til, at man lytter til de erfaringer, erhvervsskolerne har ifm.

elever med særlige behov, og anfører, at det kræver særlig viden og en særlig indsats at få elever med handicap til at trives også på arbejdspladsen. Foreningen er bekymrede for, at de fem års prøvetid igen bliver dyrt for en gruppe elever, og anfører, at børn ikke skal sendes ud af folkeskolen, fordi de ikke kan tilpasse sig den gængse ramme, og at folkeskolen i stedet skal tilpasses, så den passer til mangfoldigheden af børn og unge.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) henviser til, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at elever, som har været henvist til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, eller som har behov for personlig assistance, også kan tilbydes ordningen. Her opfordrer DEG-L til, at man får klarlagt rammer ift., hvem der sikrer støtte til eleven, når vedkommende enten er på erhvervsskolen eller virksomheden/arbejdspladspladsen.

Danske Handicaporganisationer (DH) fremhæver, at det er vigtigt, at relevant viden om elevens eventuelle særlige behov formidles til virksomheden. Uanset om det er skolen eller fx den kommunale ungeindsats, der forestår praktikformidlingen, skal dette ske i tæt dialog og overensstemmelse med eleven (og dennes forældre). DH bemærker, at det skal afklares, hvem der er ansvarlig for at stille hjælpemidler såsom fx ordblindepakker, skærmlesere eller mentorstøtte til rådighed, hvis eleven har behov for dette i forbindelse med juniormesterlæren.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at folkeskoleloven er gældende for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, hvorfor man i lovforslaget bør forholde sig til, hvordan juniormesterlærerordningen skal se ud for denne type skoletilbud. Derudover har de to førnævnte skoletilbud indgået kvalitetsaftaler med deres beliggenhedskommune, hvori det fremgår, at ved elevers fritagelse fra fag skal der indgås aftale med en lokal skoleleder, som kan godkende dette. LOS ønsker, at det i lovgivningen tydeliggøres, hvorvidt juniormesterlærerordningen trumfer, hvad der er gældende ret for behandlings- og specialundervisningstilbud mht. fritagelse fra fag, eller hvordan juniormesterlærerordningen skal organiseres på disse typer af skoletilbud.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at elever, der er henvist til segregerede specialundervisningstilbud, vil også kunne vælge juniormesterlæreordning. Det bemærkes dog, at beslutningen om tilrettelæggelsen af elevens juniormesterlæreordning, herunder eventuel godkendelse af praktiksted, vil skulle træffes af en skoleleder ved en folkeskole. Det betyder for elever på behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, at tilrettelæggelsen skal drøftes med den skoleleder, som også træffer beslutninger om fritagelse fra fag og prøver for specialundervisningstilbuddets elever. Dette er præciseret i lovforslaget.

Med hensyn til, om der er de fornødne specialpædagogiske kompetencer på virksomhederne og ansvaret herfor, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at kommunalbestyrelsen vil skulle sikre, at elever med behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, modtager den fornødne støtte efter folkeskolelovens § 3, stk. 2 og 3, og at elever med særlige behov tilbydes supplerende undervisning, anden faglig støtte og personlig assistance i overensstemmelse med folkeskolelovens § 3 a, samt at der tilbydes den nødvendige pædagogiske-psykologiske rådgivning i forbindelse hermed. Det er således skolens ansvar at stille den nødvendige specialpædagogiske bistand mv. til rådighed i den tid, hvor eleven er i virksomhedspraktik. Det samme gælder for elever, der deltager i praktiske undervisningsforløb på institutioner for erhvervsrettet uddannelse, institutioner for forberedende grunduddannelse eller ungdomsskolen.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 6, 1. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at der skal indgås en aftale mellem eleven og elevens forældre på den ene side og en virksomhed på den anden side om praktikforløbet, som kan danne grundlag for skolelederens vurdering af, om praktikken lever op til kravene i loven. Børne- og Undervisningsministeriet skal hertil bemærke, at de undervisningsmæssige behov hos den elev, der skal i praktik, vil have betydning for kravene til praktikstedet. Der vil bl.a. skulle lægges vægt på, om det fx er en elev med behov for et praktiksted med særlige didaktiske og pædagogiske kompetencer.

Det vil ikke være en betingelse, at aftalen med virksomheden lever op til alle de samme krav som en overenskomst mellem kommunalbestyrelsen og en uddannelsesinstitution, men mangler i aftalen vil kunne føre til, at skolelederen ikke kan foretage den nødvendige godkendelse af praktikken.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at en praktikaftale, der ikke indeholder de nødvendige oplysninger eller ikke kan antages at ville give eleven det krævede udbytte, vil skulle afvises af skolelederen. I så fald vil skolelederen skulle finde et egnet tilbud på baggrund af pædagogisk-psykologisk rådgivning på samme måde, som når det er nødvendigt at henvise til en specialskole osv., fordi den almindelige undervisning på skolen ikke kan imødekomme elevens særlige behov.

Det fremgår i øvrigt af de indledende bemærkninger i lovudkastet, at der forventes nedsat en lovforberedende ekspertgruppe, der skal udarbejde forslag til justeringer af de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med formålet om at styrke inklusionen, så flere elever kan blive i almenundervisningen. Ekspertgruppen skal komme med sine anbefalinger i første kvartal 2025, hvorefter forligskredsen vil tage stilling til dette.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.5. Indholdet af undervisningen i fagene

Danmarks Vejlederforening påpeger, at der vil være erhvervsuddannelser, der vil være svære for elever at gennemføre, hvis de alene har haft dansk og matematik. Foreningen opfatter lovforslaget sådan, at det vil være hensigtsmæssigt, at der undervises i engelsk og fysik/kemi, men at det ikke bliver et krav at det udbydes. Danmarks Vejlederforeningen mener derfor, at der skal en grundig information til, inden samtykket gives, om lokale forhold i forhold til fag og videre muligheder. Denne information kunne med fordel gives i forbindelse med inddragelse af en lokal KUI-vejleder i beslutningsfasen.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne finder, at det er afgørende, at disse elever fortsat opnår muligheden for at opnå niveau i fagene dansk og matematik mhp. fortsat uddannelse. Og gerne ved, at den øgede frihed til lokal tilrettelæggelse af tilbud om lektiehjælp og faglig fordybelse aktivt bringes i spil for netop denne målgruppe.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) vil løfte en bekymring om den reducerede fagrække, som eleverne i ordningen skal undervises i. Der står i lovforslaget, at denne fagrække kun som minimum skal omfatte dansk og matematik, selvom der i forsøgsordningen med EUD 8/9 også var undervisning i engelsk og fysik/kemi. Fagrækken i forsøgsordningen hang således bedre sammen med det faglige niveau i en række fag, som eleverne senere ville møde på de fleste erhvervsuddannelser. Trods opfordringen til kommunerne i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser om, at de i videst muligt omfang skal undervise i engelsk og fysik/kemi i juniormesterlæreordningen, skaber det bekymring hos DEG-L, at det er valgfrit.

DEG-L finder det uhensigtsmæssigt, at eleverne fra juniormesterlærerordningen, hvis de vælger at tage 10. klasse, ikke her får krav på muligheden for at genoptage faget engelsk. Engelsk er et fag på mange erhvervsuddannelser, hvorfor det er en stor fordel, hvis eleverne har haft det i de ældste klasser, så det faglige spring i overgangen til ungdomsuddannelse mindskes. Hvis juniormesterlæreordningen ikke skal kunne give adgang til EUX, jf. § 2 ændring 2, kunne 10. klasse være muligheden for eleven til at tage de fag, som kunne forberede dem på optagelsesprøve og -samtale samt deres generelle videre færd i uddannelsessystemet.

Efterskoleforeningen er interesseret i at få de frihedsgrader, der ligger i ordningen med bl.a. reduceret fagrække. Efterskoler har efter gældende regler mulighed for, at brobygning, studie- og erhvervspraktik kan udgøre op til 1/7 af kursustiden, men der er ingen særskilte undtagelsesbestemmelser omkring reduceret skema eller færre prøver. Det udfordrer efterskolernes mulighed for at udvikle relevante forløb for fx elever, der har været skolevægrede i folkeskolen.

KL opfordrer til, at rammerne for placering af almenundervisningen bliver så fleksible for kommunerne og skolerne som muligt. Det vil være hen-

sigtsmæssigt for kommunerne at kunne udbyde juniormesterlæres almenundervisning i regi af ungdomsskolen i lighed med det, der er muligt i dag med § 33. Det vil lette kommunerne væsentligt i oprettelsen af tilbud og have betydning for ordningens attraktivitet, at elever, som modtager den praktiske del af juniormesterlære på en ungdomsskole, også kan modtage almenundervisningen på ungdomsskolen.

FGU Danmark bemærker, at det fremgår, at folkeskolelederen kan tilbyde elever, som har været i juniormesterlære, brobygning til bl.a. en ungdomsuddannelse i 10. klasse. FGU Danmark informerer om, at elever i folkeskolens 10. klasse pr. 1. januar 2025 får mulighed for at komme i brobygning på FGU i op til 10 dage, og at dette også bør være en mulighed for elever, som har været i juniormesterlære.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) anfører, at det er uklart, om eleverne i juniormesterlære er fritaget fra obligatorisk erhvervspraktik, og at dette bør præciseres.

Børne- og Undervisningsministeriet er enig i, at det er vigtigt med grundig information til eleverne og deres forældre forud for beslutning om deltagelse i juniormesterlæreordningen, således at deres samtykke gives på et frivilligt og oplyst grundlag. Det fremgår derfor også af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 2, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at den kommunale ungeindsats vil få en særlig vejledningsforpligtelse over for elever i 7. klasse, som overvejer at påbegynde juniormesterlæreordningen i 8. klasse.

Det fremgår endvidere samme sted, at der ikke vil være noget til hinder for efter aftale med eleven og forældrene at inddrage elevens lærere eller den kommunale ungeindsats, men det vil ikke kunne opstilles som en forudsætning, at eleven træffer sin beslutning efter inddragelse af den kommunale ungeindsats i medfør af lov om kommunal indsats for unge under 25 år.

Vedrørende undervisning i en reduceret fagrække bestående af (minimum) dansk og matematik bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det er den politiske intention med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, som ligger til grund for lovforslaget, at eleverne skal undervises i en reduceret fagrække, der som minimum omfatter dansk og matematik. Samtidig lægger juniormesterlæreordningen op til et kontinuum af muligheder for en alternativ tilrettelæggelse af udskolingen, hvor mulighederne for reduktion af fagrækken varierer, jf. hertil høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.3.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at en reduceret fagrække, hvor engelsk ikke indgår, vil betyde, at elevens muligheder for at deltage i engelskundervisningen i 10. klasse ikke nødvendigvis vil svare til det niveau, som undervisningen forudsætter. Det vil betyde, at den enkelte elev vil skulle modtage supplerende undervisning for at kunne opnå denne samme faglige niveau som de øvrige elever i 10. klasse. De økonomiske forudsætninger bag juniormesterlæreordningen rummer ikke muligheden for at give

eleven krav på engelskundervisning i 10. klasse. Det fremgår dog af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 19 c, stk. 2, 2. og 3. pkt., som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 43 (se lovforslagets § 1, nr. 44), at skolelederen vil kunne vælge at give eleven undervisning i engelsk med den fornødne supplerende undervisning eller anden faglig støtte, jf. folkeskolelovens § 19 i, stk. 2, men eleven vil ikke have krav herpå.

Børne- og Undervisningsministeriet anerkender endvidere bekymringen for, at den reducerede fagrække kan have indflydelse på elevernes mulighed for at gennemføre en erhvervsuddannelse, idet der på nogle erhvervsuddannelser stilles krav om, at eleverne skal gennemføre eller bestå eksempelvis engelsk og fysik/kemi på bestemte niveauer. Det fremgår derfor også af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 3, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at det vil være hensigtsmæssigt, at kommunerne i videst muligt omfang underviser i engelsk og fysik/kemi.

Intentionen med erhvervspraktik til alle er at gøre erhvervspraktik obligatorisk for alle elever. For elever i juniormesterlæreordningen er der dog lagt op til, at skolens leder vil kunne vælge om, at eleverne skal modtage undervisning i valgfag, herunder obligatoriske praktiske/musiske valgfag, eller deltage i erhvervspraktik. Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen. For nogle elever vil det betyde, at de kan supplere deres praktiske undervisningsforløb på eksempelvis en institution for erhvervsrettet uddannelse med fem dages praktik.

Vedr. fleksibel tilrettelæggelse af undervisningen fremgår det af den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at forslaget vil betyde, at i de tilfælde, hvor eleven bliver i sit klassefællesskab, vil skemaet for hele klassen skulle tage højde for eleven i juniormesterlære. Dette kan i praksis betyde, at de tre-fire dage om ugen, hvor eleven er i skole, skal hele klassen have ugens samlede matematik- og dansktimer, og evt. andre fag, som eleven i juniormesterlæreforløb undervises i.

Vedr. ungdomsskolens muligheder for at udbyde juniormesterlæreordningens almindelige undervisning bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at skolens leder efter anmodning fra forældrene kan tillade, at en elev på 7.-9. klassetrin delvist opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i fag inden for folkeskolens fagrække i den kommunale ungdomsskole, jf. folkeskolelovens § 33, stk. 8. Ungdomsskolens adgang til at give undervisningen er reguleret i ungdomsskolelovens § 3, stk. 2, nr. 5, hvorefter ungdomsskoletilbuddet kan omfatte undervisning i folkeskolens fag og obligatoriske emner samt valgfag på 7.-10. klassetrin, jf. folkeskolelovens § 22, stk. 7, og § 33, stk. 8. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen i ungdomsskoleloven, at "bestemmelsen vil kunne anvendes i forhold til kortere eller længere varende forløb inden for et eller flere fag eller stofområde for enkelte elever", jf. Folketingstidende 2013-14, L 51 som

fremsat, side 65f. Bestemmelserne giver således ikke mulighed for, at ungdomsskolen kan varetage undervisningen i hele fag inden for folkeskolens fagrække, eller at beslutningen herom træffes for en større gruppe elever eller på skolens foranledning.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at elever, som har deltaget i juniormesterlæreordningen, får de samme brobygningsmuligheder som øvrige elever i 10. klasse. Det betyder, at brobygning til FGU også vil blive en mulighed. Det skal hertil bemærkes, at brobygning til FGU kun er målrettet en lille andel elever, som vurderes ikke at kunne påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse i direkte forlængelse af 9. eller 10. klasse. En elevs deltagelse i juniormesterlæreordningen vil ikke få indflydelse på, om eleven får tilbud om brobygning til FGU, men kommunalbestyrelsen får mulighed for at tilbyde en elev brobygning til FGU, hvis eleven vurderes at være i målgruppen for forberedende grunduddannelse. Eleven får herved ikke ret til at blive tilbudt dette.

Vedr. frie skoler – det vil sige frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler – bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at en fri grundskole ikke er forpligtet til at tilbyde juniormesterlæreordningen.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.6. Praktik i virksomheder

Børnerådet anfører, at såfremt en del af elevens undervisning varetages i en juniormesterlærerordning, bliver det afgørende, at der stilles høje krav til procedurer og rammer for samarbejdet mellem fx virksomhed og skoleleder. Rådet bemærker, at skolelederen ikke alene skal føre tilsyn med, at ordningen bidrager til opfyldelse af folkeskolens formål, men også at virksomheden er i stand til at sikre barnets tarv, og at dette bl.a. betyder, at de fornødne pædagogiske kompetencer er til stede, og at elevens ret til et godt undervisnings- og arbejdsmiljø efterleves.

Dansk Arbejdsgiverforening bemærker, at for virksomhederne er det afgørende for udbredelse af juniormesterlære, at der sikres tydelighed i arbejdsmiljøreglerne om, hvad eleverne må lave.

DA finder, at det er positivt, at det i bemærkningerne til lovforslaget er beskrevet, at elever i juniormesterlære vil være dækket af statens erstatningsordning.

DA kvitterer for den rolle, som i lovforslaget tilskrives arbejdsgiverorganisationerne ift. samarbejde om initiativet og ser frem til at blive inddraget i implementeringen.

Dansk Metal giver udtryk for, at juniormesterlæren vil være relevant og meningsfuld for industrien, hvis eleverne får lov til at udføre flere opgaver under fuldt forsvarlige arbejdsmiljøforhold. Dansk Metal bemærker hertil, at den teknologiske udvikling inden for maskiner og håndværktøjer har udviklet sig markant, siden de oprindelige arbejdsmiljøregler blev fastlagt. Dansk Metal anfører, at på en lang række områder er sikkerheden blevet en integreret del af maskiner og værktøj, men at det ikke ændrer på, at det stadig er yderst vigtigt, at anvendelsen af maskiner og værktøj foregår under betryggende forhold. Dansk Metal bemærker, at sikkerhed og arbejdsmiljø på de enkelte virksomheder både handler om sikre maskiner og værktøj, men også om introduktion, instruktion, oplæring, opsyn og tilsyn – i den rækkefølge. **Dansk Metal** og **Dansk Industri** har i fællesskab udarbejdet forslag om ændringer af arbejdsmiljølovens regler om unges arbejde i industrien.

Dansk Metal anfører desuden, at relevante arbejdstagerorganisationer ifølge Dansk Metal skal inddrages på lige fod med arbejdsgiverorganisationerne i arbejdet med at sikre, at de aftaler, der indgås mellem elever og virksomheder, så vidt muligt lever op til lovens krav.

Dansk Industri (DI) mener, at rollen som erhvervsplaymaker, der bør etableres i forbindelse med den obligatoriske erhvervspraktik, endvidere kan anvendes til at finde egnede virksomheder til den elev, der måtte have behov for at finde et sted at komme i juniormesterlære.

DI bemærker, at det er en kendsgerning, at en stor del af de elever, der har udfordringer med den klassiske skolegang, har forældre, der er mindre ressourcestærke. Derfor mener DI, at det er særligt vigtigt, at kommunerne understøtter skoler og elever i at finde en virksomhed til eleven, der skal i juniormesterlære.

DI mener, at mulighederne for at indfri intentionerne med juniormesterlæren er betinget af, at der åbnes op for, at de unge kan udføre andre og nye arbejdsopgaver end de nuværende arbejdsmiljøregler giver mulighed for. DI mener endvidere, at reglerne reelt set betyder, at de unge fastholdes i en tilskuersrolle på de virksomheder, som kunne være interesserede i at åbne dørene for de unge. DI bemærker hertil, at hvis eleverne i juniormesterlære kun passivt kan iagttage ansatte på virksomheden, vil det ikke være noget, som bidrager til elevens (eller virksomhedens) motivation og dermed også læringsudbytte.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) bemærker, at kun "arbejdsgiverorganisationer" og "virksomheder" er nævnt i forhold til juniormesterlæreordningen. FH opfordrer til, at disse udtryk erstattes af hhv. "arbejdsmarkedets parter" og "arbejdspladser", dels for at sikre arbejdsmarkedsmæssig ligestilling, dels for ikke at udelukke juniormesterlære på offentlige arbejdspladser. Foruden denne ligestilling er det efter FH's opfattelse uklart, hvordan det sikres, og hvem der sikrer elevernes vilkår og rettigheder, når de er i juniormesterlære på en arbejdsplads. FH anfører, at der fx

bør sikres tydelighed i arbejdsmiljøreglerne ift., hvad eleverne i juniormesterlære må arbejde med, og at det fx kan gøres ved at indskrive juniormesterlære i bekendtgørelsen om unges arbejde på en måde, der understøtter elevens mulighed for at prøve kræfter med arbejdet på virksomheden på en forsvarlig måde. Der kan også skeles til vilkårene for 'trainee-ordninger', fx på industriens område, eller de gældende regler for fritidsjob/spire-jobordninger, da aldersgruppen er tilsvarende.

FH mener, at juniormesterlære som udgangspunkt bør bygge på praktikforløb på arbejdspladser, og at det i den forbindelse er vigtigt, at kommunen etablerer et samarbejde med lokale virksomheder og offentlige arbejdspladser, fx gennem en praktikformidling forankret i den kommunale ungeindsats.

FOA foreslår, at "virksomhed" ændres til "offentlig eller privat arbejdsplads". Der skal også være adgang til, at kommunerne kan oprette juniormesterlærepladser på kommunale arbejdspladser, og at der skal være krav om en fast juniormesterlære-mentor på arbejdspladsen.

FOA anfører endvidere, at det er helt centralt at sikre vilkårene for eleverne i juniormesterlære, når de er i praktik, herunder bl.a. arbejdsmiljøregler for alenearbejde, betjening af maskiner, brug af kemikalier mv. Reglerne for hvilke opgaver elever i juniormesterlære kan varetage, kan med fordel følge reglerne for fritidsjob/spire-ordninger, da aldersgruppen er tilsvarende. Der bør være stort fokus på, at juniormesterlæreordningen ikke udvikler sig til at blive ulønnede fritidsjob/spireordninger.

FOA tilkendegiver, at arbejdstagerorganisationer skal inddrages på linje med arbejdsgiverorganisationer.

FGU Danmark informerer om, at i forbindelse med FGUs egu-spor kan den kommunale ungeindsats (KUI) uddelegere den praktikpladsopsøgende indsats til en FGU-institution på baggrund af en Lokal samarbejdsaftale, og at erfaringerne fra FGU er, at der indgås meget forskellige samarbejdsaftaler, herunder omkring økonomi, hvilket kan skabe forskellige incitament og muligheder for at etablere praktikpladser og praktiske undervisningsforløb.

FGU Danmark bemærker, at en undersøgelse af anvendelse af erhvervspraktik i folkeskolen fra 2021 viste, at nogle unge oplever det som en udfordring selv at skulle finde praktikplads pga. manglende ressourcer og netværk. FGU Danmark har i den forbindelse en opmærksomhed på, at bestemmelsen ikke må skævvride de unges muligheder, så det kun er ressourcestærke elever (og forældre), som kan komme i praktik i virksomheder, mens de elever, som ikke finder en praktikplads, kun kan komme i et praktisk undervisningsforløb, fx på en FGU-institution via kommunen. FGU finder, at det er vigtigt, at der ikke skabes en stigmatisering af de unge. FGU Danmark opfordrer til, at der udarbejdes en standardskabelon

for praktikaftalen, som stilles til rådighed i forbindelse med indgåelse af praktikaftaler.

FGU Danmark finder det positivt, at arbejdsgiverorganisationerne inddrages i arbejdet for at understøtte implementeringen af initiativet. FGU Danmark stiller sig også til rådighed, fx i forhold til at udbrede og dele FGU-institutionernes erfaringer med at skabe individuelt tilrettelagte forløb, der veksler mellem skoleforløb og praktik samt prøveafholdelse.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) anfører, at der bør sikres tydelighed i arbejdsmiljøreglerne ift., hvad eleverne i juniormesterlære må arbejde med, herunder regler for alenearbejde, betjening af maskiner, brug af kemikalier mv. Det kan fx gøres ved at indskrive juniormesterlære i bekendtgørelsen om unges arbejde på en måde, som understøtter elevens mulighed for at prøve kræfter med arbejdet på arbejdspladsen på en forsvarlig måde, og dette er ligeledes relevant at præcisere for elever, der deltager i juniormesterlære på en uddannelsesinstitution.

Skolelederforeningen bemærker, at der bør være en opmærksomhed på, hvorvidt der er lovgivningsmæssige barrierer ift., at eleverne kan få meningsfulde og motiverende opgaver i deres juniormesterlæreforløb i virksomhederne.

SMVdanmark bifalder den politiske beslutning om, at juniormesterlære skal kunne afvikles henholdsvis i en virksomhed, på en erhvervsskole eller på en FGU-institution eller en kombination af disse. SMVdanmark mener, at denne bredde i mulighederne er afgørende for, at tilbuddet kan imødekomme de individuelle behov hos den enkelte elev.

SMVdanmark bemærker, at det er afgørende at få afklaret arbejdsmiljøregler ift. elevernes ophold på virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Hvis ordningen skal blive en succes, er det afgørende, at der er klare rammer for, hvad eleverne må lave, samt at eleverne rent faktisk får mulighed for at prøve kræfter med reelle praksisfaglige opgaver. Dette kræver et tværministerielt arbejde med inddragelse af som minimum Beskæftigelsesministeriet.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at forslaget vil forudsætte et stærkt udvidet samarbejde med KUI, som i forvejen har tætte kontakter til kommunens og de omkringliggende kommuners virksomheder, og øvrige uddannelsesinstitutioner. Deltagelse i juniormesterlærepraktikken må ikke medføre udgifter for elever eller forældre i forhold til transport, værnemidler etc.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker til forslaget om, at adgangen til at komme i virksomhedspraktik udvides til offentlige arbejdsgivere, at der med en virksomhed menes en juridisk enhed eller produktionsenhed, der er registreret i overensstemmelse med reglerne i lov om Det Centrale

Virksomhedsregister (CVR-loven). Efter CVR-lovens § 3, nr. 4-7, omfatter dette også en statslig administrativ enhed, en region, en kommune og et kommunalt fællesskab. Dette er tilføjet i lovforslagets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14.

Vedrørende godkendelse af praktikplads og skolens ansvar ift. vurdering af praktikplads og mulighed for at følge med i elevens forløb bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at skolelederen i dialog med forældrene skal godkende praktikpladsen. Det er også ministeriets opfattelse, at skolens ansvar og mulighed for at følge med i elevens praktikforløb er tydeligt beskrevet i lovudkastets bemærkninger.

Børne- og Undervisningsministeriet opfordrer til, at kommuner og skoler undersøger om virksomheden i forvejen indgår i samarbejder med offentlige uddannelsesinstitutioner.

Flere høringsparter har opfordret til, at lovforslaget i højere grad forholder sig til kravene til elevernes arbejds- og undervisningsmiljø, herunder at lovforslaget indeholder ændringer af arbejdsmiljøreglerne for elever i juniormesterlæreordning, så de kan mere, end de aktuelt vil kunne. Aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram behandler ikke disse emner, hvorfor spørgsmålene ligger uden for lovforslaget. Børne- og Undervisningsministeriet er dog opmærksom på behovet og vil arbejde for at kunne foretage de nødvendige ændringer, før juniormesterlæreordningen træder i kraft.

Flere høringsparter har tilkendegivet ønske om inddragelse af både arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer i arbejdet med at understøtte indgåelsen af praktikaftaler for elever i juniormesterlære.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at det er centralt, at initiativet løftes i samarbejde med arbejdsgiverorganisationerne for at understøtte implementeringen af initiativet. Der vil derfor blive nedsat en arbejdsgruppe, som skal være med til at sikre, at de aftaler, der indgås mellem elever og virksomheder, så vidt muligt lever op til lovens krav. Arbejdsgruppen får også til opgave at kvalificere realiseringen af juniormesterlæreordningen, erhvervspraktik, lokale valgfag og erhvervslivets indtræden i skolebestyrelserne. Arbejdsgruppen sammensættes af repræsentanter fra DA, KL, Danske Regioner, parter fra Sammen om Skolen, FH og Børne- og Undervisningsministeriet.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.7. Praktiske undervisningsforløb på erhvervsskoler, fgu og ungdomsskoler som led i juniormesterlæreordningen

Danmarks Lærerforening finder, at hvis juniormesterlære delvist kan bestå af forløb på erhvervsskoler, finder foreningen, at børne- og undervisningsministeren bør bruge lovforslagets bemyndigelser aktivt til at sætte rammer for de priser, som erhvervsskoler må kræve af kommunen for betaling af undervisningsforløb og undervisningsmidler. Det skal ske for at sikre et ensartet og rimeligt prisniveau for juniormesterlære og for at undgå yderligere økonomisk udhuling af folkeskolens almenområde.

Dansk Industri (DI) foreslår, at frie fagskoler tilføjes til juniormesterlæreordningen på lige fod med institutioner for erhvervsrettet uddannelse, FGU-institutioner og ungdomsskoler.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) bemærker, at der med lovforslaget lægges op til, at kommuner og erhvervsskoler skal indgå driftsoverenskomst i forhold til de juniormesterlærerforløb der gennemføres på eller i samarbejde med en erhvervsskole. DEG-L foreslår her, at der igangsættes et arbejde mellem DEG-L og KL med Børne- og Undervisningsministeriet for bordenden med henblik på, at der udarbejdes en skabelon for en standardaftale mellem kommuner og erhvervsskoler. Mange erhvervsskoler samarbejder i dag med flere forskellige kommuner, og en skabelon for en standardaftale vil lette arbejdet for både kommuner og erhvervsskole.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne bakker op om, at ordningen også kan afvikles som særligt tilrettelagte forløb på en erhvervsuddannelse eller i FGU-regi.

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) opfordrer til, at også Frie Fagskoler indgår som udbydere af juniormesterlæreordningen. Frie Fagskoler har i dag god erfaring med at styrke skoletrætte og praktisk orienterede unge både fagligt, socialt og personligt, og samtidig har skolerne de nødvendige værksteder og undervisere til at varetage opgaven. Som Ungdomsskoleforeningen fremhæver i deres hørings svar, må juniormesterlæreordningen dog ikke erstatte eller udskyde muligheden for at deltage i heltidsundervisning i ungdomsskolen på 8. eller 9. klassetrin.

DFS finder det positivt, at lovforslaget lægger op til, at unge, der har gennemført juniormesterlære, får adgang til erhvervsuddannelserne med en adgangseksamen, som ikke kræver aflæggelse af prøver i alle fag. Ligesom Ungdomsskoleforeningen vil DFS opfordre til, at denne mulighed også kan komme til at gælde for ungdomsskolernes heltidsundervisning.

KL hilser muligheden for at placere undervisningen i de praktiske forløb på erhvervsskoler, ungdomsskoler og FGU velkommen.

Foreningen af Frie Fagskoler (FaFF) undrer sig over, at frie fagskoler ikke er blevet ligestillet med andre institutioner såsom FGU og den kommunale ungdomsskole i forhold til at udbyde praktiske undervisningsforløb. FaFF beskriver i denne forbindelse til de frie fagskoler gode erfaring på området, og bemærker, at ved at inddrage de frie fagskoler i juniormesterlæreordningen kan elever og forældre og kommuner drage nytte af en bredere vifte af tilbud med praktiske undervisningsforløb, hvilket bl.a. kan understøtte eleverne og deres valg af erhvervsuddannelse og overgang til en læreplads. FaFF bemærker, at denne udvidelse yderligere vil styrke samarbejdet mellem folkeskoler og de frie fagskoler samt skabe mere varierede læringsmiljøer, hvilket i sidste ende kan understøtte elevernes læring, motivation og trivsel samt valg af en praktisk orienteret uddannelsesretning.

FGU Danmark finder det generelt positivt, at der indføres juniormesterlære i folkeskolens 8. og 9. klasse, og at der gives mulighed for, at juniormesterlæren kan ske på en FGU-institution.

FGU Danmark bemærker, at det ikke fremgår, hvordan det sikres, at potentielt alle 8. og 9. klasseelever kan komme i juniormesterlære, herunder om de mulige aftagerinstitutioner er forpligtet til at tage folkeskoleelever i juniormesterlære. FGU Danmark giver udtryk for, at det er afgørende, at de aftagende institutioner får mulighed for at tilrettelægge juniormesterlæren efter lokale forhold og får medbestemmelse på indholdet af ordningen, så det både bliver meningsfuldt for eleverne i juniormesterlære, men også for skolens egne elever.

FGU Danmark bemærker, at det ikke fremgår, at der er særlige kompetencekrav til medarbejdere, som skal forestå juniormesterlæren.

FGU Danmark bemærker, at der bør være fokus på at understøtte overenskomster på juniormesterlæreområdet, og der bør laves en rettesnor for økonomisk kompensation for at tage elever i juniormesterlære for at understøtte ensretning af tilbuddet på landsplan.

SMVdanmark bifalder den politiske beslutning om, at juniormesterlære skal kunne afvikles henholdsvis i en virksomhed, på en erhvervsskole eller på en FGU-institution eller en kombination af disse. SMVdanmark mener, at denne bredde i mulighederne er afgørende for, at tilbuddet kan imødekomme de individuelle behov hos den enkelte elev. SMVdanmark mener desuden, at det konkret også er afgørende, at muligheden for at afvikle juniormesterlære på en erhvervsskole eller FGU i udgangspunktet bliver en ret for alle elever og ikke kun de elever, der ikke kan finde en praktikplads i en virksomhed.

SMVdanmark påpeger, at det er uklart, om den lokale skoleledelse skal godkende, at juniormesterlæreforløb kan afvikles på en erhvervsskole eller EGU lokalt. SMVdanmark opfordrer til, at det tydeligt skal fremgå, at

elever altid vil kunne afvikle juniormesterlære på en erhvervsskole eller FGU.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig både ungdomsskolernes og de frie fagskolars gode erfaringer med særlige elevgrupper og praktiske undervisningsforløb.

Ministeriet noterer sig endvidere et ønske om, at frie fagskoler bliver tilføjet til opregningen af institutioner, hvor elever i juniormesterlære kan deltage i praktiske undervisningsforløb. Ministeriet skal hertil bemærke, at det fremgår af aftalen, at der fremover skal være mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever, og at elever tilknyttes en virksomhed eller praktiske undervisningsforløb på en erhvervsuddannelse, FGU-institution eller eventuelt den kommunale ungdomsskole i 1-2 dage om ugen i et praktikforløb. Efter ministeriets opfattelse er det således forudsat i aftalen, at praktikforløbene vil skulle foregå på en af de nævnte uddannelsesinstitutioner, hvorfor frie fagskoler af den årsag ikke er medtaget i opregningen i lovudkastet.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at den enkelte uddannelsesinstitution kan sige nej til en elev i juniormesterlæreordningen, hvis det i praksis er uladsiggørligt at etablere et forløb. En selvejende uddannelsesinstitution kan også afvise at indgå overenskomst med en kommune, hvis de tilbudte vilkår ikke giver institutionen mulighed for at varetage sin samlede opgave, herunder hvis finansieringen heraf ikke er tilstrækkelig.

Børne- og Undervisningsministeriet skal endvidere bemærke, at den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse forventes at blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om indholdet af de overenskomster, der skal indgås mellem kommunalbestyrelsen og uddannelsesinstitutioner. I disse regler vil ministeriet fastlægge rammerne for uddannelsesinstitutionernes mulighed for at sætte deres eget præg på juniormesterlæreforløbet, ligesom overenskomsterne vil være grundlaget for et tæt samarbejde mellem skole og uddannelsesinstitution.

Ministeriet kan oplyse, at ministeriet i anden sammenhæng udarbejder et vejledende takstkatalog for samarbejde mellem erhvervsskoler og grundskoler om undervisning i valgfag. Takstkataloget er tilgængeligt på hjemmesiden: <https://www.uvm.dk/institutioner-og-drift/oekonomi-og-drift/regulere-institutioner/takstkatalog-og-finanslov/takstkatalog>.

Det fremgår af lovudkastets almindelige bemærkninger pkt. 2.2.1.2, at der er lagt vægt på, at der skal være en vis fleksibilitet i forhold til kommunernes adgang til at planlægge tilbuddet efter lokale hensyn.

Vedr. forholdet mellem praktik i en virksomhed og praktiske undervisningsforløb bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at begge forløb kan være gavnlige, og at det afhænger af den enkelte elev, hvilket forløb der vil være mest gavnligt.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at for elever, der ønsker juniormesterlære, men som ikke kan finde en virksomhed, som vil tilbyde praktik, vil kommunen skulle sørge for, at eleven kan komme i praktiske undervisningsforløb i form af et forløb på en institution for erhvervsrettet uddannelse, en FGU-institution eller den kommunale ungdomsskole. I lovforslaget er der foretaget en terminologisk opdatering. Derved lægges op til, at muligheden for praktik i en virksomhed afsøges først, hvorefter de øvrige muligheder aktualiseres. En elev kan dog godt konkret ønske at komme i et praktisk undervisningsforløb på en uddannelsesinstitution frem for en virksomhed.

Børne- og Undervisningsministeriet skal videre bemærke, at vedr. erstatningssager mod eleverne fra uddannelsesinstitutioner, der fungerer som praktiksted, vil være et forhold mellem uddannelsesinstitutionen og eleven, fordi eleven her ikke vil deltage i praktisk erhvervsorientering m.v., men i praktiske undervisningsforløb. Dette fremgår også af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 6, 2. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14.

Bemærkningerne har på den baggrund ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.8. Folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) anfører ift. afslutningen af et juniormesterlæreforløb (lovforslagets § 1, stk. 15), at det ikke er tilstrækkeligt, at der står, at repræsentanter fra elevens praktiksted kan deltage. DA mener, at det skal gøres eksplicit ifm. implementeringen, at skolen skal invitere virksomheden til at deltage. I forlængelse heraf vil DA gerne bemærke, at det bliver afgørende for vellykkede juniormesterlæreforløb, at der sikres rammer for en god og kontinuerlig dialog mellem skole og virksomhed om, hvordan det går med eleven og eventuelle udfordringer.

FOA tilkendegiver, at evalueringssamtalen efter 9. klasse bør suppleres med krav om løbende opfølgning mellem skole, elev og praktiksted.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier anmoder om, at der tages særskilt stilling til de frie grundskolers position, når der etableres en afgangseksamen for elever i juniormesterlære. Foreningerne anfører i denne forbindelse, at prøvebekendtgørelsen gælder alle skoler, der fører til prøve, hvorfor bordet fanger for de frie grundskoler, når beslutninger om folkeskolen udlægges i prøvebekendtgørelsen, hvis der ikke heri indføres særlige bemærkninger om de frie grundskoler.

Skolelederforeningen finder det uhensigtsmæssigt, at elever i juniormesterlæreordningen kan bede om at gå til prøve i 8. og 9. klasse i andre fag, end dem der indgår i det samlede juniormesterlæreforløb, da de ikke har modtaget undervisning i disse fag. Foreningen bemærker desuden, at med det nuværende prøvetryk vil en elev i 9. klasse, som afbryder juniormesterlæreordningen, skulle gå til prøve i fuldt pensum, til trods for kun at have modtaget undervisning i få fag.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at evalueringssamtalen er tænkt som en obligatorisk afsluttende evalueringssamtale med en lærer fra folkeskolen om elevens oplevelse af læringsudbytte og overvejelser om videre uddannelse og job.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 5, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at samtalen vil skulle dreje sig om elevens erfaringer og læringsudbytte fra det praktiske forløb i juniormesterlære. Samtalen vil kunne have karakter af en portfoliosamtale, hvor eleven medbringer eksempler på udvalgte opgaver, eleven har arbejdet med i praktikforløbet. Det er muligt, at repræsentanter fra elevens praktiksted kan deltage i evalueringssamtalen. Det vil være skolelederen, som skal invitere praktikstedet til samtalen.

Det er Børne- og Undervisningsministeriets vurdering, at det ikke er afgørende for samtalen, at repræsentanter fra elevens praktiksted deltager i samtalen, eftersom det ikke er eleven, der skal vurderes, men elevens oplevede forløb. Der er dog intet til hinder for, at det aftales i overenskomsten med en uddannelsesinstitution eller i forbindelse med godkendelsen af en praktikaftale med en virksomhed, at praktikstedet deltager i evalueringssamtalen.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 5, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at evalueringssamtalen skal afholdes inden for rammerne af de eksisterende ressourcer afsat til undervisningen i fagene.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.9. Tilbagevenden til den almene undervisning

Danmarks Lærerforening finder det vigtigt, at forslaget lægger op til, at eleverne kan vende tilbage til fuld fagrække, men bemærker, at det i praksis vil give store logistiske udfordringer i forhold til skemalægning og planlægning af undervisning. Ligesom det forudsætter, at der afsættes tilstrækkelige ressourcer i skolen til supplerende undervisning til disse elever.

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) finder, at det er centralt, som påpeget af både Efterskoleforeningen og de frie grundskoler, der overtager elever, der har gennemført juniormesterlæreordningen eller er sprunget

fra, at de frie skoler får samme fleksible muligheder som folkeskolen til at tilrettelægge undervisning og prøver i relation til, at eleven har været omfattet af mindre undervisning.

Danske Handicaporganisationer (DH) finder, at det er godt, at skolen skal tilbyde undervisning efter de gældende regler i folkeskoleloven med henblik på, at eleven kan bestå folkeskolens afgangseksamen, hvis eleven ikke ønsker at fortsætte i juniormesterordningen.

Efterskoleforeningen bemærker, at det er vigtigt, at efterskoler, der overtager elever, som enten har gennemført eller er sprunget fra juniormesterlæreordningen, får samme fleksible mulighed som folkeskoler for at tilrettelægge undervisning og prøver.

FOA bemærker, at elever i juniormesterlære skal sikres en reel mulighed for at afbryde juniormesterlæren og vende tilbage til folkeskolen. FOA er bekymret for, at forslaget i sin nuværende form ikke indeholder præciseringer af, hvordan der sikres en tilstrækkelig opsamling på de fag/timer, som eleven har været fritaget fra under juniormesterlæren, så det sikres, at eleven kan vende tilbage og tage aktiv del i undervisningen og bestå afgangsprøver.

KL mener, at elevens eventuelle frafald fra juniormesterlære og tilbagevenden til almenskolen bør tilrettelægges ud fra lokale forhold og en konkret pædagogisk vurdering af den enkelte elev og i dialog med eleven og elevens forældre.

Skole og Forældre er tilfreds med, at skolen skal tilbyde eleven undervisning efter de almindelige regler i folkeskoleloven, i fornødent omfang også give supplerende undervisning og eventuelt med forældrenes samtykke indplaceres på et andet klassetrin, hvis eleven ikke ønsker at fortsætte i juniormesterlæreordningen.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at det for de frie grundskoler er vigtigt, at ordningen med juniormesterlære indtænker scenariet, hvor elever, der frafalder folkeskolens juniormesterlæreordning, kan fortsætte undervisningen på en fri grundskole. Ligeledes at ordningen indtænker scenariet, hvor eleven efterfølgende vil tage 10. klasse på en fri grundskole. Dette indebærer mulige undtagelser, såsom fritagelse for visse fag eller særlige støtteordninger.

Skolelederforeningen bemærker, at det kan medføre et behov for supplerende undervisning eller specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, hvis muligheden for at indskrive eleven på et lavere klassetrin ikke er mulig grundet tidligere brug af det ekstra år, og tilmed kan mængden af ansøgninger om fritagelse fra prøver øges.

SMVDanmark anfører, at deltagelse i juniormesterlære ikke må blive en barriere for, at elever senere kan få undervisning, fx for at eleven kan modtage undervisning i engelsk i 10. klasse.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker ift. spørgsmålet om ressourcer i forbindelse med supplerende undervisning og tilbagevenden til almenundervisningen, at en elev har ret til at vende tilbage til folkeskolens almenundervisning, og at forudsætningen for at kunne gå til prøve i et fag i folkeskolen er, at eleven har fulgt undervisningen i faget.

Hvis en elev undervejs i sit juniormesterlæreforløb ønsker at vende tilbage til almenundervisningen, vil skolelederen skulle foretage en vurdering af elevens faglige niveau og træffe beslutning om at give eleven supplerende undervisning eller lade eleven gå et klassetrin om. Sidstnævnte vil navnlig gøre sig gældende for elever, der meget sent i forløbet beslutter sig for at vende tilbage til almenundervisningen.

Der kan træffes beslutning om, at en elev kan gå klassetrin om flere gange. Det gælder også, hvis en elev, der allerede har gået i 8. klasse 2 år, meget sent i 9. klasse beslutter sig for at springe fra juniormesterlæreordningen. Det følger af folkeskolelovens § 12, stk. 1, 2. pkt., at skolens leder kan efter samråd med forældrene bestemme, at en elev rykkes et klassetrin op eller undervises på samme klassetrin i 2 år, hvis det er til elevens bedste. Der kan træffes beslutning efter bestemmelsen flere gange. Det betyder, at der vil kunne træffes en ny beslutning om, at eleven undervises på 8. klassetrin, selvom der tidligere har været truffet beslutning om, at eleven skulle gå i 8. klasse igen. Det er – som det også fremgår af bestemmelsen – en betingelse, at beslutning herom er til elevens bedste. Skolelederen bør her være opmærksom på, at elevens behov for at få forlænget sin skolegang vil blive svækket i takt med, at eleven bliver ældre.

Det er almindeligvis skolelederen, der træffer beslutning om supplerende undervisning og indplacering på klassetrin, fordi det er en beslutning, der kræver en pædagogisk vurdering. Efter folkeskolelovens § 45, stk. 2, 2. pkt., kan skolelederens konkrete beslutninger om skolens elever ikke behandles af kommunalbestyrelsen, det vil sige heller ikke den kommunale forvaltning. Det betyder, at det vil kræve lovændring, hvis den slags beslutninger skal træffes af andre end skolelederen.

Der er rejst spørgsmål om, hvordan frie skoler – dvs. frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler – skal forholde sig, hvis en elev, der har gået i juniormesterlæreordning, skifter til en fri skole, herunder ift. elevens prøveafleggelse. Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at en fri skole vil skulle tilbyde en undervisning, der opfylder stå mål med-kravet. Det vil sige, at eleven – som følge af skoleskiftet – skal modtage en undervisning, der står mål med, men ikke er identisk med den undervisning, der gives i folkeskolen.

På frie skoler er der frihed til at planlægge og gennemføre undervisningen på en anden måde end i folkeskolen. Den frie skole kan vælge at sige nej til en elev, hvis de vurderer, at det vil kræve for mange ressourcer at give elever den nødvendige supplerende undervisning til at sætte eleven i stand til at gennemføre skolegangen på almindelige vilkår.

Bemærkningerne har på den baggrund ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.10. Adgang til ungdomsuddannelser

Dansklærerforeningen mener, at det er problematisk, at en afgangsprøve med juniormesterlære ikke er adgangsgivende til STX og EUX. Foreningen begrundet dette med, at det vil mindske elevernes fremtidsmuligheder, og at der vil være flere elever, som gerne vil og sagtens kan tage en gymnasial uddannelse, som er blevet skoletrætte i slutningen af deres skoleforløb.

DA er stærkt kritisk overfor, at man slækker på adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever, der kommer fra juniormesterlære. DA bemærker, at det er afgørende for erhvervsuddannelsernes attraktivitet, at der holdes et fagligt niveau, hvilket DA ikke ønsker at gå på kompromis med.

DA giver udtryk for, at det derfor heller ikke er hensigtsmæssigt, hvis elever kan optages på en erhvervsuddannelse uden at have grundlaget for senere at bestå overgangskravene, herunder fx ift. engelsk og fysik/kemi.

Dansk Industri (DI) mener, at ministeriet i sin tilgang til juniormesterlære formulerer en meget uhensigtsmæssig italesættelse af erhvervsuddannelserne, idet ministeret ser ordningen som et tilbud til elever, som "overvejer at påbegynde en erhvervsuddannelse, og som oveni oplever at være skoletrætte". DI bemærker, at sigtet for en skoletræt elev ikke nødvendigvis skal være en ungdomsuddannelse umiddelbart efter folkeskolen, og at en erhvervsuddannelse er en krævende uddannelse, der ikke alene bør kobles med skoletrætte elever.

DI giver udtryk for, at de er stærkt kritiske overfor, at man slækker på adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever, der kommer fra juniormesterlæreordningen. DI påpeger, at det er afgørende for erhvervsuddannelsernes attraktivitet, at der holdes et fagligt højt niveau, hvilket DI ikke ønsker at gå på kompromis med. DI mener derfor, at det ikke er hensigtsmæssigt, hvis elever kan optages på en erhvervsuddannelse uden at have grundlaget for senere at bestå overgangskravene, herunder f.eks. ift. engelsk og fysik/kemi.

Danmarks Vejlederforening ser juniormesterlære som et godt tilbud og finder det relevant, at den kan give adgang til en erhvervsuddannelse,

uden en fuld afgangseksamen. Foreningen ser det som hensigtsmæssigt, at der er en grundig information til elever og forældre, omkring uddannelsesmuligheder efter endt juniormesterlære.

Danmarks Lærerforening understreger, at juniormesterlære ikke må lukke døre i forhold til ungdomsuddannelserne. Foreningen finder imidlertid, at det med den foreslåede ordning med en særlig prøve målrettet elever i juniormesterlære bliver unødigt kompliceret at gå videre til andet end erhvervsuddannelserne. Den særlige prøve omfatter som minimum alene dansk og matematik, hvilket ikke altid vil være tilstrækkeligt for optagelse på alle erhvervsuddannelser. Juniormesterlæren kan potentielt stille elever med faglige, sociale og personlige udfordringer overfor langt større uoverskuelighed og sværere valg end andre elever.

Foreningen finder derfor på den baggrund, at hvis juniormesterlære skal lykkes forudsætter det, at der er en stærk 10. klasse i folkeskolen til at samle op på de unge, der har behov for et fagligt løft for at komme videre med deres uddannelsesønsker.

De Anbragtes Vilkår bemærker videre, at denne afgangseksamen kun vil give adgang til erhvervsuddannelserne og ikke til en erhvervsfaglig studentereksamen (eux) eller til de gymnasiale uddannelser. De Anbragtes Vilkår bemærker, at elever i juniormesterlæreordningen, som finder ud af, at de gerne vil fortsætte i eux eller på en af de gymnasiale uddannelser efter 9. klasse, derfor vil skulle gå til optagelsesprøve og samtale, hvilket ikke giver denne gruppe af elever de samme muligheder som deres klassekammerater.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) er bekymret over, at det er valgfrit, om eleverne skal undervises i engelsk og fysik/kemi. Valgfriheden kan nemlig betyde, at elever fra juniormesterlæreordningen i nogen kommuner vil kunne opleve et u hensigtsmæssigt spring i det faglige niveau ift. fagene engelsk og fysik/kemi, når de starter på deres ønskede uddannelse. Dette vil, foruden udfordringer for den enkelte ift. en øget frafaldsrisiko, også give erhvervsskolerne nye opgaver ift. at løfte eleverne i fag, mere end det er tilfældet i dag.

DEG-L bemærker i øvrigt, at det bl.a. er den reducerede fagrække, som gør, at elever, som har færdiggjort folkeskolen i ordningen, ikke kan optages på EUX. Det kan virke fornuftigt, men det betyder også, at eleverne i ordningen hurtigt lukker døre, som kan være svære at åbne igen. Her opfordrer DEG-L til, at man kigger på rammen for fag og målgruppe for adgangskurser til erhvervsuddannelser, ift. om denne kan udvides, så det meget specifikt kan bruges til at løfte elever fra juniormesterlæreordningen, så de har mulighed for at starte på eux. DEG-L foreslår denne løsning, da det er DEG-L's forståelse, at aktiviteten på adgangskurserne, som blev indført med EUD-aftalen af 2018, er relativt lav, hvorfor der må tænkes at være plads på den ramme, der er afsat til kurserne.

Danske Gymnasier bemærker, at det foreslås, at eleven alene aflægger de obligatoriske 9.-klasseprøver i dansk og matematik under juniormesterlærerordningen. Det betyder, at elever i juniormesterlære skal gå til optagelsesprøve og -samtale, hvis de ønsker at fortsætte på en gymnasial uddannelse, fordi de ikke længere vil opfylde adgangskravene til disse ungdomsuddannelser med den tilpassede adgangseksamen. I den forbindelse ønsker Danske Gymnasier at understrege behovet for grundig, uvildig vejledning til elever, der måtte vælge denne vej, forud for at de skal træffe et valg herom, så eleverne på forhånd kender til deres efterfølgende muligheder for valg af ungdomsuddannelse. Endvidere er det vigtigt, at Børne- og Undervisningsministeriet har denne gruppe for øje i en eventuel, kommende skærpelse af adgangskravene til de gymnasiale uddannelser, således at der ikke skabes uhensigtsmæssige uddannelsesblindgyder for nogle unge allerede efter folkeskolen.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker, at ministeriet med fordel kan undersøge, om eksisterende samarbejder og standarder for udveksling af oplysninger om kvalifikationer (ECTS/Erasmus) allerede giver mulighed for udveksling af oplysninger om merit for gennemført juniormesterlære, eller om der vil være behov for tiltag til at sikre, at disse oplysninger også kan modtages og oversættes i udlandet. Det kan f.eks. gøres ved at foretage en interoperabilitetsvurdering i overensstemmelse med artikel 3 i rådets og parlamentets forordning om et interoperabelt Europa, som træder i kraft den 9. juli 2024.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) bemærker, at der med den foreslåede ordning lægges op til, at de unge, der benytter sig af juniormesterlæreordningen, skal til eksamen i færre fag og som minimum dansk og matematik, og anfører, at det ikke altid vil være tilstrækkeligt fagligt niveau til at gennemføre alle erhvervsuddannelser eller til at blive optaget på en gymnasial uddannelse. Ifølge FH kan dette være problematisk eksempelvis for den unge, der efter et par år på arbejdsmarkedet ombestemmer sig og gerne vil starte på en ungdomsuddannelse. Derfor mener FH, at det er vigtigt, at der er en vej tilbage til uddannelsessystemet for de unge, der vælger juniormesterlærerordningen. Ordningen må ifølge FH ikke ende med at begrænse de unges muligheder.

For **FOA** er det afgørende, at elever i juniormesterlære sikres flere muligheder for uddannelsesveje efter endt juniormesterlære. Herunder at det sikres, at juniormesterlæreordningen er adgangsgivende til erhvervsuddannelser og den ny ungdomsuddannelse eller lign. (såfremt denne vedtages). Juniormesterlæreordningen må ikke i væsentlig grad begrænse eleverne i deres uddannelsesmuligheder. FOA bemærker også, at elever i juniormesterlære bør undervises i engelsk og evt. fysik/kemi, ligesom de skal sikres ordentlige vilkår for optagelses- og overgangsfag i forbindelse med optag på erhvervsuddannelse.

KL bemærker, at der etableres en afgangseksamen for elever, der er i juniormesterlære. Det er hensigten, at denne afgangseksamen skal give adgang til erhvervsuddannelserne (ikke eux) ved at ændre adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever i juniormesterlære. KL opfordrer til, at erhvervsuddannelserne forpligtes til at tage et ansvar for at fastholde de elever, som påbegynder en erhvervsuddannelse efter endt juniormesterlære.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) anfører, at elevens adgang til en gymnasial uddannelse er begrænset til at blive en konkret vurdering, og en optagelsesprøve er u hensigtsmæssigt begrænsende for eleven, hvis eleven alene er i denne situation pga. manglende visitation til det rette skoletilbud. LOS finder det væsentligt at nævne, at det er tidligt for en elev i 8.-9. klasse, at skulle træffe beslutninger, som potentielt kan have konsekvenser for deres uddannelsesmæssige muligheder i fremtiden.

LOS er bekymrede for, at eleverne og forældrene i praksis ikke bliver oplyst tilstrækkeligt om, hvad valget af juniormesterlærerordningen medfører og kan have af potentielle negative konsekvenser, hvis eleven senere ønsker at tage en gymnasial uddannelse, da eleven ikke har retskrav på en gymnasial uddannelse, såfremt eleven vælger juniormesterlærerordningen. LOS bemærker, at det fremgår af forslaget, at den kommunale ungeindsats vil få en særlig vejledningsforpligtelse over for elever i 7. klasse, som overvejer at påbegynde juniormesterlæreordningen i 8. klasse. LOS anbefaler, at man i lovgivningen indsætter formuleringer, som sikrer, at der stilles krav til det oplysningsgrundlag, som eleven og forældrene skal træffe beslutning om juniormesterlæreordning på baggrund af, således at man ikke risikerer, at elever for tidligt træffer beslutninger, som kan begrænse deres uddannelsesvalg fremadrettet.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) mener ikke, at man skal slække på adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever, der kommer fra juniormesterlære, og bemærker, at det er afgørende for erhvervsuddannelsernes attraktivitet, at der holdes et fagligt højt niveau. REU mener ligeledes, at det ikke er hensigtsmæssigt, hvis elever kan optages på en erhvervsuddannelse uden at have et tilstrækkeligt grundlag for senere at bestå overgangskravene, herunder fx ift. engelsk og fysik/kemi. Rådet mener derfor, der bør sikres ordentlige vilkår for, at elever fra juniormesterlæreordningen kan tage evt. optagelses- og overgangsfag i forbindelse med deres optag på erhvervsuddannelse. For REU er det afgørende, at juniormesterlæreordningen ikke i væsentlig grad må begrænse eleverne i deres uddannelsesmuligheder, og ordningen bør ifølge REU derfor ikke forhindre adgang til erhvervsuddannelser eller til en evt. ny ungdomsuddannelse.

SMVDanmark bemærker, at det er vigtigt at sikre en videre overgang til ungdomsuddannelser. Elever fra juniormesterlæreordningen bør altid

kunne gå til prøve i de fag, eleven mangler at bestå med henblik på optagelse på en ungdomsuddannelse. SMVDanmark anfører, at det rent kommunikativt er vigtigt at understrege over for elever og forældre, at deltagelse i juniormesterlære ikke på forhånd udelukker elever fra senere at søge om optagelse på en gymnasial uddannelse, men at optagelse kan ske eksempelvis gennem bestået optagelsesprøve.

Ungdomsskoleforeningen finder, at lovforslagets pointe om at sikre at unge, der har været i juniormesterlæren, kan optages på erhvervsuddannelser uden at have aflagt folkeskolens afgangsprøve i samtlige fag, er en vigtig pointe. Ungdomsskoleforeningen opfordrer kraftigt til at lave det til en generel mulighed, således at unge, der har gået i lignende undervisningstilbud med en kombination af praktik og teori, har tilsvarende mulighed – på ungdomsskoleområdet vil det gælde for heltidsundervisning efter folkeskolelovens § 33, stk. 3.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig en bekymring om lempede adgangskrav til erhvervsuddannelserne for elever med folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære, og at de lempede adgangskrav kan influere på erhvervsuddannelsernes faglige niveau og anseelse. Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig endvidere bemærkninger om, at juniormesterlæreordningen ikke må begrænse adgangen til ungdomsuddannelserne, og at juniormesterlæreordningen af sociale, faglige og personlige årsager kan stille disse elever over for et svært valg, hvorfor det forudsætter et solidt 10. klasses tilbud.

Det fremgår af aftalen, at det er hensigten, at folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære skal give adgang til erhvervsuddannelserne (uden eux) ved at ændre på adgangskravene til erhvervsuddannelserne for elever i juniormesterlære.

Børne- og Undervisningsministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget giver elever med bestået folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære direkte adgang til eud – uden eux – i overensstemmelse med aftalen.

Elever, der har bestået folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære, vil således få samme direkte adgang til at blive optaget på erhvervsuddannelserne som elever, der har bestået folkeskolens afgangseksamen. Elever, som kan have udfordringer med at gennemføre eud, vil have samme adgang som øvrige elever til at anvende de støttemuligheder, der allerede findes på erhvervsuddannelserne i dag.

Ministeriet kan endvidere oplyse, at der allerede i dag er adgang til erhvervsuddannelserne med fravigelse af kravet om optagelsesprøve for elever, der har opnået mindst 02 i henholdsvis dansk og matematik ved folkeskolens prøver i 9. klasse. I så fald skal der foretages en helhedsvurdering på baggrund af en samtale med den pågældende erhvervsskole. For at bestå folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære vil eleverne skulle have opnået mindst 02 i henholdsvis dansk og matematik ved folkeskolens

prøver i 9. klasse og have deltaget i en evalueringssamtale. Elever med juniormesterlæreordning vil derfor blive mødt med adgangskrav, som ligner dem, der gælder for andre elever, der ikke har fulgt hele fagrækken, og som de ellers var blevet omfattet af.

Børne- og Undervisningsministeriet anerkender den betydning, faglige forudsætninger i øvrige fag som f.eks. engelsk og fysik/kemi kan have for elevernes videre færd på erhvervsuddannelserne. Efter Børne- og Undervisningsministeriets opfattelse er det dog ikke ensbetydende med at lempe adgangskrav til eud eller en svækkelse af erhvervsuddannelserne. Børne- og Undervisningsministeriet vurderer, at elever, som har gennemført et praktisk orienteret og relativt krævende udskolingsforløb, der kombinerer undervisning i folkeskolens fag (minimum dansk og matematik) og praktik eller praktiske undervisningsforløb, kan tilegne sig en række andre og mere praktiske forudsætninger, end hvis de blot havde fulgt den almindelig undervisning.

Dertil kommer, at lovudkastets forslag om at give elever med folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære adgang til eud med eux-forløb via en optagelsesprøven til eud (i dansk og matematik) i kombination med en samtale sikrer, at juniormesterlæreeleverne bliver ligestillet med andre elever, der ikke har fulgt hele fagrækken. Den eksisterende optagelsesprøve til eud, som også giver adgang til eud med eux-forløb, anvendes i dag for elever, der ikke opfylder optagelseskravet til eud, herunder eksempelvis elever, der ikke har fulgt hele fagrækken.

Tilsvarende vil eleverne have samme adgang til andre ungdomsuddannelser som andre elever, der ikke har fulgt hele fagrækken. En elev, der afslutter folkeskolens 9. klasse med folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære, vil således f.eks. ikke opfylde forudsætningerne for at opnå retskrav på optagelse på en gymnasial uddannelse i forlængelse af 9. klasse.

Eleven vil i forlængelse af 9. klasse have mulighed for at blive optaget på en treårig gymnasial uddannelse via en optagelsesprøve. Tilsvarende vil eleven, hvis den pågældende er fortsat i 10. klasse, have mulighed for at blive optaget på såvel en treårig gymnasial uddannelse som den toårige uddannelse til hf-eksamen via en optagelsesprøve.

Vedr. eksisterende samarbejder og standarder for udveksling af oplysninger om kvalifikationer (ECTS/Erasmus) skal Børne- og Undervisningsministeriet efter dialog med Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS) bemærke, at der generelt altid kan være behov for, at oplysninger om danske uddannelseskvalifikationer sendes til og forstås i udlandet til brug for anerkendelse og optag på udenlandske uddannelser med videre.

UFS har til opgave at vurdere og anerkende udenlandske uddannelseskvalifikationer i Danmark samt informere relevante myndigheder og institutioner i udlandet om danske uddannelser og uddannelsesinstitutioners niveau og status.

Børne- og Undervisningsministeriet kan derfor oplyse, at hvis en ny juniormesterlære vedtages og implementeres, vil UFS inkorporere uddannelsen i deres beskrivelse af det danske uddannelsessystem på styrelsens hjemmeside samt besvare henvendelser om uddannelsen på samme måde, som er beskrevet for de øvrige offentligt anerkendte uddannelser. Hvis en afsluttet juniormesterlære giver adgang til erhvervsuddannelser i Danmark, vil det indgå i informationen til udenlandske myndigheder og institutioner.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.11. Tilrettelæggelse, administration og tilsyn ad juniormesterlæreordningen

Børne- og Kulturchefforeningen finder, at der pålægges skolelederne et bemærkelsesværdigt ansvar, herunder ansvar for tilrettelæggelsen, bl.a. hvornår på skoleåret elever kan tilmeldes ordningen, og på hvilke dage praktikforløbet skal gennemføres, samt godkende og sikre opsyn med praktikforløbet. Foreningen finder det dog svært at genfinde intentionerne om skolelederens ansvar i ordningen i de foreslåede formuleringer i loven.

Børnerådet anfører endvidere, at såfremt en del af elevens undervisning varetages i en juniormesterlærerordning, bliver det afgørende, at der stilles høje krav til procedurer og rammer for samarbejdet mellem fx virksomhed og skoleleder. Rådet bemærker, at skolelederen ikke alene skal føre tilsyn med, at ordningen bidrager til opfyldelse af folkeskolens formål, men også at virksomheden er i stand til at sikre barnets tarv, og at dette bl.a. betyder, at de fornødne pædagogiske kompetencer er til stede, og at elevens ret til et godt undervisnings- og arbejdsmiljø efterleves.

Dansk Arbejdsgiverforening bemærker, at det bliver afgørende for vellykkede juniormesterlæreforløb, at der sikres rammer for en god og kontinuerlig dialog mellem skole og virksomhed om, hvordan det går med eleven og eventuelle udfordringer. Det er i dag på erhvervsuddannelserne en dialog, der udfordres af fx GDPR-regler.

Danmarks Lærerforening anfører, at skolen har en central opgave i at få helheden i et juniormesterlæreforløb til at hænge sammen, herunder samarbejde, vejledning og opfølgning omkring elevens praktikforløb og sammenhængen til undervisningen.

Det er foreningens opfattelse, at juniormesterlære skal bygge på praktikforløb i virksomheder og ikke på skoleforløb på en erhvervsskole, FGU-institution eller ungdomsskole. Her er det vigtigt, at kommunen etablerer et samarbejde med lokale virksomheder, fx gennem en praktikformidling forankret i den kommunale ungeindsats. Som led i implementeringen bør der etableres en udbredelse af gode erfaringer på tværs af kommunerne.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) kan godt være bekymret for implementeringshorisonten af forslaget om juniormesterlære. Foreningens forståelse er, at den skal træde i kraft fra næste skoleår, men da høringen vedrørende lovprocessen først er i gang nu, og der dernæst skal laves en bekendtgørelse, som beskriver de nærmere rammer, er der ikke lang tid for folkeskoler, kommuner, erhvervsskoler, virksomheder m.fl. til at sætte sig ind i den konkrete udmøntning af ordningen, før den træder i kraft.

KL mener, at det er afgørende, at skolen får oplysninger og tilbagemeldinger om elever, hvor den praktiske del er på en virksomhed, erhvervsuddannelse mv., så skolen har mulighed for at følge med i elevernes udvikling.

FGU Danmark har generelt en opmærksomhed på organiseringen og samarbejdsprocesserne omkring juniormesterlæreordningen mellem folkeskole, kommune og aftagerinstitution. FGU bemærker, at erfaringerne fra FGU's erhvervsgrunduddannelsesspor, hvor 2/3 af forløbet gennemføres som virksomhedspraktik er, at det er meget ressourcekrævende, både hvad angår medarbejderressourcer, vejledningsopgaven, administration og koordinering. Det er vigtigt, at aftagerinstitutionerne har de nødvendige ressourcer til, at håndtere juniormesterordningen, så det ikke tager ressourcer fra skolens andre elever.

FGU Danmark giver udtryk for, at det er afgørende, at der skabes et tæt samarbejde mellem folkeskolen, kommunen og aftagerinstitutionen om forløbet, bl.a. for at sikre, at eleven bliver støttet i overgangene mellem skoleforløb og juniormesterlæren, at aftagerinstitutionerne får viden om elevens behov og generelt klædes på til at håndtere opgaven mv.

FGU Danmark er bekymret for ressourcetrækket i forbindelse med indgåelse af overenskomster og tilsyn hermed og opfordrer til, at der arbejdes for så smidige og nemme arbejdsgange forbundet hermed som muligt.

FGU Danmark bemærker, at det fremgår, at børne- og undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilmeldingsfrister, framelding mv. til juniormesterlæreordningen. FGU Danmark henviser til en opmærksomhed på overenskomstreglerne for ansatte i FGU, der indeholder regler om varsling om de ansattes opgaver.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at der vil være skoleledere, lærere og kommunalbestyrelser, som skal sikre kvaliteten af samt organisere juniormesterlærerordningsforløb for 100 elever på én gang, mens andre vil skulle gøre det samme for én elev. LOS bemærker, at det derfor kan medføre store administrative opgaver samt en stor arbejdsbyrde for lærere m.fl. LOS anbefaler derfor, at der sikres ressourcer hertil for at sikre, at dette ikke går ud over kvaliteten og dermed børnene.

Skolelederforeningen anbefaler, at der sikres ressourcer til pædagogisk opsyn med, hvorvidt juniormesterlæreforløbet for den enkelte elev lever op til kravene i folkeskoleloven, herunder koordinering mellem skole og praktikvirksomhed.

SMVdanmark anfører, at juniormesterlære bør afvikles med mindst muligt bureaukrati for de deltagende virksomheder med henvisning til, at der er nævnt en række dokumentationskrav. SMVdanmark foreslår, at der så vidt muligt anvendes stikprøvekontrol og ikke systematiske dokumentationskrav.

Børne- og Undervisningsministeriet er enig i, at det er væsentligt, at der etableres gode samarbejder mellem kommuner, skoler, virksomheder og uddannelsesinstitutioner, så det sikres, at eleverne får størst muligt glæde og udbytte af juniormesterlæreordningen. Der etableres en arbejdsgruppe med erhvervsorganisationer om realiseringen af juniormesterlære, erhvervspraktik m.v. Arbejdsgruppen skal medvirke til udvikling af den rette understøttelse af og kommunikation til virksomhederne og for at understøtte videndeling om god praksis på tværs af kommuner og skoler.

Børne- og Undervisningsministeriet kan oplyse, at spørgsmål om skolens ansvar for godkendelse af og tilsyn med praktikaftaler med virksomheder er behandlet i høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.6 ovenfor. Spørgsmål om en central understøttelse af indgåelsen af praktikaftaler og om kravene til elevernes arbejds- og undervisningsmiljø er behandlet samme sted.

Spørgsmål om indholdet af de overenskomster, der skal indgås mellem kommunalbestyrelsen og uddannelsesinstitutioner, er behandlet i høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.7 ovenfor.

Det bemærkes generelt, at det fremgår af den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 9 a, stk. 6, 3. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at kommunalbestyrelsen fører tilsyn med praktik i virksomheder og praktiske undervisningsforløb på uddannelsesinstitutioner. Indholdet af tilsynsforpligtelsen og kommunalbestyrelsens muligheder for at gennemføre tilsynet er nærmere beskrevet i lovudkastets bemærkninger hertil.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.1.12. Evaluering mv.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) opfordrer til, at den evaluering af juniormesterlærerordningen, der lægges op til, også indeholder et afsnit om juniormesterlærerelevens videre færd i uddannelsessystemet. Herunder at der ses på, hvordan de klarer sig i grundforløbet med hensyn til frafald og faglig trivsel. På den baggrund kan forligskredsen i deres drøftelse af evt. justeringer af ordningen også tage stilling til, om der bør ske en justering af fagrækken.

FOA foreslår, at der kommer en løbende monitorering af, hvilke elever der vælger juniormesterlæreordning, så den sociale profil kan følges tæt.

FGU Danmark opfordrer til, at der igangsættes en kommunikationsindsats for at udbrede kendskabet til juniormesterlæreordningen, og at ordningen følges og evalueres med henblik på at samle op på erfaringerne.

FGU Danmark opfordrer til, at der igangsættes forsøgsvirksomhed med ordningen inden ikrafttrædelse, som kan udbredes til folkeskoler, virksomheder og aftagerinstitutioner som inspiration.

SMVdanmark bemærker, at der bør etableres følgeforskning af reformens effekter, herunder effekten af juniormesterlære og konkret effekten af, at elever i juniormesterlære hhv. samles i dedikerede (nye) klasser hhv. fortsat går i deres oprindelige klasse.

SMVdanmark opfordrer til, at ministeriet udvikler materiale målrettet virksomheder for at sikre udbredelsen af ordningen, herunder oprettelse af tilstrækkeligt antal juniormesterlære-praktikker i virksomheder.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at der gennemføres en evaluering af juniormesterlære i udskolingen, når ordningen har virket i tre-fire skoleår. Børne- og undervisningsministeren vil på baggrund af evalueringen drøfte eventuelle justeringer af et eller flere elementer af ordningen med folkeskoleforligskredsen.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker herudover, at ministeriet ikke har hjemmel til at udbyde juniormesterlæreordningen som forsøg, samt at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at forligskredsen er enig om at forpligte kommunerne til at oprette juniormesterlære i 8. og 9. klasse.

Bemærkningerne har på den baggrund ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.2. Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen

Danmarks Idrætsforbund (DIF) anbefaler, at der foretages en udvidelse af idrætsvalgfag, så der tilbydes idrætsvalgfag, som appellerer til elever, der ikke normalt dyrker idræt, for at øge deres engagement og deltagelse i fysiske aktiviteter.

Dansk Skoleidræt glæder sig over, at indførelsen af et lokalt valgfag i 7.-9. klasse bl.a. giver skolen mulighed for at tilbyde valgfag, der understøtter motion og bevægelse i udskolingen, alt efter hvad der er særlige lokale forudsætninger for. Dansk Skoleidræt vil byde ind med junioridrætslederuddannelsen i den sammenhæng og noterer sig med tilfredshed, at denne er fremhævet i udkastet til aftaleteksten, som ligger forud for selve lovforslaget. Valgfaget har oplevet stor tilslutning de steder, hvor forenin-

gen har kørt det, og foreningen har oplevet elever, der har gået til undervisningen med stor entusiasme for at lære noget, de senere kan bruge i deres virke som træner, leder eller instruktør i foreningslivet efter skole. Dansk Skoleidræt byder også gerne ind med andre valgfag, hvor bevægelse er det centrale element. Det fremhæves, at foreningen har 15 kredse fordelt på hele landet, som giver mulighed for at byde ind med idrætsaktiviteter mm., der kan passes ind i idrætsundervisningen og i valgfagsstrukturerne.

Danmarks Lærerforening anfører, at ambitionen om flere praktiske fag og større valgfrihed i skolen kun kan lykkes med et samtidigt fokus på forudsætningerne. Kvalitet i undervisningen kræver, at det er uddannede lærere, som står for tilrettelæggelsen og udførelsen af undervisningen. De involverede lærere skal tilbydes den fornødne kompetenceudvikling og efteruddannelse i de specifikke valgfag. Samtidig skal der være økonomi til at indkøbe undervisningsmidler.

Danmarks Lærerforening finder, at valgfag skal medvirke til at styrke folkeskolens samlede undervisning og ske i sammenhæng med elevernes øvrige undervisning. Valgfag skal derfor udbydes af folkeskolen og ikke udliciteres til ungdomsskolen eller erhvervsskolen. Danmarks Lærerforening er af den opfattelse, at det bør være en lokal opgave at sammensætte udbuddet af valgfag i udskolingen, og hvordan valgfagstimerne kan indgå i den samlede skoledag. Det vil styrke skolernes mulighed for at udnytte de lokale muligheder og imødekomme elevernes interesser uden, at skoledagen bliver for lang. Flere praktiske/musiske valgfag kan ikke alene styrke den praktiske og anvendelsesorienterede dimension i folkeskolen. Der bør ske en styrkelse af de praktiske/musiske elementer i alle fagene, på alle klassetrin, jf. kvalitetsprogrammets initiativ om fagfornyelse.

Danmarks Matematiklærerforening anfører, at det koster at indføre flere fag i folkeskolen – og særligt praktiske fag. Foreningen er derfor bekymret over økonomien i ønsket om at indføre flere praktiske fag.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne bemærker, at mulighederne for større valgfrihed og mere praktisk undervisning i udskolingen har foreningernes særlige bevågenhed. Foreningen anser disse tiltag for helt afgørende, hvis rekrutteringen til erhvervsuddannelserne skal øges med afsæt i, at eleverne i udskolingen har et bedre og bredere kendskab til indhold og muligheder i de erhvervsrettede uddannelser.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne bakker op om forslaget om indførelse af yderligere praktiske/musiske valgfag – herunder et lokalt valgfag. Det samme gælder permanentgørelsen af mulighederne for undervisning i kommunale valgfag uden for almindelig undervisning. De mener dog, at udbuddet af praktiske/musiske valgfag skal

række ud over de specifikt håndværksrettede fag. Det skal sikres, at fagrækken også omfatter fag og fagligheder, der retter sig mod udvikling af de kompetencer, der efterspørges på velfærdsområdet og i dele af serviceerhvervene. Det kalder på et udbud af fag, hvor relationsdannelse og sociale kompetencer bringes i fokus. I den forbindelse bør det udnyttes, at erhvervsuddannelserne kan bidrage med flere praksisrettede fag, der kan indgå i den lokale udbud af valgfag – både i folkeskolen og i regi af ungdomsskole.

Den faglige forening Håndværk & Design bifalder forslaget om flere praktiske fag og større valgfrihed i udkolingen.

DGI bakker varmt op om, at der indføres et lokalt valgfag, og at det i lovudkastet understreges, at det kan være i et lokalt samarbejde med idrætsforeningerne. DGI bemærker bl.a., at valgfagene netop er lokale og derfor kan have mange forskellige udtryk alt efter det nærmiljø, valgfagene skal udleves i. Det er dog ifølge DGI afgørende, at der erfaringsop-samles på tværs af kommuner, og at udviklingen af lokale valgfag følges tæt, herunder nye former for samarbejde med bl.a. foreningslivet.

DGI mener derudover, at det er rigtigt positivt, at hidtidige forsøg med mulighed for undervisning i kommunale valgfag uden for almindelig undervisningstid gøres til en permanent mulighed. DGI mener dog, at det er helt afgørende, at det i lovforslaget tydeliggøres/præciseres, at en permanentgørelse af muligheden for undervisning i valgfag uden for almindelig undervisningstid også kan omfatte valgfag i samarbejde med det lokale foreningsliv. DGI mener, at dette er afgørende for at styrke særligt læringstilbud, i lighed med det lokale valgfag i undervisningstiden, til børn, der typisk i dag står uden for foreningsfællesskaberne.

Efterskoleforeningen bakker op om intentionen med flere praktiske fag og større valgfrihed i folkeskolens udkolning, som i høj grad allerede er noget af det, der karakteriserer efterskolerne. Det er positivt, at der ikke lægges op til yderligere bindinger omkring valgfag på efterskolerne.

FGU Danmark bemærker, at nye og flere valgfag stiller krav til de fysiske rammer på folkeskolerne, da mange praktiske fag kræver værkstedsfaciliteter. FGU institutionerne udbyder 12 forskellige værkstedstyper på landsplan, som afspejler forskellige erhvervsuddannelsesspor. FGU Danmark bemærker, at der med fordel kan gives mulighed for at etablere lokale samarbejder omkring brug af værkstedsfaciliteter på FGU, erhvervsskoler mv. i forbindelse med valgfagsundervisningen i folkeskolen, så eleverne oplever undervisning i autentiske værkstedsmiljøer.

FOA bakker op om forslaget, der sigter mod at sikre en bedre sammenhæng mellem det boglige, praktiske og kreative indhold i skolen og større valgfrihed til eleven. FOA ser det pædagogiske personale spille en central rolle i flere praktiske fag i folkeskolen. Pædagogiske assistenter har fra uddannelsen fået kompetencerne til at udvikle, tilrettelægge og

gennemføre differentierede, fagligt velbegrundede aktiviteter med individet og fællesskabet i centrum. Og flere pædagogmedhjælpere har andre uddannelser, fx erhvervsuddannelser inden for byggeri og håndværk, som kvalificerer dem til at undervise i praktiske fag i folkeskolen. FOA ser formålet med praktiske fag og praksisfaglighed i folkeskolen som værende bredere end at få flere unge til at søge ind på en erhvervsuddannelse. Praksisfaglighed knytter sig også til alle elevers almene dannelse, og det kan være medvirkende til at sikre, at skolens undervisning passer til flere elever.

KL anfører, at de gerne så, at bindingerne på praktiske/musiske valgfag var blevet afskaffet og erstattet af bedre muligheder for den enkelte skole til at tilpasse og tone undervisningen i udkolingen med udgangspunkt i lokale behov og muligheder. Bindingerne begrænser skolernes mulighed for at skabe den skole, der bedst møder de lokale behov, muligheder og ønsker, herunder også mulighederne for at skabe mere sammenhængende udkolinger i form af profillinjer og lignende. KL er optaget af at fremme en skole med en øget praktisk og varieret undervisning. Den praktiske/musiske dimension og den varierede undervisning er væsentlig i alle fag. KL vurderer, at de foreslåede ændringer i de praktiske/musiske fags placering ikke understøtter kontinuiteten i fagene og fagenes mulighed for at indgå i tværfaglige forløb. Der ligger desuden en opgave i at sikre undervisere til de praktiske/musiske fag, som har de relevante kompetencer, hvilket allerede i dag er en udfordring mange steder. KL ser det bl.a. derfor som positivt, at erfaringer med forsøgsordningen med undervisning i kommunale valgfag uden for almindelig undervisningstid er en del af lovforslaget.

Skole og Forældre bifalder forslaget om flere praktiske fag og større valgfrihed i udkolingen, og at teknologiforståelse indføres som en ny faglighed i folkeskolen. Skole og Forældre finder det dog problematisk, at lovforslaget ikke forholder sig til, hvordan elever er stillet – ikke mindst i forhold til prøven i faget, som er afgørende i forhold til at bestå folkeskolens afgangseksamen – hvis de flytter til en anden skole eller kommune, som ikke kan tilbyde det valgfag, eleven har valgt. Det bør præciseres.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at lovforslaget introducerer flere valgfag i folkeskolens udkoling. Det er vigtigt for de frie grundskoler at bevare friheden til at beslutte, om undervisningen på de frie skoler skal udbydes som valgfag. Der foreslås i lovforslaget et femte obligatorisk valgfag (teknologiforståelse) i 7./8. klasse i folkeskolen. Det foreslås, at der suppleres med et påkrævet "2. praktisk/musisk valgfag" i 8./9. klasse i folkeskolen. De frie grundskoler forventer fortsat kun at skulle tilbyde undervisning, der står mål med ét af de praktiske/musiske valgfag.

Skolelederforeningen anfører, at foreningen grundlæggende er imod den toårige praktiske/musiske valgfagsordning, da valgfag og obligatorisk er modsætningsfyldt. Foreningen mener derfor ikke, at ordningen skal udvides med yderligere et fag og heller ikke, at eleverne skal gå til en obligatorisk prøve i et valgfag. Foreningen mener endvidere, at det bør være op til skolerne selv at sammensætte udbuddet af valgfag i udskolingen, da det ifølge foreningen vil styrke skolernes mulighed for at udnytte de lokale muligheder, mindske rekrutteringsudfordringerne, imødekomme elevernes interesser og undgå demotivation. Foreningen anfører videre, at skolerne i den forbindelse kan forpligtes på, at valgfagene tager afsæt i den eksisterende fagrække og indeholder en praktisk dimension.

SMVdanmark bemærker, at regeringen og et flertal i Folketinget den 21. juni 2024 er blevet enig om en iværksætterpakke, der skal styrke iværksætternet i Danmark. SMVdanmark bemærker, at som en del af pakken skal iværksætterundervisningen i folkeskolen styrkes. SMVdanmark finder, at det er oplagt at udnytte potentialet i de nye lokale valgfag. SMVdanmark opfordrer til, at Børne- og Undervisningsministeriet i samarbejde med relevante parter arbejder for, at iværksætteri bliver udbredt som en lokalt valgfag så mange steder som muligt. SMVdanmark giver udtryk for, at ministeret kan gøre en del ift. at sikre udbredelse af særlige emner som lokale valgfag, fx ved at udvikle fagmaterialer og orientere om mulighederne samt facilitere samarbejder.

Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk bemærker, at eleverne med lovforslaget skal have mulighed for at vælge et ekstra valgfag, men at de tilsyneladende kun kan vælge mellem teknologiforståelse og praktiske/musiske fag, hvorefter muligheden for at kunne vælge tysk/fransk eller spansk som tredje fremmedsprog er forsvundet.

Team Danmark anfører bl.a., at der i talentidrætsklasser undervises i den såkaldte 'atletuddannelse' for at give eleverne et stærkt fundament for deres videre idrætskarriere, personlige udvikling og trivsel, og at indholdet i uddannelsen især relaterer sig til sportspsykologi, skadesforebyggelse, ernæring, fysisk træning, foreningslære og træneruddannelse, samt at undervisningen ofte er forankret i lokale valgfag og/eller understøttende undervisning. Team Danmark mener, at det er vigtigt for idrætselevernes udvikling, at den nye lovgivning indeholder rum til at udvikle lokale valgfag med udgangspunkt i det beskrevne indhold.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig, at der generelt er opbakning til at styrke den praktiske undervisning i folkeskolen og til at give eleverne i udskolingen større valgfrihed, herunder i form af lokale valgfag. Der er endvidere opbakning til, at det hidtidige forsøg med mulighed for undervisning i kommunale valgfag uden for almindelig undervisningstid gøres til en permanent mulighed.

Der er derimod nogen modstand mod at øge det praktiske indhold og valgfriheden ved at stille krav om, at eleverne vælger mellem et mindre antal praktiske/musiske valgfag.

Det er bl.a. fremhævet, at begrænsningen af elevernes valgfrihed reducerer mulighederne for at indrette den samlede undervisning i udskolingen, så den tones med udgangspunkt i lokale behov og muligheder.

Ministeriet bemærker hertil, at der med lovforslaget afsættes dobbelt så lang tid til undervisning i valgfag, som der hidtil har været. Det betyder, at der afsættes dobbelt så mange timer til obligatoriske praktiske/musiske valgfag i udskolingen, men det betyder også, at der afsættes dobbelt så mange timer til lokale valgfag i løbet af udskolingen. Dermed vil skolernes muligheder for at tone undervisningen blive tilsvarende forøget. Herudover fastholdes skolernes pligt til at tilbyde eleverne yderligere 60 undervisningstimer i valgfag, som kan ligge uden for den almindelige skoledag.

Ministeriet er opmærksom på, at placeringen af det 2. praktiske/musiske valgfag i 8. og 9. klasse vil indebære, at eleverne i det fag, de måtte vælge, kan opleve at have et slip i progressionen i 7. klasse.

Flere hørings svar peger på mulighederne for at tilrettelægge valgfag med et andet praktisk/musisk indhold end de fem obligatoriske praktiske/musiske valgfag (håndværk og design, billedkunst, musik, madkundskab og teknologiforståelse), fx forskellige valgfag med idræt, iværksætterier eller inspiration fra erhvervsuddannelserne på velfærdsområdet, eller ved at stille krav om, at valgfag tager afsæt i den eksisterende fagrække og har et praktisk indhold.

Ministeriet bemærker hertil, at skolerne er velkomne til at udbyde sådanne fag som lokale valgfag. Ministeriet bemærker endvidere, at det fremgår af lovudkastet, side 87 og 92, om lokale valgfag, at "Eleverne vil således ikke blive afskåret fra at vælge blandt andet et tredje sprogfag (f.eks. tysk, fransk eller spansk) som frivilligt valgfag, i det omfang fagene tilbydes."

Ministeriet kan herudover oplyse, at det er ministeriets opfattelse, at kravet om, at undervisningen i frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler mv. skal stå mål med den undervisning, der almindeligvis gives i folkeskolen, indebærer, at disse skolers undervisning skal stå mål med mindst ét af de fremover fem praktiske/musiske valgfag, og – hvis skolen er prøveafholdende – føre eleverne til prøve i dette fag på 8. klassetrin. Indførelsen af det 2. praktiske/musiske valgfag ændrer ikke ved omfanget af denne forpligtelse.

Der er fra flere sider rejst spørgsmål om, hvorvidt undervisningen i valgfag alene bør varetages af folkeskolen, eller om den også skal kunne varetages af ungdomsskoler, institutioner for erhvervsrettet uddannelse og forberedende grunduddannelse.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at lovforslaget ikke indeholder ændringer til de gældende regler om, hvor undervisningen i valgfag kan gennemføres. Undervisningen vil således som udgangspunkt skulle gennemføres i folkeskolen, men kan under visse betingelser være fælles for elever fra flere skoler i ungdomsskolen eller på en institution for erhvervsrettet uddannelse. Folkeskolen vil kunne udbyde valgfag i samarbejde med det lokale foreningsliv efter reglerne om åben skole.

Enkelte høringsparter har stillet sig tvivlende over for hensigtsmæssigheden af at afholde en obligatorisk prøve i et valgfag.

Ministeriet bemærker hertil, at der ikke ændres ved indholdet af det 1. praktiske/musiske valgfag, herunder at dette er prøvefag. Det vil således også være de hidtil gældende regler om fortsættelse af undervisningen og prøveaflægning ved skoleskift, der finder anvendelse.

Derimod følger det af lovforslaget, at der ikke vil skulle aflægges obligatorisk prøve i elevens 2. praktiske/musiske valgfag. Her vil prøveafleggelsen være frivillig for eleven. Ved skoleskift vil det dog vil være de samme rammer for fortsættelse af undervisningen, der finder anvendelse, som for 1. praktiske/musiske valgfag.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at der med aftalen er afsat midler til finansiering af flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen, herunder til etablering og fornyelse af faglokaler og materialeanskaffelser mv. Lovforslaget giver derudover muligheder for lokalt at prioritere efteruddannelse og kompetenceudvikling af det undervisende personale via skolens timebank. Ministeriet vil sørge for, at alle indkomne høringsvar, som adresserer spørgsmålet om teknologiforståelse, oversendes til ekspertgruppen for Fagfornyelsen til baggrund for ekspertgruppens videre arbejde.

De afgivne høringsvar har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.3. Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at det ikke er så tydeligt, hvilken praktisk betydning teknologiforståelse i udvalgte fag har.

Børnerådet ser positivt på, at der i lovforslaget indføres teknologiforståelse som et nyt valgfag, og at det beskrives, hvordan teknologiforståelse som faglighed skal integreres i udvalgte eksisterende fag som led i arbejdet med de nye fagplaner. Rådet mener, det er helt afgørende, at børn får redskaber og viden til at anvende og skabe med digitale teknologier, og at det derfor er positivt, at teknologiforståelse integreres som en ny faglighed i skolen. Rådet bemærker, at børn og unge bl.a. skal klædes på til at forstå digitalisering og dynamikker på digitale platforme, at børn skal dannes til at kunne navigere og tage aktive valg ift. teknologiens indflydelse på deres liv og hverdag, samt at børn har brug for voksne, der er digitalt kompetente, hvis de skal understøttes i kritisk og kontrolleret brug

af teknologi og digitale redskaber. Rådet anfører, at det skal skolen understøtte.

Børns Vilkår ser overordnet positivt på indførelse af teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen. I implementeringen af teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen lægger organisationen særligt vægt på, at undervisningen i faglighed inden for teknologiforståelse og digital dannelse skal være obligatorisk for alle børn og unge for at undgå risikoen for en stor ulighed i, hvem der kan gennemskue og agere i det digitale, og hvem der ikke kan, at undervisningen i fagligheden inden for teknologiforståelse og digital dannelse får et tilstrækkeligt omfang og prioritering til, at der er tid til læring i dybden, og at der sættes tidligt ind med undervisning i teknologiforståelse og digital dannelse, dvs. allerede i indskoling, da børn debuterer tidligt på sociale medier.

Børns Vilkår er bekymret for, at der bliver for stor forskel på, i hvilket omfang børn modtager undervisning i teknologiforståelse, og at fagligheden ikke bliver løftet tilstrækkeligt for alle børn, når det foreslås at integrere teknologiforståelse i udvalgte eksisterende fag på udvalgte klassetrin samt som et nyt femte toårigt praktisk/musisk valgfag i udskoling. Ifølge Børns Vilkår er det vigtigt, at der i den løbende fagudvikling i de eksisterende fag inddrages digital dannelse og teknologiforståelse, og organisationen er bekymret for, at teknologiforståelse og digital dannelse som obligatorisk faglighed ikke får nok selvstændig vægt alene gennem integration i eksisterende fag. Organisationens bemærker hertil, at der kan være stor forskel på lærernes motivation og kompetencer til at undervise i fagligheden i konkurrence med de øvrige vigtige formål i fagene. Børns Vilkår mener derfor, at forslaget om teknologiforståelse integreret i udvalgte fag samt som et valgfag i udskoling bør suppleres med teknologiforståelse som selvstændigt fag.

Børns Vilkår understreger derudover vigtigheden af, at der prioriteres ressourcer til et bredt kompetenceløft af det pædagogiske personale inden for teknologiforståelse og digital dannelse samt et mere omfattende kompetenceløft af ressourcepersoner med særligt ansvar for fagligheden inden for teknologiforståelse og digital dannelse på skolerne. Børns Vilkår bemærker, at det i den sammenhæng er det vigtigt at prioritere digital myndiggørelse som et kompetenceområde, hvor der er brug for kompetenceløft af lærerne.

Center for Digital Pædagogik finder det overordnet positivt, at teknologiforståelse præsenteres som faglighed i den danske grundskole, og bemærker, at centret er opmærksomt på den komplekse opgave, som fagpersoner i praksis bliver stillet overfor, når der skal undervises i en ny faglighed, som de ikke nødvendigvis føler sig klædt på til. Centret bemærker endvidere, at de senere års udvikling omkring kunstig intelligens og algoritmisk design alene kalder på en betydelig indsats hos eleverne samt et stort behov for opkvalificering af underviserne, og dette i en udstrækning, der ideelt set rækker ud over et valgfags rammer. Centret vurderer, at der

i Danmark eksisterer en god tradition for at producere relevante og anvendelige undervisningsmaterialer af høj kvalitet, som kan bidrage til at løfte teknologiforståelsen ud til flere elever i grundskolen, og peger på, at konsortiet "On - sammen om digital dannelse" har en igangværende indsats, der har til formål at styrke børn og unges digitale dannelse gennem uddannelsessystemet.

Center for Digital Pædagogik ønsker derudover at gøre opmærksom på en risiko for digitale A- og B-hold, som der bør tages højde for i implementeringen af teknologiforståelse som faglighed. Det er centrets vurdering, at når teknologiforståelse introduceres som et valgfag frem for et obligatorisk fag, er der en risiko for, at det vil tiltrække de børn og unge, der i forvejen har en interesse i digitale medier, fx kodning, eller som i forvejen er bedst klædt på til at kunne færdes trygt og sikkert online. Når faget skal vælges til, indebærer det ifølge centret en risiko for, at de børn og unge, der har mest brug for at blive klædt på til den digitale verdens muligheder og skyggesider, vil gå glip af den læring, som faget tilbyder, og ender som digitalt udsatte. Centret anfører bl.a., at hvis teknologiforståelse udelukkende tilbydes som et valgfag, risikerer vi med andre ord at ende med et digitalt A- og B-hold, der afhænger af, om man som barn eller ung kan få hjælp til teknologi hjemmefra, eller om man har en interesse i det digitale.

Danmarks Lærerforening finder, at teknologiforståelse bør blive et selvstændigt fag for alle elever. Foreningen anfører, at det er et centralt element af den almene dannelse som folkeskolen bør give fremtidens medborgere i en verden, hvor digitale teknologier fylder mere og mere. Indførelsen af teknologiforståelse som obligatorisk valgfag vil afstedkomme et stort behov for kompetenceudvikling og kapacitetsopbygning blandt lærerne. I dag skal læreruddannelserne ansøge om at udbyde undervisning af kommende lærere i teknologiforståelse. Dette bør selvsagt blive en fast del af læreruddannelsen. Foreningen anfører desuden, at ministeriet bør følge udviklingen af kompetencedækningen på samme måde, som man monitorerer kompetencedækningen i øvrige valgfag

Danmarks Matematiklærerforening beklager, at tankerne bag teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen kun har fokus på den digitale del. Foreningen bemærker således, at teknologiforståelse ikke kun er digital, men også analog. Derudover finder foreningen, at teknologiforståelse både skal integreres i alle fag, men også indføres som et selvstændigt fag.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) anfører, at DA havde fundet det mere hensigtsmæssigt, at teknologiforståelse havde fået status som et obligatorisk selvstændigt fag i folkeskolen. DA bemærker, at selvom faget alene indarbejdes i eksisterende fag samt udbydes som et nyt femte toårigt valgfag i udkolingen, er det alligevel vigtigt at sikre opkvalificering af lærerne, så de er i stand til at undervise eleverne i faget på et højt niveau. DA bemærker videre, at forståelse og anvendelse af moderne teknologi

ikke skal risikere at blive nedprioriteret i undervisningen, da det vil være en grundlæggende del af elevernes fremtidige arbejdsliv.

DA ser frem til at blive inddraget i et fremtidigt arbejde med evaluering af de beskrevne nye ordninger i samarbejde med alle involverede mhp. løbende justeringer og forbedringer. DA bemærker, at foreningen gerne bidrager med yderligere inputs og samarbejde for at sikre, at danske folkeskoleelever får en skoledag, der både motiverer dem og ruster dem til fremtidens udfordringer.

Dansk Industri (DI) bemærker, at det er positivt, at teknologiforståelsesfagligheden med lovforslaget lægges op til at spille en større rolle i grundskolen. Dog bemærker DI, at det med forslaget fastlægges, at teknologiforståelse bliver etableret som et valgfag, som eleven kan tilvælge, hvis dette udbydes på elevens skole.

DI giver desuden udtryk for, at de er bekymret over, at udviklingen af faglige kompetencer inden for teknologiforståelse går for langsomt, og at valgfagsmodellen, som forslaget lægger op til, reelt vil risikere at betyde, at der i højere grad kommer et teknologisk A- og B-hold i den unge generation. DI peger på, at der samtidig er en risiko for, at valgfaget ikke udbydes mange steder og særligt på de mindre skoler, hvorfor der her ikke vil blive foretaget et egentligt løft af disse vigtige kompetencer. DI understreger, at dette kan få alvorlige konsekvenser for Danmarks fremtidige konkurrenceevne i det teknologiske kapløb samt muligheder for at finde de stærkeste og mest bæredygtige løsninger på samfundets i stigende grad komplekse udfordringer. DI bemærker derfor, at foreningen ser et behov for, at der i den kommende tid arbejdes videre henimod, at teknologiforståelse hurtigst muligt indføres som et selvstændigt, obligatorisk fag i folkeskolen.

I forlængelse heraf bemærker DI, at det er afgørende, at der allerede nu afsættes tilstrækkelige midler til et reelt kompetenceløft ved uddannelse og efteruddannelse af lærere i denne nye faglighed i folkeskolen. Det er helt afgørende at sikre et reelt løft af elevers kompetencer i teknologiforståelse gennem kompetente og motiverede undervisere.

Dansk Metal roser, at teknologiforståelse integreres i andre fag, således at eleverne lærer at forholde sig kritisk og demokratisk til teknologiens indflydelse på diverse fag. Dansk Metal mener imidlertid også, at (digital) teknologiforståelse bør være et obligatorisk fag i folkeskolen. Dansk Metal anfører, at dette både skal sikre en god overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, give elever et grundlag for at forstå teknologiens indflydelse samt ikke mindst understøtte den nationale STEM-strategi/naturvidenskabsstrategi. Dansk Metal påpeger, at der skal ske den nødvendige opkvalificering af lærerne, så der kan undervises på et højt niveau og sikres prioritering af fagligheden på området – fsva. teknologiforståelse som integreret faglighed i alle fag.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne (DEG-L) roser, at det foreslås, at teknologiforståelse integreres i andre fag, således at eleverne lærer at forholde sig kritisk og demokratisk til teknologiens indflydelse på diverse fag. DEG-L mener imidlertid også, at (digital) teknologiforståelse bør være et obligatorisk fag i folkeskolen. Dette skal både sikre en god overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse, give elever et grundlag for at forstå teknologiens indflydelse, samt ikke mindst understøtte den nationale STEM-strategi/naturvidenskabsstrategi. Derudover kan navnet "Teknologiforståelse" være problematisk, hvis det kun dækker digital og ikke den analog teknologiforståelse. På HTX har man nemlig faget "Teknologi," som omfatter analog, men ikke digital teknologiforståelse. Hvis faget i folkeskolen skal hedde Teknologiforståelse, er det DEG-L's holdning, at læreplanen bør inkludere begge aspekter. Alternativt kan man overveje et andet navn, hvis fokus kun er på digital teknologiforståelse.

Danske Gymnasier bemærker, at udviklingen har accelereret behovet for, at børn og unge klædes på til at navigere i teknologiens muligheder og udfordringer, og at uddannelsessystemet har en helt særlig rolle i at sikre, at børn og unge og samfundet som helhed kan forholde sig kritisk og reflekteret til teknologien. Derfor vurderer foreningen, at det ikke er tilstrækkeligt at lade teknologiforståelse være et valgfag i folkeskolen. Da det er kompetencer, alle har brug for, bør det være et obligatorisk fag, så ansvaret for at opnå disse kompetencer ikke bliver lagt hos den enkelte elev eller bliver begrænset af, om valgfaget udbydes lokalt på skolen.

Danske Gymnasier mener, at der er behov for et tilsvarende, obligatorisk fag i gymnasiet. Foreningen har derfor sammen med 20 stx-skoler netop ansøgt børne- og undervisningsministeren om at godkende et forsøg med digital teknologiforståelse som nyt fag på stx fra skoleåret 2025/26. Selv om Danske Gymnasier gerne ser digital teknologiforståelse som et nyt, obligatorisk fag på stx, er det vigtigt, at Børne- og Undervisningsministeriet i mellemtiden har øje for at sikre sammenhæng og faglig progression mellem det nye fag i folkeskolen og informatik C, der er beslægtet, men dog udtryk for en mere snæver faglighed.

Danske Professionshøjskoler ser en særlig udfordring ved Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen, når lærere kan undervise i både fag og ind i udvalgte fag uden at have kompetencer hertil. Danske Professionshøjskoler vurderer derfor, at der med indførelsen af Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen vil være et stort behov for at udvikle faget på læreruddannelsen for at opbygge kapacitet blandt nye lærere til at varetage undervisning i teknologiforståelse, hvilket bør foregå i tæt samarbejde med kompetence- og fagudvikling på skolerne.

Danske Skoleelever bemærker, at teknologiforståelse som ny faglighed er vigtigt, hvis elevens generelle livskompetencer skal styrkes. Dog problematiserer de, at faget kun indføres som valgfag, idet de er bekymrede for et digitalt A- og B-hold, hvor nogle elever får værktøjer til at begå sig di-

gitalt, mens andre overlades til sig selv på platforme, hvor både konstruktive meningsfulde fællesskaber og digitale krænkelser kan opleves af elever.

Bekymringen består i, at det kan ses i de forsøgsordninger, der har været med teknologiforståelse i skolerne, at det primært er drenge, der vælger faget til. Dermed er der et behov for obligatorisk teknologiforståelse for alle elever, hvis den digitale udviklings konsekvenser for børn og unge skal tøjles i tide. Her er elevernes erfaring fra praksis, at et valgfag ikke er nok.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne støtter forslaget om at teknologiforståelse integreres i en række fag fra 1. til 9. klasse. Med en stadigt tidligere eksponering til digitale teknologier og medier er det helt afgørende, at eleverne også får mulighed for at tilegne sig, evner til kritisk at vurdere, vælge og anvende teknologierne. De ser gerne, at begrebet digital dannelse også introduceres som et obligatorisk element i denne faglighed, så fagligheden ikke alene er bliver færdighedspræget.

Dansklærerforeningen mener, at det er ærgerligt, at teknologiforståelse ikke indføres som et selvstændigt fag, idet man i så fald ifølge foreningen samtidig var blevet nødt til at sikre, at der ville følge efteruddannelse og kompetenceudvikling med. Foreningen anser det desuden som en udfordring, at teknologiforståelse skal integreres i andre fag, fordi faget ifølge foreningen på den måde bliver ujævnt og personbåret. Foreningen anfører desuden bl.a., at det er vigtigt, at der følger kompetenceudvikling med, og at det ikke bliver en konceptløsning uden sans for danskundervisning, elever og lærerliv. Foreningen havde gerne set, at det havde været muligt at udfolde teknologiforståelse som et tværfagligt fag, men anfører, at dette bliver vanskeligt, når teknologiforståelse skal integreres i eksisterende fag, der allerede er belastede af stoftrængsel.

Den faglige forening Håndværk og Design bifalder forslaget om teknologiforståelse som valgfag.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker, at fsva. initiativet om at integrere teknologiforståelse i udvalgte eksisterende fag samt at udbyde faget som et toårigt valgfag i folkeskolen gør de opmærksom på, at ministeriet kan lade sig inspirere af eksisterende værktøjer og undervisningsmateriale til faget, herunder digitalstart.dk.

Efterskoleforeningen bakker op om det øgede fokus på teknologiforståelse og bidrager gerne med erfaringer i det videre arbejde. Det bør præciseres, at efterskolerne fortsat alene skal stå mål med (og evt. føre til prøve) i et af de fremover 5 obligatoriske fag.

Foreningen af Frie Fagskoler finder det glædeligt, at teknologiforståelse kan komme på skoleskemaet og havde gerne set, at teknologiforståelse bliver et obligatorisk fag for alle elever.

Geografforbundet har forståelse for, at modellen med at integrere teknologiforståelse giver nogle udfordringer for lærerne i de enkelte fag, og derfor stiller foreningen sig gerne til rådighed med ideer til, hvordan geografi kan integrere teknologiforståelse med henblik på at kvalificere lærerne til at kunne understøtte eleverne i at anvende, forstå og kritisk vurdere den teknologi, de møder og bruger i faget. Teknologiforståelse som valgfag finder foreningen uheldigt i den foreslåede form, idet denne model for det første ikke har været afprøvet i forbindelse med forsøg, og for det andet harmonerer det ikke med ønsket om færre prøver at afslutte det med en sådan. Indholdet i valgfaget teknologiforståelse er reduceret til to kompetenceområder, design og programmering, og det retter sig mod arbejdet med digitale produkter. Foreningen foreslår derfor, at fagets navn ændres til digital forståelse e.l., da det i højere grad signalerer, hvad faget drejer sig om.

KL er positiv over, at teknologiforståelse indføres som valgfag og integreres i udvalgte fag. KL mener fortsat, at der bør være et selvstændigt obligatorisk fag, så alle børn og unge – uanset baggrund og interesser – får grundlæggende kompetencer inden for teknologiforståelse. KL gør derudover opmærksom på nødvendigheden af kapacitetsopbygning i forhold til kompetenceudvikling af lærerne, så der ikke kommer store forskelle på tværs af landet. Det forudsætter investeringer i forskning, og lærere og undervisere skal uddannes og efteruddannes. Der er ikke afsat midler til denne kapacitetsopbygning og udvikling af en teknologiforståelsesfaglighed i aftalen.

Lærerstuderendes Landskreds mener, at det er positivt, at teknologiforståelse bliver en del af folkeskolen, men at det er for uambitiøst kun at indføre det som valgfag, da det er en afgørende del af dannelsesopgaven i det 21. århundrede, og da alle elever bør stifte bekendtskab med faget. Lærerstuderendes Landskreds er samtidig bekymrede for, at oprettelsen af faget som valgfag kan betyde en skæv kønsfordeling og opfordrer til en opmærksomhed herpå. Lærerstuderendes Landskreds appellerer derfor til, at teknologiforståelse indføres som et selvstændigt fag på sigt.

Lærerstuderendes Landskreds tilkendegiver herudover, at et nyt fag og en ny faglighed i fagene kræver de rette kompetencer hos lærerne, og at teknologiforståelse således skal være et fag på læreruddannelser i hele Danmark. Konkret bør det ifølge Lærerstuderendes Landskreds indføres som et valgfag svarende til 2,5 ECTS-point samt et undervisningsfag svarende til 35 ECTS-point på alle landets læreruddannelser for derved at sikre kompetencerne til at undervise i teknologiforståelse både som fag og integreret i fagene i folkeskolen.

Medierådet for Børn og Unge ser positivt på, at teknologiforståelsesfaget får en central rolle i folkeskolens ærinde, hvor børn og unge klædes på til at forstå betydningen af digitale teknologier for hverdagen og samfundet, og at de samtidig får viden og kompetencer til at udvikle og anvende disse. Medierådet mener dog samtidig, at alle børn og unge har ret til at modtage og deltage i undervisning i teknologiforståelse, og det er medierådets vurdering, at det ikke vil opfylde behovet tilstrækkeligt, hvis fagligheden blot integreres i eksisterende fag på udvalgte klassetrin og udelukkende udbydes som selvstændigt valgfag i udskolingen, da dette kun vil uddanne en begrænset andel af danske børn og unge. Efter Medierådets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt, at teknologiforståelse implementeres som et selvstændigt obligatorisk fag på alle klassetrin, hvilket vil sikre kontinuerlig viden og læring om digitale teknologier samt sikre alle elever de bedste muligheder for at deltage i samfundet.

Medierådet for Børn og Unge anbefaler, at man i udviklingen af teknologiforståelse som faglighed, herunder de fire kompetenceområder, har fokus på balancen mellem teoretiske og praktiske elementer i faget, og at der indtænkes et fokus på forskellige facetter af digital dannelse. Medierådet anfører bl.a., at emner som digitale fællesskaber, balance med digitale medier og digitale krænkelse er vigtige for børn og unges forståelse af digitale teknologier, og at disse emner derfor også bør indtænkes i teknologiforstående som faglighed. Medierådet vil gerne bidrage med viden og erfaringer til udviklingen af fagligheden, herunder også til en eventuel uddybning af de syv principper for digital dannelse, som er blevet udformet i projektet 'On', der er udviklet af konsortiet "Sammen om digital dannelse" bestående af Medierådet for Børn og Unge, Red Barnet, Børns Vilkår og Center for Digital Pædagogik. Medierådet gør derudover opmærksom på, at fagpersoner spiller en afgørende rolle i at sikre en kvalitetsfuld implementering af teknologiforståelsesfaget i folkeskolens praksis, og at det derfor er essentielt, at de har de nødvendige kompetencer og rammer for at varetage opgaven. Disse elementer, mener Medierådet, sikres bedst gennem adgang til kontinuerlig opkvalificering, lettilgængelige undervisningsressourcer og tilstrækkelig forberedelsestid. Medierådet stiller sig til rådighed for at dele viden og erfaringer angående opkvalificering af fagpersoner og udvikling af didaktiske prototyper, som er formuleret i øjenhøjde med den tænkte bruger.

Red Barnet bakker op om, at teknologiforståelse bliver en ny faglighed i folkeskolen i lyset af, at man i den politiske aftale valgte ikke at gøre teknologiforståelsesfaget obligatorisk for landets folkeskoleelever, som Red Barnet, Danske Skoleelever m.fl. tidligere har anbefalet. Det er væsentligt, at det sikres, at alle børn kontinuerligt får viden og handlegkompetencer til at begå sig i en digitaliseret hverdag. Red Barnet anbefaler derfor, at teknologiforståelse integreres i fagene på alle klassetrin i grundskolen, og at faget integreres i en lang række fag. Udover dansk og matematik kan teknologiforståelse fx integreres i fag som natur/teknologi, kristendoms-kundskab, historie, samfundsfag, biologi, idræt og billedkunst. Derudover vil det være særdeles relevant at integrere faget i emnet sundheds- og

seksualundervisning og familiekundskab. Red Barnet anbefaler, at teknologiforståelsesfaget formuleres bredere, end det er tilfældet i formålsbeskrivelsen og kompetencemålene for forsøgsfaget fra 2018-2021. Konkret anbefaler Red Barnet, at der i faget indskrives emner og vinkler, der har betydning for børn og unges trivsel. Det gælder bl.a. emner som digital mobning, demokratisk deltagelse, digitale fællesskaber, selvfrestillinger, beskyttelse af privatliv, digitale krænkelser, sammenligningskultur, søvn og hensigtsmæssige mobilvaner.

Red Barnet vil i den forbindelse henvise til projektet 'On', hvor Red Barnet, Medierådet for Børn og Unge, Børns Vilkår og Center for Digital Pædagogik sammen har udformet syv principper for digital dannelse. Principperne kan med fordel anvendes i udviklingen af teknologiforståelsesfaget. Red Barnet står til rådighed i udviklingen af fagligheden, herunder også til en eventuel uddybning af de syv principper for digital dannelse. Red Barnet anser det som helt afgørende, at det sikres, at lærere og andre relevante fagpersoner i folkeskolen uddannes og løbende efteruddannes i at undervise i faget. Red Barnet står til rådighed for at bidrage til udviklingen af opkvalificeringsforløb til fagpersoner.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) anfører, at forståelse og anvendelse af moderne teknologi er en grundlæggende del af elevernes fremtid og arbejdsliv, og at når teknologiforståelse alene indarbejdes i eksisterende fag samt udbydes som et nyt femte-årigt valgfag i udskolingen, er det derfor også vigtigt at sikre opkvalificering af lærerne, så de er i stand til at undervise eleverne i faget på et højt niveau.

Skole og Forældre er enig i, at teknologiforståelse skal integreres i udvalgte eksisterende fag og bakker også op om, at det udbydes som et nyt femte praktisk/musisk valgfag i udskolingen. I forhold til valgfaget udtrykker foreningen bekymring for situationen for elever, som skal til prøve i valgfaget, men i perioden med valgfaget flytter til en skole eller en kommune, som ikke udbyder det fag, eleven har valgt.

Skolelederforeningen bakker op om, at teknologiforståelse skal ind som faglighed i folkeskolen, enten som et fag og/eller integration i eksisterende fag, så børn og unge klædes på til at begå sig i et digitaliseret samfund. Foreningen mener, at teknologiforståelse skal udvikles som en grundfaglighed til folkeskolen samt indgå som faglighed på læreruddannelsen. Foreningen bemærker samtidig, at der er et presserende behov for efteruddannelse og kompetenceudvikling af medarbejdere og ledelse i folkeskolen ift. at kunne gennemføre undervisning i teknologiforståelse.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at teknologiforståelse bør være et obligatorisk fag og ikke kun tilbydes som valgfag.

UNICEF Danmark finder forslaget positivt. UNICEF Danmarks anbefaler, at udviklingen af teknologiforståelsesfagligheden baseres på et rettig-hedsbaseret børnesyn, hvor der især er fokus på Børnekonventionens grundlæggende principper: Ikke-diskrimination (artikel 2), barnets bedste (artikel 3), barnets udvikling (artikel 6) og inddragelse (artikel 12). UNICEF Danmark anbefaler også, at formålsbeskrivelsen udvides og omfatter en mere bred og samfunds- og trivselsorienteret tilgang til teknologiforståelsesbegrebet med særligt fokus på de særlige rettighedsmæssige udfordringer, der især har betydning for børn og unges sundhed. UNICEF Danmark anbefaler endvidere, at opmærksomheden øges på at involvere børnene selv i identifikation af emner, samt at der sikres løbende efteruddannelse af fagpersoner og undervisere i identifikation og håndtering af presserende digitale udfordringer. Endelig anbefaler UNICEF, at måden hvorpå faget teknologiforståelse integreres i fagene, baseres på en bred forståelse af digital dannelse, der vægter digital myndiggørelse højt, samt tager hensyn til alder, modenhed, udvikling og voksende evner og ret til selvbestemmelse og kritisk informationssøgning.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at der generelt er stor opbakning til at indføre teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen.

Der er dog en række høringsparter, som efterlyser, at teknologiforståelse bliver et selvstændigt, obligatorisk fag på alle klassetrin.

Mange høringsparter fremhæver i denne forbindelse, at der er risiko for, at eleverne deles i et digitalt A- og B-hold, når det kun udbydes som valgfag.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at det fremgår af den politiske aftale, at teknologiforståelse både integreres i udvalgte eksisterende fag i 1. til 9. klasse og udbydes som et nyt femte toårigt praktisk/musisk valgfag i udskolingen i 7.-8. og 8.-9. klasse. Alle elever vil således skulle modtage undervisning i teknologiforståelse. Og for elever med en særlig interesse vil der herudover blive mulighed for at vælge faget som valgfag, hvis skolen udbyder faget.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for, at flere høringsparter har gjort sig overvejelser om, hvad indholdet af og målene for fagligheden skal være.

Ministeriet henviser i denne forbindelse til, at teknologiforståelse – både som integreret element i udvalgte eksisterende fag og som valgfag – først vil skulle implementeres fra skoleåret 2027/28. Aktuelt afventer ministeriet således at modtage anbefalingerne fra ekspertgruppen, der er nedsat i regi af Fagfornyelsen, som skal udarbejde et konkret oplæg til, i hvilke fag og på hvilke klassetrin teknologiforståelse skal integreres. Fagfornyelsen omfatter også den kommende læreplan for undervisningen i valgfaget i teknologi-forståelse. Ministeriet vil sikre, at de mange forslag indgår i arbejdet.

Ministeriet er enig i vigtigheden af at sikre, at det undervisende personale har de fornødne kompetencer til at varetage undervisningen i teknologiforståelse. Ministeriet bemærker i denne forbindelse, at undervisningen i det obligatoriske praktiske/musiske valgfag i teknologiforståelse vil blive omfattet af kravet om fuld kompetencedækning. Ministeriet vil gå i dialog med Uddannelses- og Forskningsministeriet, der har ressort på læreruddannelsen, om betydningen af teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen ift. det undervisende personales kompetencer til at undervise i fagligheden. Ministeriet gør opmærksom på, at der med lovforslaget gives muligheder for lokalt at prioritere efteruddannelse og kompetenceudvikling af det undervisende personale via skolens timebank.

Spørgsmålet om fortsættelse af undervisningen i praktiske/musiske valgfag og prøveaflægning ved skoleskift er behandlet i høringsnotatets pkt.

2.2.2.2.

De afgivne høringssvar har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.4. Ny timetalsfordeling

Danmarks Lærerforening ønsker, at kravene til, hvor mange timer de enkelte fag skal fylde, erstattes af vejledende timetal for henholdsvis den humanistiske, naturfaglige og praktiske/musiske blok. I den forbindelse bør der tilstræbes en balance i timetallet til henholdsvis den humanistiske, naturfaglige og praktiske/musiske fagblok igennem hele skoleforløbet. Det anføres således, at den centrale styring af, hvor mange timer de enkelte fag skal fylde på de forskellige klassetrin, spænder ben for skolernes mulighed for at tilrettelægge skoledagen fleksibelt med afsæt i elevernes motivation, pædagogiske overvejelser og lokale forhold.

I forbindelse med realiseringen af aftalen finder foreningen, at det bør tydeliggøres i kommunikationen til skolerne, at der er tale om vejledende timetal, og hvilke muligheder dette giver lokalt. Antallet af vejledende timer skal afhænge af ambitionerne for, hvad eleverne skal nå igennem i løbet af deres skolegang. Derfor opfordres der til, at der sker en drøftelse af det samlede timetal igen i forbindelse med fagfornyelsen.

Dansklærerforeningen mener, at det er en uambitiøs timetalsfordeling, fordi der rykkes rundt på de små fags timer og tages timer fra ét valgfag for et give dem til et andet valgfag. Foreningen mener, at det er på tide, at der kigges på de store fag, dansk og matematik, så man ikke i sin iver efter at komme flere fagligheder eller obligatoriske emner ind i de to fag ender med at udvande dem. Foreningen synes derimod, det er glædeligt, at der skal være mulighed for flere valgfag i udskolingen, men bemærker samtidig, at det er underligt, at der tages timer fra idrætsundervisningen i udskolingen set i lyset af dagsordenen om mere praktisk undervisning for de ældste.

Digitaliseringsstyrelsen finder det positivt, at der med initiativet om ny timetalsfordeling – i overensstemmelse med princip #3 om at muliggøre automatisk sagsbehandling – anvendes objektive kriterier i udarbejdelsen af den nye timetalsmodel. Ministeriet kan hertil overveje at beskrive, hvordan udvekslingen af oplysningerne vedrørende overholdelsen af minimumstimal mellem skoler og myndighed påtænkes understøttet digitalt, jf. princip #4 om sammenhæng på tværs.

KL noterer sig, at der med lovforslaget sker en reducere af skoledagens længde i indskoling og på mellemtrinnet ved at reducere antallet af fagtimer og dermed også antallet af de skift, de yngste elever møder i løbet af deres skoledag. KL kunne have ønsket, at man med lovforslaget og som led i frisættelsesdagsordenen havde lempet de nuværende timetalsbindinger for de enkelte fag og erstattet dem med vejledende timetal for hver af de tre fagblokke og i stedet indført bindende årlige minimumstimal samlet set for fagblokken. KL havde ligeledes ønsket, at der med lovforslaget var sket en lempelse af reglerne for indberetning af timetal. KL konstaterer i øvrigt, at indfasningen af nye timetal for fag og valgfag er kompleks og opfordrer til god vejledning til skolerne om ikrafttrædelse.

Skolelederforeningen har forståelse for, at der ændres i den vejledende timefordelingsplan som følge af politiske interesser og mærkesager.

Børne- og Undervisningsministeriet noterer sig, at både Danmarks Lærereforening og KL argumenterer for en timetalsmodel, hvor fokus er på fordelingen af undervisningstimer mellem de tre fagblokke, og ikke på enkelte fag.

Ministeriet bemærker hertil, at det med aftalen er valgt at opretholde en timetalsmodel, hvor timetallene fastsættes for de enkelte fag, men hvor de fleste af disse timetal er vejledende og derfor kan indgå i en lokal afvejning af, hvordan vægtningen mellem fagene mest hensigtsmæssigt foretages i lyset af lokale ønsker, behov og muligheder, herunder også på tværs af de tre fagblokke.

KL rejser endvidere spørgsmålet om indberetning af timetal. Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at der ikke med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er taget stilling til en reduktion af det statslige tilsyn med timetallene.

Det fremgår dog af aftale om kommunernes økonomi for 2025, at det som led i det flerårige samarbejdsprogram er udarbejdet en oversigt over forenklingforslag, som der er enighed mellem regeringen og KL om at gennemføre, i aftalens bilag 2. Heri indgår bl.a. en forenkling af grundskoleindberetningen (97), hvori indgår, at det undersøges, om det lovbestemte timetalstilsyn kan afvikles, og om indberetningen kan afskaffes helt eller delvist.

Lovforslaget er derfor ændret, således at det fremgår, at der ikke fremover skal gennemføres et lovbestemt timetalstilsyn med skolernes planlagte

timetal. Herved vil det statslige tilsyn med kommunernes indberetninger af planlagte timetal ikke længere være lovfæstet. Det bemærkes dog, at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat på ulovbestemt grundlag har en generel forpligtelse til at følge med i, hvordan lovgivningen inden for ministeriets område administreres, herunder om lovgivningen generelt overholdes, og om den fortsat er hensigtsmæssig (sektortilsyn). Børne- og Undervisningsministeriet vil derfor fortsat have behov for at modtage oplysninger fra kommuner og skoler om omfanget af undervisningen, som kan danne grundlag herfor, og som tager hensyn til at begrænse de administrative byrder, der er forbundet med indsamlingen af oplysningerne.

Ministeriet er enig med KL i, at indfasningen af nye timetal for fag og valgfag er meget kompleks. Ministeriet agter derfor at offentliggøre timetalsoversigter for samtlige skoleår i overgangsperioden, ligesom der blev gjort på hjemmesiden <https://www.uvm.dk/folkeskolen/fag-timetal-og-overgange/timetal> i forlængelse af den seneste ændring af timetallene i 2019.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Billedkunstneres Forbund mener, at fjernelse af billedkunst i 1. klasse er en helt forkert vej at gå og anfører, at forslaget rimer meget dårligt med at ville styrke børns dannelse og sænke deres skærmforbrug. Faget billedkunst er ifølge forbundet et helt centralt dannelsesfag med mange muligheder for fordybelse, for dybere erfaring med at koble sanser og sind, og for tværfaglige samarbejder, og forbundet mener derfor, at faget skal styrkes både kvalitativt og timemæssigt ikke bare i folkeskolen, men også i læreruddannelsen.

Forbundet mener, at det er vigtigt at prioritere og opretholde billedkunstundervisning som en integreret del af børns uddannelse, og bemærker, at undervisningen i billedkunst giver børn mulighed for at udforske deres kreativitet og udtrykke sig selv og har positive indvirkninger på læringen i andre fag. Ifølge forbundet vil man, hvis man fratager 1. klasse-eleverne for et års billedkunstundervisning og bryder den kontinuerlige læring i faget fra børnehaven, børnehaveklassen og videre i skolen, risikere en negativ indvirkning på både børnenes kreative udvikling og deres generelle engagement i skolen, ikke bare i 1. klasse, men også senere. Forbundet vil dog samtidig rose forslaget om, at elever i udskolingen nu får mulighed for at tage billedkunst som valgfag.

Børnerådet er kritisk over for reduktionen i antallet af timer i de praktiske/musiske fag, som bl.a. idræt, billedkunst, håndværk og design samt natur og teknologi, da det er fag, som eleverne på tværs af klassetrin finder særligt motiverende, og som bidrager til en varieret skoledag.

Danmarks Billedkunstlærere kvitterer for, at der er prioriteret et øget timetal til de praktiske/musiske fag i udskolingen samt afsat økonomiske ressourcer til faglokaler mv. Foreningen finder i modsætning hertil ikke, at

billedkunst skal fjernes i 1. klasse, fordi de fagligheder, som billedkunst repræsenterer, og som faget giver eleverne kompetencer i, er nødvendige at udvikle helt fra bh. kl. uden huller i progressionen. Foreningen anfører i den forbindelse bl.a., at det lyder hult, når man taler om øget praktiskfaglighed og booster de praktiske/musiske fag i udkolingen, hvis man samtidig fratager eleverne i 1. klasse et af de få praktiske fag, de har. Den billedfaglige værktøjskasse er vigtig og nyttig for at kunne arbejde praktiskfagligt i andre fag. Foreningen understreger, at det ikke er et sagligt argument at afskaffe billedkunst, fordi det "ikke kan betale sig", når faget kun er en time. Foreningen anbefaler derfor på det kraftigste, at forligskredsen genovervejer afskaffelsen af billedkunst i 1. klasse.

Danmark Billedkunstlærerforening, kreds 3 Østjylland mener, at det er u hensigtsmæssigt, at man afskaffer billedkunst på 1. årgang, da billedkunst i 1. klasse tilbyder alle børn et billedsprog frem for ensidigt fokus på skriftsproget i dansk. Det er ikke alle børn, som kan læse og skrive i 1. klasse, hvorfor billedsproget giver alle børn mulighed for at kunne udtrykke sig igennem et praktisk billedskabende arbejde. Foreningen mener også, at billedkunst har fået en større vægt i den praksisfaglighed, som vægtes i udkolingen i den nye lovgivning, hvorfor det virker u hensigtsmæssigt at fjerne praksisfagligheden fra børns skolestart. Billedkunst bør have et kontinuerligt forløb i folkeskolen på linje med de øvrige praktiske/musiske fag som idræt og musik, der stadig bevarer deres timetal på 1. årgang.

Foreningen tilkendegiver, at billedkunst betyder meget for børns motivation for at lære, hvilket de som erfarne billedkunstlærere har oplevet, at mange børn har for billedkunst i 1. klasse. Faget spiller derfor en stor rolle i børns lyst til at lære og dermed for generel trivsel i skoledagen. Dertil kommer, at billedkunst har en stor betydning for børn og unges muligheder for at kunne aflæse og forstå de sociale mediers brug af billedsprog både ved det billedskabende med fagets udtryksformer, såvel som at kunne arbejde med billedanalyse og billedkommunikation.

Danmarks Lærerforening finder, at det er godt med en styrkelse af de praktiske/musiske fag i udkolingen.

Danmarks Matematiklærerforening er bekymrede over reduktionen af timetallet i billedkunst i 1. klasse, da faget er med til at give mulighed for at udtrykke sig på en kreativ og engageret måde i en ellers akademiseret folkeskole.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) finder det problematisk, at 30 timer fra faget håndværk og design flyttes til et senere valgfag. DA bemærker, at risikoen er, at valget ikke falder på noget praktisk, hvilket ikke underbygger intentionerne om mere praksisfaglighed i folkeskolen.

Dansklærerforeningen mener, at billedkunst i 1. klasse skal bevares, og at det er svært at forstå, at man netop vælger at fjerne dette praktiske fag

samtidig med en skoledagsorden om mere praksisfaglighed, mindre skærm og bedre trivsel. Foreningen anfører bl.a., at børn har brug for mere end det talte og skrevne sprog, og at der ikke er noget tvivl om, at bevaring af billedkunst styrker fagligheden i dansk og andre boglige sprog.

Den faglige forening Håndværk og Design bemærker, at det er klart, at en reduktion af skoledagens længde nødvendigvis må medføre ændringer af timestfordelingen for nogle fag. Da der fjernes en lektion i billedkunst på 1. klassetrin og en lektion i håndværk og design på 4. klassetrin, bliver mængden af praktiske/musiske fag i indskoling og på mellemtrinnet mindre, og det strider mod intentionerne i "Kvalitetsprogram for folkeskolen". Det er på indskolings- og mellemtrinnet, at elevernes legende tilgang til læring er størst. Der bør skæres ligeligt i de tre fagblokke: Humanistiske fag, naturfag og praktiske/musiske fag.

KL er positiv over for, at der generelt sker en styrkelse af den praktiske/musiske dimension, men konstaterer, at der i indskoling og på mellemtrinnet sker en reduktion i timetallet i de praktiske/musiske fag.

Skole og Forældre støtter intentionen om at undgå, at skoledagen bliver for lang, men er ikke enig i den prioritering, der ligger bag ændringerne i timestalsmodellen. Forslaget om at afskaffe billedkunst på 1. klassetrin er meget uheldigt. Det er positivt, at lovforslaget vil gøre det muligt for elever i udskoling at vælge billedkunst som valgfag, men samlet set en dårlig handel at afskaffe faget i 1. klasse, hvor det bryder kontinuiteten i læringen fra børnehave, børnehaveklasse og videre i skolen. Forligskredsen kunne overveje i stedet at tage de 30 timer på 1. klassetrin fra det meget store minimumstimetale i dansk.

Skolelederforeningen bemærker, at der i kvalitetsprogrammet er lagt op til at skabe en mere praktisk og varieret skoledag og anfører, at dette ikke harmonerer med, at der skæres i de praktiske/musiske fag og natur og teknologi, som er fag, som særligt lægger op til og understøtter en mere praktisk orienteret skole. Foreningen håber dog på, at processen ifm. fagfornyelsen vil indeholde dimensionen vedr. praktisk skole i fagene.

Angela Juhlin bemærker, at det at afskaffe billedkunst i 1. klasse er at skyde sig selv i foden som samfund, da samfundet trænger til flere kreative hjerner. Hun anfører, at det ikke er det samme at sidde og tegne i en dansktime, som det er at udfolde sig kreativt i en eller flere billedkunstimer.

Henrik Bjørnemose Andersen mener, at forslaget om udskydelse af undervisningen i billedkunst til 2. klasse er ubegribeligt og peger bl.a. på, at der allerede er arbejdet målrettet med børnenes billedsproglige udvikling i daginstitutioner og op i børnehaveklassen, hvilket der arbejdes målrettet videre med i billedkunstoffaget, som ikke bør sættes på pause indtil 2. klasse, men besvares i 1. klasse og i et ubrudt forløb fremadrettet. Henrik

Bjørnemose Andersen anfører bl.a. også, at ved at fratage skolerne den dannelse, det er at forlade et klasselokale for at gå i et værksted eller et andet læringsrum, er uundværlig, og at skiftet af læringsrum er en del af fundamentet for at gå i skole, hvis man gerne vil have en mere praktisk skole, hvor læringsrummet skal udvides til at være et praksisfagligt læringsrum. Henrik Bjørnemose Andersen peger desuden på, at billedkunstlokalet bl.a. rummer et indblik i, hvordan materialer skal behandles sikkerhedsmæssig forsvarligt og giver plads til udfoldelser, der ikke lader sig gøre i et klasselokale eller andre steder, og hvor børnene dannes gennem at eksperimentere.

Københavns Tegnælærerforening giver udtryk for bekymring over forslaget om at fjerne billedkunst på 1. klasses trin i folkeskolen og foreslår, at billedkunst bevares på skemaet fra 1. til 9. klasse, og at faget fortsat har mindst en lektion om ugen i 1. klasse. Dette vil sikre en kontinuerlig udvikling af elevernes kreative og æstetiske kompetencer fra starten af deres skoleforløb.

Københavns Tegnælærerforening anfører bl.a., at ifølge Statens Kunstfond og andre autoritative kilder fremmer kunstnerisk udfoldelse sociale og emotionelle færdigheder, som er essentielle for børns overordnede udvikling. Derudover bemærker de, at den kreative sektor er en væsentlig og voksende del af vores økonomi, der bidrager til innovation og velfærd. Tidlig eksponering for billedkunst sikrer en fremtid med kreative tænkere og problemløsere, der kan bidrage positivt til samfundet.

Københavns Tegnælærerforening bemærker også, at hvis der fratages 1. klasse eleverne et års billedkunstundervisning, og man dermed bryder den kontinuerlige læring i faget, risikerer man at få en negativ indvirkning på både børnenes kreative udvikling og deres generelle engagement i skolen.

Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder og Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst er uenig i at afskaffe faget billedkunst i 1. klasse, og henviser bl.a. til, at faget billedkunst har sin egen ret, og at det i en verden fuld af billeder er vigtigt at kunne forstå det visuelle sprog og selv at kunne udtrykke sig. Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder og Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst anfører, at børn i 1. klasse er meget åbne for at lære billedsproget, og de tilegner sig allerede i den alder mange færdigheder, som man kan bygge videre på i de få år, faget er obligatorisk.

Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder og Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst er overrasket over forslaget netop nu, hvor børn og unges trivsel og mistrivsel er i fokus, og der er tale om et fag, hvor børnene foruden at lære færdigheder har et åndehul og en stund, hvor de kan udfolde sig med egne ideer og løsninger, hvor de kan lære at tro på, at de selv kan, og et fag, der lægger op til både individuel fordybelse, men også til samarbejde, som styrker de relationer, der er så vigtige for

god trivsel. Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder og Kompetencecenter for børn, unge og billedkunst mener bl.a., at en folkeskole, hvor der ikke er plads til faget billedkunst hos de yngste, er en "fattig institution", og foreningen anser derfor forslaget som én stor misforståelse.

Lise Frøslev bemærker bl.a., at man gennem billedkunsten kan styrke børnenes tillid til, at det er helt i orden ikke at være perfekt. Man kan være med til at skabe en tryk, modig og "perfektionsfri" kultur blandt børnene, som kan gavne dem i alle andre sammenhænge – både socialt og fagligt. Lise Frøslev appellerer derfor til, at billedkunstundervisningen skal være så tidligt som muligt, og der er derfor ingen tvivl om, at det skal være i 1. klasse. Ud over at billedkunsthaget kan styrke elevernes mod og tillid til sig selv og andre, er endnu et vigtigt argument for at bevare den tidlige billedkunstundervisning hele aspektet omkring fantasi og kreativitet. Lise Frøslev anfører endvidere, at ved forsat at styrke den udvikling fra 1. klasse, viser man både børnene og resten af verden, at denne menneskelige og ikke nødvendigvis direkte målbare læring er både vigtig og værdifuld.

Maria Sandbjerg Mortensen bemærker, at det er svært at argumentere imod billedkunstundervisningens vigtighed også i 1. klasse, hvorfor det vil give mere mening at bibeholde faget i 1. klasse og nedsætte timeantallet med 1 lektion for henholdsvis dansk og kristendomskundskab – hvis ikke, appellerer hun til, at der må være en mere faglig begrundelse. Det fremgår bl.a. af trivselsmålingerne, at "en mere varieret og anvendelsesorienteret undervisning kan motivere eleverne og give dem lyst til at lære mere". Billedkunst må antages at være yderst relevant for elever at modtage undervisning i, for at forstå, skabe og ikke mindst være kritiske omkring de visuelle udtryksformer, som man hver dag bombarderes med. Hun opfordrer også til at få gjort op med misforståelserne om, at billedkunst blot er tegninger til en historie, julegaver til mor mv. og i stedet få sat stort tryk på fagets vigtighed i forhold til kreativitet og dannelse, samt at faget er med til at udvikle elevernes evner til at turde tænke ud af boksen, hvilket smitter af på resten af folkeskolens fag. Samtidig kan timerne i billedkunst være med til at løfte de elever, som kan vise andre evner og finde selvtilliden, som de ikke kan finde i andre fag.

Mette Eis-Hansen anfører, at billedkunst skal fortsætte på skemaet i 1. klasse på grund af mange årsager, bl.a. fordi eleverne i denne aldersgruppe generelt kan godt lide at udtrykke sig kreativt, hvorfor de er meget motiverede for at arbejde med faget, har gode tegnekundskaber, farvelære, materialelære og brug af redskaber grundlægges her. Hun bemærker endvidere, at billedkunst er praksisfaglighed i grundskolen samt arbejde med designprocesser og innovation i grundskolen. Derudover er billedkunst et selvstændigt fag, der kræver faglige kompetencer at undervise i, hvorfor det ikke skal lægges ind som element i dansktimer eller lignende, så det bliver et klippeklistrefag uden mål og retning.

Mie Buhl anbefaler af forskellige grunde, at man ikke afskaffer billedkunstundervisning i 1. klasse. Hun bemærker, at hullet mellem børnehaveklasse og 2. klasse fratager eleverne det sprog, de bruger til at skabe mening og kommunikere med. Hun bemærker også, at udvikling af en billedfaglig værktøjskasse er en forudsætning for at kunne arbejde praksisfagligt i andre fag, og en kontinuerlig faglig undervisning i billedfremstilling er et værn mod billedmanipulering. Derfor anmoder hun forligspartierne om at genoverveje forslaget og bibeholde billedkunst i 1. klasse.

Børne- og Undervisningsministeriet konstaterer, at forslaget om at afskaffe billedkunst på 1. klassetrin har givet anledning til, at et antal høringsparter og et stort antal foreninger og personer, der ikke er høringsparter, har valgt at afgive høringssvar til lovforslaget med opfordring om, at billedkunst i 1. klasse bevares.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at billedkunst reduceres med 30 undervisningstimer i 1. klasse, hvormed opstart af undervisningen i billedkunst udskydes til 2. klasse, hvor der vil være 60 undervisningstimer, dvs. to ugentlige lektioner.

Reduktionen af undervisningstiden i billedkunst i 1. klasse er bl.a. begrundet i ønsket om en kortere skoleuge i indskolingen, og at eleverne skal opleve færre skift i voksne og færre lokaleskift. Samtidig var der afsat så få timer til faget på 1. klassetrin, at det var svært at sikre faglig fordybelse og solide lærer-elev relationer. Til sidst kan eleverne i indskolingen udforske deres kreativitet i andre fag som fx dansk.

Herudover medfører de samlede ændringer i timetalsmodellen, at det bliver muligt for elever i udskolingen at vælge billedkunst som 2. praktiske/musiske valgfag, ligesom antallet af undervisningstimer i praktiske fag over et skoleforløb samlet set forøges.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker med hensyn til reduktionen af undervisningstiden i håndværk og design, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at antallet af fagtimer i indskolingen og på mellemtrinnet afkortes med 150 timer for at forkorte skoledagen, herunder håndværk og design der reduceres med 30 timer i 4. klasse. Det fremgår endvidere af lovudkastet (side 163), at der med ændringen muliggøres en kortere skoledag for eleverne og en mere jævn fordeling af timerne i faget over skoleårene.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Børnerådet anfører bl.a., at nedsættelse af timetallet for idrætsfaget i udskolingen sammen med en afskaffelse af kravet om 45 minutters bevægelse i løbet af en skoledag samlet vil betyde, at eleverne risikerer at møde ind til en mindre aktiv skoledag, og at rådet mener, at det er den forkerte vej at gå, da alle de positive effekter af bevægelse er velkendte.

Danmarks Idrætsforbund (DIF) er stærkt imod reduktionen af idrætstimer i udskoling. Elever i denne aldersgruppe er allerede blandt dem, der dyrker mindst idræt. Ifølge Sundhedsstyrelsen lever kun 6 % af piger i 9. klasse op til anbefalingerne for fysisk aktivitet, en markant nedgang fra 20 % i 2018. At skære ned på idrætstimerne i udskoling vil yderligere forværre denne situation. DIF foreslår at undgå reduktion af idrætstimer i udskoling for at sikre, at eleverne får den nødvendige fysiske aktivitet, som er afgørende for deres sundhed og trivsel.

Dansk Skoleidræt udtrykker bekymring for, at timetallet i idrætsfaget skæres fra tre til to ugentlige timer på 7.-9. klassetrin. Foreningen frygter, at en reduktion af undervisningstimer vil få konsekvenser for idrætsfagets status og prioritering i skoledagen, og at disse dannelsesdimensioner dermed vil gå tabt. Desuden finder foreningen, at det kan få samfundsmæssige konsekvenser for børn og unges sundhed og trivsel, dårligere motorik samt vanskeligheder med at indgå i fællesskaber, fordi idrætsfaget er ekstremt vigtigt for at forebygge disse udfordringer. Foreningen tror ikke, at indførelsen af et nyt, idrætspræget valgfag er tilstrækkeligt som erstatning for de færre idrætstimer på 7.-9. klassetrin, da faget næppe vil blive valgt af de elever, som vil have mest gavn af mere idræt.

DGI kan på baggrund af flere af tiltagene i den politiske aftale og lovudkastet, særligt indførelsen af de lokale valgfag, bakke op om, at idrætsfaget beskæres med 30 timer i udskoling, da disse timer ofte bruges til teori og eksamensforberedelse i et praktisk fag med en omfattende eksamen.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at for at undgå, at skoledagen bliver for lang i udskoling som følge af de nye fagtimer, reduceres antallet af fagtimer med 90 timer i idræt i udskoling. Det fremgår endvidere af lovudkastet (side 163), at det med ændringen sikres, at skoledagen ikke bliver for lang for eleverne i udskoling som følge af de ekstra timer til det 2. praktiske/musiske valgfag og det lokale valgfag. Samtidig foreslås prøven i idræt afskaffet, og reduktionen skal derfor også ses i lyset af, at den teoretiske del af faget skal fylde mindre. Samtidig giver det lokale valgfag, der med aftalen tilføjes dobbelt så mange timer, også god mulighed for at udbyde valgfag med fokus på motion og bevægelse i udskoling.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Biologiforbundet udtrykker bekymring over, at en lektion flyttes fra 8. til 9. klassetrin, hvilket i praksis vil det betyde, at en større del af undervisningstiden bruges på prøveforberedelse samt afgangsprøven og ikke på reel undervisning. Ved naturfagsprøven arbejder eleverne med selve prøven allerede fra 1. april. Derudover bliver der også brugt en del uger, især på 9. klassetrin, på at gennemføre de forløb, som eleverne skal trække

imellem. At flytte en del af undervisningen over i prøve og prøveforberedelse vil ikke være i overensstemmelse med intentionen om at lette prævepresset for folkeskolen, tværtimod.

Biologiforbundet anfører, at det både i indskolingen, men især også i 4. klasse opleves, at natur/teknologi er et fag, mange elever er glade for – det kan noget andet end de mere boglige fag, og blandingen af praktisk arbejde både inde og i det fri er noget, der tiltrækker og motiverer en bred skare af elever. De er naturligt nysgerrige, elsker at bevæge sig rundt og er optaget af den verden, der omgiver dem. Samtidig er anderledes oplevelser i naturen med til at gøre eleverne mere robuste. Det undrer derfor foreningen, at man foreslår at fjerne lektioner fra faget. Det vil være at modarbejde intentionerne om mere praksisfaglighed i skolen.

Samlet set anbefaler Biologiforbundet derfor kraftigt, at man ser på timefordelingen i udskolingen og på nedjusteringen af timetallet i natur/teknologi, så der sikres biologifaget de nødvendige rammer, så eleverne bliver klædt på til at tage vare på deres eget liv, være ansvarsfulde borgere i et demokratisk samfund samt får åbnet øjnene op for, at et arbejdsliv med biologi – om det er sygeplejerske, feltbiolog eller vaccineforsker – bliver et fantastisk spændende og meningsfuldt liv.

Børnerådet er kritisk over for reduktionen i antallet af timer i de praktiske/musiske fag, som bl.a. idræt, billedkunst, håndværk og design samt natur og teknologi, da det er fag, som eleverne på tværs af klassetrin finder særligt motiverende, og som bidrager til en varieret skoledag.

Danske Professionshøjskoler finder det bekymrende, at der reduceres i timer i naturfag i indskolingen samtidig med ønsket om stærk naturfags-satsning og fokus på styrkelse af naturfag i indskolingen.

Geografforbundet foreslår at naturfagene i udskolingen, biologi, fysik/kemi og geografi sidestilles i det vejledende timetal med 60 timer/årgang eller mere, hvilket relaterer til foreningens forslag om ny prøveform for naturfagene (jf. det vedlagte udspil "Om geografi i folkeskoleudspillet"). Foreningen vil advare imod at skære i n/t-timetallet på 2. og 4. klassetrin, da det for det første er der, at grundlaget for forståelse af bl.a. årstider, vejr (2. kl. og 4. kl.) og klima (4. kl.) lægges, og da det i medfør af lempelse af kravet om kompetencedækning i indskolingen yderligere kan svække de forudsætninger, eleverne starter med i geografi.

Skolelederforeningen bemærker, at der i kvalitetsprogrammet er lagt op til at skabe en mere praktisk og varieret skoledag og anfører, at dette ikke harmonerer med, at der skæres i de praktiske/musiske fag og natur og teknologi, som er fag, som særligt lægger op til og understøtter en mere praktisk orienteret skole. Foreningen håber dog på, at processen ifm. fagfornyelsen vil indeholde dimensionen vedr. praktisk skole i fagene.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at antallet af fagtimer i indskolingen og på mellemtrinnet afkortes med 150 timer for at forkorte skoledagen, herunder natur/teknologi der reduceres med 30 timer i henholdsvis 2. og 4. klasse. Det fremgår endvidere af lovudkastet (side 162), at der med ændringen muliggøres en kortere skoledag for eleverne. Reduktion i natur/teknologi sikrer desuden, at faget kan fastholdes igennem hele indskolingen, dog med færre timer.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk beklager, at der ifølge forslaget kun skal være to lektioner engelsk om ugen i 8.-9. klasse. Timerne flyttes til 5.-6. klasse, hvilket ifølge foreningen ikke giver det samme udbytte, da eleverne på dette trin ikke lærer sprog lige så hurtigt. Foreningen er af den opfattelse, at forslaget vil gå ud over skriftligheden i undervisningen fremover, som ellers er med til at konsolidere elevernes sprog og gøre det mere korrekt. Foreningen finder det fuldstændigt uforståeligt, at engelsk skal nedgraderes. Der henvises til, at det har været fuldstændigt tydeligt, at den tidligere sprogstart og indførelsen af skriftlig engelsk har øget elevernes kunnen. Foreningen henviser endvidere til, at alle undersøgelser viser, at det har været en succes med tidlig sprogstart, men det bliver ifølge forslaget ændret, således at starten i alle sprog udskydes et år.

Sproglærerforeningen udtrykker for så vidt angår tysk og fransk som helhed tilfredshed med lovforslaget. Dog finder foreningen det uhensigtsmæssigt at flytte begyndertidspunktet fra 5. til 6. klasse, da den legende sprogstart i 5. klasse har været givende. Der henvises til, at der i øvrigt er forsøg med tysk/fransk fra 3. klasse, som ser lovende ud.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening er enig i, at skoledagen for de yngste klasser er for lang. Men at udskyde undervisning i 2. og 3. sprog med et skoleår bør alene være med det formål at give tid til at styrke danskundervisningen.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at det fremgår af aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram, at timetalsmodellen indebærer, at opstart af engelskundervisning og undervisningen i billedkunst udskydes til 2. klasse, og at opstart af undervisningen i tysk/fransk udskydes til 6. klasse. Det fremgår endvidere af lovudkastet (side 161), at der sikres en kortere skoledag for eleverne i 1. klasse og en senere sprogstart, hvilket indebærer, at eleverne får færre fag, og dermed færre skift mellem fag og undervisere. Desuden sikrer omfordelingen af timer i engelsk mere sammenhængende tid til fordybelse på 5. og 6. klassetrin, og at skoledagen ikke bliver for lang for eleverne i udskolingen som følge af de ekstra timer til det 2. praktiske/musiske valgfag og det lokale valgfag. Det fremgår herudover af lovudkastet (side 161), at der sikres en senere sprogstart i tysk eller fransk, hvilket

indebærer, at eleverne får færre fag og dermed færre skift mellem fag og undervisere. Desuden sikrer omfordelingen af timer i tysk eller fransk, at undervisningen komprimeres for at sikre sammenhængende tid til fordybelse.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.5. Justering i antallet af prøver i folkeskolen

Biologiforbundet ser positivt på, at man letter prøvepresset. Dog ser foreningen den udfordring, at der er en betydelig "washback-effekt", idet den måde, man tester på, vil være styrende for undervisningen. Derfor anbefaler foreningen, at den fællesfaglige prøve ændres, så eleverne i stedet for at trække et fokusområde trækker et af de tre naturfag. Foreningen ønsker de samme praktiske rammer som den nuværende prøve, men der skal sikres en større sammenhæng mellem viden, færdigheder og kompetencer. En del af denne foreslåede prøveform vil være at perspektivere til andre fag.

Børns Vilkår bifalder, at antallet af prøver skal reduceres og bemærker, at organisationen forstår, at der skal nedsættes en ekspertgruppe, der skal arbejde videre med at fastsætte prøvetrykket. Organisationens vil i den forbindelse gerne opfordre til, at antallet af prøver reduceres betydeligt, og at der skeles til internationale erfaringer i ligesindede lande og inddrages viden fra børn og unge.

Børnerådet er positive over for forslaget om at lette prøvetrykket, og at der lægges op til et videre arbejde med at konsolidere viden om, hvordan prøverne virker, og om prøvetrykket bør justeres yderligere.

Danmarks Lærerforening bakker til fulde op om, at prøvetrykket skal reduceres. Siden indførelsen af obligatoriske prøver i 2006 er det foreningens opfattelse, at prøverne er blevet styrende for undervisningen, det har påvirket undervisningsmiljøet i en negativ retning, og ressourcetrækningen til prøveafholdelse er blevet for stort.

Foreningen anfører, at folkeskolen skal være båret af et undervisningsmiljø, som giver eleverne ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og tilegne sig viden uden konstant at skulle præstere eller forholde sig til en fremtid efter skolen. Der skal være rum til at turde fejle og lære af sine fejl i folkeskolen. Foreningen finder det derfor positivt, at der nedsættes en ekspertgruppe, som skal arbejde videre med at justere prøvetrykket.

Danmarks Lærerforening anfører, at et bærende princip, når der skal udvikles nationale rammer for vurdering og bedømmelse i folkeskolen, altid bør være, at det skal understøtte kvalitet i undervisningen og undgå at fremme en uhensigtsmæssig præstationskultur i folkeskolen. Folkeskolen skal ikke være en eksamensskole.

I forhold til den midlertidige justering i antallet af prøver finder foreningen det derfor centralt at bemærke, at udtræksprøver ikke bidrager til at reducere prøvetrykket. I praksis vil undervisningen i samtlige udtræksfag være prøveforberedende i tiden helt frem til offentliggørelse af udtræksprøven. Foreningen forslår derfor, at tidspunkt for offentliggørelse af udtræksprøver sker tidligere. Det vil bidrage til længere og mere meningsfulde undervisningsforløb, som ikke er rettet mod en evt. prøve i de fag, hvor der ikke skal være udtræk. Fjernelsen af idrætsprøven illustrerer dilemmaet omkring prøverne. Når kun en enkelt prøve udgår, mister dette fag status blandt elever, forældre og ledere. Det er en skam at sende dette signal, når ønsket er en mere praksisfaglig skole. De samme balancer gælder prøver i forskellige dele af fagene. Der skal være balance mellem det skriftlige, det mundtlige og de praktiske/musiske indholdsdele i faget. Det vil med stor sandsynlighed rykke ved fagenes balancer, når de skriftlige prøver udgår og de mundtlige prøver bevares.

Danmarks Billedkunstlærere mener, at prøven efter 8. klasse i de praktiske/musiske valgfag skal bibeholdes. Dog er der behov for justeringer og præciseringer i prøvebekendtgørelserne mv. Foreningen bemærker, at prøvetrykket er størst i 9. klasse, og at man her kunne overveje at udtrække tre fag hvert år blandt alle fagene. Det ene fag kunne være mundtligt, det andet skriftligt, og det tredje fag kunne være et projekt. De resterende karakterer på afgangsbrevet kunne udgøres af årskarakterer.

Danmarks Matematiklærerforening bakker op om, at prøvetrykket skal reduceres. Foreningen udtrykker ønske om, at de to skriftlige prøver i matematik bliver erstattet af en mundtlig prøve, da den mundtlige dimension af matematikken er vigtig. Det bemærkes, at det vil højne elevernes engagement og sikre mere varieret undervisning.

Dansklærerforeningen mener, at der skal være færre prøver, og at prøverne skal afspejle undervisningen og ikke styre den, hvorfor arbejdet med fagplaner og prøver skal ske i sammenhæng. Foreningen bemærker bl.a., at de nuværende prøver i dansk sagtens kan tænkes anderledes, både de skriftlige og mundtlige, og anfører, at der allerede er et spændende forsøg i gang med mundtlig dansk, men at det er mindst lige så vigtigt, at der bliver kigget på de skriftlige prøver.

Dansk Skoleidræt er bekymrede for, at afskaffelsen af afgangsprøven vil true idrætsfagets status og anerkendelse i skolen. Det kan således føre til, at idrætsundervisningen risikerer at blive nedprioriteret eller miste sin legitimitet som en værdifuld del af elevernes dannelse og uddannelse. Dansk Skoleidræt erkender dog også, at prøven i idræt har været for kompleks og teoritung. Afskaffelsen af afgangsprøven kan derfor også åbne døren for nye tilgange til undervisningen og sætte fokus på elevernes individuelle udvikling og trivsel. Dansk Skoleidræt anfører hertil, at der også skal tages højde for de udfordringer, der følger med. Uden en

standardiseret prøve kan bekymringer om evalueringens validitet og objektivitet opstå. De færre timer og afskaffelsen af prøven gør, at Dansk Skoleidræt frygter, at det ender som en svækkelse af idrætsfaget. Dansk Skoleidræt håber, at man politisk vil gøre noget for at sikre, at idræt fortsat er et fag med høj status både blandt elever, idrætslærere, skoleledere og alle andre aktører i og omkring skolen.

Den faglige forening Håndværk og Design finder det positivt, at prøven efter 8. klasse i de praktiske/musiske valgfag bibeholdes, da de medvirker til en balancering af fagblokke.

Geografforbundet foreslår bl.a., at de skriftlige monofaglige prøver afskaffes, og at den fællesfaglige naturfagsprøve erstattes af monofaglige mundtlige/praktiske prøver i udskolingens tre naturfag. Samtidig foreslår foreningen, at prøverne gøres til udtræksprøver, således at der for den enkelte elev fortsat kun vil være én prøve i naturfag. Foreningen foreslår tillige, at der indføres krav om, at der i undervisningen i naturfagene gennemføres et antal forløb med tværgående emner og problemstillinger, og at der ved prøven er krav om at inddrage og/eller perspektivere til andre fag. Arbejdet med de tværgående emner og problemstillinger kan i princippet omfatte alle folkeskolens obligatoriske fag. Det foreslås, at det i medfør af ønsket om mere frihed til skolen og lærerne, at det overlades til dem, hvilke fag der indgår i det tværgående samarbejde, som kan indgå i naturfagenes prøver.

DGI kan bakke op om, at idrætsfaget ikke fremadrettet udtrækkes som prøvefag.

Dansk Idrætsforbund (DIF) tilkendegiver, at idræt bør forblive som et muligt eksamensfag, da det er vigtigt for eleverne at vide, hvordan og hvorfor idræt og motion er vigtigt. Både for den enkelte og for samfundet. DIF frygter også, at afskaffelsen af Idræt som eksamensfag betyder, at idrætsfaget vil blive nedprioriteret i såvel engagement hos eleverne og hos prioriteten af undervisere. Niveaue er ellers løftet betragteligt siden indførelse af idræt som eksamensfag.

Danske Gymnasier bemærker, at da hele det danske uddannelsessystem på nuværende tidspunkt er påvirket af udviklingen inden for kunstig intelligens, er udviklingen af fremtidens prøver også en aktuell problemstilling på de gymnasiale uddannelser. Derfor appellerer Danske Gymnasier til, at Børne- og Undervisningsministeriet understøtter en samlet indsats på dette område, der sikrer et helhedsblik på og en sammenhæng i prøverne på tværs af grundskole- og ungdomsuddannelsesområdet.

Danske Skoleelever ser positivt på den fremlagte model i lovforslaget, men gør opmærksomme på, at det er af stor betydning for elever, hvilke prøver der fjernes. Prøvetrykket skal altså sænkes – men det er de mest demotiverende og uhensigtsmæssige prøver, der bør afskaffes først.

Efterskoleforeningen bakker op om at lette prøvetrykket i udskolingen. Foreningen anfører hertil, at forligskredsen dog desværre ikke samtidig har ønsket at lempe på de mange karakterer, der gives i folkeskolen, idet man fastholder standpunktskaraktererne i de fag, der ikke længere vil være udtræksprøver i. Efterskoler har traditionelt set været undtaget fra krav om at afgive standpunktskarakter bortset fra i de fag, hvor der kan føres til prøve. Med bestemmelsen indføres der indirekte et krav om, at efterskoler fremover skal give standpunktskarakter i fag, som der ikke føres til prøve i. Det er en væsentlig ændring i skolernes frihed, som ikke bør "lempe igennem" via en ændring i folkeskoleloven. Efterskoleforeningen opfordrer til, at det tydeligt fremgår, at frie skoler er undtaget herfor.

KL er positiv over for at reducere prøvetrykket. Samtidig er udgangspunktet for KL, at der også i fremtiden vil være afgangsprøver. KL er optaget af prøvernes normerende effekt på undervisningen. KL opfordrer til sammenhæng mellem arbejdet i ekspertgruppen for fagfornyelsen og ekspertgruppen for prøver. Folkeskolens afsluttende prøver lægger i dag et stort prøvetryk på eleverne, men også lærere og skoleledere. De prøveforberedende aktiviteter, kompetenceudvikling og materialer forskyder skolernes fokus og trækker på kommunernes økonomi. KL anerkender, at man gerne har ville håndtere prøvetrykket samtidig med udfordringer med tilsynet ved de skriftlige prøver forårsaget af risiko for elevens anvendelse af chatbot og lignende. Det er samtidig KL's perspektiv, at kunstig intelligens bør medtænkes i den samlede udvikling af prøverne

Red Barnet ser positivt på, at lovforslaget letter prøvetrykket i folkeskolen. Børn og unge oplever i dag et stort præstationspres. Nedsættelsen af antallet af afgangsprøver kan være med til at lette ydre pres på de unge og dermed have en positiv betydning for deres generelle trivsel.

Skole og Forældre er enig i, at prøvetrykket i folkeskolen skal lattes.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at frie grundskoler ikke skal pålægges at give standpunktskarakterer, ej heller i fag, der ikke føres til prøve i.

Skolelederforeningen mener, at valgfagene bør afsluttes på andre måder end gennem en prøve og begrundet det med, at prøven dels akademiserer de praktiske/musiske fag og dels skaber et undervisningsmiljø blandt undervisere og elever, der fokuserer på prøverne. Ifølge foreningen bør disse fag i stedet afsluttes med en fremvisning eller et produkt, hvor bedømmelsen indgår i standpunktskarakterer, og hvor det især er det praktiske håndværk, som vægtes i bedømmelsen. Foreningen mener

desuden, at det bør indgå i den kommende drøftelse af prøvetryk, hvorvidt der fremover skal gives standpunktskarakterer i alle fag og valgfag med tilknyttet prøve.

Skolelederforeningen anfører herudover, at foreningen betragter den politiske aftale som et første skridt på vejen, men med forventninger til at arbejdet med fagfornyelsesproces og ekspertgruppens arbejde vedr. prøver fører til yderligere reduktion af antallet af prøver, så elever alene skal aflægge prøver i 2-3 fag, samt at der udvikles nye prøve- og evalueringsformer. Foreningen ønsker en drøftelse af formålet med folkeskolens prøver og herunder at drøfte sortering og optag til ungdomsuddannelser. Foreningen bifalder, at prøveekspertgruppens anbefalinger skal drøftes i Sammen om Skolen, men har også et ønske om løbende at blive inddraget i processen.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for den overordnede positive modtagelse af forslaget om at reducere i antallet af prøver.

Ift. det anførte om, hvorvidt der reelt er tale om en lettelse af prøvetrykket, når der fortsat vil være udtræksprøver og dermed en række fag, eleverne potentielt skal aflægge prøve i, og som der derfor skal undervises prøveforberedende i, skal ministeriet bemærke, at der med forslaget dels fjernes to ud af otte prøver, dels reduceres i antallet af mulige udtræksprøvefag.

Derudover skal Børne- og Undervisningsministeriet bemærke, at der vil blive nedsat en ekspertgruppe for folkeskolens prøver. Ekspertgruppen skal bl.a. komme med anbefalinger til, hvordan prøverne kan videreudvikles, og hvordan prøvetrykket kan justeres yderligere på lang sigt. Ekspertgruppens anbefalinger skal både berøre prøvernes rammer, indhold og udformning, herunder mulighederne for øget fordybelse og bedre feedback. Den kommende ekspertgruppe for folkeskolens prøver skal dermed dels se på, om prøvetrykket skal reduceres yderligere, dels om prøverne i form og indhold skal skrues sammen på en anden måde. Ekspertgruppen vil også få til opgave at se på og komme med anbefalinger til, om den fællesfaglige naturfagsprøve skal videreføres, eller om de tre naturfaglige fag skal have selvstændige prøver.

Til bemærkningerne om bekymringerne for status i de fag, der ikke længere vil være prøvefag eller ikke længere vil have en skriftlig prøve, skal det bemærkes, at forslaget ikke ændrer på, at der også fremadrettet vil skulle gives standpunktskarakterer i fagene idræt, skriftlig engelsk, skriftlig tysk/fransk, biologi, geografi og fysik/kemi, selv om disse udgår som udtræksprøver.

Børne- og Undervisningsministeriet skal derudover bemærke, at spørgsmålet om tidspunktet for offentliggørelse af udtræksprøverne falder uden for folkeskoleforligskredsens aftale og dermed uden for lovforslaget.

For så vidt angår bemærkningerne fra Efterskoleforeningen og skoleforeningerne for de frie grundskoler om standpunktskarakterer i andre fag end prøvfag bemærkes, at forslaget om fremadrettet at skulle give standpunktskarakterer i idræt, skriftlig engelsk, skriftlig tysk/fransk, biologi, geografi og fysik/kemi, selv om der ikke længere vil være udtræksprøver i fagene, alene gælder for folkeskolen.

Bemærkningerne har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.2.6. Erhvervspraktik til alle

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) bemærker ift. forslaget om, at alle elever i løbet af 7.-9. klasse skal i erhvervspraktik, at det for DA er afgørende at pege på, at dette er en betydelig opgave at løfte fra virksomhedsside. Der må forventes en markant stigning i antallet af erhvervspraktikanter ift. i dag.

DA understreger derfor vigtigheden af, at der etableres gode samarbejdsrammer ude i de enkelte kommuner – og at virksomhederne selvfølgelig medvirker på frivillig basis.

DA bemærker, at det er positivt ift. både juniormesterlære og erhvervspraktik, at det fremgår af aftalen, at koncepterne skal udvikles sammen med arbejdsgiverorganisationerne. Det er afgørende for, at der udvikles løsninger, der rent faktisk kan fungere i virkeligheden – både for virksomhederne og eleverne.

DA noterer sig, at dette også fremgår i bemærkningerne til lovforslaget ift. arbejdet med juniormesterlære, men dette er udeladt i bemærkningerne ift. erhvervspraktik. DA vil gerne henlede opmærksomheden på, at det er vigtigt, at arbejdsgiverorganisationerne også inddrages ift. erhvervspraktik.

DA bemærker ift. vurderingen af de økonomiske og administrative konsekvenser ved lovforslaget, at det kommer til at kræve ressourcer af virksomhederne dels at levere erhvervspraktikpladser og dels etablere lærerige og udviklende juniormesterlæreforløb.

DA undrer sig derfor over, at "Afrekningen for undervisningsforløb og eventuel refusion af udgifter til eleverne i forbindelse med praktik på uddannelsesinstitutioner vil således skulle indgå i overenskomsten mellem praktikstedet og kommunalbestyrelsen", mens der ikke lægges op til at kunne ske en afregning mellem virksomhed og skole. DA bemærker, at der i stedet lægges op til, at eleven eller virksomheden selv skal dække udgifter.

DA mener, at praktik på uddannelsesinstitutioner og praktik på virksomheder skal sidestilles ift. afregning.

DA bemærker, at det er uklart og bør præciseres, om eleverne i juniormesterlære er fritaget fra obligatorisk erhvervspraktik.

Dansk Industri bemærker, at det er positivt, at erhvervspraktik bliver obligatorisk for alle elever i 7., 8. eller 9. klasse. Erhvervspraktik er et stærkt værktøj til at give eleverne mulighed for at afprøve hverdagen i en virksomhed og giver erfaringer med jobfunktioner, arbejdsopgaver og miljøet på en arbejdsplads, der kan være med til at skabe afklaring omkring interesser og videre uddannelses- og karriereveje. DI mener endvidere, at dette initiativ er et vigtigt skridt mod etableringen af en tættere kobling mellem skoler og erhvervsliv. DI bemærker dog, at der er behov for en veltilrettelagt og struktureret koordinering mellem skoler og virksomheder, og at der er behov for, at kommunerne forpligtes til at arbejde med at skabe denne koordinering, således at samarbejdet forankres i kommunerne. DI bemærker, at forankringen eksempelvis kunne ske gennem udpegelse af mindst én erhvervsplaymaker i hver kommune, der har ansvaret for at formidle kontakt mellem virksomheder, skoler og elever, skabe overblik over praktikpladser i kommunen, og som kan sikre, at erfaringer bringes videre fra år til år.

DI giver udtryk for, at de kan være bekymrede for, at en manglende koordinering kan skabe en u hensigtsmæssig stor byrde for lokale virksomheder. DI understreger, at det er afgørende, at virksomhederne deltager på frivillig basis, da det hverken er muligt eller relevant for alle virksomheder at stille praktikpladser til rådighed.

DI er positiv over for, at erhvervspraktikken bliver indrettet fleksibelt over 7., 8. eller 9. klasse og mener, at det muliggør, at virksomhederne i højere grad har mulighed for at stå til rådighed og åbne dørene for skoleelever, end hvis erhvervspraktikken fastlåses til en bestemt uge.

Erhvervspraktikken skal ifølge forslaget være af fem dages varighed og kan deles op i fx to dage et sted og tre dage et andet sted.

DI finder fleksibiliteten vedr. erhvervspraktikkens varighed og opdeling vigtig og ønsker yderligere, at det fremgår, at der skal være mulighed for at sprede erhvervspraktikken over en længere periode, hvor det er relevant. DI henviser til, at dette bl.a. er for at imødekomme ambitionen i forslaget om at sikre sammenhæng med elevernes skoleundervisning, hvor erfaringerne fra praktikken løbende inddrages i undervisningen. DI anfører, at det bør fremgå klart, om dette er muligt.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) anfører, at FH har forstået den foreslåede ordning om obligatorisk erhvervspraktik således, at skolelederen fremadrettet vil skulle spille en større rolle i forhold til at hjælpe de elever, der ikke selv har fundet en erhvervspraktikplads, med at finde en plads. Det er ifølge FH en god idé, fordi der i dag er mange elever, der ikke kommer i erhvervspraktik, netop fordi de ikke kan finde en

plads selv. Det er samtidig FH's opfattelse, at der ikke lægges op til at ændre den nuværende ordning om retten til erhvervspraktik i 8. og 9. klasse, og at det derfor vil være hensigtsmæssigt, hvis skolelederen også vil kunne hjælpe de elever, der gerne vil benytte deres ret til erhvervspraktik, men som ikke kan finde en plads selv.

Dansk Metal bemærker, at de bakker op om indførslen af den obligatoriske erhvervspraktik, herunder også at det i bemærkningerne gøres klart, at folkeskolen gennem undervisningen skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken.

Danmarks Vejlederforening anfører, at de i forbindelse med obligatorisk erhvervspraktik for alle er meget positive, da erhvervspraktik er en god måde at få indsigt i arbejdsmarkedet og sig selv. Foreningen mener dog, at det er vigtigt at have in mente, at det er begrænset, hvad elever i 7. klasse må lave i erhvervspraktik efter gældende lovgivning på grund af deres alder. Foreningen finder, at det derfor vil være relevant, at eleverne først kommer i erhvervspraktik i 8. eller 9. klasse, hvis de kun skal i erhvervspraktik én gang.

Danmarks Vejlederforening bemærker, at hvis det ønskes, at eleverne skal ud i erhvervspraktik flere gange, er det relevant at inddrage 7. klasse.

Danmarks Lærerforening bakker op om obligatorisk erhvervspraktik til alle elever, der ikke er afhængig af deres forældres kontakter.

Foreningen anfører, at hvis den obligatoriske erhvervspraktik skal blive en gevinst for eleverne og folkeskolen, er det vigtigt, at der er et minimum af ensartethed i kvalitet og organisering på tværs af kommuner. Foreningen finder det derfor positivt, at Den Kommunale Ungeindsats (KUI) er nævnt som en vigtig samarbejdspartner for skolen omkring erhvervspraktikken. KUI er en vigtig samarbejdspartner for skolen omkring både juniormesterlære, Uddannelse og Job og erhvervspraktik.

Det er foreningens vurdering, at lovforslaget ikke tydeligt nok afspejler aftalens intention om, at folkeskolerne skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken igennem det obligatoriske emne Uddannelse og Job. Uddannelse og Job bør styrkes og opnå en mere ensartet kvalitet på tværs af skoler og kommuner. Når anbefalingerne fra ekspertgruppen for fagfornyelsen er parat, bør sammenhængen mellem erhvervspraktikken, juniormesterlæren og Uddannelse og Job genbesøges.

Foreningen finder det er positivt, at eleven kan tage specialpædagogisk støtte med ud i erhvervspraktik. Det bør sikres, at ansvaret for sammenhængen mellem undervisning, erhvervspraktik og specialpædagogisk støtte stadig ligger på skolen og i Den Kommunale Ungeindsats.

Det er foreningens vurdering, at indførelsen af obligatorisk erhvervspraktik uundgåeligt vil medføre flere administrative opgaver på den enkelte

skole. Det er i den forbindelse centralt, at det i lovteksten bemærkes, at de administrative opgaver ikke pålægges lærerne.

Den faglige forening Håndværk og Design bifalder forslaget om erhvervspraktik til alle.

DEG-L bakker op om indførslen af den obligatoriske erhvervspraktik, herunder også at det i bemærkningerne gøres klart, at folkeskolen gennem undervisningen skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken.

Efterskoleforeningen forventer, at den nye obligatoriske praktik i folkeskoleloven ikke gælder for efterskoler og har derfor ikke yderligere bemærkninger.

FOA bakker op om forslaget og ser positivt på, at forslaget ikke erstatter de eksisterende rettigheder for erhvervspraktik. FOA ser meget positivt på, at det primære formål med erhvervspraktikken ikke nødvendigvis er at afprøve et specifikt erhverv/fag, men at elever under erhvervspraktik kan prøve forskellige funktioner på en arbejdsplads, fx på et ældrecenter, hvor de både kan følge en social- og sundsassistent, teknisk servicepersonale, være i køkkenet m.v.

KL er optaget af at styrke undervisningens og skolens samlede indsats for at fremme praktisk og varieret undervisning og den varierede skoledag. Derfor er det også vigtigt at øge skolernes mulighed for at understøtte dette perspektiv gennem øget adgang til erhvervspraktik. KL ser dog hellere, at adgang til praktik og øget brug heraf rammesættes som lokale muligheder frem for som krav om obligatorisk praktik. KL bakker op om, at det er eleverne selv, der står for at finde en praktikplads, hvis det er muligt. Derudover er det positivt, at de fem dages erhvervspraktik kan placeres, hvor det giver mening på den enkelte skole og kommune lokalt.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) noterer sig, at der med indførslen af obligatorisk erhvervspraktik i løbet af 7.-9. klasse må forventes en markant stigning i antallet af erhvervspraktikanter ift. i dag. REU finder det afgørende for initiativets succes, at der etableres gode samarbejdsrammer ude i de enkelte kommuner og med arbejdspladserne, og at arbejdspladserne selvfølgelig medvirker på frivillig basis.

Skole og Forældre støtter den foreslåede bestemmelse om at gøre erhvervspraktik obligatorisk for alle elever og understreger, at det er vigtigt, at der er fleksibilitet i forhold til elever, der måtte have svært ved eller ikke kan have gavn af at deltage i ordinær praktik, og at der i den forbindelse er et krav til kommunen om at etablere et alternativt praktikforløb med et klart erhvervsrettet sigte, og også en ret for elever med behov for specialpædagogisk støtte til at få denne støtte med ud i praktik.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker, at det er vigtigt, at det tydeligt anføres, at bestemmelsen om at gøre erhvervspraktik obligatorisk for alle elever i folkeskolen ikke gælder de frie grundskoler, så deres pædagogiske frihed, herunder i relation til erhvervs- og vejledningsaktiviteter, respekteres.

Skolelederforeningen bifalder, at alle elever fremover kan komme i erhvervspraktik, men bemærker, at det dog ikke vil være muligt for skolerne at afsætte ressourcer til at sende specialpædagogisk støtte med eleverne ud i praktikken.

SMVdanmark finder det meget positivt, at erhvervspraktik fremover bliver obligatorisk. SMVdanmark foreslår, at skolernes ansvar styrkes i forhold til det foreslåede.

SVMdanmark henviser til, at det fremgår, at det er skolens leder, der skal sikre tilrettelæggelsen af praktikperioden og herunder også, at alle elever får adgang til en praktikplads i forbindelse med den obligatoriske praktik. SMVdanmark opfordrer til at skærpe denne forpligtelse, så skolen er forpligtet til at understøtte, at eleverne får udfordret deres nuværende kendskab til arbejdsmarkedet.

SMVdanmark opfordrer til at tilføje en sætning om, at skolens leder skal sikre (...), at alle elever får adgang til en praktikplads i forbindelse med den obligatoriske praktik, herunder at alle elever har ret til og mulighed for at vælge en praktikplads i en virksomhed på det private arbejdsmarked, og mener, at det er for at imødegå, at elever mod deres vilje vil være henvist til en praktikplads på fx det kommunale bibliotek eller lignende.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at dette forudsætter et tæt samarbejde eller endda overdragelse af opgave til Den Kommunale Ungeindsats.

Børne- og Undervisningsministeriet er enig i det anførte om, at forslaget om erhvervspraktik til alle er en stor opgave for både virksomheder og skoler. Deltagelse fra virksomhedernes side sker naturligvis på frivillig basis, men det er håbet, at de lokale virksomheder vil føle et medansvar for at få introduceret eleverne til arbejdsmarkedet. Det er centralt, at initiativet løftes i samarbejde mellem skoler og virksomheder. Erhvervsorganisationer (DA, FH, KL, Danske Regioner m.fl.) inviteres derfor til et samarbejde herom, fx i form af fælles kommunikation til offentlige og private virksomheder om hvordan pladser udbydes, regler for unge på arbejdspladsen etc.

Ministeriet kan i forhold til bemærkningen om, at det skal være mulighed for at sprede erhvervspraktikken over en længere periode, hvor det er relevant, oplyse, at det allerede fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det "er skolens leder, som beslutter, på hvilket klassetrin, den obligatoriske praktik skal placeres. Skolelederen har i øvrigt frihed til at organisere praktikken efter lokale ønsker og behov. Det kan være fem dage i træk et sted, eller fx to dage et sted og tre et andet sted."

For så vidt angår ønsket om, at der tilføjes en sætning i lovforslaget om, "at skolens leder skal sikre (...), at alle elever får adgang til en praktikplads i forbindelse med den obligatoriske praktik, herunder at alle elever har ret til og mulighed for at vælge en praktikplads i en virksomhed på det private arbejdsmarked, og mener, at det er for at imødegå, at elever mod deres vilje vil være henvist til en praktikplads på fx det kommunale bibliotek eller lignende" bemærkes det, at udgangspunktet er, at eleven selv skal finde en praktikplads, evt. i samarbejde med elevens forældre, skole og/eller kommune. Der kan ikke stilles garanti om en praktikplads på en privat virksomhed for en elev, som ikke selv kan finde en praktikplads, idet det er frivilligt for virksomhederne at stille praktikpladser til rådighed. Skolelederen kan derfor være nødsaget til at henvise til et alternativt praktikforløb, som fx kan etableres på en kommunal arbejdsplads, en institution for erhvervsrettet uddannelse, en institution for forberedende grunduddannelse eller i den kommunale ungdomsskole. Et alternativt praktikforløb kan i helt særlige tilfælde være på folkeskolen (fx hos skolens tekniske personale eller i kantinen), hvis det vurderes at være mest til gavn for eleven og fortsat har et klart erhvervsrettet sigte.

Ministeriet kan tilslutte sig bemærkningen om, at lovforslaget ikke tydeligt nok afspejler aftalens intention om, at folkeskolerne skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken igennem det obligatoriske emne Uddannelse og Job. Der vil derfor blive indsat en direkte henvisning hertil i lovforslagets bemærkninger.

Ministeriet noterer sig ønsket om, at sammenhængen mellem erhvervspraktik, juniormesterlære og Uddannelse og Job bør genbesøges, når anbefalingerne fra ekspertgruppen for fagfornyelsen er parat.

For så vidt angår spørgsmålet om de frie skoler bemærkes det, at kravet om tilrettelæggelsen af obligatorisk erhvervspraktik alene gælder for folkeskolen.

2.2.3. Ro og rammer – nødvendigt for nogle, godt for alle

2.2.3.1. Styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik **Autismeforeningen** har med tilfredshed noteret sig, at forligskredsen sondrer mellem den styrkede indsats til fagligt udfordrede elever i dansk og matematik (de 10% fagligt mest udfordrede elever) og specialpædagogisk støtte, og dermed ikke forveksler de to indsatser i forsøget på at skabe stærkere, inkluderende læringsmiljøer.

Børnerådet er positive over for forslaget om at styrke indsatsen i dansk og matematik for de mest udfordrede elever.

Dansklærerforeningen anfører, at det er vigtigt med en styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik, hvis der følger ressourcer med.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at der i lovforslaget lægges op til, at skoler kan etablere intensive undervisningsforløb for de mest fagligt udfordrede elever, og opfordrer til, at ordningen udvides, så skolerne også vil kunne lave intensive undervisningsforløb for elever som har haft meget skolefravær, hvilket gør, at de er gået glip af meget undervisning og derfor har et fagligt efterslæb.

De Anbragtes Vilkår mener, at det bl.a. vil komme flere elever, der er anbragt, til gode, fordi de på denne måde relativt hurtigt vil komme på et fagligt niveau svarende til deres klassetrin og derved vil kunne blive i almenkolen.

Skole og Forældre bakker op om ordningen med en styrket indsats i dansk og matematik til de fagligt mest udfordrede elever i 1.-9. klasse. Bestemmelsen om, at det er skolens leder, som skal vurdere, hvilke elever der har størst behov for et løft i dansk og/eller matematik, er god, men kalder på, at skolebestyrelsen fastsætter principper for, hvordan der skal vurderes. Det kan således med fordel skrives ind i lovens bemærkninger, at skolebestyrelsen kan fastsætte principper herfor.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at organisationen generelt er positiv over for forslaget om en indsats, som skal hjælpe med at styrke de mest udfordrede elever.

LOS bemærker, at lovforslaget indeholder et afsnit, hvor det står anført under Børne- og Undervisningsministeriets overvejelser, at "forligskredsen er enig om, at almene folkeskoler skal have bedre muligheder for at løfte elever med udfordringer med at læse, skrive og/eller regne."

LOS bemærker i forlængelse heraf, at det står anført, at "Målgruppen for forslaget er de ca. 10 pct. fagligt mest udfordrede elever i den enkelte folkeskoles almenklasser i 1.-9. klasse, når forslaget forventes fuldt indfaset i skoleåret 2028/29."

LOS understøtter sig over målgruppen for denne indsats, samt at ministeriet direkte vælger, at denne indsats ikke skal kunne gøre sig gældende i specialundervisning eller specialpædagogisk bistand, da Børne- og Undervisningsministeriet uddyber, at et eksempel på de mest udfordrede elever her kan være ordblinde elever, hvorfor indsatsen også er relevant for andre elever end elever i almene folkeskoler.

LOS er uforstående og undrende overfor, at der her sondres mellem skoletilbud, fremfor at man ser på de enkelte elevers behov, uagtet hvilket skoletilbud eleven går i. LOS mener, at alle elever har ret til at modtage en styrket indsats, hvis eleven vurderes at have behov for dette.

LOS bemærker, at der også er elever på behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, som har udfordringer med ordblindhed mv., og disse elever bør have lige muligheder for en styrket indsats, hvis der er behov for dette.

LOS bemærker, at folkeskoleloven er gældende for behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, og LOS anbefaler derfor, at det tydeliggøres, at elever på disse tilbud ligeledes er omfattet af indsatsen.

Skolelederforeningen er positiv over for flere midler til de mest udfordrede elever, og foreningen har fortsat et ønske om, at midlerne kan anvendes mere fleksibelt bl.a. til styrkelse af de almene fællesskaber. Foreningen bifalder skolelederens mulighed for at tilrettelægge dansk- og matematikundervisningen efter lokale behov, og at det påhviler skolelederen at vurdere, hvilke elever der har størst behov for et løft. Foreningen bemærker, at undervisningstid relateret til timebanken ikke er omfattet af kravet om kompetencedækning og bifalder fleksibilitet og tillid til skolens pædagogiske og faglige vurdering af elevernes behov. Samtidig gør foreningen opmærksom på, at foreningen ikke ønsker at stille de mest udfordrede elever dårligere i undervisningssammenhænge end de øvrige elever. Foreningen ønsker, at Sammen om Skolen inddrages i STUK's arbejde med at udvikle og afprøve metoder målrettet elever med de største udfordringer i dansk og matematik.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for bemærkninger for så vidt angår målgruppen af forslaget. Børne- og Undervisningsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af aftalen, at målgruppen for initiativet er de ca. 10 pct. fagligt mest udfordrede elever i den enkelte folkeskoles almenklasser i 1.-9. klasse. Initiativet skal således være med til at skabe stærkere inkluderende læringsmiljøer på almene folkeskoler. Det bemærkes, at en styrket indsats i dansk og matematik ikke vil være specialundervisning eller specialpædagogisk bistand, og de intensive undervisningsforløb er dermed målrettet alle elever, der undervises i den almindelige klasse, i det omfang de hører til blandt de fagligt mest udfordrede elever. Det betyder dermed også, at det ikke gælder for elever, der modtager specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand i et børne- og ungehjem eller i behandlings- og specialundervisningstilbud.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker endvidere, at det er skolens leder, der vurderer, hvilke elever der har behov for denne indsats. Dette indebærer, at skolens leder kan beslutte, at elever, som af forskellige årsager har et fagligt efterslæb i dansk og/eller matematik, skal modtage indsatsen. Det fremgår endvidere af lovforslaget, at vurderingen fx kan ske med afsæt

i Folkeskolens Nationale Færdighedstest (fra 2026/27) eller andre test af læse, skrive- og regnekompetencer. Hensigten er ikke, at der alene tages udgangspunkt i test, men test kan anvendes som en af de mange værktøjer, som skolens leder kan bruge til evaluering og vurdering af elevers undervisningsmæssige behov. Det er således skolens leder, der ud fra kendskab til elevens faglige niveau, kan vurdere, om eleven er i målgruppen for denne indsats.

For så vidt angår bemærkningen om at arbejde med at udvikle og afprøve metoder målrettet elever med de største udfordringer i dansk og matematik, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at parterne i Sammen om Skolen inddrages i indfasningsperioden, jf. bemærkningerne til lovforslaget.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

BUPL ser positivt på, at pædagogerne med lovforslaget fortsat vil kunne varetage en række afgrænsede opgaver i undervisningen, og at dette underbygges af opretholdelsen af de økonomiske forudsætninger fra understøttende undervisning om en 50/50-fordeling mellem lærere og pædagoger.

Danmarks Lærerforening finder det positivt, at der kommer midler til de fagligt mest udfordrede elever. Skolerne skal have mulighed for at forvalte midlerne til en undervisning, der er tilpasset behovene blandt deres udfordrede elever.

Foreningen finder det dog helt uacceptabelt, at der ved undervisning af de fagligt svageste elever ikke stilles krav om læreruddannelse, og derved stilles de svageste elever dårligst. Uanset hvordan man lokalt vælger at organisere undervisningen af de fagligt svageste elever, har særligt denne elevgruppe krav på en uddannet lærer.

Målgruppen for indsatsen er både børn med og uden diagnoser, der er fagligt svagest i dansk og/eller matematik. For de elever fjerner man, hvis lovudkastet vedtages, den faktor, som forskningen viser, har størst betydning for deres udbytte af undervisningen – nemlig en dygtig veluddannet lærer. Lovudkastet er således på dette punkt i direkte i modstrid med bestræbelserne på at fremme en folkeskole med en styrket almenundervisning, der også kan rumme de svage elever. FN's Verdensmål 4 handler om kvalitet i undervisningen og uddannede lærere (4c). Det er derfor forkert, når det af høringsmaterialet fremgår, at man med lovudkastets tekst fremmer delmål 4.6.1.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at alt for mange unge går ud af skolen uden tilstrækkelige færdigheder i dansk og matematik. Det gør det vanskeligt at fortsætte i en ungdomsuddannelse. Derfor er der gode grunde til at styrke indsatsen for de mest udfordrede elever. DH er dog bekymret, da det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at

der ikke stilles krav om, at det er lærere, der skal forestå undervisningen for de fagligt mest udfordrede elever. DH mener, at det bør være lærere med specialpædagogiske kompetencer, der skal bidrage til den styrkede indsats.

FOA bakker op om forslaget om at give en styrket indsats i dansk og matematik til de fagligt mest udfordrede elever i 1.-9. klasse, der modtager undervisning i den almindelige klasse. FOA mener dog, at forslaget bør betinges af, at indsatsen som udgangspunkt varetages af uddannede lærere med mulighed for tværfagligt samarbejde med pædagogisk personale. Således at de børn, der har de største faglige udfordringer i dansk og matematik, modtager en styrket faglig indsats af uddannede lærere med mulighed for tværfagligt samarbejde med pædagogisk personale. FOA opfordrer desuden til at genbesøge principperne for udmøntning af de økonomiske midler til den styrkede indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik. AE-Rådet offentliggjorde i maj 2024 en analyse, der viste, at hvis man målretter ressourcerne til de ca. ti pct. fagligt svageste elever på landsplan i stedet for på hver folkeskole, så ville man kunne hjælpe flere elever, der er i risiko for ikke at bestå dansk og matematik.

KL bakker op om formuleringerne om en styrket indsats i dansk og matematik til de fagligt mest udfordrede elever i 1.-9. klasse og henviser i øvrigt til bemærkninger om initiativ vedr. "Frihed til kortere skoledag og afskaffelse af understøttende undervisning". Under disse bemærker KL bl.a., at midlerne til en styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik bliver en del af skolens timebank. KL er enig i, at det skal være skolens leder, der vurderer, hvilke elever der har størst behov for indsatsen, og at undervisningen tilrettelægges ud fra skolelederens vurdering af lokale behov. KL forstår det sådan, at uddannelseskrauet i medfør af paragraf 28 fortsat er gældende i det omfang, timebanken anvendes til regulær undervisning i folkeskolens fag. KL vil gerne kvittere for, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil tilbyde at understøtte arbejdet med den styrkede indsats i indfasningsperioden, og KL indgår gerne i samarbejde om denne understøttelse.

Lærerstuderendes Landskreds mener, at en indsats målrettet de fagligt svageste elever skal varetages af uddannede lærere og er meget kritisk overfor, at der ikke længere stilles krav om læreruddannelse for dem, der skal varetage undervisningen i denne indsats.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anbefaler ung-ung læring. De bedste elever i en klasse og elever fra ældre klasser kan tildeles roller som med-lærere for de udfordrede elever.

Der er i høringsvarene uenighed om, hvorvidt pædagoger skal kunne varetage de undervisningsopgaver, der er knyttet til en styrket indsats i dansk og matematik, og som indgår i skolens timebank.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker hertil, at det har været en klar præmis for indgåelse af aftalen, at pædagoger kan varetage undervisningsopgaver, hvor ressourcerne hentes i skolens timebank, ligesom pædagoger i dag kan varetage understøttende undervisningsopgaver. Det betyder, at det er forudsat, at pædagoger også kan – men ikke skal – indgå i skolernes gennemførelse af styrket indsats i dansk og matematik. Aftalen fastslår således – bl.a. efter ønske fra parterne i Sammen om Skolen – at skolens leder får frihed til at tilrettelægge indsatsen. Det indebærer lokal metodefrihed til skolens leder, som kan tilrettelægge de undervisningsindsatser, der giver bedst mening i forhold til den konkrete elevgruppe og det pædagogiske personales kompetencer. Det er op til den enkelte skoleleder at tilrettelægge indsatsen, og det står derfor også skolelederen frit for at tilrettelægge indsatsen, så den afhængig af det nærmere indhold gennemføres af pædagoger, lærere eller begge dele.

Skolernes indsatser i kernefagene dansk og matematik er vigtige, da de også giver nøgler til, at elever kan få et fagligt udbytte. Ministeriet vurderer, at skoleledere og det pædagogiske personale kan tilrettelægge og gennemføre en indsats for de ca. 10 pct. af eleverne, der modtager undervisning i den almindelige klasse, som har de største udfordringer i dansk og matematik.

Det er således ikke hensigten, at disse elever får en dårligere undervisning, men at indsatsen bliver målrettet til disse elever af de relevante undervisere med de nødvendige kvalifikationer.

På den baggrund bemærker Børne- og Undervisningsministeriet endvidere, at forslaget fremmer FN's Verdensmål 4.6, hvorefter alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, skal have opnået færdigheder i at læse og regne inden 2030. Det skyldes, at forslaget fremmer en særlig indsats for elever i matematik og dansk, så dette vil hjælpe dem i at opnå færdigheder i at læse og regne.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.3.2. Præcisering af regler med henblik på at støtte kan gives til hele klassen

BUPL deler intentionen bag den foreslåede præcisering af, at støtte fremover ikke alene kan gives rettet til den enkelte elev, men også kan gives i den almindelige klasse, fx i form af co-teaching til hele klassen.

Foreningen finder imidlertid, at lovforslagets formuleringer og tilhørende bemærkninger fortsat alene tager afsæt i det enkelte barns støttebehov ("eleven"), hvorfor det vil være formålstjenligt, at formuleringerne udvides, så klasser og øvrige undervisningsfællesskaber ved behov kan modtage kollektiv støtte på en måde, hvor en enkelt elev ikke er udslagsgivende for støtten. Det kan fx være relevant i forbindelse med negative sociale dynamikker i en klasse. Herudover finder foreningen, at det vil være hensigtsmæssigt, at den foreslåede formulering udvides yderligere, så

kollektiv støtte ikke kun kan bindes op på "klassen", men generelt til de sammenhænge og fællesskaber, som en elev med et givent støttebehov befinder sig i, eller hvor der generelt er behov for kollektiv støtte. På denne måde kan der bl.a. tages højde for bestemmelserne om holddannelse (§ 25 a), der muliggør, at undervisningen kan organiseres i hold inden for den enkelte klasse og "på tværs af klasser og klassetrin".

Endelig finder BUPL, at det i samme forbindelse vil være relevant, at støttestemmelsen udvides til også at kunne finde anvendelse i skolefritidsordninger (SFO) og øvrige fritidsinstitutioner. At dette ikke gælder i dag er en stor udfordring for at kunne skabe gode og relevante fritidstilbud også til børn og unge med støttebehov. Således vurderer 70 pct. af pædagogerne, som arbejder på skole og/eller SFO/fritidshjem, i BUPL's vilkårsundersøgelse fra 2022, at der er børn, som modtager støtte i skolens undervisning, men ikke i SFO'en, selvom de har behov for det.

Børnerådet bifalder, at reglerne for støtte i folkeskolelovens § 3 a præciseres, så støtten kan gives som aktiviteter i klassen. Rådet bemærker dog samtidig bl.a., at de rammebetingelser, der måske før har betydet, at støtte ikke har været givet i klassen, eller ikke har været tilstrækkeligt, fortsat gør sig gældende. Efter rådets opfattelse er det derfor altafgørende, at der tilføres ressourcer, som kan bidrage til at få bremsset segregeringen og den udvikling, der aktuelt betyder, at ca. 25% af folkeskolens økonomi går til seks procent af folkeskolens elever. Rådet mener, at det er vigtigt, at der opbygges og investeres mere i rummelige skole og klasse miljøer, fordi eleverne både har ret til støtte og ret til at være en del af fællesskabet.

Dansklærerforeningen mener, at det giver god mening, at der kan gives støtte til hele klassen, så længe det ikke betyder, at der kan blive mindre støtte til de elever, der har særlige behov.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne støtter forslagene til en styrket indsats for de mest udfordrede elever, herunder især at støtte kan adresseres til hele klassen og ikke alene til individuelle elever. Foreningerne opfordrer til, at en sådan bredere tilgang til støtte med stor fordel også vil kunne finde anvendelse i erhvervsuddannelserne.

Danmarks Lærerforening finder det positivt, at der med lovforslaget gives mulighed for at støtte også kan gives til hele klassen – fx igennem indsatser som co-teaching. Det styrker elevernes deltagelsesmuligheder i klassens fællesskab.

Dansk Psykolog Forening bakker op om præciseringen og påpeger, at foreningen længe har gjort opmærksom på, at hvis støttesystemet udelukkende kan pege på individuelle foranstaltninger, så mangler PPR et mandat til at arbejde med forebyggende indsatser på klasseniveau. Derfor er denne lovændring ifølge Dansk Psykolog Forening et skridt i den rigtige retning, og foreningen håber, at langt flere skoler vil bede PPR om

at forholde sig til mistrivsel, uro og uopmærksomhed o.lign. på klasseni-
veau, frem for som nu primært at efterspørge individrettede vurderinger.

Danske Handicaporganisationer (DH) bakker op om præcisering af reg-
lerne med henblik på at gøre det muligt at tildele støtte til hele klassen.
DH vil dog gøre opmærksom på, at støtte i klassen ikke kan erstatte den
individuelle støtte, men at de to støtteformer skal understøtte inklusion i
undervisningen.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at en del børn og unge med anbringel-
sesbaggrund har brug for, at der er en voksen, som tager ansvar for at
give dem en hånd ind i skolefællesskabet, og at det kan være svært som
elev at føle sig som en del af fællesskabet, hvis man har mange skoleskift
bag sig eller ofte har fravær pga. møder med kommunen, psykologsam-
taler etc.

De Anbragtes Vilkår finder det derfor positivt, at reglerne for støtte præci-
seres, så der kommer fokus på hele klassen og fællesskabsrettede indsæt-
ser frem for fokus på enkelte elever. De Anbragtes Vilkår mener, at det
derfor også er positivt, at støtten både kan have en faglig og social karak-
ter.

FOA bakker op om, at reglerne præciseres med henblik på, at støtte ikke
kun gives individuelt til den enkelte elev, men at der også kan gives kol-
lektiv støtte til en gruppe af elever. Den foreslåede ordning tager dog
fortsat udgangspunkt i, at støtte tildeles til det enkelte barn, og det er
dette barns støtte, der kan gives via tiltag rette mod hele klassen. FOA
mener, at der også bør gives mulighed for at tildele kollektiv støtte til en
gruppe af elever. Den kollektive støtte må ikke begrænses til at kun at
kunne tildeles klassefællesskaber, den skal også kunne gives i forbindelse
med andre organiseringer, fx alternativ holddannelse, mellemformer mv.
Når der tildeles støtte i skolen til et eller flere børn, så bør støtten også
følge med over i fritidstilbud, så det sikres, at børnenes støttebehov også
bliver imødekommet i fritidstilbuddet.

KL støtter, at reglerne præciseres, så det fremgår, at støtte kan gives til
hele klassen. KL mener, at intentionerne i lovbemærkningerne går den
rigtige vej. Derudover ser KL frem til, at den lovforberedende ekspert-
gruppe vil pege på yderligere initiativer, som kan understøtte, at skolen
kan mere for flere elever.

Red Barnet bakker op om den foreslåede præcisering af regler med hen-
blik på at muliggøre støtte til hele klassen og ikke kun til det enkelte barn.
Red Barnet anfører, at indsatser og tiltag, der knytter sig til hele klassen
og har fokus på, at alle skal have en værdig plads i fællesskabet, er dem,
der virker. Red Barnet anbefaler, at støtte tildelt en klasse altid skal om-
fatte sparring og vejledning. Derudover anbefaler Red Barnet, at støtten
kan tildeles, når et klassefællesskab er i mistrivsel, således at det ikke kun
er det enkelte barns mistrivsel, der kan udløse støtten.

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier tager ændringen, der muliggør, at støtte også kan gives gennem tiltag rettet mod hele klassen, til efterretning, da det kan bidrage til en mere helhedsorienteret tilgang til undervisning og elevstøtte.

Skolelederforeningen ser positivt på præciseringen af, at støtte til enkelte børn også kan gives via tiltag til hele klassen.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at der bør for alle klassetrin fra timerammen afsættes ressourcer til "klassens tid". Der bør sikres at elever inddrages i arbejdet med dannelse af didaktiske fællesskaber, også gerne på tværs af klasser.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for bemærkningerne. For så vidt angår bemærkningerne om, at støtte også kan gives til andre fællesskaber end alene klassen, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det fremgår af aftalen, at forligskredsen er enig om at tilføje til folkeskolelovens § 3 a, at støtte kan gives individuelt til den enkelte elev som i dag, men også gennem aktiviteter i klassen. Aktiviteter i klassen omfatter også fx holddannelse på tværs af klasser og klassetrin. jf. folkeskolelovens § 25 a.

Forslaget om at udvide folkeskolelovens § 3 a til også at gælde for SFO'er og øvrige fritidstilbud falder uden for lovforslaget. Børne- og Undervisningsministeriet skal i øvrigt bemærke, at det allerede følger af dagtilbudslovens § 4, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at børn og unge under 18 år, der har behov for støtte i et dag-, fritids- eller klubtilbud m.v. for at kunne trives og udvikle sig, tilbydes en sådan støtte i tilbuddet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Efterskoleforeningen bakker op om præciseringen. Der er dog en tilskudsteknisk implikation ved den præcisering, som er specifik for efterskolerne, og som bør løses. Efterskoler kan til elever med behov for supplerende undervisning eller anden faglig støtte modtage et inklusionstilskud, jf. efterskolelovens § 24 a. Tilskuddet anvendes i dag til støtte både i og uden for undervisningen, men ikke til de helt generelle inklusionstiltag og heller ikke til støtte af sociale færdigheder. De generelle inklusionstiltag, som efterskoler også laver, dækkes via almindelige driftstakster. Inklusionstilskudsparagraffen refererer tilbage til efterskolelovens § 3 a, der igen refererer tilbage til folkeskolelovens § 3 a. Det betyder, at når man udvider definitionen på "inkluderende tiltag" i lovens § 3 a, kommer man automatisk til at udvide målgruppen af elever, der kan søges inklusionstilskud til, hvilket med sikkerhed ikke har været hensigten. Det vil potentielt udvide inklusionstaksten og dermed muligheden for at hjælpe de elever

med størst behov for støtte, som ikke er specialundervisnings elever. Derfor bør § 24 a/§ 3 a formuleres på en måde, så det fremgår tydeligt, at inklusionsmidlerne er tiltænkt samme målgruppe som tidligere og ikke en større målgruppe. På den måde kan man fastholde præciseringen af, hvad inklusion handler om, samtidig med gruppen af inklusionselever, der kan søges tilskud til ikke udvides. Efterskoleforeningen tilbyder at indgå i dialog med ministeriet om bud på en konkret løsning.

Hertil bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at bemærkningerne har givet anledning til ændringer i lovforslaget. De specielle bemærkninger til § 8, nr. 2, foreslås justeret med flg.: "Med forslaget ændres der ikke ved de gældende betingelser for at en elev kan indgå i opgørelsen af årselever til tilskud til inklusion, jf. § 24 a, stk. 4, i lov om efterskoler og frie fagskoler. Dvs. at tilskud til inklusion ydes fortsat individuelt til den enkelte elev med behov for støtte og ikke til de øvrige elever i klassen med hensyn til fx inkluderende læringsfællesskaber med social og faglig deltagelse, som understøtter, at eleven kan deltage i fællesskabet både fagligt og socialt."

2.2.3.3. Afskaffelse af krav om intelligenstag

Autismeforeningen vil gerne byde ind til seminaret i andet halvår af 2024 om børn og unge med høj begavelse, der afholdes i regi af Sammen om Skolen.

Danmarks Lærerforening finder det positivt, at kravet om intelligenstag bortfalder. Redskabet til screening af høj begavelse kan risikere at øge segreringen og derved ikke understøtte ønsket om et styrket almenområde.

Dansklærerforeningen mener, at det er godt, at kravet om intelligenstag afskaffes, fordi det vil "tørlægge et allerede drænet PPR for ressourcer.". Foreningen synes, det vil være hensigtsmæssigt, at det beskrives i lovteksten, at det er skoleleder i samarbejde med lærer, der vurderer, om barnet skal tilbydes en test efter screening af faglige årsager.

Dansk Psykolog Forening bakker op om, at der ikke skal være et retskrav på intelligenstag af elever, der ved screening viser tegn på høj intelligens. Foreningen peger på, at PPR-ressourcer er knappe pga. det stigende antal henvendelser fra lærere, der har brug for hjælp pga. børn i mistrivsel, samtidig med at PPR skal varetage flere forebyggende indsatser. Foreningen mener også, at en intelligenstag ikke er nødvendig for at iværksætte initiativer, som kan understøtte børn med høj intelligens. Foreningen bakker derfor op om, at intelligenstag skal tilbydes, hvis skoleleder/lærer efter inddragelse af PPR vurderer, at det er relevant.

KL ser med tilfredshed på, at retskravet for at få en intelligenstag gennem PPR ændres til at være på baggrund af en faglig vurdering på den enkelte skole. KL mener, det er vigtigt at præcisere, hvem der kan anmode om en intelligenstag gennem PPR. Formuleringen kan præciseres,

så den enkelte kommune kan udarbejde en proces for at bruge ressourcerne i PPR på den mest hensigtsmæssige måde. KL opfordrer til, at indstillingen til intelligenstag følger den gængse praksis i kommunerne.

KL bemærker, at pligten til at gennemføre intelligenstag først fjernes 1. januar 2025. KL gør opmærksom på, at vejledningsmaterialet vedr. screening af elever for særlig intelligens opfordrer til, at skolen laver screeningen i løbet/slutningen af skoleåret. Derfor vil det forventeligt være ret få, der vil foretage screeningen og efterfølgende intelligenstag i efteråret 2024.

Skolelederforeningen bifalder afskaffelsen af kravet om intelligenstag.

Børne- og Undervisningsministeriet kvitterer for bemærkningerne vedrørende afskaffelse af intelligenstag.

For så vidt angår bemærkningen om der kan anmodes om intelligenstag gennem PPR, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det i lovforslaget er lagt op til, at det er skolelederen, der vurderer, om eleven tilbydes en intelligenstag via Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. Skolerne har mulighed for i forbindelse med afdækning af elevens behov at inddrage forældreperspektivet via skole-hjem-samarbejdet, ligesom forældrene kan henvende sig til skolen angående dette.

For så vidt angår bemærkningerne om det vil være hensigtsmæssigt, at det beskrives i lovtæksten, at det er skolelederen i samarbejde med lærerne, der vurderer, om barnet skal tilbydes en test efter screening, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at det bl.a. følger af folkeskolelovens § 45, at det er skolens leder, der har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen og er ansvarlig for skolens virksomhed over for skolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen. Derfor fremgår det af lovtæksten til bestemmelsen, at det er skolens leder, der vurderer dette, da skolelederen har hovedansvaret. Vurderingen vil dog typisk ske med inddragelse af lærere. Det findes dog ikke hensigtsmæssigt at specificere dette i lovtæksten, da det sker i mange øvrige henseender i forbindelse med undervisning mv.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.4. Konsekvenser i anden lovgivning

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV – Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier anfører, at det er vigtigt, at lovbemærkningerne klart angiver, at ændringen af § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler gælder for alle frie grundskoler, også dem, der udnytter retten til selv at beskrive slutmål, delmål og undervisningsplaner og ikke

kun dem, der følger Fælles mål fuldt ud. Lempelsen af færdigheds- og vidensområderne og den medfølgende frihed skal tydeligt gælde alle frie grundskoler for bl.a. at sikre klarhed i relation til "stå mål med-kravet".

Skoleforeningerne for de frie grundskoler; Friskolerne, Lilleskolernes Sammenslutning, Foreningen af Kristne Friskoler, DSSV - Deutscher Schul- und Sprachverein Nordschleswig og Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier bemærker endvidere, at forligskredsen er enig om at reducere prøvetrykket i folkeskolen, hvilket medfører konsekvensændringer i lov om friskoler og private grundskolers § 8 a. Foreningerne anfører i denne forbindelse, at de frie grundskoler ønsker større frihed til at beslutte, hvilke fag de vil føre til prøve i. Det bør sikres, at de frie grundskoler ikke mister deres pædagogiske frihed, når de vælger folkeskolens afgangsprøver som evalueringsform i kraft af manglende hensyntagen i formuleringen af prøvebekendtgørelsen.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at dette lovforslag implementerer en politisk aftale af 19. marts 2024 om folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse.

Aftalen, som ligger til grund for dette lovforslag, vedrører således som udgangspunkt alene folkeskolen. Ændringer medtaget på det frie område er således alene afledte konsekvensrettelser.

Spørgsmål om det frie områdes rammevilkår mv. falder således uden for rammerne af aftalen, som kun vedrører folkeskolen, og dermed dette lovforslag. Drøftelser om spørgsmålet må derfor foregå i et andet regi.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.5. Øvrige ændringer i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.)

2.2.5.1. Administrativ fastsættelse af prøveterminer:

KL anfører, at lovændringen vil fremme, at datoerne hurtigere kan offentliggøres, og at behov for dialog med sektoren om prøveplan (datoer for prøverne) kan ske på anden vis, herunder via inddragelse af KL.

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig det anførte.

2.2.5.2. Befordring til særlige dag- og klubtilbud:

KL er enig i, at de foreslåede formuleringer i § 26, stk. 4, er dækkende i forhold til ordvalg og henvisning til barnets lov. KL mener desuden, at der med fordel kan ses på en mere fleksibel tilgang til befordring til særlige dag- og klubtilbud, fx hvor der ses på det enkeltes barns behov, hvor forældrenes egne muligheder for kørsel m.v. vurderes, eller der kan ses på en fleksibel kompensation afhængig af afstand til specialtilbuddet. Natur-

ligvis under hensyn til, at reglerne ikke er i strid med kompensationsprincippet, hvor forældre til børn med handicap eller særlige behov ikke skal betale for udgifter, som skyldes barnets handicap, som forældre til børn uden handicap ikke har.

Børne- og Undervisningsministeriet skal bemærke, at der alene er tale om en nødvendig konsekvensændring som følge af indførelsen af barnets lov og flytning af de pågældende regler hertil. Der er således ikke tale om en materiel ændring, og inden for rammerne af dette lovforslag vil der således ikke blive set nærmere på tilgangen til befordring mv.

Bemærkningerne har således ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.6. Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin)

Autismeforeningen advarer kraftigt imod muligheden for karakterer på 6. og 7. klassetrin, som foreningen mener, er i direkte modstrid med fokuset på at lette prøvetrykket. Foreningen anfører, at mange børn og unge i forvejen oplever et stort forventningspres, at der hersker en præstationskultur i vores samfund, og at det er nødvendigt at søge at mindske det pres så meget som muligt, så folkeskolen bliver mere rummelig. Ifølge foreningen bør fokus være på det enkelte barns trivsel og potentielle og ikke på karakterer.

BUPL finder det problematisk, at der med aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram indføres mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin. Folkeskolen skal give børnene ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og lære uden konstant at skulle præstere eller forholde sig til en fremtid efter skolen. Skolen skal være et trygt rum med plads til eksperimenter og til at turde at fejle. Dette udfordres af tidlig karaktergivning, der lægger op til sammenligning og konkurrence mellem børnene og bidrager til en uhensigtsmæssig præstationskultur, som udfordrer trivlsen og de positive fællesskaber i skolen.

Børne- og Kulturchefforeningen anfører, at skolens leder beslutter, skolebestyrelsen godkender, men det er uklart hvor mandatet til beslutningen ligger.

Børns Vilkår mener som det klare udgangspunkt ikke, at der skal gives mulighed for, at elever på 6. og 7. klassetrin kan evalueres ved karakterer, men hvis denne mulighed vedtages, er det efter organisationens vurdering afgørende, at skolerne forpligtes til lokalt at forholde sig til formålet med karaktergivning på 6. og 7. klassetrin. Organisationen opfordrer derfor til, at man på skolerne overvejer, om systematisk, grundig feedback og formative evalueringsformer frem for karakterer er et bedre greb i forhold til at støtte den enkelte elevs faglige udvikling. Organisationen foreslår derfor, at der i tillæg til den foreslåede § 13, stk. 3, indsættes et stk. i § 13 med følgende indhold:

"En beslutning i henhold til § 13, stk. 3 skal indeholde en beskrivelse af formålet med at indføre karakterer. Skolens leder og skolebestyrelsen skal løbende forholde sig til virkningen gennem inddragelse af elevernes perspektiver om og holdning til at få karakterer ledsaget af feedback på 6. og 7. klassetrin."

Børns Vilkår bemærker desuden, at det i lovforslaget nævnes, at feedback kan ske i forbindelse med skole-hjem-samtalen, og anfører, at om end organisationen støtter, at feedback sker mundtligt snarere end skriftligt, er det samtidig vigtigt, at karakterer og feedback ikke skal afvente en skole-hjem-samtale og derfor skilles ad i tid. Organisationen anbefaler, at tekststykket i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser ændres således, at feedback i forbindelse med karaktergivning på 6. og 7. klassetrin, herunder ved standpunktskarakterer, bør gives i umiddelbar forlængelse af karaktergivningen. Organisationen mener derudover, at feedback så vidt muligt bør ske mundtligt, så eleven får mulighed for at forstå baggrunden og stille opklarende spørgsmål, hvilket ifølge organisationen bedst sker i en dialog med eleven fremfor ved en skriftlig udtalelse i fx meddelelsesbogen.

Børnerådet er stærkt bekymret for, at lovforslaget vil give mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin og mener, at der bør anvendes andre feedback- og evalueringværktøjer end karakterer på de pågældende klassetrin. Rådet peger på, at særligt yngre børn kan have svært ved at skelne mellem, om en karakter gives som en vurdering af dem selv som person eller deres præstation i øjeblikket, samt at karaktergivning desuden kan fordrer usunde præstationsstrategier og have en direkte negativ effekt på elevernes selvtillid og selvopfattelse på den lange bane. Børnerådet bemærker endvidere, at børn og unge skal føle, at de har værdi, fordi de er mennesker, og ikke i kraft af hvad de præsterer i undervisningen. Det er derfor en vigtig del af underviserens værktøjskasse at have feedback- og evalueringredskaber, der opbygger elevernes motivation, nysgerrighed og glæde ved at lære.

Danmarks Lærerforening bemærker, at foreningen principielt set er tilhænger af, at beslutninger om, hvordan eleverne skal evalueres og vurderes, træffes lokalt. Foreningen vil dog fraråde karakterer på 6. og 7. klassetrin. Folkeskolen skal være båret af et undervisningsmiljø, som giver eleverne ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og tilegne sig viden uden konstant at skulle præstere eller forholde sig til en fremtid efter skolen. Foreningen anfører bl.a. videre, at det bærende princip, når der skal udvikles nationale rammer for vurdering og bedømmelse i folkeskolen altid bør være, at det skal understøtte kvalitet i undervisningen og undgå at fremme en uhensigtsmæssig præstationskultur i folkeskolen. Hvis nogle skolebestyrelser vælger at indføre karakterer, skal de gøres opmærksom på, at det vil kræve, at lærernes vurderingskompetencer styrkes på mellemtrinnet. Karaktergivning kræver tydelige nationale kriterier for de faglige vurderinger i fagene samt gennemsigtighed i vurderingsgrundlaget, hvis de skal gives retfærdigt og på en fælles forståelse

lærerne imellem lokalt og på tværs af landet. Danmarks Lærerforening mener, at der er behov for et mere motiverende karaktersystem, og at karakterskalaen bør revideres i forlængelse af anbefalingerne fra karakterkommissionen.

Danmarks Naturlærerforening udtrykker bekymring over forslaget om karaktergivning i 6.-7. klasse. Foreningen peger på, at forskningen viser en lang række negative konsekvenser for elevernes motivation, læring og trivsel. Foreningen henviser bl.a. til, at det kan medføre tab af motivation i ikke-karaktergivende fag, ligesom det vil sætte fokus på præstation frem for mestring hos eleverne. Desuden kan det føre til mistrivsel blandt elever, der ikke klarer sig godt samt øge konkurrencen blandt eleverne og give dårlig gruppedynamik. Endelig nævnes øget pres på lærernes arbejdstid, hvor karaktergivning vil betyde, at lærerne skal bruge tid på at sætte tal på hver elev, og herunder dokumentere det, frem for at bruge tiden på at undres og undersøge sammen med eleverne og udfordre hver enkelt elev på passende vis.

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning støtter ikke dette lovforslag. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning oplever i høj grad, at klasseværelserne er gået fra at være læringsrum til præstationsrum, hvilket er en tendens, man ser i hele uddannelsessystemet. Dette er et symptom på, at man i højere grad har testet elever og ladet de præstationer vægte mere i de unges uddannelsesforløb.

Dansklærerforeningen mener, at det er vigtigere at arbejde med karakterdannelsen end at give elever i 6. og 7. klasse karakterer i forskellige fag. Foreningen anfører bl.a., at det er sympatisk, at man vil frisætte skolen ved at gøre dette til en mulighed på den enkelte skole og understreger, at der skal medfølge feedback mundtligt eller skriftligt, samt at der skal være enighed mellem skoleledelse og skolebestyrelsen om at gøre dette til virkelighed. Men foreningen vil på det kraftigste anbefale, at man ikke benytter sig af muligheden, bl.a. fordi karakterræs går ud over undervisningsmiljøet og elevernes trivsel, og da der findes mange andre og bedre pædagogiske og didaktiske værktøjer end karaktergivning, hvis man skal guide eleverne i deres faglige niveau.

Den Faglige forening Håndværk og Design bemærker, at karakterer på 6. og 7. klassetrin vil motivere få elever og demotivere flere elever. Dette skyldes dels, at eleverne vil sammenligne sig direkte med hinanden, hvilket er uheldigt for den enkeltes elevs trivsel og motivation, men også at karaktergivning kan skævrige elevernes fokus på undervisningsudbytte, hvor vægten vil blive lagt på let målbare færdigheder, og hvor elevens øvrige kompetencer og engagement ikke indgår i vurderingen.

Danske Skoleelever gør opmærksom på de alvorlige trivselsmæssige konsekvenser, som karaktergivning i 6. og 7. klasse vil have for elever. De kan ikke se, hvordan de positive effekter beskrevet i lovforslaget vil kunne opveje de negative effekter for eleverne. Derfor bør det i ikrafttrædelsen

og udmøntningen af tiltaget også tydeliggøres, at omfattende feedback og kompetenceudvikling stadig er lige så afgørende og bør prioriteres ressourcemæssigt trods mulighed for karaktergivning. Danske Skoleelever tror ikke på, at elever på 13 år bliver fagligt dygtigere, trives bedre eller udvikler sig i højere grad, fordi deres evner kvantificeres tidligere i skoleforløbet.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne bakker op om indførelsen af muligheden for karaktergivning også på 6. og 7. klassetrin, idet det er op til en lokal afgørelse om denne mulighed udnyttes.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) mener, at det kan være problematisk at indføre karakterer allerede på 6. og 7. klassetrin, fordi karakterer kan udfordre det trygge læringsrum, vil give anledning til sammenligning og konkurrence og i sidste ende en uhensigtsmæssig præstationskultur. For FH er det vigtigt, at folkeskolen giver børnene ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og til at tilegne sig viden, og der skal ifølge FH være rum til at turde fejle og lære af sine fejl i folkeskolen.

FOA bakker ikke op om forslaget om at give mulighed for at give karakterer i 6. og 7. klasse. Hvis forslaget gennemføres, vil det være centralt for FOA, at standpunktskaraktererne bruges i udviklingsøjemed. Karakterer i 6. og 7. klasse bør derfor altid følges op af både en begrundelse for selve karakteren samt en dialog med eleven og dennes forældre om elevens udviklingsmuligheder, herunder hvilke indsatser skolen, eleven og familien skal iværksætte på baggrund af karakteren.

Red Barnet er bekymret for forslagets mulighed for at give elever på 6. og 7. klassetrin karakterer, da det i høj grad kan øge elevernes oplevelse af præstationspres og mistrivsel. Forskning har vist, at effekten af at give karakterer på 6. og 7. klassetrin generelt er dårligere faglige præstationer og forringede chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Risikoen er altså, at karaktergivning i 6. og 7. klasse vil stigmatisere og marginalisere eleverne. Red Barnet mener, at der bør gives så få karakterer som muligt til børn, da det kan være kontraproduktivt at have fokus rettet mod karakterer i stedet for på den enkelte elevs læreproces og læringsudbytte. Red Barnet støtter op om forslaget om, at det undervisende personale skal arbejde med løbende at evaluere elevernes udbytte af undervisningen, og at eleverne skal modtage en skriftlig eller mundtlig feedback og på den måde får en udtalelse vedrørende deres præstation.

Skole og Forældre har ikke et ønske om at indføre standpunktskarakterer på lavere klassetrin. Men den foreslåede ordning, hvor indførelsen af karaktergivning på 6. og 7. klassetrin kræver enighed mellem skolens leder og skolebestyrelsen, er udmærket. Det er også formildende, at lovteksten forudsætter, at standpunktskarakteren skal ledsages af anden feedback til eleven.

FGU Danmark anfører, at FGU-institutionerne oplever et stigende antal elever med skolevægring, psykiske udfordringer og mistro uden for skoletiden. FGU Danmark er bekymrede for, at karaktergivning på 6. og 7. klassetrin kan påvirke elevernes trivsel negativt. Flere forskere peger på, at den øgede mistro blandt børn og unge bl.a. skyldes oplevelse af pres, stress og angst på grund af et øget præstationspres i ungdomslivet.

Geografforbundet fraråder indførelse af karakterer i 6. og 7. klasse. Forbundet bemærker bl.a., at karakterer som eneste udtryk for elevernes standpunkt og udbytte er fattigt, og at der derfor skal lægges vægt på at udvikle andre former for feedback, der udtrykker et bredere billede af, hvad eleverne ved og kan. I forhold til overgangen i naturfag bemærker forbundet, at det vil kunne give eleverne nogle uheldige oplevelser, hvis der karaktergives i 6. klasse i natur/teknologi og i 7. klasse i fx geografi, da overgangene ikke fungerer tilfredsstillende.

Gymnasieskolernes Lærforening (GL) anfører, at introduktionen af karakterer på et tidligere tidspunkt i folkeskolen vil have direkte negative konsekvenser i forhold til mange gymnasiers fornuftige igangværende bestræbelser på at flytte noget fokus fra præstation til læring, mestring og dannelse. En del gymnasier arbejder i øjeblikket med at give så få karakterer så sent i forløbene som muligt, fordi det er erfaringen, at karaktererne sjældent bidrager meget til læreprocesserne, men derimod medvirker til det præstationspres, som mange unge oplever i uhensigtsmæssig grad. Det arbejde bliver vanskeligere at udføre, hvis de kommende gymnasieelever i højere grad er vænnet til karaktergivningen fra et tidligere tidspunkt i deres skolegang. GL vil på den baggrund opfordre til, at man undlader at gøre det muligt at give karakterer tidligere.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem er omfattet af folkeskoleloven, hvorfor LOS antager, at hensigten med forslaget om et nyt § 13, stk. 3, 2. pkt., som indebærer mulighed for, at eleverne kan få karakterer på 6. og 7. klassetrin, ligeledes er gældende for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem.

LOS ønsker i denne forbindelse at betone, at hvis der gives karakterer i 6. og 7. klasse, skal karakteren gives i kombination med anden feedback til eleverne, således at karakteren ikke står alene.

LOS bemærker ift. skolebestyrelser, at det følger af folkeskolelovens § 20, stk. 5, 3. pkt., at bestemmelserne i kapitel 6 bortset fra § 40, stk. 1, 3 og 7, ikke finder anvendelse på de tilbud, der er nævnt i 1. og 2. pkt., herunder behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem. Folkeskolelovens kapitel 6, §§ 42-44 vedrører skolebestyrelsen og angiver bl.a., at der på hver skole oprettes en skolebestyrelse, jf. § 42, stk. 1.

LOS bemærker videre, at ingen af bestemmelserne er gældende for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 5, 3. pkt., hvorfor disse typer af skoler ikke nødvendigvis har en skolebestyrelse, da behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, hvis deres virksomhedsform stiller krav til dette, i stedet har en bestyrelse, som skal varetage de samme funktioner som skolebestyrelserne. LOS anfører videre, at der derudover er indgået kvalitetsaftaler med disse tilbud, hvori den kvalitetssikring, der varetages af skolebestyrelserne på de almene folkeskoler, jf. folkeskoleloven, ligger.

LOS bemærker i forlængelse heraf, at der i lovgivningen skal tages stilling til organiseringen på behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, og LOS anbefaler, at bestyrelserne på behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem gives mandat til at træffe beslutning om, hvorvidt der skal kunne gives karakterer i 6. og 7. klasse efter henstilling fra skolelederen og eventuelt elevråd.

LOS bemærker ift. elevinddragelse, at LOS tidligere har udtrykt ønske om, at der etableres et elevrådsformat på behandlings- og specialundervisningstilbud og på specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, samt at disse i høj grad skal inddrages.

LOS finder fortsat, at der bør etableres et elevrådsformat på behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem og bemærker i forlængelse heraf, at der i bestemmelsen bør indføres et krav om, at elevrådet skal inddrages i beslutningen om, hvorvidt der skal gives karakterer i 6. og 7. klasse – en beslutning, som i høj grad vedrører eleverne, hvorfor elevernes perspektiv og medbestemmelse i denne sammenhæng er væsentlige.

Skolelederforeningen anerkender intentionen om at fremme en feedbackkultur via karakterer og anden feedback, men er af flere grunde kritiske og skeptiske over for indførelsen af karakterer på 6. og 7. klassetrin. Foreningen er for det første bekymret for, at det vil øge præstationspresset på eleverne bl.a. med henvisning til, at børn i denne aldersgruppe er i en sårbar udviklingsfase, hvor de er særligt modtagelige over for stress og pres fra omverdenen, og at erfaringer og forskning peger på, at karaktergivning kan bidrage til en øget følelse af utilstrækkelighed og konkurrence blandt eleverne, hvilket i sidste ende kan føre til øget mistro. Foreningen frygter også, at et øget fokus på karakterer vil føre til en normering af undervisningen mod prøver og karaktergivning frem for en varieret og helhedsorienteret tilgang. Foreningen mener bl.a., at en ensidig fokusering på karakterer kan begrænse lærernes brug af at inddrage varierede undervisningsmetoder og praktiske elementer, som er vigtige for en alsidig udvikling af eleverne.

Skolelederforeningen anfører derudover, at det fremgår af lovforslaget, at en beslutning om indførelse af karakterer i 6. og 7. klasse skal ske efter en godkendelse af både skolens leder og skolebestyrelsen, og at en beslutning om at indføre karakterer således vil kræve enighed mellem skolens leder og skolebestyrelsen. Foreningen mener, at denne bestemmelse er uhensigtsmæssig og kan risikere at sætte skolelederen i en klemme ift. bestyrelsessamarbejdet, hvis der ikke er enighed ift. muligheden. Foreningen anbefaler, at det udelukkende er skoleledelsen, som i forvejen har ansvaret for den pædagogiske ledelse på skolen, der afgør, om der skal indføres karakterer.

Skolelederforeningen opfordrer endelig til en grundig overvejelse af de potentielle negative konsekvenser for elevernes trivsel og udvikling samt til at bevare fokus på en alsidig og varieret undervisning. Foreningen ser frem til en konstruktiv dialog om, hvordan man bedst kan støtte og udvikle eleverne uden unødigt præstationspres.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at forslaget om at indføre mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin alene vil være en mulighed for skolerne – ikke en pligt. Det vil således være op til en lokal beslutning på den enkelte skole, om man ønsker at supplere karaktergivning på 8. og 9. klassetrin med karakterer også på 6. og 7. klassetrin.

Til bemærkningerne om, hvorvidt kompetencen til at træffe beslutning om at give karakterer på 6. og 7. klassetrin skal placeres hos skolens leder, skolebestyrelsen eller en kombination heraf, skal ministeriet bemærke, at det fremgår af aftalen om et kvalitetsprogram for folkesolen, at partierne bag forslaget ønsker, at det fremover skal være op til lokal beslutning efter godkendelse af henholdsvis skoleleder og skolebestyrelse, om man på den enkelte skole også vil give karakterer på 6. og 7. klassetrin. I forlængelse heraf fremgår det af lovforslaget, at det foreslås at give beslutningskompetencen til skolens leder. Beslutningen herom vil dog skulle være initieret af et ønske fra skolebestyrelsen eller godkendes af skolebestyrelsen, hvilket betyder, at en beslutning om at indføre standpunktskarakterer på 6. og/eller 7. klassetrin vil kræve enighed mellem skolens leder og skolebestyrelsen.

Ministeriet skal derudover bemærke, at det fremgår af lovforslaget, at eventuelle karakterer på 6. og 7. klassetrin vil skulle ledsages af anden feedback, som kan være enten mundtlig eller skriftlig. Hensigten med at lade karaktererne ledsage af anden feedback er at sikre, at karakterne på 6. og 7. klassetrin anvendes som et pædagogisk redskab, der kan understøtte det løbende arbejde med at evaluere elevernes udbytte af undervisningen, og som dermed også vil kunne danne grundlag for underretningen af hjemmet om elevernes udbytte af undervisningen.

Der lægges ikke op til at fastsætte nærmere regler herom fra centralt hold, men derimod lade det være op til lokal beslutning, om en sådan feedback skal være skriftlig, fx i form af en udtalelse eller som en del af meddelelsesbogen, eller om det skal være mundtlig feedback fx i forbindelse med skole-

hjem-samtalen. Det kan også lokalt besluttes, at det skal være en kombination. Det vil også være op til lokal beslutning, om man på den enkelte skole vil lade skolebestyrelsen fastsætte principper for karaktergivning på 6. og/eller 7. klassetrin, herunder principper for den feedback, der vil skulle ledsage eventuelle standpunktskarakterer på 6. og/eller 7. klassetrin.

Børne- og Undervisningsministeriet skal derudover bemærke, at regler om undervisning i folkeskoleloven som udgangspunkt også gælder for specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem samt i behandlings- og specialundervisningstilbud. Det betyder, at det også fremadrettet vil være muligt at give karakterer på 6. og 7. klassetrin for elever, der modtager undervisning på børne- og ungehjem eller i behandlings- og specialundervisningstilbud. For disse institutioner vil en beslutning om at give karakterer på 6. og/eller 7. klassetrin på samme måde som i den almene folkeskole skulle træffes af tilbuddets ledelse, dvs. bestyrelse og daglig leder i fællesskab. Dette vil skulle indgå i tilbuddets kvalitetsaftale.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2.2.7. Ekspertgruppe vedrørende specialundervisning og specialpædagogisk støtte

Danske Handicaporganisationer (DH) vil inddrages i og bidrage til arbejde, der handler om elever med særlige behov som følge af handicap i skolen, uanset om det handler om den almindelige undervisning, eller om det er specialundervisningsområdet. Det vil eksempelvis være helt oplagt, at vi inddrages i arbejdet med den lovforberedende ekspertgruppe, der skal udarbejde forslag til justeringer af de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med formålet om at styrke inklusionen, så flere elever kan blive i almenundervisningen.

FOA deler ambitionen om, at kvaliteten af almenområdet skal styrkes. Det vil være til gavn for alle børn – og særligt børn i udsatte positioner og børn med særlige behov. Og FOA ser det pædagogisk personale i folkeskolen spille en central rolle i at forebygge, at børn og unge får behov for et specialskoletilbud uden for folkeskolen. Det pædagogiske personale kan lave forebyggende indsatser i klassen for elever med særlige behov, ligesom de kan indgå i organiseringer af mellemformer, hvor almen- og specialundervisning flettes sammen på nye måder i folkeskolen.

LOS bemærker, at der i lovforslagets indledning står anført, at der forventes nedsat en lovforberedende ekspertgruppe, der skal udarbejde forslag til justeringer af de lovgivningsmæssige rammer for folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand med formålet om at styrke inklusionen, så flere elever kan blive i almenundervisningen, og at ekspertgruppen skal komme med sine anbefalinger i første kvartal 2025, hvorefter forligskredsen vil tage stilling dette.

LOS bemærker hertil, at LOS meget gerne vil være en del af denne ekspertgruppe, da LOS, der dækker godt halvdelen af området, kan bidrage med relevant faglig viden, kompetencer og indsigt i behandlings- og specialundervisningstilbud, der kan bidrage konstruktivt til at kvalificere ekspertgruppens arbejde.

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig det anførte i det videre arbejde om forslaget. Det bemærkes dog, at forslaget om ekspertgruppe vedrørende specialundervisning og specialpædagogisk støtte ligger uden for lovforslagene.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3. Lovforslagene i forhold til lovudkastene

I forhold til de udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder de fremsatte lovforslag indholdsmæssige ændringer.

Følgende ændringer er foranlediget af hørings svarene i lovforslag om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.):

- I § 1, nr. 64, om ændring af folkeskolelovens § 44, stk. 2, nr. 4, om skolebestyrelsens fastsættelse af principper for skole-hjem-samarbejdet, herunder konkret i henhold til lovforslaget om digital kommunikation, præciseres det, at det er frivilligt for skolebestyrelserne at fastsætte principper herom. Der er således *ikke* tale om et nyt krav eller indskrænkning i skolebestyrelsens nuværende ret til at vælge at fastsætte principper om emnet. Derimod er der tale om et forslag, som har til hensigt generelt at henlede skolebestyrelserne opmærksomhed på, at det kan være hensigtsmæssigt at forholde sig til kommunikation i skolens princip for samarbejdet mellem skole og hjem. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.1.8.
- I de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.1.2 udgår en sætning om målgruppen for juniormesterlæreordningen. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.2.
- I de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.4.3 og i bemærkningerne til § 1, nr. 73, udgår afsnittet om, at der fremover fortsat vil være et statsligt tilsyn med kommuners og skolers overholdelse af minimumstimetallene for undervisningstimer i fagene. Se hertil ændringen i bemærkningerne til § 1, nr. 39, om folkeskolelovens § 14 b, stk. 1, nr. 1. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.4.
- I bemærkningerne til afsnit 5 om "Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige" er der tilføjet vurdering af principper for digitaliseringsklar lovgivning. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.1.

- I bemærkningerne til § 1, nr. 14, om indsættelse af folkeskolelovens § 9 a, stk. 3, er tilføjet en beskrivelse af, hvilke fag m.v. skolelederen vil kunne beslutte, at elever i juniormesterlære skal deltage i. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.5.
- I bemærkningerne til § 1, nr. 14, om indsættelse af folkeskolelovens § 9 a, stk. 4, er tilføjet en definition af begrebet "virksomhed". Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.6.
- I bemærkningerne til § 1, nr. 14, om indsættelse af folkeskolelovens § 9 a, stk. 4, er tilføjet, hvem der har kompetence til at godkende praktikaftaler for elever i behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.1.4.
- I bemærkningerne til § 1, nr. 39, om folkeskolelovens § 14 b, stk. 1, nr. 1, er det tilføjet, at Børne- og Undervisningsministeriet ikke fremover vil skulle gennemføre et lovbestemt timetalstilsyn, men at der fortsat vil skulle føres sektortilsyn på ulovbestemt grundlag. Se hertil ændringen i de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.4.3 og bemærkningerne til § 1, nr. 73. Der henvises til høringsnotatets pkt. 2.2.2.4.
- I bemærkningerne til § 8, nr. 2, præciseres, at der ikke ændres ved de gældende betingelser for at en elev kan indgå i opgørelsen af årselever til tilskud til inklusion, jf. § 24 a, stk. 4, i lov om efterskoler og frie fagskoler. Dvs. at tilskud til inklusion ydes fortsat individuelt til den enkelte elev med behov for støtte og ikke til de øvrige elever i klassen med hensyn til fx inkluderende læringsfællesskaber med social og faglig deltagelse, som understøtter, at eleven kan deltage i fællesskabet både fagligt og socialt.
- I bemærkningerne til § 12 præciseres, at lov om institutioner for forberedende grunduddannelse ikke gælder for Færøerne og Grønland.
- Overskriften til kapitel 2.1.9 "Repræsentation af det lokale erhvervsliv mv. i skolebestyrelsen" ændres til: "Repræsentation af det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger i skolebestyrelsen" for at understrege bredden i muligheden for udefrakommende repræsentation.
- I bemærkningerne til bestemmelsen om erhvervspraktik til alle, kapitel 2.2.6 samt bemærkningerne til § 1, nr. 10, understreges, at folkeskolerne skal understøtte obligatorisk erhvervspraktik før, under og efter praktikken igennem det obligatoriske emne Uddannelse og job.

Følgende ændringer har ikke baggrund i modtagne høringsvar, men er foretaget på Børne- og Undervisningsministeriets egen foranledning:

- § 1, nr. 25, om ændring af folkeskolelovens § 13, stk. 7, der bliver stk. 6, om digitale prøvebeviser samt § 10 og § 12, stk. 5, er tilføjet af lovtekniske grunde.

- § 1, nr. 35, om ændring af folkeskolelovens § 14, stk. 5, der bliver stk. 6, om digitale prøvebeviser samt § 11 og § 12, stk. 5, er tilføjet af lovtekniske grunde.
- § 1, nr. 42, om ændring af folkeskolelovens § 16 a, stk. 2, om styrket indsats i dansk og matematik, præciseres det i et nyt 2. pkt., at skolens leder kan tilrettelægge indsatsen uden for almindelig undervisningstid. Der er således *ikke* tale om et nyt forslag, idet det i aftalen er forudsat, at der gives metodefrihed til at tilrettelægge indsatsen for skolens leder.
- I bemærkningerne til § 1, nr. 14, om indsættelse af folkeskolelovens § 9 a, stk. 5, er tilføjet en definition af begrebet "praktiksted".
- Det er tilføjet en ligestillingsvurdering under de almindelige bemærkninger.

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.